UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Alžběta Dörflová

Smlouva o dílo

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Josef Salač, Ph.D.

Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 5. června 2017

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracoval/a samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Alžběta Dörflová

V Praze dne 5. června 2017

Děkuji panu doc. JUDr. Josefu Salačovi, Ph.D. vedoucímu mé diplomové práce za skvělé vedení a připomínky, které byly vždy trefou do černého. Zároveň děkuji za mnohé telefonické rady a praktické zkušenosti panu Mgr. Ing. Marku Luhanovi. Panu Mgr. Luboši Dörflovi děkuji za účinnou pomoc a projevenou trpělivost, když jsem ho pravidelně obtěžovala svými dotazy po desáté hodině večerní nebo během sobotního oběda.

Obsah

Úvod 5
Obecná část 8
1 Závazek 8
1. 1 Vznik závazku 8
2 Smlouva 10
3 Smlouva o dílo 12
3. 1 Historie 12
3. 2 Mezinárodněprávní úprava 16
3. 3 Vnitrostátní právní úprava 20
3. 4 Obecná charakteristika smlouvy o dílo 21
3. 5 Typické znaky smlouvy o dílo 24
3. 6 Podstatné náležitosti smlouvy o dílo 25
3. 7 Odlišnosti od jiných právních vztahů 29
Zvláštní část 34
4 Právní povaha norem občanského zákoníku 34
5 Smlouva o dílo na stavební práce 36
5. 1 Právní povaha ustanovení o stavbě jako díle 37
6 Některé části smlouvy o dílo, jejich právní povaha a různé zájmy smluvních stran ve smlouvě o dílo 40
6. 1 Rozsah díla 45
6. 2 Cena díla 60
6. 3 Platební podmínky a provedení díla 77
7 Komparace se slovenskou právní úpravou 105
7. 1 Rekodifikace soukromého práva 105
7. 2 Zákonný rámec slovenské právní úpravy 107
7. 3 Porovnání právních úprav 107
7. 4 Zhodnocení úpravy 112
Závěr 113
Použité prameny a literatura 115
Seznam zkratek 123
Seznam schémat 124
Seznam příloh 125
Summary / Résumé / Zusammenfassung 152

Úvod

Objednatel si u zhotovitele na základě jeho cenové nabídky objednal provedení pokládky kabelů veřejného osvětlení na jeho pozemku. Cenová nabídka obsahovala cenu práce zhotovitele a cena materiálu na 1 m kabelu podle druhů. Zhotovitel dílo pro objednatele dokončil a dílo bylo předáno a převzato. Po provedení díla zhotovitel vystavil fakturu na cenu díla podle cenové nabídky a skutečně položeného množství kabelů a práce. Rozsah díla nebyl rozporován. Objednatel však odmítl fakturu zaplatit s tím, že vyúčtovaná cena díla dvojnásobně překračuje objednatelem předpokládanou cenu díla, a nabídl zhotoviteli, že mu zaplatí 50% vyúčtované ceny díla. Zhotovitel se snížením ceny díla nesouhlasil a poukazoval na cenovou nabídku, kterou měl objednatel k dispozici. K dohodě o snížení ceny díla nedošlo, zhotovitel se proto svého práva na zaplacení vyúčtované ceny díla domáhal soudní cestou. Okresní soud i krajský soud shodně rozhodly, že mezi smluvními stranami nebyla žádná smlouva o dílo uzavřena, neboť nebyla dostatečně určitě sjednána cena díla jako podstatná náležitost smlouvy o dílo, zhotoviteli proto nesvědčilo právo na zaplacení ceny díla, ale právo na vydání bezdůvodného obohacení. Soudy proto objednateli uložily zaplatit částku ve výši zjištěné znaleckým posudkem, o kterou se položením kabeláže na jeho pozemku vůči zhotoviteli bezdůvodně obohatil.

Zhotovitel byl klientem advokátní kanceláře, ve které vykonávám právní praxi. K případu jsem připravovala podklady, studovala judikaturu a koncipovala návrhy podání. Z počátku jsem byla přesvědčena o oprávněnosti požadavku našeho klienta na zaplacení z titulu smlouvy o dílo. Smluvní strany se dohodly na způsobu určení ceny díla podle cenové nabídky, ta byla objednateli před uzavřením smlouvy poskytnuta. Ani dohodnutý a realizovaný rozsah provedeného díla nebyl sporný. Cena díla by teoreticky měla odpovídat součinu skutečně provedené práce a položeného materiálu a ceny dle cenové nabídky. Pak jsem nalezla usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22.6.2006, sp. zn. 32 Odo 983/2004, ve kterém soud jednoznačně došel k závěru, že: „*za dostatečně určitý způsob určení ceny díla nelze považovat, že cena bude určena vyúčtováním vlastních výkonů žalobkyně a provedených subdodávek, neboť zejména ujednání o možnosti účtovat vlastní výkony nijak zhotovitele nelimituje*.“ V návaznosti na toto rozhodnutí byla z opatrnosti doplněna tvrzení pro případ, že by soud došel k závěru, že smlouva o dílo nebyla platně sjednána; soudu bylo rovněž navrhnuto doplnění dokazování znaleckým posudkem ke zjištění ceny prací a materiálu.

O několik měsíců později jsem pro jiného klienta připravovala návrh komplikované smlouvy o dílo na stavební práce. Během její přípravy mne smlouva o dílo znovu zaujala. Po finalizaci smlouvy jsem požádala o individuální téma diplomové práce – smlouva o dílo, s dílčími odlišnostmi týkajících se stavebních prací. Vypracovaná smlouva o dílo je přílohou této práce a v závěru podkapitol, které se zabývají některou z částí smlouvy o dílo, bude pro ilustraci příslušná část této smlouvy popisována.

Zaměření a systematika

Smlouva o dílo je značně široké téma, do jehož rámce lze bezpochyby zařadit jak porovnání a vývoj právní úpravy smlouvy o dílo, analýzu mezinárodních odrazů tohoto smluvního typu či obecné shrnutí smlouvy o dílo podle občanského zákoníku, tak i zkoumání konkrétních částí smlouvy o dílo nebo i dalších okolností, jež například provází uzavírání smlouvy o dílo.

Vzhledem k požadavkům diplomové práce a s přihlédnutím k variabilitě tématu jsem se rozhodla v diplomové práci stručně představit smlouvu o dílo s některými specifiky týkajících se stavebních prací a poté se zevrubně věnovat vybraným oblastem smlouvy o dílo, na které je při provádění díla upřena pozornost smluvních stran.

Diplomová práce sestává ze dvou nestejně obsáhlých částí. Obecná část zběžně seznamuje s pojmem závazku a smlouvy jako právních skutečností, všeobecně popisuje smlouvu o dílo včetně stručného historického a zahraničního exkurzu a povšechně představuje vnitrostátní právní úpravu smlouvy o dílo podle občanského zákoníku se zaměřením na její charakter, formu, typické znaky a podstatné náležitosti. Poslední podkapitola odlišuje smlouvu o dílo od některých podobných smluvních typů.

Zvláštní část této práce je členěna do čtyř kapitol. První právně teoretická kapitola přibližuje pojmy kogentnost a dispozitivnost jako typy právní povahy norem. Další kapitola se blíže věnuje smlouvě o dílo na stavební práce a zkoumá právní povahu norem této speciální úpravy. Nejrozsáhlejší kapitola sestává ze tří podkapitol (rozsah díla, cena díla a platební podmínky a provedení díla) a zabývá se podrobně jak právní úpravou dané části a právní povahou jednotlivých norem, tak možnou reflexí zájmů smluvních stran v dané oblasti smlouvy o dílo. Čtvrtá kapitola porovnává slovenskou úpravu smlouvy o dílo, resp. paragrafovaný pracovní návrh nového slovenského občanského zákoníku, s jeho inspiračním zdrojem - občanským zákoníkem.

Východiska

Při zpracování diplomové práce vycházím z odborné literatury k jednotlivým ustanovením občanského zákoníku, z odborných článků, jež se zabývají zkoumanou problematikou, článků určených veřejnosti, které dotčenou oblast popularizují a při zpracování teoretického základu z právnických učebnic. Reflektuji významnou roli judikatury civilních soudů v oblasti smlouvy o dílo. Při analýze právní povahy jednotlivých ustanovení úpravy přihlížím k zásadám a principům soukromého práva. V konkrétně orientovaných částech podkapitol zabývajících se hlavními částmi smlouvy o dílo, uvažuji obecný model ekonomického chování subjektů a kromě výše uvedených zdrojů aplikuji také zkušenosti svých kolegů.

Cíl

Kromě všeobecného představení smlouvy o dílo jako druhého nejvíce používaného smluvního typu, mám v úmyslu se pokusit určit právní povahu jednotlivých norem vybraných oblastí smlouvy o dílo a speciální úpravy stavby jako díla. Dále se pokusím postihnout zájmy jednotlivých smluvních stran v právním vztahu vzniklém na základě smlouvy o dílo s přihlédnutím k některým odlišnostem stavebních prací. Závěrem představím slovenský návrh občanského zákoníku a pokusím se poukázat na případné odlišnosti tohoto návrhu od české platné úpravy.

Obecná část

1 Závazek

Závazek je právní vztah, právní pouto, které někoho svou nevyhnutitelností nutí, aby v souladu s platným právním řádem poskytl jinému nějaké plnění. Oprávněnou stranou je věřitel, stranou povinnou je dlužník. Bez věřitele nebo dlužníka se nejedná o závazek, neboť závazek působí mezi stranami navzájem; jde o právní vztah relativní.[1]

Ze závazku má věřitel vůči dlužníku právo na určité plnění jako na pohledávku a dlužník má povinnost toto právo věřitele splněním dluhu uspokojit.[2] Pohledávka je právem na plnění a svým charakterem se řadí mezi věci[3] nehmotné[4] a movité.[5] Dluh je odrazem pohledávky a představuje povinnost dlužníka vůči věřiteli.

Obsahem závazku je pohledávka věřitele (a dluh dlužníka).[6]

Předmětem závazku je „plnění“. Současná doktrína rozlišuje mezi primárním předmětem závazku jako chováním, a sekundárním předmětem závazku, předmětem plnění, jako věci. Předmět plnění musí být majetkové povahy a musí odpovídat zájmu věřitele, i když tento zájem není jen majetkový.[7] Majetkovou povahu má plnění v případě, kdy je penězi ocenitelné. Má-li strana zájem na plnění druhé strany, plnění bude mít pro ni určitou cenu.[8]

1. 1 Vznik závazku

Závazek vzniká na základě určité skutečnosti, se kterou objektivní právo spojuje vznik, změnu nebo zánik subjektivních práv, např. z právního jednání (po právu i protiprávního) nebo z jakékoliv jiné skutečnosti, která je k tomu podle právního řádu způsobilá.[9]

---

[1] LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2015. Velké komentáře, s. 4-5. ISBN 978-80-7400-287-8.
[2] Viz § 1721 OZ
[3] Viz § 489 OZ
[4] Viz § 496 odst. 2 OZ
[5] Viz § 498 odst. 2 OZ
[6] Tím ovšem není obsah závazku vyčerpán; závazek dotváří také další práva a povinnosti, jež souvisí s pohledávkou nebo dluhem nebo se dotýkají existence závazku jako celku.
[7] Viz § 1722 OZ
[8] LAVICKÝ, Petr. 2015, op. cit. sub. 1, s. 10.
[9] Viz § 1723 odst. 1 OZ

Existuje také chování, které se zřetelem ke všem okolnostem konkrétního případu k založení závazkového právního stavu a s ním spojených subjektivních práv a povinností nesměřuje. *„Typickým příkladem jsou případy, kdy jde o společenské úsluhy či o sousedskou, resp. přátelskou výpomoc. Tyto společenské úsluhy charakter závazkových právních vztahu nemají. To znamená, že vzájemná práva a povinnosti z nich nevznikají, jejich porušení není právem sankciováno a jejich plnění nelze, pokud není uskutečněno dobrovolně, s úspěchem soudně vynucovat. Jinak řečeno, jednající strany nesledovaly úmysl založit závazkový právní vztah spojený se vznikem právem sankciovaných a právem vynutitelných subjektivních práv a povinností.“*[10]

[10] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 11. 2009, sp. zn. 28 Cdo 3090/2009

2 Smlouva

Smlouva je jednou ze základních právních skutečností vedoucí ke vzniku právních vztahů a zároveň nejčastějším dvoustranným právním jednáním a právním titulem.[11]

Jedná se o dvoustranné nebo vícestranné právní jednání, které směřuje ke vzniku závazku a které vzniká úplným a bezpodmínečným přijetím návrhu k uzavření smlouvy.[12]

V soukromoprávních vztazích se obecně uplatňuje princip autonomie vůle. Zvláště princip smluvní autonomie zajišťuje subjektům volnost, zda vůbec a s kým smlouvu uzavřou, jaký bude obsah smlouvy, jaká bude její forma a jaký smluvní typ pro konkrétní případ občanskoprávního styku zvolí.

Smlouvy lze třídit podle mnohých kritérií: smlouvy podle smluvního typu, nebo smlouvy netypické; podle vyjádření či nevyjádření důvodu smlouvy; podle vzniku smlouvy jejím uzavřením, nebo až plněním jedné strany; podle vztahu smlouvy ke třetí osobě, podle ujednání o úplatě za plnění; podle toho, zda je závazek jednoduchý, nebo složitý; podle poměru vzájemného plnění; podle toho, zda je subjektem smlouvy spotřebitel, podnikatel či osoba nepodnikající apod.[13]

Smlouva pojmenovaná (nominátní) je smlouva, jejíž typické prvky upravuje právní předpis ve zvláštní části občanského zákoníku. Jedná se o často používané smlouvy, u kterých zákon stanoví jejich podstatné náležitosti charakteristické pro obsah odpovídajícího druhu právního jednání a upravuje zásadně dispozitivně práva a povinnosti,[14] které tvoří obsah této smlouvy. Smluvní strany mají možnost se dohodnout pouze na konkrétním plnění (množství, jakost) a konkrétních podmínkách (doba, výše úplaty apod.) smlouvy; ostatní oblasti podpůrně stanoví právní úprava. Subjekty mají v prvé řadě možnost zvolit některý z upravených typů smluv. Vzhledem k občanskoprávním zásadám dispozitivnosti a autonomie vůle[15] jsou však subjekty oprávněny uzavřít i smlouvu tzv. atypickou (nepojmenovanou, inominátní). Její

[11] DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s 168. ISBN 978-80-7478-326-5.
[12] DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. 2016, op. cit. sub. 11, s. 168.
[13] LAVICKÝ, Petr. 2015, op. cit. sub. 1, s. 21.
[14] Dispozitivní ustanovení zákona (právní normy) stanoví podpůrně práva a povinnosti adresátů pro případ, že si adresáti neupraví svůj vzájemný vztah, na který se daná norma vztahuje, odlišně. Viz kapitola 4 Právní povaha norem občanského zákoníku. Srov. s: MELZER, Filip. Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*. 2013, č. 7, s. 253.
[15] Viz § 1 odst. 2 OZ: „*nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona*.“

typické znaky zákon speciálně neupravuje. Smlouva však nesmí odporovat obsahu nebo účelu zákona nebo veřejnému pořádku a dobrým mravům.[16] [17]

Smlouvou kauzální je smlouva, ve které musí být důvod vzniku a trvání závazku uveden, a to buď výslovně, nebo z ní může i jen vyplývat. Není-li v takové smlouvě kauza vyjádřena (není uveden důvod, na jehož základě má dlužník povinnost plnit), věřitel je povinen tento důvod závazku prokázat. Opakem je smlouva formální.[18]

Smlouva konsensuální je uzavřena, jakmile se strany konsensem (bezpodmínečným přijetím nabídky) shodnou na obsahu smlouvy. Ke vzniku smlouvy není třeba reálného konání, neboť zamýšlený účel nastává již jejím uzavřením. K uzavření smlouvy reálné je kromě dosažení konsenzu nezbytné něco skutečně vydat nebo vrátit.[19] Toto rozdělení vychází ještě z římskoprávní teorie a v současném právním prostředí je jeho použitelnost zpochybňována.[20]

Pro synallagmatické smlouvy je typická vzájemná provázanost poskytnutí hlavních plnění; každá ze smluvních stran zaujímá postavení jak dlužníka, tak i věřitele. Obě strany jsou povinny si vzájemně něčeho plnit. Synallagmatickou smlouvou je smlouva dvoustranná úplná, asyllagmatickou potom smlouva dvoustranná neúplná, kdy nedochází k tzv. „plnění za plnění“ a poskytované plnění si neodpovídá.[21] O vzájemnou podmíněnost plnění (synallagma) se nejedná např. ve smlouvě, ve které byla splatnost závazků účastníků dohodnuta k jinému časovému okamžiku.[22]

[16] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 9. 2014 sp. zn. 23 Cdo 1579/2014
[17] I přes její atypičnost se na takovou smlouvu vztahují obecná ustanovení občanského zákoníku o závazcích a smlouvách, pokud smluvní strany nevyjádří vůli nebýt těmito jednotlivými ustanoveními (mají-li dispozitivní povahu) vázány.
[18] Viz § 1792 odst. 1 OZ
[19] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 3. 2007 sp. zn. 33 Odo 209/2005
[20] DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. 2016, op. cit. sub. 11, s. 180.
[21] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 11. 2012 sp. zn. 33 Cdo 4101/2010
[22] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 1. 2002 sp. zn. 25 Cdo 1164/2000

3 Smlouva o dílo

V předchozích kapitolách byla krátce představena občanskoprávní teorie závazku (právního vztahu) a zároveň nastíněn charakter smlouvy jako nejčastějšího právního jednání, které vede ke vzniku závazku.

Tato kapitola obecně pojednává o smlouvě o dílo, sleduje její historický vývoj a mezinárodněprávní úpravu, zabývá se formou smlouvy o dílo, předkládá výčet povinných náležitostí smlouvy o dílo a některých typických znaků smlouvy o dílo a odlišuje smlouvu o dílo od vybraných smluvních typů.[23]

3. 1 Historie

Smlouva o dílo v pojetí podle platného občanského zákoníku je výsledkem tisíciletého vývoje právní úpravy těch vzájemných právních vztahů, které se vyznačovaly úplatným poskytováním služeb nebo výsledku práce.[24]

Římští právníci řadili smlouvy, jejichž předmětem by bylo dílo, do závazků vznikajících ze smluv, smluv konsensuálních, do skupiny zvané „locatio conductio“. V této skupině bylo předmětem smlouvy buď úplatné užívání věci (locatio conductio rei), pracovní síly (locatio conductio operatum) nebo výsledku činnosti – díla (locatio conductio operis). Poslední uvedená smlouva je východiskem dnešního pojetí smlouvy o dílo.[25]

Předmětem locatio conductio operis bylo zhotovení nebo oprava věci pro objednatele (locatora) zhotovitelem (conductorem) za úplatu, tedy kvalifikované práce prováděné např. řemeslníkem za podmínky, že materiál musel být ve vlastnictví objednatele. Objednatel byl povinen předat materiál a zaplatit dohodnutou cenu, zhotovitel měl povinnost zhotovit dohodnuté dílo osobně (vyplývalo-li to z povahy díla nebo dohodly-li si to strany),

---

[23] HULMÁK, M. a kol.: *Občanský zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2015. Velké komentáře, s. 1033. ISBN 978-80-7400-529-9.

[24] Kapitola neobsahuje ucelené nebo podrobné shrnutí historického pozadí či obsahu a mechanismů různých úprav smlouvy o dílo, neboť vzhledem k omezenému rozsahu této práce se nelze právním vývojem smlouvy o dílo v čase nebo porovnáváním rozdílů mezi různými úpravami smlouvy o dílo (zejména úpravou podle předchozího občanského zákoníku a obchodního zákoníku se současnou právní úpravou) dále podrobněji zabývat.

[25] ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice právo a hospodářství, s. 1. ISBN 978-807-4003-110.

prostřednictvím člena rodiny, nebo subzhotovitele (sublocatio). Objednateli náleželo právo na řádné zhotovení díla a byl oprávněn schválit dílo prostřednictvím nezávislé osoby. Zhotovitel měl právo na zaplacení dohodnuté ceny díla.[26]

Posuneme-li se v historii ke dni 1. 6. 1811, v Rakouské monarchii byl vyhlášen obecný zákoník občanský, platný též na území Českých zemích. ABGB byl v Českých zemích účinný od 1. 1. 1812 do 1. 1. 1951, kdy byl v Československé republice nahrazen tzv. středním občanským zákoníkem. ABGB představoval vyvrcholení kodifikačních snah, vycházel z římského práva a přirozenoprávní koncepce.[27] ABGB upravoval smlouvu o dílo společně se smlouvou služební (pracovní) a nakladatelskou v hlavě dvacáté šesté. Klíč k rozlišení těchto provázaných smluvních typů obsahovalo ust. § 1151 ABGB, jež zároveň vymezovalo obsah smlouvy o dílo: *„zaváže-li se někdo konati jinému po nějakou dobu služby, vznikne služební smlouva; převezme-li někdo závazek zhotoviti nějaké dílo za plat, vznikne smlouva o dílo*.“ Zvláštní úpravu smlouvy o dílo zakotvovalo ust. § 1165 ABGB a násl. Obsahem závazku byla povinnost zhotovitele provést dílo osobně nebo je dát provést za jeho osobní odpovědnosti a povinnost objednatele zaplatit plat, který se obvykle hradil po skončení díla, nebylo-li dílo konáno po částech.[28] ABGB také zakotvil vyvratitelnou právní domněnku, že pro určení, zda se jedná o smlouvu o dílo, nebo o smlouvu trhovou (kupní), je rozhodující, kdo dodal látku ke zhotovení věci.[29]

Další úpravu smlouvy o dílo obsahoval střední občanský zákoník v ust. § 448 a násl. StObčZák, podle něhož se: *„smlouvou o dílo zavazoval objednateli ten, komu bylo dílo zadáno, že je za odměnu provede na své nebezpečí.“* Střední občanský zákoník upravoval odpovědnost za vady, důsledky zmaru díla nebo zmaru provedení díla, vliv smrti stran na smlouvu a značně rozšířil úpravu odměny za dílo.[30] [31]

---

[26] SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo: systém a instituce*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). s. 145, s. 189, s. 190. ISBN 978-807-3803-346.

[27] MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-39-4.

[28] Viz § 1165, § 1170 ABGB

[29] Viz § 1166 ABGB

[30] Např. stanovil, že nebyla-li výše odměny stanovena smlouvou nebo zvláštními předpisy, bude odměna přiměřená, dále upravoval provádění díla dle rozpočtu, zakotvil právo zhotovitele za určitých podmínek předmět díla prodat ve veřejné dražbě a výtěžek použít na odměnu zhotovitele a jeho náklady atp.

[31] Viz § 457 a násl. StObčZák

Za účinnosti středního občanského zákoníku byly přijaty některé zvláštní předpisy, které obsahovaly speciální úpravu některých vztahů mezi socialistickými organisacemi,[32] zejména právních vztahů ve stavebnictví. Hlavním předpisem, který tyto vztahy upravoval, bylo nejprve zákonné opatření Předsednictva Národního shromáždění č. 6/1957 Sb., o hospodářských stavebních smlouvách. Působnost zákonného opatření byla vymezena v ust. § 1 a pokrývala smluvní zabezpečování stavebních a montážních prací prováděných dodavatelským způsobem na stavbách, jejichž investory jsou organizace socialistického sektoru, s výjimkou jednotných zemědělských družstev.

Zákonné opatření bylo v roce 1958 nahrazeno zákonem č. 69/1958 Sb., zákon o hospodářských vztazích mezi socialistickými organisacemi. Zákon obsahoval speciální úpravu tzv. hospodářských smluv uzavíraných mezi organisacemi o dodávkách výrobků, o pracích a výkonech, popřípadě o jiných způsobech spolupráce, jichž je třeba k plnění státního plánu rozvoje národního hospodářství. [33] Tyto smlouvy lze označit obecně jako smlouvy o dílo se zvláštními předměty plnění.

S účinností ode dne 1. 4. 1964 byl střední občanský zákoník nahrazen novým předpisem. Předchozí občanský zákoník sice v původním znění úpravu smlouvy o dílo jako samostatný smluvní typ neupravoval, zakotvil však úpravu zhotovení věci na zakázku v ust. § 263 - §275 ObčZák a opravy a údržby věci v ust. §276 - §283 ObčZák. Účinností tzv. velké novely zákonem č. 509/1991 Sb., zákon, kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník, se smlouva o dílo dočkala konkrétní úpravy. Obecná ustanovení byla zakotvena v ust. § 631 – 643 ObčZák, zvláštní úprava smlouvy o dílo týkající se zhotovení věci na zakázku a opravy a úpravy věci následovala v ust. § 644 a násl. ObčZák. Předchozí občanský zákoník stanovil, že se: *„smlouvou o dílo ten, komu bylo dílo zadáno (zhotovitel díla), zavazoval objednateli, že dílo za sjednanou cenu provede na své nebezpečí.“* Obsahem smlouvy o dílo byla povinnost zhotovitele provést dílo podle smlouvy, řádně, v dohodnuté době a v souladu se závaznými

[32] Souhrnné pojmenování bylo poprvé použito ve vládním nařízení č. 20/1955 Sb., o řízení ve věcech správních, kdy v § 1 bylo uvedeno, že: *„účelem nařízení je upravit řízení ve věcech správních, aby umožňovalo co nejdokonaleji plnit úkoly lidově demokratické státní správy, aby přispívalo k ochraně obecných zájmů i práv a oprávněných zájmů pracujících a socialistických organisací, aby napomáhalo upevnění socialistické zákonnosti a státní discipliny a aby vychovávalo k uvědomělé kázni*.“ Socialistickými organisacemi podle ust. § 18 ObčZák byly: *„státní, družstevní a společenské organizace, jakož i jiné organizace, jejichž činnost přispívá k rozvoji socialistických vztahů.“*

[33] Viz § 15 odst. 1 zákona č. 69/1958 Sb., zákon o hospodářských vztazích mezi socialistickými organizacemi

technickými normami a povinnost objednatele zaplatit cenu díla, případně poskytnout zhotoviteli řádně a včas potřebnou součinnost ke zhotovení díla.[34]

Zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, byla od původní ucelené úpravy soukromoprávních závazků obsažené v předchozím občanském zákoníku odštěpena speciální část právních vztahů podnikatelů, obchodních závazkových vztahů a některých jiných vztahů s podnikáním souvisejících.[35] Vztahy podnikatelů, jež byly nově upraveny zvláštním předpisem se subsidiárním použitím předchozího občanského zákoníku, se oddělily od obecné úpravy občanského práva a utvořily obchodněprávní úpravu.[36]

Přijetím obchodního zákoníku nastal stav duality právní úpravy některých právních vztahů. Rozhodující okolností pro posouzení, zda se jedná o obchodní závazkový vztah, nebo o vztah řídící se předchozím občanským zákoníkem, mohla být povaha subjektů, povaha závazku nebo i volba obchodního zákoníku jako rozhodné úpravy.[37]

Taxativně vymezená působnost obchodního zákoníku v oblasti závazků se vztahovala na vztahy mezi podnikateli, jestliže při vzniku závazku bylo s přihlédnutím ke všem okolnostem zřejmé, že se týkaly jejich podnikatelské činnosti, dále pak na závazkové vztahy mezi státem nebo samosprávnou územní jednotkou a podnikateli při jejich podnikatelské činnosti, jestliže se týkaly zabezpečování veřejných potřeb a pak na některé, jež vznikly výlučně z důvodů vymezených v obchodním zákoníku.[38] Jedním ze závazků, které obchodní zákoník speciálně upravoval, byl i vztah objednatele a zhotovitele. Smlouvou o dílo se podle ust. § 536 ObchZ: *„zhotovitel zavazoval k provedení určitého díla a objednatel se zavazoval k zaplacení ceny za jeho provedení.“* Obchodní zákoník na rozdíl od ostatních právních úprav podrobně vymezil pojem díla tak, že pozitivně určil činnosti, které jsou dílem vždy, a zároveň zakotvil zbytkovou (sběrnou) povahu smlouvy o dílo vůči kupní smlouvě.[39] Na rozdíl od předchozího občanského zákoníku výslovně stanovil, že: *„cena musí být ve smlouvě dohodnuta nebo v ní musí být alespoň stanoven způsob jejího určení, ledaže z jednání o uzavření smlouvy vyplývá vůle stran*

[34] Viz § 631 a násl. ObčZák
[35] Viz § 1 ObchZ
[36] Obchodní zákoník jako kodex samostatného odvětví zakotvil mimo jiné vlastní definici pojmu podnikatel a podnikání, vlastní úpravu zastoupení a jednání podnikatele a obsáhl i úpravu obchodního rejstříku. Kromě obecné části obchodního práva obsahoval zvláštní úpravu obchodních společností a družstev a konečně obchodních závazkových vztahů.
[37] Viz § 262 odst. 1 ObchZ
[38] Viz § 261 odst. 1,2,3 ObchZ
[39] Viz § 536 odst. 2 ObchZ

uzavřít smlouvu i bez tohoto určení.“[40] Pokud ujednání o ceně ve smlouvě chybělo, dovodila judikatura, že smlouva o dílo uzavřena nebyla, neboť: *„vůle účastníků k uzavření smlouvy o dílo nesměřovala, když závazek objednatele k zaplacení ceny je podstatnou náležitostí smlouvy o dílo*.“[41]

3. 2 Mezinárodněprávní úprava

S přihlédnutím k tomu, že zaměření není cílena na právní vztahy vznikající ze smluv o dílo s mezinárodním prvkem, a dále k tomu, že mezinárodní unifikační snahy se častěji orientují na úpravu jiných oblastí práva,[42] zmiňuje tato kapitola konkrétně pouze některé významné dokumenty z oblasti mezinárodněprávní úpravy a úpravy Evropské Unie, které obsahují alespoň částečnou hmotněprávní úpravu smlouvy o dílo.

Rozvojem mezinárodního obchodu obecně rostla potřeba sjednocení pravidel pro právní vztahy z něj vznikající. Stejná pravidla zjednodušují a zlevňují postupy při vyjednávání podmínek uzavření smluv (transakční náklady),[43] vedou ke spolupráci více potenciálních subjektů a efektivnějšímu řízení, kontrole a správě obchodování.

Ke sjednocení právní úpravy dochází trojím způsobem: (i) unifikací, (ii) standardizací a (iii) harmonizací právních předpisů. Unifikace probíhá zejména na úrovni zákona,[44] zásad nebo vzorových dokumentů. Pod pojem standardizace lze zařadit standardizované formy uzavírání smluv (formuláře), smluvní podmínky a právní návody (guides). Harmonizací se

---

[40] Viz § 536 odst. 3 ObchZ

[41] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.07.2004, sp. zn. 32 Odo 543/2003

[42] V oblasti závazkového práva je patrný mnohem menší zájem státu na ingerenci než v jiných oblastech práva, neboť závazkové vztahy (zejména smlouvy) v právním řádu jednotlivých států zpravidla ovládá princip smluvní volnosti a zásada dispozitivnosti právní úpravy. Státy rámec autonomie vůle subjektů upravují kogentními ustanoveními, od kterých se nelze odchýlit. Národní úprava je často výsledkem historického vývoje, dosažené úrovně právní vědy daného státu a dlouhodobé (obchodní) praxe s lokálními prvky, proto se jednotlivé národní úpravy liší a měnit zažitá pravidla nemusí být ani vhodné, ani jednoduché. Srov. s: RADOŠOVSKÝ, Petr. Rozhodné právo v závazkových vztazích z mezinárodního obchodu - pravidla určení rozhodného práva: část. I (hmotné normy v oblasti závazkových vztahů). *EPRAVO.CZ* [online]. 2003, č. 11 [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/obchodni-pravo/rozhodne-pravo-v-zavazkovych-vztazich-z-mezinarodniho-obchodu-pravidla-urceni-rozhodneho-prava-cast-i-hmotne-normy-v-oblasti-zavazkovych-vztahu-22337.html

[43] *„Pod pojmem transakční náklady chápeme veškeré náklady, které jsou spojené s realizací daného kontraktu mimo nákladů produkčních. Bez vynaložení těchto nákladů by se daná transakce nikdy neuskutečnila, resp. při neuskutečnění této transakce by transakční náklady nevznikly.“* Viz PAVEL, Jan. *Transakční náklady a veřejné zakázky?* [online]. Praha, 2006 [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: http://kvf.vse.cz/storage/1168943124_sb_pavel.pdf. Příspěvek v rámci řešení projektu č. 402/05/P009. Vysoká škola ekonomická v Praze.

[44] Resp. právních předpisů v širším smyslu, tj. včetně úpravy mezinárodními smlouvami

rozumí proces přibližování právních předpisů různých států na základě společných pravidel.[45] [46]

3. 2. 1 Zásady mezinárodního obchodu

Patrně nejvýznamnějším celosvětovým dokumentem sjednocujícím zásady mezinárodního obchodu jsou Zásady mezinárodních obchodních smluv[47] vypracované v roce 1994 a revidované v letech 2004 a 2010 Mezinárodním ústavem pro sjednocení soukromého práva (UNIDROIT). Cílem tohoto dokumentu je stanovit vyvážený soubor pravidel určených k použití po celém světě bez ohledu na právní tradice a ekonomické a politické podmínky zemí, v nichž mají být použity.[48]

Dalším významným dokumentem v oblasti unifikace zásad mezinárodního obchodu v oblasti působnosti Evropské Unie jsou Zásady evropského smluvního práva Landovy komise (naposledy pak revidované v rámci tzv. Draft Common Frame of Reference).[49]

3. 2. 2 Určení rozhodného práva[50]

Otázka, jakým právním řádem se budou řídit vztahy smluvních stran, vyvstává za situace, kdy ve smluvním vztahu figuruje tzv. mezinárodní prvek.[51] Pokud jsou účastníci právního vztahu

---

[45] KLEE, Lukas. *Stavební smluvní právo*. Vydání první. s. 109. ISBN 80-747-8804-0.

[46] ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. Vyd. 2., aktualiz. a dopl. Praha: ASPI, 2006. s. 233. ISBN 80-735-7196-X.

[47] UNIDROIT principles of international commercial contracts 2010 (Zásady mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT 2010)

[48] Volný překlad úvodního textu Zásad mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT 2010: *„the objective of the UNIDROIT principles is to establish a balanced set of rules designed for use thorought the world irrespective of the legal traditions and the economic and political conditions of the countries in which they are to be applied*."

[49] KLEE, Lukas. 2015, op. cit. sub. 45, s. 111.

[50] Procesní stránkou určení rozhodného práva (určení pravomoci soudu) se tato práce nezabývá. Na okraj lze uvést, že v případě evropského prvku je místo určeno podle kritérií obsažených v Nařízení Rady (ES) 44/2001 ze dne 22. 12. 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (známé jako Nařízení Brusel I.), v případě smlouvy, ve které není evropský prvek, ale oblast je pokryta mezinárodní smlouvou o právní pomoci, je pravomoc soudu určena podle pravidel v této mezinárodní smlouvě. Teprve tehdy, kdy nelze pravomoc soudu určit ani podle nařízení Brusel I., ani podle mezinárodní smlouvy o právní pomoci, použijí se pravidla zakotvená v ZMPS.

[51] *„Cizí (mezinárodní) prvek je v právním vztahu dán tehdy, jestliže účastníkem tohoto vztahu je cizí státní příslušník anebo zahraniční právnická osoba, dále je-li předmětem právního vztahu movitá nebo nemovitá věc (nemovitost) v zahraničí a také v případech, v nichž ke vzniku, změně nebo zániku právního vztahu došlo v zahraničí, popřípadě i to, že účastník posuzovaného právního vztahu má bydliště v cizině."* Viz HENDRYCH,

tuzemci, předmět právního vztahu se nachází v České republice, ke vzniku, změně nebo zániku právního vztahu došlo v tuzemsku a subjekty si ve smlouvě nezvolily jinou právní úpravu, řídí se uzavřená smlouva českým právem.

3. 2. 3 Evropská úprava

V případě, že mezinárodní prvek lze zařadit do rámce Evropské Unie, bude rozhodné právo určeno na základě pravidel stanovených v Nařízení Řím I.[52] Nařízení Řím I. zakotvuje v čl. 3 široký a liberální koncept volby práva:[53] *„smlouva se řídí právem, které si strany zvolí. Volba musí být vyjádřena výslovně nebo jasně vyplývat z ustanovení smlouvy nebo okolností případu.“* Pokud rozhodné právo takto určeno nebylo, stanoví Nařízení Řím I. k určení rozhodného práva závazný postup. Nařízení Řím I uvádí osm smluvních typů, u kterých výslovně upravuje určení rozhodného práva, mezi nimi také smlouvu o prodeji zboží a o poskytování služeb. Nařízení Řím I tyto smlouvy nedefinuje a jediným vodítkem k jejich rozlišení je zmínka, že pojmy „poskytování služeb“ a „prodej zboží“ by měly být vykládány stejným způsobem jako při použití článku 5 nařízení (ES) č. 44/2001.[54] Pod smlouvu o poskytování služeb je podle tohoto ustanovení možné subsumovat širokou oblast různých smluvních typů, mimo bankovní smlouvy, záruční smlouvy, nájemní smlouvy, vydavatelské smlouvy atp. i smlouvu o dílo.[55]

Dušan. *Právnický slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky, heslo: Cizí (mezinárodní) prvek. ISBN 978-80-7400-059-1.

[52] V takovém případě se k určení rozhodného práva nepoužijí pravidla ZMSP, neboť předpisy Evropské Unie a mezinárodní smlouvy mají podle aplikační přednost před ustanoveními zákona, např. ust. § 2 ZMPS: *„zákon se použije v mezích ustanovení vyhlášených mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána (dále jen „mezinárodní smlouva“), a přímo použitelných ustanovení práva Evropské unie.“*

[53] BŘÍZA, Petr. (Ne)omezená volba práva ve smlouvách mezinárodního obchodního styku podle Římské úmluvy a nového nařízení Řím I. *Právní rozhledy*. 2009, č. 2, s. 29.

[54] Viz (17) preambule Nařízení Řím I.

[55] *„It seems that the second sentence gives a very wide definition of 'provision of services' in the Rome I Regulation, which is wide enough to cover franchise and distribution contracts, which are the subject of special rules in Articles 4(1)(e) and (f). With this definition, contracts for the provision of services also cover contracts between the intermediary and a client facilitating buying and selling interests in financial instruments, contracts for lease, contracts for the assignment or license of intellectual rights, banking contracts, contracts of guarantee, constructing contracts, publishing contracts, contracts of agency, joint venture contracts, etc. In this sense, most contracts will be covered in Article 4(1)(b), except contracts for the sale of goods and contracts relating to immovable property.“* Viz TANG, Zheng. Law Applicable in the Absence of Choice - The New Article 4 of the Rome I Regulation. *Modern Law Review*. 2008, 71(5), 785-800. DOI: 10.1111/j.1468-2230.2008.00715.x. ISSN 00267961. Dostupné také z: http://doi.wiley.com/10.1111/j.1468-2230.2008.00715.x.

V případě smlouvy o poskytování služeb, je rozhodným právem smlouvy právo země, v níž má poskytovatel služby obvyklé bydliště.[56]

3. 2. 4 Mezinárodní smlouvy

Není-li ve smlouvě evropský prvek a smlouva spadá do oblasti působnosti některé mezinárodní smlouvy, použijí se ustanovení takové mezinárodní smlouvy.

Mezinárodní smlouva, jež by upravovala právní poměry vznikající výlučně ze smlouvy o dílo, resp. smlouvy o poskytování služeb, neexistuje.[57] [58] Přesto některé mezinárodní smlouvy alespoň okrajově smlouvu o dílo zmiňují, zejména při vymezení své působnosti.

Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží

Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (CISG) vytvořená v rámci Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo[59] je celosvětově nejvýznamnějším právním předpisem, který upravuje mezinárodní kupní smlouvu.[60] Účelem CISG je poskytnout moderní, jednotný a spravedlivý režim pro smlouvy o mezinárodní koupi zboží. CISG plní svůj sjednocující účel tím, že přispívá k zavedení jistoty v obchodních vztazích a snižuje transakční náklady.[61]
Česká republika je jedním z 85 smluvních států CISG.[62] Ratifikovaná CISG byla publikována ve Sbírce zákonů dne 1. 4. 1991 na základě Sdělení č. 160/1991 Sb., sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí.

Z hlediska smlouvy o dílo je CISG významná tím, že obsahuje vlastní rozlišovací mechanismus určení, zda zboží je sekundárním předmětem kupní smlouvy, nebo smlouvy o dílo. Podle ust.

---

[56] Viz čl. 4 písm. b) Nařízení Řím I.
[57] K oblastem, které mezinárodní smlouvy tradičně upravují, lze uvést: mezinárodní koupě zboží (ISG), silniční námořní přeprava, železniční mezinárodní přeprava, letecká mezinárodní přeprava, promlčení při mezinárodní koupi zboží, mezinárodní silniční přeprava cestujících a zavazadel, mezinárodní příležitostná přeprava cestujících autokarem a autobusem, námořní přeprava zboží. Viz TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. *Závazkové vztahy s mezinárodním prvkem: Školení pro advokátní koncipienty*. 2010. Brno.
[58] KLEE, Lukas. 2015, op. cit. sub. 45, s. 110.
[59] Oficiální název: United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL).
[60] PAUKNEROVÁ, Monika. Tři pohledy na mezinárodní kupní smlouvu: Vídeňská úmluva OSN, Nařízení Řím I a Společné evropské právo kupní smlouvy, *Obchodněprávní revue*, 2012, č. 6, s. 167.
[61] Volný překlad originálního textu z oficiálních webových stránek UNCITRAL: *„the purpose of the CISG is to provide a modern, uniform and fair regime for contracts for the international sale of goods. Thus, the CISG contributes significantly to introducing certainty in commercial exchanges and decreasing transaction costs…*"
[62] Údaje platné ke dni uzavření rukopisu, tj. 5.6.2017.

čl. 3 odst. 2 CISG je smlouvou o dílo smlouva, ve které se strana, jež zboží objednává, zavazuje dodat podstatnou část věcí nutných pro výrobu zboží nebo zhotovení zboží. Působnost CISG je vymezena v čl. 3 odst. 2 CISG, přičemž logicky se nepoužije právě na smlouvy o dílo, tedy právní vztahy, ve kterých převažující část závazků strany, která dodává zboží, spočívá ve vykonání prací nebo poskytování služeb.[63]

3. 2. 5 Vnitrostátní kolizní úprava

Působnost ZMPS je upravena v ust. § 1 písm. a) podle kterého ZMPS v poměrech s mezinárodním prvkem upravuje, kterým právním řádem se řídí soukromoprávní poměry včetně používání jiných předpisů než určeného rozhodného práva.[64]

V úvodním ustanovení § 84 ZMPS hlavy XI. ZMPS, jež upravuje závazková práva, je znovu zdůrazněna aplikační přednost předpisů Evropské Unie a mezinárodních smluv. Zákon stejně jako Nařízení Řím I. přednostně počítá s volbou rozhodného práva smluvními stranami, která musí být: *„vyjádřena výslovně nebo musí vyplývat bez pochybností z ustanovení smlouvy nebo z okolností případu*.“[65] Teprve pro případ, že by tak smluvní strany neučinily, zakotvuje ust. § 87 ZMPS pravidlo, že: *„smlouvy se řídí právem státu, s nímž smlouva nejúžeji souvisí*.“

Zákon o mezinárodním právu soukromém dále obsahuje zvláštní ustanovení k ochraně spotřebitele v případě, že právní poměr založený spotřebitelskou smlouvou úzce souvisí s územím některého členského státu Evropské unie nebo se jedná o ubytovací smlouvu specifikovanou podle ZMPS, a také zvláštní kolizní pravidlo v případě smluv pojistných.[66]

3. 3 Vnitrostátní právní úprava

Smlouva o dílo je jako typizovaná smlouva speciálně upravena občanským zákoníkem v části čtvrté, hlava druhá, díl osmý, v ustanoveních § 2586 – 2635 OZ, jež jsou rozděleny do čtyř oddílů.

---

[63] Viz čl. 3 CISG
[64] ZMPS obsahuje subsidiární úpravu kolizních pravidel, neboť aplikační přednost mají zásadně podle § 2 ZMPS předpisy Evropské unie a mezinárodní smlouvy.
[65] Viz ust. § 87 odst. 1 ZMPS
[66] Viz ust. § 87 odst. 2, 3, 4 ZMPS

Úvodní oddíl zakotvuje v ust. § 2586 – 2622 OZ obecnou úpravu vztahující se na smlouvu o dílo všeobecně, druhý oddíl upravuje odchylku - určení ceny díla podle rozpočtu, oddíl třetí obsahuje zvláštní úpravu smlouvy o dílo, je-li předmětem díla stavba, a čtvrtý oddíl pokrývá specifika smlouvy o dílo, když výsledkem činnosti je dílo s nehmotným výsledkem.

Subsidiárně se na smlouvu o dílo použijí všeobecná ustanovení o závazcích, obecná ustanovení o smlouvách a obdobně se aplikují ustanovení o kupní smlouvě upravující předání díla, je-li předmětem díla věc, a práva z vadného plnění.[67]

3. 4 Obecná charakteristika smlouvy o dílo

Smlouva o dílo je jedním z nejdůležitějších a v praxi jedním z nejčastěji používaných smluvních typů jak mezi spotřebiteli, tak mezi podnikateli či nepodnikateli, a těmito subjekty navzájem.[68] [69]

Pojetí právní úpravy smlouvy o dílo od 1.1.2014

Občanský zákoník založil jednotnou úpravu závazkových vztahů pro podnikající i nepodnikající subjekty, čímž odstranil původní dualitu obchodních a neobchodních závazků (mimo jiných i smlouvy o dílo).[70]

Podle důvodové zprávy k občanskému zákoníku osnova občanského zákoníku respektovala osvědčenou praxi smluv o dílo uzavíraných mezi podnikateli podle obchodního zákoníku tak, že za základ úpravy smlouvy o dílo byla převzata tehdy platná úprava obchodního zákoníku

[67] Viz § 2615 odst. 2 OZ

[68] HORÁK, David. Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku (Pohled soudce na vybrané otázky a použitelnost stávající judikatury). *Bulletin advokacie*, 2014, č. 9, s. 21.

[69] MAREK, Karel. Ke smlouvě o dílo podle nového občanského zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 10, s. 28.

[70] V souvislosti se začleněním závazků mezi podnikateli do občanského zákoníku vyvstala otázka, zda zánikem účinnosti obchodního zákoníku nedojde k úplnému podřazení závazkového práva jako celku pod právo občanské, což by se nutně odrazilo i ve změně výuky na právnických fakultách. Výsledná záporná odpověď byla odůvodněna mimo jiné tím, že existuje kategorie závazků s výrazně podnikatelským charakterem a výuka by se mohla nově řídit funkcionalitou a charakterem institutů, nikoliv působností obchodního zákoníku. V době uzávěru rukopisu této práce tvoří smlouva o dílo spolu s příkazní smlouvou jednu ze zkušebních otázek k postupové zkoušce z obchodního práva na Právnické fakultě Univerzity Karlovy a v postupové zkoušce z občanského práva hmotného je na téže fakultě smlouva o dílo samostatnou zkušební otázkou. Srov. s KOŽIAK, Jaromír. Zpráva z konference „Rekodifikace soukromého práva a změny ve výuce obchodního práva“. *Obchodněprávní revue*, 2012, č. 10, s. 299.

s přihlédnutím k některým zahraničním úpravám a některým ustanovením někdejšího zákoníku mezinárodního obchodu.[71] [72]

3. 4. 1 Charakter smlouvy o dílo

Uzavřením smlouvy o dílo vzniká právní vztah jeho subjektů - objednatele a zhotovitele, ve kterém je zhotovitel povinen provést na svůj náklad a nebezpečí pro objednatele dílo a objednatel je povinen dílo převzít a zaplatit cenu díla.[73]

Úvodní ustanovení § 2586 OZ zakotvuje základní povinnosti smluvních stran, které jsou pro právní vztah objednatele a zhotovitele typické: (i) povinnost zhotovitele provést dílo na svůj náklad, (ii) povinnost zhotovitele provést dílo na své nebezpečí, (iii) povinnost objednatele dílo převzít a (iv) povinnost objednatele zaplatit cenu díla.[74]

Smlouva o dílo je smlouvou primárně dvoustrannou, a synallagmatickou, neboť obě smluvní strany jsou zároveň dlužníky i věřiteli a jsou povinny si plnit současně. Smlouva o dílo je smlouvou konsensuální, neboť závazek zhotovitele provést dílo vzniká uzavřením smlouvy, nikoliv až předáním předmětu díla. Dále je smlouvou kauzální, neboť důvodem vzniku a trvání závazku je právě smlouva o dílo. Jedním z charakteristických znaků smlouvy o dílo je její úplatnost, neboť při bezúplatném provádění díla se nejedná o smlouvu o dílo. [75]

3. 4. 2 Forma smlouvy o dílo

Občanský zákoník obecně vychází ze zásady neformálnosti právního jednání. Neformálnost je odrazem občanskoprávního principu autonomie vůle, který se projevuje také v možnosti účastníka zvolit si podle svého rozhodnutí také formu právního jednání.[76] Výjimku z této zásady představuje zákonem vyžadovaná forma některých právních jednání v případě, kdy je

---

[71] Zákon č. 101/1963 Sb., zákon o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku (zákoník mezinárodního obchodu)

[72] Viz Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012, občanský zákoník (konsolidovaná verze). Ministerstvo spravedlnosti [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR, s. 523-524 [cit.5.6.2017]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf. (Důvodová zpráva k NOZ).

[73] Viz § 2586 odst. 1 OZ

[74] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1034.

[75] LAVICKÝ, Petr. 2015, op. cit. sub. 1, s. 21-24.

[76] Viz § 559 OZ

to podle zákonodárce odůvodněno povahou a významem konkrétního právního jednání.[77] [78] Pokud zákon žádnou formu nevyžaduje, lze právní jednání provést ve formě ústní, písemné (prosté nebo přísné) nebo jejich kombinací.

Smlouva o dílo zákonem předepsanou formu nemá, smluvní strany tedy mohou dohodu uzavřít v jakékoliv formě podle vlastního uvážení.[79]

Smluvní strany se během předsmluvního vyjednávání mohou dohodnout, že smlouvu sjednají v konkrétní formě. Právní účinky takové dohody stanoví občanský zákoník vyvratitelnou domněnkou ust. § 1758 OZ: *„dohodnou-li se strany, že pro uzavření užijí určitou formu, má se za to, že nechtějí být vázány, nebude-li tato forma dodržena. To platí i tehdy, projeví-li jedna ze stran vůli, aby smlouva byla uzavřena v písemné formě*.“[80] Dohodnutá forma je podmínkou existence následného jednání. Pokud smluvní strany navzdory dohodě o formě smlouvy uzavřou smlouvě ve formě jiné (méně přísné), je třeba prokázat, že v mezidobí došlo k přijetí dohody o změně dohodnuté formy. To lze i tím, že se smluvní strany navzájem domáhají účinků smlouvy nebo plní své smluvní povinnosti.[81] [82] Nebyla-li zákonná domněnka vyvrácena, smlouva nevznikla, neboť chyběla vůle stran smlouvu v této formě uzavřít.[83]

Pokud je smlouva uzavřena v písemné formě, neznamená to automaticky, že i přijetí jejích změn vyžaduje stejnou nebo vyšší formu. Nebylo-li tak ve smlouvě sjednáno, mohou účastníci změnu přijmout i ústně.[84] [85] Stejně tak účastníkům nic nebrání, aby její změny přijali zčásti písemně a zčásti ústně.[86] Bylo-li však dohodnuto, že ke změnám smlouvy může dojít pouze v písemné formě, může být smlouva měněna nebo zrušena pouze písemně. Nebyl-li

---

[77] Např. smlouvy o převodu nemovitostí, smlouvy o právním jednání podléhajícímu veřejné evidenci.
[78] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 2008 – 2018.
[79] Nemusí se jednat jen o formu ústní nebo písemnou, smluvní strany mohou trvat na zpřísnění písemné formy např. úředním ověřením podpisů, obsahem smlouvy na jedné listině, formou notářského zápisu.
[80] Ust. § 1758 OZ je ve vztahu speciality k obecnému ust. § 582 OZ, jež stanoví nedostatek formy jako jeden z důvodů relativní neplatnosti.
[81] LAVICKÝ, Petr. 2015, op. cit. sub. 1, s. 186 – 189.
[82] Podobně obecné ust. § 582 OZ stanoví, že pokud účastníci právního vztahu, jež byl založen právním jednáním v nedostatečné formě, již plnili, nemohou se neplatnosti tohoto právního jednání dovolat. Srov. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 12.7.2011, sp. zn. I ÚS 1264/11.
[83] Viz § 551 OZ
[84] Pokud zákon určitou formu nepožaduje.
[85] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.3.2010, sp. zn. 32 Cdo 4167/2008
[86] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.8.2001, sp. zn. 29 Odo 14/2001

proto dodatek přijat v dohodnuté formě, zůstává původní smlouva nezměněna, neboť neměl formu sjednanou účastníky.[87] [88]

Přestože občanský zákoník písemnou formu smlouvy o dílo nepožaduje, lze jen doporučit, aby smluvní strany při jejím uzavírání obsah smlouvy zachytily tak, aby bylo možné prokazatelně zjistit alespoň podstatné náležitosti smlouvy. Tím se do budoucna vyhnou případným sporům o uzavření smlouvy o dílo, o rozsah plnění či výši ceny díla.[89]

3. 5 Typické znaky smlouvy o dílo

Občanský zákoník uvádí typické znaky smlouvy o dílo, jež stanoví rámec vztahů, které lze pod tento smluvní typ podřadit. Zároveň jimi smlouvu o dílo odlišuje od jiných smluvních typů.[90]

Typické znaky obsahuje občanský zákoník zejména v ust. § 2586 - § 2587 OZ, § 2589 – 2590 OZ a § 2592 OZ:

- dílo: § 2587 OZ
- úplatnost: § 2586 OZ
- nezávislost zhotovitele: § 2590 OZ
- samostatnost zhotovitele: § 2590, §2592 OZ
- provádění na náklad a nebezpečí zhotovitele: § 2586 OZ
- možnost subdodávky: § 2589 OZ
- povinnost dílo převzít: § 2586 OZ

Tím, že smlouva o dílo je smlouvu pojmenovanou, není nutné, aby si smluvní strany tyto obecné náležitosti ve smlouvě zvláště sjednávaly, neboť tato zákonná úprava se ve smlouvě uplatní subsidiárně.

Naopak, mají-li strany v úmyslu svůj právní vztah přizpůsobit nějakým specifickým podmínkám, je nutné, aby smluvní strany buď použití nevyhovujícího ustanovení vyloučily, nebo aby ve smlouvě o dílo výslovně uvedly vlastní úpravu.[91]

---

[87] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.3.2010, sp. zn. 32 Cdo 4167/2008
[88] Viz § 564, § 551 OZ
[89] Viz kapitola 3.6 Podstatné náležitosti smlouvy o dílo.
[90] Proto se jedná o smlouvu pojmenovanou (nominální).

Typické znaky smlouvy nejsou jejími podstatnými náležitostmi; jedná se o pojem širší. Podstatné náležitosti jsou pojmem užším, který zahrnuje právě ta ujednání, na kterých se strany musí bezpodmínečně shodnout.

3. 6 Podstatné náležitosti smlouvy o dílo

Pojem podstatné náležitosti (části) smlouvy zahrnuje právě ta ujednání, na kterých se strany musí dostatečně určitě shodnout, neboť by bez nich smlouva o dílo nebyla uzavřena (tzv. essentialia negotii).[92] Jiné části smlouvy o dílo pak lze označit za vedlejší ujednání, jež tento vliv nemají (tzv. accidentalia negotti).

Občanský zákoník výslovně neuvádí, které náležitosti smlouvy o dílo jsou podstatnými náležitostmi ve smyslu shora uvedeném, nicméně judikatura i doktrína se v této otázce již ustálily. Vzhledem k tomu, že platná právní úprava smlouvy o dílo přebírá úpravu smlouvy o dílo podle obchodního zákoníku, budou judikaturní závěry obchodních senátů týkající se této oblasti, jež nejsou s platnou právní úpravou v rozporu, i nadále použitelné.[93]

Podstatnými náležitostmi smlouvy o dílo jsou:

- určité vymezení díla (včetně předmětu díla);
- určení ceny nebo vymezení způsobu jejího určení, popřípadě projev vůle účastníků uzavřít smlouvu bez určení ceny.[94]

Pokud smlouva o dílo neobsahuje zároveň obě tyto podstatné části, nebyla platně uzavřena.[95] O těchto náležitostech musí být mezi oběma smluvními stranami shoda.[96]

Podle některých autorů je podstatnou náležitostí též skutečnost, že dílo provádí zhotovitel na své nebezpečí.[97]

---

[91] Vyloučit nelze ustanovení, jež upravují podstatné náležitosti smlouvy o dílo, nebo by byly nahrazeny ujednáním, které je v rozporu s korektivy ust. § 1 odst. 2 OZ, viz kapitola 4 Právní povaha norem občanského zákoníku.
[92] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5.5.2010, sp. zn. 32 Cdo 5170/2008
[93] HORÁK, David. 2014, op. cit. sub. 68, s. 21.
[94] ŠTENGLOVÁ, Ivana. 2010. op. cit. sub. 25, s. 28.
[95] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 7.7.2009, sp. zn. 32 Cdo 2295/2008
[96] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 9.7.2009, sp. zn. 23 Cdo 2006/2009
[97] PLECITÝ, Vladimír, Josef VRABEC a Josef SALAČ. *Základy občanského práva*. 5., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk), s. 187. ISBN 978-80-7380-293-6.

Opomenou-li se účastníci na některé z náležitostí smlouvy o dílo v písemné formě dohodnout nebo není-li takové ujednání dostatečně určité, bude záležet na výkladu obsahu jejich právního jednání jako celku, na čem se účastníci dohodli,[98] [99] neboť: *„ani v případě smlouvy o dílo uzavřené v písemné smlouvě nelze vycházet pouze ze samotného textu smlouvy, neboť uzavření smlouvy v písemné formě je (z technického hlediska) procesem, který nemusí spočívat jen v předložení písemného návrhu a v jeho písemném přijetí; zejména v obchodním styku bude zpravidla předcházet smluvní vyjednávání, často osobní.“*[100] Proto je třeba zkoumat, zda nebyla podstatná náležitost (část) smlouvy stranami sjednána ústní formou,[101] aby bylo postaveno na jisto, zda smlouva o dílo byla sjednána nebo zda účastníci uzavřeli smlouvu jinou,[102] nebo zda vůbec dotčené osoby právně relevantně jednaly.[103]

Zákon na smlouvu o dílo neklade žádné požadavky týkající se její formy, stejně to platí o částech smlouvy – o podstatných náležitostech. Přesto lze v rámci zabezpečení právní jistoty smluvních stran doporučit prokazatelné zachycení smlouvy o dílo včetně shodné vůle stran o podstatných náležitostech smlouvy.[104]

3. 6. 1 Určení předmětu díla

Podle ust. § 2587 odst 1, 2 OZ se dílem rozumí: *„zhotovení určité věci, nespadá-li pod kupní smlouvu, a dále údržba, oprava nebo úprava věci, nebo činnost s jiným výsledkem. Dílem se rozumí vždy zhotovení, údržba, oprava nebo úprava stavby nebo její části.“*

---

[98] Viz § 553 odst. 1 OZ

[99] Podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu soud při jejich zjišťování může přihlédnout i k následnému chování účastníků, jež vyloží v souladu se zásadami logiky a při zohlednění toho, jak by za daných okolností obvykle postupovali jiní racionální účastníci právního jednání a v rámci soudního řízení je pak třeba uzpůsobit nároky kladené na prokázání smluvního ujednání dikci zákona a společenské realitě (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 10.10.2012, sp. zn. 28 Cdo 338/2012).

[100] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 30.4.2009, sp. zn. 23 Cdo 3192/2007

[101] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 10.8.2015, sp. zn. 32 Cdo 3817/2013

[102] Viz § 555 odst. 1 OZ

[103] Viz § 554 OZ

[104] Pokud smlouva nebyla uzavřena v písemné formě, měly by smluvní strany jednat způsobem, u něhož je možné prokázat dohodu o podstatných náležitostech například svědeckými výpověďmi, poptávkou objednatele, nabídkou zhotovitele, obecným ceníkem zhotovitele, podepsanými všeobecnými smluvními podmínkami atp.

Občanský zákoník uvádí jak obecnou definici díla: zhotovení věci, nespadá-li pod kupní smlouvu,[105] a výkon činnosti – pokud představuje podstatnou část plnění zhotovitele,[106] tak demonstrativně vypočítává ty činnosti, které jsou dílem vždy (zhotovení, údržba, oprava nebo úprava stavby nebo její části).

Dílo je předmětem smlouvy o dílo. Platná právní úprava dílo pojímá standardně jako činnost, práci. Charakter činnosti se odlišuje podle konkrétního předmětu díla.[107] Ve světle současné judikatury je dílem určitá činnost, přičemž výsledkem této činnosti je předmět díla, tedy určitá nově vytvořená věc či změna věci nebo jiný hmotně zachycený výsledek činnosti.[108] [109] [110] [111] Obsahem závazku je povinnost zhotovitele provést určité dílo.

Aby mezi smluvními stranami mohla být smlouva o dílo uzavřena, musí být dílo určeno konkrétně. Dostatečně určitým označením díla není možno považovat určení díla nebo předmětu díla jen obecně.[112] Aby byl předmět díla sjednán určitě, je třeba přesně sjednat např. jaké práce má zhotovitel pro objednatele provést.[113]

Dílo může být dostatečně přesně určeno jak v textu samotné smlouvy o dílo, tak v jejích přílohách, přičemž není podstatné, jaké příloha nese označení. [114]

3. 6. 2 Určení ceny díla

Zaplatit zhotoviteli cenu díla je jednou ze základních povinností objednatele, které odpovídá právo zhotovitele požadovat po objednateli její zaplacení. Z toho lze dovodit, že smlouva o dílo je vždy úplatná.

Jestliže se účastníci nedohodli na výši ceny díla nebo způsobu jejího určení a ani z jejich jednání nevyplynula vůle smlouvu o dílo uzavřít bez tohoto určení, pak smlouva nevznikla a

---

[105] Viz § 2086 odst. 1 OZ: *„smlouva o dodání věci, která má být teprve vyrobena, se posoudí jako kupní smlouva, ledaže se ten, komu má být věc dodána, zavázal předat druhé straně podstatnou část toho, čeho je k vyrobení věci zapotřebí.“*
[106] Viz § 2086 odst. 2 OZ
[107] ŠTENGLOVÁ, Ivana. 2010. op. cit. sub. 25, s. 23.
[108] Předmětem smlouvy o dílo může být například vytvoření návrhu loga pro objednatele (= dílo), předmětem díla je potom samotné logo (předmět vzniklý činností).
[109] Důvodová zpráva k NOZ, opak. cit. sub. 72, s. 482.
[110] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1042.
[111] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR , ze dne 25.7.2012, sp. zn. 23 Cdo 3904/2009
[112] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 9. 7. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2006/2009
[113] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 9. 7. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2006/2009
[114] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 3. 3. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2280/2007

plnění smluvních stran je plněním bez právního důvodu. Smluvní straně, co plnila, pak vzniká právo vymáhat po druhé smluvní straně vydání toho, oč se na ní bezdůvodně obohatila.[115] [116]

Oproti požadavku určitosti předmětu díla, který podrobně rozvinula až judikatura, upravuje občanský zákoník výslovně podmínky, které musí způsob sjednané ceny díla splnit, aby byla cena určena dostatečně určitě.

Cena díla je dle ust. § 2586 odst. 2 OZ ujednána dostatečně určitě: *„je-li dohodnut alespoň způsob jejího určení, anebo je-li určena alespoň odhadem. Mají-li strany vůli uzavřít smlouvu bez určení ceny díla, platí za ujednanou cena placená za totéž nebo srovnatelné dílo v době uzavření smlouvy a za obdobných smluvních podmínek“*.[117]

Cena díla může být určena buď přímo, nebo nepřímo. Přímou dohodou o určení ceny díla může být výslovné stanovení ve smlouvě pevnou částkou (nebo odkazem na rozpočet, který je součástí smlouvy),[118] nebo dohoda o způsobu jejího určení, anebo určení odhadem. O nepřímé určení ceny díla se jedná, je-li zřejmé, že určující pro vůli stran bylo uzavřít smlouvu o dílo, aniž by pro ně bylo podstatné ujednání o ceně. Úmysl stran uzavřít smlouvu bez přímého určení ceny díla musí být jasný.[119]

O projevenou vůli se nejedná, pokud si strany ve smlouvě sjednají, že dohodu o ceně, resp. způsobu jejího určení uzavřou dodatečně, například formou dodatku ke smlouvě. Cena díla nebo dohoda o způsobu jejího určení v takovém případě zůstává podstatnou částí smlouvy o dílo a dohoda o ní je nezbytnou podmínkou pro vznik smlouvy o dílo. Nedojde-li k takové dohodě stran ani dodatečně, nemohla mezi nimi smlouva o dílo vzniknout.[120]

3. 6. 3 Provádění díla na nebezpečí zhotovitele

To, že zhotovitel provádí dílo na své nebezpečí, je jedním z definičních znaků smlouvy o dílo.

Povinnost zhotovitele provést dílo na své nebezpečí zakládá odpovědnost zhotovitele za provádění díla. Odpovědnost zhotovitele dopadá i na věci potřebné k provedení díla či na

[115] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 5. 5. 2010, sp. zn. 32 Cdo 5170/2008
[116] Viz § 2991 odst. 2 OZ
[117] Viz § 2586 odst. 2 OZ
[118] Viz § 2620 odst. 1 OZ
[119] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1039.
[120] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 28.3.2007, sp. zn. 32 Odo 1403/2005

věci, které jsou předmětem díla. Takové vymezení odpovědnosti za škody je obecné, zhotovitel nebezpečí ponese tehdy, nestanoví-li občanský zákoník jinak. [121] [122] [123] [124]

Vzhledem k tomu, že smluvní strany nejsou povinny ve smlouvě konkrétně znovu sjednávat, že nebezpečí provádění díla ponese zhotovitel, lze mít za to, že tato odpovědnost zhotovitele tvoří rámec smlouvy o dílo jako její typický znak, nikoliv jako její podstatná náležitost, na které se smluvní strany musí bezpodmínečně shodnout, jinak není smlouva uzavřena. Pokud smluvní strany nemusí zvlášť sjednávat nesení nebezpečí za provádění díla zhotovitelem, neboť tvoří součást charakteristiky smlouvy o dílo podle rámcové právní úpravy občanského zákoníku, je zároveň dána smluvním stranám možnost, dohodnout se na tom, kdo nese nebezpečí provádění díla, odlišně.[125] Taková možnost není v žádném případě možná u podstatných náležitostí smlouvy o dílo (např. dohoda smluvních stran o tom, že smlouva o dílo bude bezúplatná).

Z výše uvedených důvodů se lze přiklonit k názoru, že podstatné náležitosti smlouvy o dílo jsou pouze dvě: určení ceny díla a specifikace předmětu díla.[126]

3. 7 Odlišnosti od jiných právních vztahů

Smlouva o dílo se od ostatních pojmenovaných smluv liší svými typickými znaky.[127] Jednotlivé znaky smlouvy o dílo se však mohou překrývat s jinými jednotlivými znaky dalších nominátních smluv. Z tohoto důvodu mohou nastat situace, kdy (i) právní vztah vykazuje znaky společné více smluvním typům a není zřejmé, o jakou smlouvu se jedná,[128] (ii) osoby,

---

[121] Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 7.4.2009, sp. zn. 23 Cdo 17/2008

[122] Speciální úpravu ohledně nesení nebezpečí škody upravuje např. ust. § 2598 OZ, které za splnění určitých podmínek zakotvuje přenesení nebezpečí provádění díla na objednatele: „o*bjednatel nese nebezpečí škody na věci, kterou opatřil k provedení díla, dokud trvá jeho vlastnické právo k věci.*“ Viz také podkapitola Zmaření provádění díla a jeho důsledky na právo zhotovitele na zaplacení ceny díla.

[123] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1038.

[124] ŠTANDERA, Jan. *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře, s. 5. ISBN 978-80-7400-519-0.

[125] MAREK, Karel. 2013, op. cit. sub. 69, s. 28.

[126] Vycházíme-li z předpokladu, že podstatnými náležitostmi jsou ty části smlouvy, které musí zahrnovat dohoda stran, nikoliv takové části, které právní jednání (smlouvu o dílo) charakterizují a diferencují od ostatních právních jednání. Viz ŠTENGLOVÁ, Ivana. 2010. op. cit. sub. 25, s. 29.

[127] Viz kapitola 3. 5 Typické znaky smlouvy o dílo.

[128] Jako příklad lze uvést problém, se kterým se setkal autor práce v průběhu praxe v advokátní kanceláři: klient je výrobcem stavebních jeřábů a dalších strojů, které na základě konkrétních objednávek upravuje. Tyto jeřáby po jejich výrobě a úpravě doveze do areálu a provede montáž do nosných konstrukcí. Pokud by klient jeřáby pouze vyráběl a pak prodával, jednalo by se podle ust. § 2086 odst. 1 OZ o kupní smlouvu. Vzhledem k tomu, že klient vyrobený jeřáb ještě dále podle objednávky upravuje a následně provádí jeho montáž, může se jednat i o

které mají v úmyslu spolu právně jednat, samy váhají, který smluvní typ zvolit, aby lépe vyhovoval jejich konkrétním požadavkům,[129] (iii) osoby záměrně zastírají své právní jednání uzavřením jiného typu smlouvy, aby se vyhnuly některým jejím účinkům.[130]

Vzhledem k zásadě výkladu právního jednání podle jeho obsahu,[131] se na první pohled může jevit výběr přiléhavého smluvního typu nepodstatný, když reálně k dohodnutému plnění dojde. Volba správného smluvního typu nabývá relevance, jakmile nastanou komplikace. V krajních případech je věc předložena soudu, který smlouvu vykládá, přičemž jeho působnost dopadá i na situaci, kdy výklad jednotlivého ujednání účastníky je v průběhu řízení odlišný.[132]

3. 7. 1 Odlišení od pracovní smlouvy

Dílo je pojato jako činnost (práce). Práce jako plnění smlouvy o dílo se od práce poskytované zaměstnancem na základě pracovní smlouvy liší zejména tím, že podle smlouvy o dílo vykonává zhotovitel činnost samostatně, podle vlastního rozvrhu (nemá pracovní dobu), s vlastními prostředky a na vlastní riziko, zásadně nepodléhaje ani soustavnému dozoru, ani řízení objednatele.[133] Dílo vzniklé z pracovního poměru je zaměstnaneckým dílem, přičemž majetková práva k takovému dílu zaměstnance vykonává zaměstnavatel, který je se souhlasem zaměstnance oprávněn výkon majetkových práv k dílu i postoupit.[134] Je-li dílo výsledkem smlouvy o dílo, jedná se o tzv. dílo na objednávku, u kterého platí, že zhotovitel

---

smlouvu o dílo dle ust. § 2587 OZ. Klient si není jistý, zda podstatná část jeho činnosti spočívá ve výrobě jeřábu, nebo v následné úpravě a montáži podle ust. § 2086 odst. 2 OZ.

[129] Jako příklad lze uvést problém, se kterým se setkal autor práce v průběhu praxe v advokátní kanceláři: klient podniká v oblasti projektování staveb, v rámci svého podnikání přiděluje jednotlivé projekty několika samostatným (OSVČ) projektantům. Projektanti mají stanovený termín odevzdání hotového projektu, projekty rýsují na vlastních počítačích a v rámci své činnosti pracují pro další zadavatele. Na druhou stranu projektanti projektují v prostorách, které má klient v nájmu, používají programy, které zakoupil klient, za hotový projekt odpovídá klient, tyto projekty jim přiděluje vždy po skončení předchozího projektu a projektanti podléhají jeho pokynům. Klient však váhá s projektanty uzavírat pracovní smlouvu, neboť je pro něj ekonomicky výhodnější jiná forma spolupráce (švarcsystém).

[130] *„Jednání na oko … záleží v tom, že strany v obapolném srozumění činí na venek projevy vůle, neodpovídající jejich pravé vůli, jak ji mezi sebou projevily. Slouží-li takové předstírání vůle k zastření jiného stranami skutečně zamýšleného právního jednání, posuzuje se toto jednání podle své pravé povahy.“* Viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 26. 11. 1998, sp. zn. 25 Cdo 1650/98.

[131] Viz § 555 odst. 1 OZ

[132] Rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky, ze dne 18.3.1932, sp. zn. Rv I 2217/30

[133] Výjimku upravuje ust. § 2592 OZ druhá věta: *„příkazy objednatele ohledně způsobu provádění díla je zhotovitel vázán, jen plyne-li to ze zvyklostí, anebo bylo-li to ujednáno*.“

[134] Viz § 58 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

poskytl objednateli licenci k účelu vyplývajícímu ze smlouvy o dílo.[135] [136] Zhotovitel dále odpovídá za škodu, kterou při zhotovování díla způsobil objednateli nebo třetí osobě přímo (vztah škůdce – poškozený, bez prostředníka – zaměstnavatele) a neomezeně (neplatí zde ochrana zaměstnance podle zákoníku práce).[137] Práce vykonávaná na základě smlouvy o dílo má nahodilý charakter, nejedná se o dlouhodobý a soustavný výkon práce v pracovním poměru.[138] [139]

3. 7. 2 Odlišení od kupní smlouvy

Základní rozdíl mezi těmito nejpoužívanějšími smluvními typy spočívá v odlišném předmětu každé smlouvy. Prodávající se v případě koupě zavazuje kupujícímu odevzdat zboží,[140] zatímco zhotovitel je ze smlouvy o dílo povinen pro objednatele na svůj náklad a nebezpečí dílo provést. Takové vymezení je dostačující v případě, když je sekundárním předmětem smlouvy již existující věc movitá či nemovitá, neboť není pochyb o tom, že v případě dodání existující věci uzavřou smluvní strany smlouvu kupní, zatímco v případě její údržby, opravy nebo úpravy bude uzavřena smlouva o dílo.[141]

Komplikace nastanou, je-li předmětem plnění věc, která ještě neexistuje. Kritéria k rozlišení smluv v takovém případě obsahuje ust. § 2086 odst. 1 OZ, podle kterého se smlouva o dodání věci, která má být teprve vyrobena, posoudí jako kupní smlouva, ledaže se ten, komu má být věc dodána, zavázal předat druhé straně podstatnou část toho, čeho je k vyrobení věci zapotřebí. O kupní smlouvu se také nejedná, spočívá-li převážná část plnění dodavatele ve výkonu činnosti. Smlouva o dodání spotřebního zboží, které je nutno sestavit nebo

---

[135] Viz § 61 odst. 1 autorského zákona

[136] V obou případech autorský zákon vychází z předpokladu, že bez vynaložení prostředků a důvěry jiné strany nežli autora by dílo vůbec nevzniklo a že druhá strana od počátku zamýšlí dílo hospodářsky využít na své náklady a nebezpečí, a v souladu s těmito východisky omezuje možnost autora s dílem majetkově disponovat. Rozdíl mezi jednotlivými díly spočívá zejména v rozsahu majetkové dispozice, když objednatel získává toliko licenci a nadto pouze k účelu vyplývajícímu ze smlouvy, zatímco na zaměstnavatele některá majetková práva zaměstnance de facto přechází, neboť zaměstnavatel je vykonává svým jménem a na svůj účet (srov. TELEC, Ivo. Zakázková díla architektonická. *Právní rozhledy*. 2010, č. 19, s. 681.)

[137] Viz § 257 a násl. zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce

[138] RADVANOVÁ, Senta, Marta KNAPPOVÁ, Jiří ŠVESTKA a Jan DVOŘÁK. *Občanské právo hmotné*. 4., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2007, s. 208. ISBN 80-7357-128-5.

[139] Blíže zákoník práce

[140] Viz § 2079 odst. 1 OZ

[141] Viz § 2085 odst. 1, § 2587 OZ

vytvořit, bude vždy kupní smlouvou.[142] [143] O smlouvu o dílo se dle ust. § 2587 OZ jedná, je-li jejím předmětem zhotovení určité věci, jež nespadá pod kupní smlouvu.

3. 7. 3 Odlišení od příkazní smlouvy

V době před nabytím účinnosti občanského zákoníku upravoval smlouvu o dílo mezi podnikateli obchodní zákoník,[144] který stanovil, že předmětem díla může být i činnost přiřaditelná k některému z druhů činností uvedených v ust. § 536 ObchZák nebo činnost hmotně zachycená. K zajištění ostatních činností, které nemohly být předmětem díla, se uzavírala smlouva mandátní (nyní tzv. příkazní)[145] nebo inominátní smlouva.[146] [147]

Současná právní úprava zakotvuje dílo tak, že jeho výsledkem (resp. předmětem díla) může být i jakákoliv činnost s jiným výsledkem.[148] V takovém případě nastává konkurence dvou smluvních typů, přičemž je na smluvních stranách, aby zvolily správní smluvní typ.

Skutečnost, že předmětem příkazní smlouvy je obstarání *záležitosti* příkazce příkazníkem,[149] je jednou ze zásadních odlišností těchto smluvních typů.[150] Dalším z těchto rozdílů je obligatorní úplatnost smlouvy o dílo, zatímco příkaz může být obstaráván i bezplatně.[151] Příkazník dále na rozdíl od zhotovitele nenese riziko zmaření výsledku příkazce, neboť jeho povinností není dosáhnout výsledku činnosti.[152] Naopak zhotovitel je povinen provést (dokončit a předat) dílo na své nebezpečí zásadně vždy.[153] Z toho vyplývá další odlišnost příkazní smlouvy; příkazník se pokyny příkazce řídí i v případě, jsou-li zřejmě nesprávné (pokud na tom příkazce trvá).[154] Zhotovitel je za stejných okolností oprávněn v takovém

---

[142] RICHTER, Ondřej. Ke smlouvě o dílo podle nového občanského zákoníku. *EPRAVO.CZ magazín* [online]. 2013(3), 105-106 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: http://www.iustitia.cz/_dataPublic/photo/89a158bb47517aac6bdaf33ef0474d32/Richter_Ke%20smlouve%20o%20dilo%20dle%20NOZ.pdf
[143] Viz § 2085 odst. 1 OZ
[144] Viz § 536 odst. 2 ObchZák
[145] Viz § 2430 a násl. OZ
[146] Viz § 566 a násl. ObchZák
[147] MAREK, Karel. NOZ v praxi: Příkazní smlouva. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2014 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/noz-v-praxi-prikazni-smlouva?browser=mobi
[148] Viz § 2587 OZ
[149] Viz § 2430 OZ
[150] Věc v užším smyslu, jako věc hmotná
[151] Viz § 2438 OZ
[152] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 780 – 788.
[153] Viz § 2586 odst. 1 OZ
[154] Viz § 2433 OZ

případě realizaci díla přerušit, nebo dokonce odstoupit od smlouvy.[155] K zajištění práv objednatele při nezávislém provádění díla zhotovitelem zákon výslovně zakotvuje právo objednatele kontrolovat provádění díla.[156] Nutno zdůraznit, že předmětem díla může být ve smlouvě o dílo oproti příkazní smlouvě i věc.

Posouzení, o který smluvní typ se v konkrétním případě jedná, bude ve sporných případech spočívat na zvážení všech uvedených odlišností, zejména však toho, zda je dosažení výsledku v dispozici dlužníka (smlouva o dílo), nebo zda je jeho dosažení ovlivňováno náhodou (příkazní smlouva). [157]

[155] Viz § 2594 – 2595 OZ
[156] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1041 – 1043.
[157] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 780 – 788.

Zvláštní část

4 Právní povaha norem občanského zákoníku

Tato kapitola představuje základní rozdělení norem podle jejich povahy na normy dispozitivní, nebo kogentní příp. relativně (částečně) kogentní. Tento exkurz do oblasti teorie práva je nezbytný nejen kvůli zaměření této práce, ale též z hlediska nové koncepce občanského zákoníku, který je vystaven na zásadě autonomie vůle. Právním odrazem autonomie vůle je právě obecná subsidiarita použití zákonných ustanovení ohraničená kogentními normami, na kterých je nutno bezvýhradně trvat.[158] [159]

Rozlišení má svůj význam při stanovení rozsahu regulativního působení normy, který je nezbytný pro správný výklad a použití normy.[160]

Dispozitivní (doplňující či subsidiární) normy umožňují adresátům normy, aby si projevem souhlasné vůle určili vlastní uspořádání vzájemných práv a povinností. Pokud tak neučiní, použije se zákonná úprava. Dispozitivní normy tedy působí podpůrně.[161] [162] Odlišným ujednáním subjektů jsou pak vázány nejen smluvní strany, ale i soud: „*smluvní ujednání, v němž se strany přípustným způsobem odchýlí od dispozitivní úpravy právní normy, nemůže soud pominout s odůvodněním, že jedna ze stran porušila svou zákonnou povinnost, takový důvod, který by soudu bránil v aplikaci smluvního ujednání, právní předpisy neznají a nevyplývá ani z obsahu předmětné smlouvy*.“[163] Kogentní (kategorické, imperativní) normy naopak působí bezpodmínečně a jejich použití nemůže být vyloučeno ani omezeno odchylným projevem vůle jejích adresátů. Zákonodárce jich používá tehdy, když právní vztahy, které takto upravuje, jsou z hlediska zachování veřejného pořádku pro společnost důležité. Kogentní normy zároveň stanoví rámec autonomie vůle účastníků vztahů soukromého práva a nutí adresáty se zákonem aprobovaným způsobem chovat.[164]

---

[158] ELIÁŠ, Karel. K pojetí dispozitivního práva v občanském zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2015. č. 9, s. 13.
[159] Důvodová zpráva k NOZ, opak. cit. sub. 72. s. 20.
[160] BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 88. ISBN 80-735-7030-0.
[161] *Tamt*. s. 88.
[162] GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. Právnické učebnice (Aleš Čeněk), s. 55. ISBN 80-864-7385-6.
[163] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 5. 2014, sp. zn. 32 Cdo 546/2013
[164] MELZER, Filip. 2013, op. cit. sub. 14, s. 253.

Občanský zákoník obsahuje jak normy dispozitivní, tak kogentní. Vodítko k odlišení dispozitivních ustanovení od kogentních poskytuje sám zákonodárce.[165] Občanský zákoník v ust. § 1 odst. 2 OZ zakotvuje stěžejní zásadu autonomie vůle účastníků soukromoprávních vztahů tak, že tam, kde není dán výslovný zákonný zákaz, je ujednání vlastní úpravy přípustné, ledaže ujednání poruší dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.[166] Generální klauzule tím stanoví, že zákonná ustanovení občanského zákoníku jsou zásadně dispozitivní, přičemž představuje limity autonomie vůle. Některá ustanovení jsou určena jako dispozitivní výslovně, ta jsou uvedena např. slovy „nebylo-li jinak ujednáno“, „nedohodnou-li se... jinak“ apod.[167] Kogentní pravidlo může být patrno již ze znění normy. V občanském zákoníku jsou kogentní normy výslovně uvedeny např. slovy „zakazuje se“ nebo je lze odlišit podle toho, že občanský zákoník stanoví důsledky odchýlení se od takové normy: „nepřihlíží se“, „je neplatné“ apod. Pokud ustanovení takto uvedena nejsou, je nutné se při posuzování charakteru normy řídit právě výše uvedenými hranicemi zachování dobrých mravů, dodržení veřejného pořádku a absolutní kogentnosti práv na ochranu osobnosti, stejně jako toho, zda by jiná úprava nevedla k neplatnosti právního jednání. Na druhé straně je kogentnost normy nutno poměřovat také se smyslem a účelem norem a nutností omezit zásadu autonomie vůle.[168] Ujednání ve smlouvě, které se odchyluje od kogentního ustanovení zákona, je v prvé řadě v rozporu se zákonem; to však automaticky nezakládá jeho neplatnost.

Neplatnost právního jednání pro rozpor se zákonem nastává v případě tzv. kvalifikovaného rozporu se zákonem, tj. pokud neplatnost smysl a účel zákona vyžaduje. K zařazení je nutné ujednání podrobit teleologickému testu. Rozpor ujednání s kogentními ustanoveními zákona, jež chrání dobré mravy a veřejný pořádek, bude zásadně spadat do kategorie relativně neplatných právních jednání. Pokud právní jednání odporuje zákonu a dobrým mravům zjevně, je neplatné absolutně.[169]

---

[165] Důvodová zpráva k NOZ, opak. cit. sub. 72. s. 31.
[166] Důvodová zpráva k NOZ, opak. cit. sub. 72. s. 32.
[167] MELZER, Filip. 2013, op. cit. sub. 14, s. 253.
[168] *„Je obecně přijímáno, že východiskem pro zjištění povahy normy je její teleologický výklad, povaha normy tedy vyplývá z jejího smyslu a účelu. Kvalifikací normy jako kogentní dochází k omezení autonomie vůle, proto příslušná norma musí sledovat takový účel, který se v poměřování prosadí proti principu autonomie vůle. … Pro povahu příslušného ustanovení to znamená, že se od něj nelze odchýlit, když tento závěr vyplývá z jeho smyslu a účelu, nebo by to bylo v rozporu s jiným právním principem, který se prosadil při poměřování s principem autonomie vůle*.“ Viz MELZER, Filip. 2013, op. cit. sub. 14, s. 253.
[169] Viz § 580 odst. 1 OZ, § 588 OZ

5 Smlouva o dílo na stavební práce

Smlouva o dílo je jedním z typizovaných druhů smluv, které upravuje občanský zákoník v ust. § 2586 – § 2635 OZ. V těchto ustanoveních občanský zákoník zakotvuje nejen obecnou úpravu smlouvy o dílo, ale i zvláštní úpravu některých typů smluv o dílo odlišených podle sekundárního předmětu smlouvy (předmětu plnění). Smlouva o dílo na stavební práce, která je jedním z těchto zvláštních druhů smlouvy o dílo, je kromě obecných ustanovení speciálně upravena v ust. § 2623 – 2630 OZ.[170]

Zákonodárce v osmi ustanoveních zakotvuje zvláštní úpravu práv a povinností objednatele a zhotovitele s přihlédnutím k některým specifikům děl prováděných jako stavební práce.[171] Ustanovení tohoto oddílu jsou k obecným ustanovením o dílu ve vztahu lex specialis.[172]

Zákonná úprava

V případě, že se smluvní strany nedohodnou jinak, nese zhotovitel v průběhu provádění díla nebezpečí škody nebo zničení celé stavby až do jejího předání objednateli, ledaže by ke škodě došlo i jinak;[173] je-li cena díla určena s odkazem na skutečný rozsah práce a její hodnotu nebo na hodnotu použitých věcí a výši dalších nákladů, vzniká objednateli nové právo požadovat po zhotoviteli vyúčtování dosud vynaložených nákladů a postupu prací.[174] Občanský zákoník dále upravuje postup kontroly objednatelem v případě, kdy smlouva stanoví, že objednatel kontroluje předmět díla na určitém stupni jeho provádění, a řeší situaci, kdy by některá ze smluvních stran při kontrole postupovala nestandardně.[175] Dále zakotvuje průběh jednání smluvních stran o změně smlouvy v případě, že by při provádění díla zhotovitel zjistil skryté překážky k provádění díla.[176] Pak zákonodárce stanoví, že v případě drobných vad u stavby objednatel oprávněn není její převzetí odmítnout.[177] Speciální úprava sjednocuje dobu, po kterou lze úspěšně namítat skryté vady stavby nebo

[170] Vyčlenění úpravy smlouvy o dílo v případě, že předmětem plnění je stavba, je změnou oproti doavadní právní úpravě obchodního zákoníku a předchozího občanského zákoníku.
[171] Důvodová zpráva k NOZ, opak. cit. sub. 72. s. 525.
[172] ŠTANDERA, Jan. 2013.op. cit. sub. 124, s. 138.
[173] Viz § 2624 OZ
[174] Viz § 2625 OZ
[175] Viz § 2626 OZ
[176] Viz § 2627 odst. 1, 2 OZ
[177] Viz § 2628 OZ

projektové dokumentace, na pět let[178] a v závěrečném ustanovení nově zakotvuje solidární odpovědnost vyjmenovaných osob spolu se zhotovitelem a případy, kdy je zhotovitel této odpovědnosti zproštěn.[179]

5. 1 Právní povaha ustanovení o stavbě jako díle

Při tvorbě smlouvy a sjednávání vlastních podmínek je nezbytné určit, zda mají jednotlivá ustanovení povahu podpůrnou, nebo jako kogentní působí bezpodmínečně a není možné, aby se od nich smluvní strany odchýlily.[180]

Podle K. Marka při: *„sjednávání spolupůsobení ve smlouvách o dílo ve výstavbě lze široce smluvně využít skutečnosti, že právní úprava je stručná a zásadně dispozitivní, smlouvu lze vhodně „tvořit“ podle konkrétních podmínek*.“[181] Proto je zásadní určit právní povahu norem správně, aby nedošlo k vyloučení nebo omezení některého kogentního ustanovení, což by založilo rozpor daného ujednání se zákonem.[182]

Zákonodárce v ust. § 2623 – 2628 OZ stanoví zvláštní pravidla pro řešení praktických problémů, které vznikají během provádění díla, a rozšiřuje práva a povinnosti subjektů právního vztahu.[183] Ustanovení § 2629 OZ zakotvuje procesní úpravu postupu soudu při rozhodování o přiznání práva ze skrytých vad a ust. § 2630 OZ zavazuje poddodavatele zhotovitele, pak osobu, která dodala stavební dokumentaci a dále toho, kdo prováděl dozor nad stavbou ke společné a nerozdílné odpovědnosti za vady stavby spolu se zhotovitelem.[184]

Tuto kategorizaci zvláštních ustanovení o stavbě jako díle dle jejich společného jmenovatele lze uvažovat i při určení právní povahy jednotlivých norem.

---

[178] Viz § 2629 odst. 1, 2 OZ
[179] Viz § 2630 odst. 1, 2 OZ
[180] Viz kapitola 4. Právní povaha norem občanského zákoníku.
[181] MAREK, Karel. 2013, op. cit. sub. 69, s. 28.
[182] MELZER, Filip. 2013, op. cit. sub. 14, s. 253.
[183] Konkrétně: nebezpečí škody na stavbě (s přihlédnutím ke shora uvedené polemice v kapitole 3. 6. 3 s názorem, že nesení nebezpečí na díle je podstatnou náležitostí smlouvy o dílo; pokud je jejím typickým prvkem, pak se lze od tohoto ujednání i odchýlit), právo objednatele žádat vyúčtování a soupis dosavadního popisu prací, postup kontroly provádění díla a jeho důsledky, postup při zjištění skrytých překážek týkající se místa, kde má být dílo provedeno a převzetí stavby, jež má drobné vady.
[184] Viz § 2629, 2630 OZ

Pokud občanský zákoník upravuje řešení možných v budoucnu vzniklých situací nebo zakotvuje dílčí nová práva smluvních stran, lze mít za to, že odlišné ujednání[185] nebude porušovat dobré mravy a veřejný pořádek, neboť se jedná o modelové zákonné řešení nastalé situace a zakotvení oprávnění, jež subjektům napomáhá k výkonu práv a povinností ze smlouvy o dílo. V takovém případě lze dovodit, že není dán právní zájem na omezení autonomie vůle smluvních stran; právní úprava je dispozitivní.[186]

Pětileté období k vytknutí skrytých vad zakotvené v ust. § 2629 OZ je zvoleno proto, že právě v této době se obvykle vizuálně projeví skryté vady konstrukce (rozrušování základů, praskání zdí, propad podlahy, rozpad střešních konstrukcí, provlhčení atp.),[187] kterými stavba trpěla již v době provedení. Jedná se o ustanovení směřující k ochraně objednatele; jednoznačně je vyloučeno, aby si smluvní strany ujednaly období kratší. To potvrzuje i druhý odstavec, jež možnost zkrácení lhůty umožňuje pouze zákonodárci. Smluvním stranám naopak nic nebrání se dohodnout, že skryté vady je objednatel oprávněn vytknout i později. Pravidlo obsažené v ustanovení je dále třeba posuzovat s ohledem na související procesní předpis.[188] Spor vyplývající ze smlouvy o dílo je sporem vyplývající z poměrů soukromého práva, bude tedy posuzován pravidly obsaženými v občanském soudním řádu.[189] Procesní normy jsou typicky normami kogentními.[190] Spojením těchto argumentů lze dospět k závěru, že ustanovení lze považovat za částečně kogentní, připouštějící odchýlení ve prospěch objednatele.

Co se týče rozšiřující úpravy odpovědnosti za vady (solidární odpovědnost zákonem určených osob, které se na provádění díla podílely), je nepochybné, že ust. § 2630 OZ je oproti ust. § 2629 OZ normou hmotněprávní. Aby bylo ust. § 2630 OZ považováno za kogentní, musí být důsledkem odchýlení se takový stav, který je v rozporu s dobrými mravy, veřejným pořádkem nebo zákazy občanského zákoníku. Podle ust. § 2898 OZ se: *„nepřihlíží k ujednání, které předem vylučuje nebo omezuje povinnost k náhradě újmy … způsobené úmyslně nebo z hrubé nedbalosti; nepřihlíží se ani k ujednání, které předem vylučuje nebo omezuje právo*

[185] Nebo i pouhé vyloučení aplikace jednotlivých ustanovení.
[186] MELZER, Filip. 2013, op. cit. sub. 14, s. 253.
[187] Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 30.08.2012, sp. zn. 23 Cdo 206/2011
[188] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 25.10.2000, sp. zn. 23 Cdo 2307/2000
[189] Viz § 7 odst. 1 o.s.ř.
[190] *„Kogentní právní normy jsou typické pro oblast práva veřejného včetně práva procesního, mají však místo i v právu soukromém, kde stanoví limity smluvní autonomie účastníků soukromoprávních vztahů.“* Viz GERLOCH, Aleš. 2004, op. cit. sub. 162. s. 55.

slabší strany na náhradu jakékoli újmy. …“[191] Pokud je zakázáno ujednat si vyloučení důsledků odpovědnosti, je možné logicky[192] dovodit, že by mělo být také zakázáno ujednat si vyloučení vzniku samotné odpovědnosti. Dále je třeba si položit otázku, jaký je účel rozšíření odpovědnosti na další subjekty zúčastněné na stavebním procesu, a zda ho není možné dosáhnout i jinak (tedy nebylo-li by kogentní úpravou nepřípustně zasahováno do autonomie vůle subjektů). Vzhledem k obecné odpovědnosti zhotovitele za nebezpečí na díle a po jeho provedení za vady díla, je právo objednatele domáhat se nápravy zásadně zajištěno.[193] Judikatura nadto zastává stanovisko, že: „*zavinění subdodavatele při provádění díla je bez dalšího třeba přičítat i zhotoviteli. Účelem … je chránit objednatele před tím, že odpovědnost jeho zhotovitele bude menší, jestliže bude provádět dílo pomocí subdodavatelů, než bude-li je provádět sám, a že objednatel bude muset uplatňovat případná práva z odpovědnosti vůči subdodavatelům, vůči kterým není ve smluvním vztahu*.“[194] Z výše uvedených důvodů lze proto dovodit, že právo objednatele na řádně provedené a funkční dílo je zásadně dostatečně pokryto už konceptem široké odpovědnosti zhotovitele i za kvalitu plnění provedených jeho subdodavatelem. Smluvním stranám by proto mělo být dáno na výběr, zda rozšíření odpovědnosti na další subjekty ve smlouvě ponechají, nebo vyloučí.[195]

[191] Text se dál nebude zabývat důsledky toho, když je jedna ze stran tzv. slabší smluvní stranou; v takovém případě je nutno považovat ust. § 2630 OZ za ustanovení kogentní, neboť k jeho vyloučení by se podle citovaného ust. § 2898 OZ nepřihlíželo (o zákonných důsledcích odchýlení účastníků od kogentní normy výše).

[192] Za použití logického argumentu *a fortiori* (důkaz síly), konkrétně argumentu *a minori ad maius*: (od menšího k většímu). Viz GERLOCH, Aleš. 2004, op. cit. sub. 162, s. 148.

[193] Nedojde-li například k zániku zhotovitele nebo prohlášení konkurzu na majetek zhotovitele. K tomuto pojetí se přiklonil pracovní návrh slovenského občanského zákoníku v ust. § 235 NNOZ.

[194] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 14.11.2001, sp. zn. 29 Odo 50/2001

[195] Ke stejnému závěru na základě jiných argumentů došel i Tomasz Heczko. Při rozboru dotčeného ustanovení posuzoval jeho právní povahu, přičemž vycházel jak z teleologického výkladu ustanovení, tak komparací s quebeckou úpravou, jež byla jedním z inspiračních zdrojů občanského zákoníku. Srov.: HECZKO, Tomasz. Spoluodpovědnost za vady díla, jehož předmětem je stavba. *Právní rozhledy*. 2015, č. 13-14, s. 457.

6 Některé části smlouvy o dílo, jejich právní povaha a různé zájmy smluvních stran ve smlouvě o dílo

Subjektem smlouvy o dílo může být obecně podnikatel, nepodnikatel, spotřebitel i právnická osoba nepodnikající.[196] K ochraně spotřebitele omezuje občanský zákoník jeho smluvní povinnosti tak, že pro spotřebitele nepřiměřeně nevýhodná smluvní ujednání se nepoužijí, leda se jich dovolá. Některá ujednání zakazuje občanský zákoník zcela.[197] V této práci nebude smluvní strana, která je spotřebitelem, z důvodu doporučeného rozsahu práce uvažována, spotřebitelská problematika proto bude ponechána stranou.

Zhotovitel díla je *v pojetí této práce* odborníkem, který ve smluvním vztahu vystupuje jako podnikatel[198] a soustavně za účelem zisku zhotovuje díla, která spadají do oboru jeho odbornosti.[199] Tento zhotovitel je při provádění díla povinen jednat s odbornou péčí. Vyšší standard povinné péče je zhotovitel povinen dodržet i tehdy, nemá-li k odbornému provádění díla potřebné oprávnění,[200] ale ve styku s objednatelem jedná, jako by je měl.[201]

Objednatel díla je *v pojetí této práce* buď osobou nepodnikající, nebo podnikatelem. Rozsah jeho povinností vymezuje občanský zákoník a smlouva.

Pro účely této kapitoly předpokládáme obvyklé ekonomické rozhodování smluvních stran ve smyslu teorie racionální volby; subjekty mají jasně dané cíle a svým jednáním se jich snaží dosáhnout: snaží se maximalizovat své zisky a minimalizovat své náklady.[202]

---

[196] Viz ust. § 419 OZ, podle kterého spotřebitelem nikdy nemůže být právnická osoba. Jedná se o reflexi evropského přístupu, který zaujal SDEU, viz například: Rozsudek SDEU ze dne 22. listopadu 2001, spojené věci C-541/99 a 542/99 ve věci Cape Snc. proti Idealservice Srl a Idealservice MN RE Sas proti OMAI Srl., SR: „*pojem spotřebitele, jak je definován v článku 2 písm. b) směrnice č. 93/13/EHS Rady z 5. 4. 1993, o nekalých doložkách ve spotřebitelských smlouvách, je třeba vykládat tak, že zahrnuje výlučně fyzické osoby*."

[197] Např. § 1813 - 1815 OZ.

[198] Podnikatelem je dle ust. § 420 odst. 1 OZ osoba, která samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku.

[199] Cílem ekonomického rozhodování (chování) podnikatelů je z podstaty podnikání dosažení zisku.

[200] Například podle živnostenského zákona.

[201] Srov. s ust. § 5 odst. 1 OZ: „*kdo se veřejně nebo ve styku s jinou osobou přihlásí k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání nebo stavu, dává tím najevo, že je schopen jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jeho povoláním nebo stavem spojena. Jedná-li bez této odborné péče, jde to k jeho tíži.*"

[202] Toto tvrzení platí obecně pro ekonomické jednání podnikatelských i nepodnikatelských subjektů, uplatní se i při uzavírání smlouvy o dílo a dále v jejím plnění.

Rozdílné zájmy

Objednatel má zájem převzít řádně provedené dílo se všemi dohodnutými nebo obvyklými vlastnostmi (v množství a kvalitě odpovídající smlouvě)[203] nejpozději v ujednané době, a zároveň si dílo s vlastnostmi a bez vad co nejdéle udržet.

K tomu, aby objednatel mohl svých zájmů dosahovat již v průběhu realizace díla, je oprávněn kontrolovat realizaci díla a žádat případnou nápravu, a tím se provádění díla se aktivně účastnit (osobně nebo i za doprovodu nezávislé osoby nebo odborníka). Ke zvýšení svého vlivu na řádné provádění díla zhotovitelem může objednatel využít zvláštně nastavený systém platebních podmínek a sankcí za porušení ujednání smlouvy.[204] K zajištění požadované kvality již provedeného díla,[205] slouží objednateli zejména záruka za jakost (a zákonná odpovědnost za vady), jež zajišťují ochranu objednatele z hlediska jeho zájmu na fungování díla a podržení si jeho vlastností.

Jednání zhotovitele je motivováno jeho podnikatelským záměrem – dosažením zisku. Zisk zhotovitele představuje rozdíl mezi cenou díla a cenou skutečných nákladů na provedení díla. Zhotovitel dosahuje zisku zejména tím, že se snaží minimalizovat skutečné náklady na zhotovení díla a maximalizovat odměnu, kterou zaplatí objednatel.

Primárním způsobem ovlivnění zisku zhotovitele je stanovení nabídkové ceny díla zhotovitelem právě s přihlédnutím k nákladům potřebným k jeho zhotovení, nižším rozsahem prací, rozložením nákladů mezi objednatele a zhotovitele, rozšířením součinnosti objednatele, započtením sankcí uložených objednateli při porušení jeho smluvních povinností do ceny díla, realizací díla prostřednictvím subzhotovitelů nebo i nižší kvalitou prací nebo materiálu při zhotovování díla.[206] Zhotovitel (na rozdíl od objednatele)[207] není

[203] Viz § 1914 a násl. OZ

[204] Např.: sankce za prodlení s převzetím staveniště, se zahájením realizace díla, s předáním etapy, s předáním celého díla, s předáním staveniště atp.

[205] Viz § 2604 OZ: „*dílo je provedeno, je-li dokončeno a předáno*.“ Oproti úpravě obchodního zákoníku již občanská zákoník nevyžaduje, aby dílo bylo provedeno řádně (tj. bez vad). Viz kapitola 6. 3 Platební podmínky a provedení díla.

[206] Na takové jednání zhotovitele může být pohlíženo jako na nepoctivé ve smyslu ust. § 6 odst. 1 OZ. Občanský zákoník upravuje (a smlouva může obsahovat další) mechanismy, které působí preventivně proti nepoctivému jednání zhotovitele (kontrolní dny, právo vytknout vady díla, záruka na jakost, zákonná odpovědnost za vady, zádržné do skončení záruční doby, bankovní záruka do skončení záruční doby atp.).

[207] Viz § 1916 odst. 2 OZ

oprávněn předem omezit zákonný rozsah svých povinností z vadného plnění,[208] zcela v dispozici zhotovitele však je, zda na dílo poskytne záruku na jakost a v jaké době.[209]

V dynamickém vztahu objednatele a zhotovitele tedy každý zastává protichůdné zájmy, které se oba snaží do konečného znění smlouvy a jejího následného plnění promítnout. Výsledně uzavřená smlouva je za situace, kdy obě smluvní strany mají podobnou vyjednávací pozici, kompromisem; výsledkem vyjednávání smluvních stran a jejich vzájemných ústupků.

Slabší smluvní strana

Občanský zákoník akcentuje zásadu autonomie vůle, která se projevuje smluvní svobodou osob. K zajištění ochrany účastníků při užívání smluvní volnosti občanský zákoník upravuje řadu institutů, které slouží k vyrovnání případné faktické nerovnosti účastníků smlouvy (např. ochrana spotřebitele, ochrana slabší smluvní strany, přísná úprava adhezních smluv, všeobecných smluvních podmínek apod.). Ochrana slabší smluvní strany slouží k zajištění právní rovnosti osob, které vstupují do právních vztahů, a to jak při vyjednávání o podmínkách smlouvy, tak při aplikaci znevýhodňujících ujednání během právního vztahu.

K tomu, zda bude některá ze smluvních stran chráněna, je třeba zjistit, zda k uzavření smlouvy dochází výlučně mezi spotřebiteli, výlučně mezi podnikateli, výlučně mezi osobami pohybujícími se mimo jejich podnikání nebo mezi různými subjekty.

Spotřebitel je slabší stranou vždy.[210] Je možné, aby kterákoliv smluvní strana, nebo i obě, byly spotřebiteli.

Dalšími variantami subjektů smlouvy jsou: (i) zhotovitel podnikatel x objednatel podnikatel, (ii) zhotovitel podnikatel x objednatel nepodnikatel, (ii) zhotovitel nepodnikatel x objednatel podnikatel, (iv) zhotovitel nepodnikatel x objednatel nepodnikatel.

Zhotovitel dílo provádí v rámci své odbornosti, někdy také v rámci svého podnikání.[211] Objednatel dílo objednává někdy jako podnikatel, jindy jako nepodnikatel.

Mantinely chování mezi podnikateli navzájem zakotvuje ust. § 433 odst. 1 OZ, podle něhož osoba, která jako podnikatel vystupuje v hospodářském styku, nesmí svou kvalitu odborníka

[208] Viz § 1916 odst. 2 OZ ve spojení s ust. § 2615 OZ
[209] Viz § 2113 a násl. OZ ve spojení s ust. § 2619 OZ
[210] Viz § 419 OZ
[211] Srov. § 5 odst. 1 OZ

ani své hospodářské postavení zneužít k vytváření nebo k využití závislosti slabší strany a k dosažení zřejmé a nedůvodné nerovnováhy ve vzájemných právech a povinnostech stran. V případě obchodního styku dvou podnikatelů je tedy silnější smluvní strana povinna jednat se svým slabším smluvním partnerem poctivě a vyvarovat výše citovaného jednání.

Vztah podnikatele – nepodnikatele upravuje ust. § 433 odst. 2 OZ. Slabší smluvní stranou je podle obsažené vyvratitelné domněnky osoba, která vůči podnikateli v hospodářském styku vystupuje mimo souvislost s vlastním podnikáním. I v tomto případě je silnější strana povinna řídit se pravidly obsaženými v ust. § 433 odst. 1 OZ, navíc se však uplatní speciální úprava chránící slabší smluvní stranu.

Tato domněnka může být vyvrácena. Bude-li zhotovitel uzavírat smlouvu v rámci svého podnikání, předpokládejme, že se v postavení slabší smluvní strany může ocitnout pouze objednatel. Pak mohou nastat dvě situace: a) slabší smluvní stranou je podle zákonné domněnky objednatel, b) slabší smluvní stranou není žádný ze subjektů, neboť domněnka slabší smluvní strany byla vyvrácena.

Bude-li silnější stranou nepodnikatel či se bude jednat o smlouvu uzavřenou pouze mezi nepodnikateli, ustanovení o slabší smluvní straně se nepoužijí, ale uplatní se jiné obsahové korektivy (příkaz poctivosti a dobré víry, zákaz nemravného jednání, zákaz zneužití práva).[212]

Slabší smluvní strana ve smlouvě o dílo

V případě smlouvy o dílo se je obtížné určit, kdo je slabší smluvní stranou. [213] [214]

Objednatel bývá slabší stranou, pokud uzavírá smlouvu zpravidla jednorázově nebo uzavírá sérii smluv o dílo na určitou akci. Objednatel se v oblasti odbornosti zhotovitele zpravidla nevyzná, jeho znalost problematiky se často odvíjí od informací, které mu předá nebo zprostředkuje zhotovitel. Na druhé straně je to objednatel, kdo si vybírá zhotovitele jako svého smluvního partnera, a při sjednávání smluvních podmínek disponuje nepochybnou

[212] BEJČEK, Josef. Soukromoprávní ochrana slabšího obchodního partnera. Bulletin-advokacie.cz [online]. 2015, č. 9 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/soukromopravni-ochrana-slabsiho-obchodniho-partnera?browser=full

[213] ZOULÍK, František. Soukromoprávní ochrana slabší smluvní strany. *Právní rozhledy*. 2002, č. 3, s. 109.

[214] Určení, zda je objednatel slabší smluvní stranou, je konkrétně ve smlouvě o dílo zásadní při provádění stavby z hlediska ust. § 2629 odst. 2 OZ, podle kterého se nepřihlíží k ujednání, kterým si smluvní strany sjednají kratší dobu pro oznámení skrytých vad díla, je-li objednatel slabší smluvní stranou.

vyjednávací silou, když může jednání o smlouvě vždy přerušit a najít vhodnějšího potencionálního zhotovitele.[215]

Opačně zhotovitel sjednává smlouvy o dílo pravidelně v rámci své odbornosti a obvykle i svého podnikání. Zhotovitel mívá předem připravenou jednu vzorovou smlouvu, kterou se smluvními partnery standardně užívá. Zhotovitel postupuje osvědčeným způsobem; objednateli nabízí provedení díla v rozsahu, který je na základě svých zkušeností schopen provést, a s přihlédnutím k předpokládaným nákladům a se zahrnutím svého zisku připravuje cenovou nabídku. Zhotovitel je profesionálem, který je obeznámen s technickým prováděním díla a jeho skutečnou cenou a potřebnými podmínkami k jeho řádnému a včasnému provedení.

K posouzení toho, zda je v daném případě objednatel slabší smluvní stranou, je třeba vzít v potaz také hospodářské, majetkové, společenské nebo politicky-mocenské pozice objednatele, dále zda objednatel měl rozhodující postavení při sjednávání podmínek smlouvy a také i konstrukci smlouvy převážně ve prospěch objednatele.

Objednatel je tedy vůči zhotoviteli (podnikateli) v postavení slabší smluvní strany, je-li oproti zhotoviteli spotřebitelem (vždy) nebo smlouvu uzavírá jako osoba podnikající nebo právnická osoba mimo souvislost s vlastním podnikáním (nebylo-li to vyvráceno).

Přikládaná smlouva

V závěru příslušné podkapitoly je shrnuta odpovídající část smlouvy o dílo na stavební práce, na jejíž tvorbě se podílel i autor této práce. Dílo podle této smlouvy je v době sepisování diplomové práce provedeno, přičemž mechanismus smlouvy se v průběhu realizace díla prokazatelně osvědčil.

Popisovaná smlouva o dílo na stavební práce favorizuje objednatele prakticky ve všech jejích jednotlivých částech a ujednáních.[216] Smluvní strany jsou podnikatelé a smlouva byla použita na stavbu velkého rozsahu.

[215] Objednatel je limitován předsmluvní odpovědností ve smyslu ust. § 1725 OZ.

[216] Objednatel před uzavřením této smlouvy o dílo vyhlásil výběrové řízení, jednotliví zájemci objednateli zaslali vlastní návrh smlouvy o dílo, který měl obsahovat alespoň specifikaci díla (co vše spadá pod pojem dílo), celkovou cenu díla (jaká je cena díla tak, jak je vymezen ve specifikaci), dobu zhotovování díla (termíny převzetí

6. 1 Rozsah díla

Jednou ze dvou podstatných náležitostí smlouvy o dílo je dostatečně konkrétně sjednané dílo. Dílem se rozumí určitá činnost, předmětem díla pak výsledek této činnosti.[217]

Účelem požadavku dostatečné určitosti díla jako plnění, je zajištění právní jistoty smluvních stran o tom, jaký je rozsah povinnosti zhotovitele dílo provést a tomu odpovídající rozsah práva objednatele provedení díla požadovat.[218] Další oblasti smlouvy o dílo, zejména cena díla a doba plnění, jsou sjednány v návaznosti na dohodnutý rozsah díla.

6. 1. 1 Zákonná úprava rozsahu díla

Předchozí právní úprava vyžadovala kvalifikované určení díla a jeho rozsahu výslovně; smlouvou o dílo podle ust. § 536 odst. 1 ObchZák se zhotovitel zavazoval k provedení *určitého* díla.[219] Občanský zákoník stanoví, že zhotovitel se zavazuje provést dílo, aniž by v zákoně byl požadavek určení díla uveden výslovně.[220] Vymezení díla je však i nadále podstatnou náležitostí smlouvy o dílo a nebyla-li by tato sjednána dostatečně určitě, smlouva o dílo vůbec nebyla uzavřena.[221] [222] [223] Požadavek určitosti díla lze také nepřímo

---

staveniště, zahájení zhotovování díla a nejzazší termín předání díla), podmínky provádění díla (zejm. etapy zhotovování díla, kontrola díla) a záruční podmínky (záruční lhůta na jednotlivé části předmětu díla). Zhotovitel, který objednateli podle jeho uvážení nabídl nejvýhodnější model spolupráce z hlediska většiny posuzovaných parametrů, byl vybrán. Objednatel se zhotovitelem nepodepsal zhotovovatelem navrhovanou smlouvu o dílo, ale připravil smlouvu vlastní. Vzhledem k tomu, že se do výběrového řízení o zakázku přihlásila skoro desítka zájemců (nabídka byla vyšší než poptávka) a kandidát, který výběrové řízení vyhrál, o tuto zakázku již od počátku jevil vážný zájem, mohl objednatel předložit zhotoviteli návrh smlouvy, která (byť kopírovala podmínky zhotovitele uvedené v původním návrhu smlouvy) zvýhodňovala objednatele. Zhotovitel takto koncipovanou smlouvu o dílo téměř nepřipomínkoval a smlouvu o dílo podepsal.

[217] Srov. § 2587 OZ

[218] Pokud je mezi objednatelem a zhotovitelem postaveno najisto, co je dílem a jaký je jeho rozsah, ať na tom bylo dosaženo shody v jakékoliv formě, bylo by ze strany zákonodárce neodůvodněným zásahem do autonomie vůle stran, aby požadoval splnění nějakých formálních podmínek nebo naplnění definic konkrétního díla. Pro stanovení, zda bylo dílo určeno dostatečně určitě, je tedy rozhodné vědomí smluvních stran o tom, co dílo tvoří, a jejich následné faktické plnění sjednaných podmínek smlouvy. Teprve za situace, kdy mezi smluvními stranami dojde ke sporu o tom, co je dílem, je třeba podrobit předmět smlouvy testu určitosti, který je prováděn v nalézacím řízení.

[219] Podle ust. § 631 ObčZák se objednateli: „*ten, komu bylo dílo zadáno, zavázal, že je … provede*.“ Ani tehdejší občanskoprávní úprava neobsahovala explicitně stanovený požadavek určitosti díla, přesto bylo nepochybné, že jeho konkretizace je podmínkou uzavření smlouvy o dílo (srov. dále citovaná rozhodnutí občanskoprávních senátů Nejvyššího soudu ČR).

[220] Viz § 2586 odst. 1 OZ

[221] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 7.7.2009, sp. zn. 32 Cdo 2295/2008

[222] Požadavek určitosti vymezení díla lze mimo jiné dovodit za pomoci logického argumentu *a simili* při výkladu ust. § 2586 odst. 2 OZ, který stanoví požadavky dostatečně určitého ujednání ceny díla, jako druhé podstatné náležitosti smlouvy o dílo. Neurčitá cena díla má rovněž za následek, že smlouva o dílo nebyla sjednána.

dovodit z ust. § 2587 OZ, podle kterého se dílem rozumí zhotovení *určité* věci a dále údržba, oprava nebo úprava *této* věci.[224] Dosavadní civilní judikatura je proto i nadále použitelná.

Občanský zákoník tedy neobsahuje definici určitosti předmětu díla ani jiné požadavky dostatečné specifikace předmětu díla. Při zjišťování, zda bylo dílo mezi smluvními stranami dostatečně konkretizováno, je proto nezbytné přihlédnout zejména k ustálené judikatuře a k doktrinálním závěrům.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ve svém souhrnu poskytují vodítka k určení, zda daná specifikace předmětu díla je dostatečně určitá a zda je tak požadavek konkrétního určení předmětu díla splněn. Nejvyšší soud ČR dovodil, že:

- pro určité označení díla nestačí, jestliže má zhotovitel provést jen obecně určenou celkovou rekonstrukci domu;[225]
- byl-li předmět díla ve smlouvě uveden obecně s tím, že dílo bude konkretizováno dispozicemi objednatele, přičemž tyto konkrétní dispozice nebyly zhotoviteli dány, není dílo sjednáno dostatečně určitě.[226]

Z výše uvedeného plyne, že při sjednávání předmětu smlouvy o dílo je nezbytné, aby smluvní strany dosáhly shody na díle a jeho rozsahu tak, aby bylo možné zjistit: (i) jakou činnost je zhotovitel povinen provést a (ii) konkrétně a) jaké práce jsou obsahem této činnosti a na jaké věci, případně b) co je výsledkem této činnosti, tj. předmětem díla.

Za označení určitého díla tedy není možno považovat určení díla tak, že je vymezeno jen obecným určením činnosti (splňuje pouze podmínku i.), např. „zhotovení“, „oprava“ nebo „údržba“, bez určení obsahu této činnosti a věci, nebo výsledku činnosti.

Druhou podmínku lze považovat za splněnou v případě a) provedení činností týkajících se určité věci vymezením rozsahu prací, které je zhotovitel povinen na určité věci provést, v případě b) zhotovení konkrétně určené věci a jejích požadovaných vlastností. Je-li dílem činnost s jiným výsledkem, je nezbytné konkrétně určit tento výsledek.

---

[223] Nelze opomenout ani obecný požadavek na určitost právního jednání, které stanoví ust. § 553 odst. 1 OZ; i v tomto případě je následkem neurčitosti právního jednání jeho nicotnost, resp. zdánlivost.
[224] Viz § 2587 OZ
[225] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 24. 6. 2013, sp. zn. 23 Cdo 4262/2011
[226] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 18. 10. 2010, sp. zn. 23 Cdo 178/2010

Povinnost zhotovitele provést dílo zahrnuje nejen samotnou realizaci díla, ale i provedení dalších prací, které jsou k úspěšnému provedení díla třeba. Je-li předmětem díla stavba, dílo tvoří: (i) činnosti, jež jsou samotnou realizací díla nebo s dílem přímo souvisí (náklady stavební realizace),[227] (ii) činnosti, jež s dílem souvisí nepřímo, ale jsou k provedení díla nezbytné (vedlejší náklady),[228] (iii) doplňkové činnosti (ostatní náklady).[229] [230] [231]

Způsob určení rozsahu díla je ponechán na vůli stran. Ty jej mohou sjednat ve formě i) pozitivního výčtu, např. sjednat seznam prací, které jsou součástí díla, ii) negativním vymezením, tj. sjednat obecně dílo s tím, že do něj spadají všechny práce, krom výslovně uvedených, iii) jejich kombinací. Výčet prací může být taxativní, demonstrativní atp. Vzhledem k zásadě výkladu právního jednání podle úmyslu jednajících lze mít za to, že podmínka určitosti díla bude splněna i tehdy, iv) sjednají-li si smluvní strany i jen limity, které rozsah díla ohraničí tak, že bude možné jednoznačně určit, které práce pod sjednanou činnost spadají, a které ne. Podstatné je, aby vymezení bylo jasné účastníkům.

Náležitosti ujednání o určení díla se řídí obecnými pravidly, kterým podléhá smlouva o dílo jako celek. K vnější formě ujednání o rozsahu díla lze poukázat na následující judikaturní závěry:

- určení vlastního předmětu závazkového vztahu - díla a jeho fyzického předmětu (výsledku prací), může být provedeno přímo ve smlouvě bez odkazu na samostatný dokument;[232]
- předmět díla může být vymezen určitě i odkazem na projektovou dokumentaci, kde je předmět díla přesně specifikován;[233]

---

[227] Do první kategorie spadá samotná realizace díla, jež zahrnuje úplné, funkční a bezvadné provedení všech stavebních a montážních prací a konstrukcí, včetně dodávek potřebných materiálů a zařízení nezbytných pro řádné dokončení díla, dále provedení všech činností souvisejících s dodávkou stavebních prací a konstrukcí, jejichž provedení je pro řádné dokončení díla nezbytné.

[228] Do druhé skupiny lze zařadit tzv. vedlejší činnosti, kterými mohou být: příprava stavby, průzkumné práce, vypracování projektové dokumentace, geodetické práce, zařízení staveniště, atp.

[229] Třetí oblast zahrnuje všechny ostatní činnosti, jejichž potřeba zhotoviteli s prováděním stavby může vzniknout: ochrana inženýrských sítí na staveništi, provedení dočasných dopravních opatření, užívání veřejných prostor, zajištění bezpečnostních a hygienických opatření na staveništi, zajištění revizí, zkušebního provozu atp.

[230] Blíže viz všeobecné obchodní podmínky pro zhotovení stavby vydané v roce 2007 S.I.A. ČR – Rada výstavby ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem pro místní rozvoj a Hospodářskou komorou ČR. [online] [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: http://www.stavebnistandardy.cz/default.asp?Bid=3&ID=3

[231] Srov. Cenová soustava RTS 2013, Ceník 800-0 Vedlejší a ostatní činnosti. [online] [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: http://www.cenovasoustava.cz/2013/files/VN_OC_800-0.pdf

[232] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 3. 3. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2280/2007

[233] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 3. 3. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2280/2007

- předmět díla vymezený jako rekonstrukce rodinného domu podle rozpočtu, který je přílohou smlouvy, tvoří její nedílnou součást a obsahuje podrobnou specifikaci prací, které mají být provedeny a rovněž podrobnou specifikaci materiálů, které mají být použity, je takto určen dostatečně určitě;[234]

  a naopak:

- je-li dílo určeno odkazem na přílohu (např. tabulku produktů, které zhotovitel vyrábí), je předmět plnění neurčitý, nesouhlasí-li příloha s textem smlouvy nebo není-li jasné, které produkty budou pro objednatele provedeny nebo obsahuje-li příloha dodatečné změny.[235]

Dílo tedy může být vymezeno (i) výlučně ujednáním ve smlouvě (uzavřené v ústní formě, písemné formě nebo i jejich kombinací),[236] (ii) výlučně jiným dokumentem a) jež tvoří součást smlouvy jako její příloha, b) na kterou je ve smlouvě odkázáno, (iii) jejich kombinací.

Kromě výslovného ujednání ve smlouvě, které dílo podrobně popisuje, tedy dílo může být blíže určeno například projektovou dokumentací, položkovým rozpočtem s podrobným seznamem prováděných prací, dokumentem obsahujícím nabídku objednatele se seznamem objednaného plnění, odsouhlaseným objednávkovým listem nebo i více dokumenty, nejsou-li ve vzájemném rozporu nebo neobsahují neoznačené změny.

Změny díla[237]

Pacta sunt servanda je jednou ze základních zásad občanského zákoníku.[238] Smluvní strany uzavřely smlouvy o dílo v tomto rozsahu díla ze své svobodné vůle a jejím podpisem vyjádřily souhlas být smlouvou ve sjednaném rozsahu vázány. Rozsah díla je zásadním pilířem smlouvy, od kterého se její další oblasti přímo odvíjí; jakékoliv dodatečné změny díla nebo rozsahu díla mají zásadní vliv na celou smlouvu o dílo.

---

[234] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. 23 Cdo 964/2012

[235] Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 26.1.2016, sp. zn. 23 Cdo 682/2014

[236] *„Není vyloučeno, aby účastníci smlouvy* [o dílo] *uzavřeli smlouvu zčásti písemně a zčásti (v rozsahu ujednání o tom, že listiny připojené ke smlouvě jsou její přílohou či součástí) ústně, přičemž rozhodující pro hodnocení jejich ujednání je, k čemu směřovala jejich vůle při uzavírání smlouvy.“* Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.8.2001, sp. zn. 29 Odo 14/2001.

[237] Do této kapitoly jsou zařazeny nejen kvalitativní změny díla, ale i kvantitativní změny rozsahu díla.

[238] Srov. § 3 odst. 2 písm. d) OZ: *„soukromé právo spočívá zejména na zásadách, že … daný slib zavazuje a smlouvy mají být splněny*.“

Pokud nastanou okolnosti,[239] které vedou k tomu, že je třeba rozsah díla nebo dílo samotné změnit, je nezbytné, aby se změnou vyslovily obě smluvní strany souhlas ve formě dohody.

Nebylo-li o změně díla a rozsahu změny dosaženo shody, dohoda o změně původní smlouvy o dílo nebyla přijata; nadále platí původní smlouva a závazné je původní ujednání o díle a jeho rozsahu.

Dohoda o změně může být učiněna i ústně, nesjednali-li si účastníci přísnější formu dalších změn smlouvy.[240] Nemá-li dohoda požadovanou formu, nebyla platně sjednána a k dohodě o změně díla nebo rozsahu díla nedošlo. Ke vzniku práva zhotovitele na zvýšenou cenu díla v případě rozšíření rozsahu díla nebo změny je dohoda o změně smlouvy o dílo nezbytná.[241] Nedošlo-li ke změně díla nebo rozsahu díla, zhotoviteli právo požadovat po objednateli zaplacení dalších částek (o co se náklady zhotovitele provedením změny zvýšily) nevzniklo.

Obchodní zákoník dohodnuté změny předmětu smlouvy o dílo po jejím uzavření rozděloval do dvou kategorií: (i) kvantitativní změny, nebo (ii) kvalitativní změny. O kvantitativní změny se jednalo v případě úpravy rozsahu díla omezením nebo rozšířením jeho rozsahu, kvalitativní změna spočívala zejména ve změně vlastností díla nebo způsobu provádění díla.

Dohodnou-li se smluvní strany, že některé původně zamýšlené práce neprovedou, dojde k omezení rozsahu díla, sjednají-li naopak nad rámec díla další související práce (doplňující nebo rozšiřující práce), jedná se o vícepráce, které vedou k rozšíření rozsahu díla.[242]

Kvalitativní změna díla obecně pokrývá situace, kdy dílo nelze provést původně zamýšleným způsobem nebo s původně zamýšleným výsledkem nebo lze dosáhnout lepšího výsledku.[243]

Ke kvalitativní změně díla konkrétně v případě provádění stavby dochází zejména: a) z vnějších důvodů (změněné externí podmínky a okolnosti realizace, odlišné podmínky staveniště od předpokládaných, archeologické nálezy, zásahy státních orgánů atp.), b) vzhledem k zájmu o zlepšení parametrů zakázky při realizaci (technické inovace, zrychlení

[239] Nemusí jít o okolnosti nezávislé na vůli stran (vnější okolnosti), ale i okolnosti, které jsou v jejich dispozici.
[240] Pokud bylo sjednáno, že dohoda o změně rozsahu díla nebo o změně díla musí mít písemnou formu, je tento požadavek dodržen i např. oboustranně podepsaným zápisem ve stavebním deníku. Pokud se smluvní strany chtějí extenzivnímu výkladu vyhnout, mohou si ujednat, že smlouva může být měněna pouze písemnými dodatky ke smlouvě podepsanými oběma smluvními stranami.
[241] Usnesení Nejvyššího soudu, ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. 23 Cdo 1146/2007
[242] O vícepráce se jedná také tehdy, kdy je nepochybné, že dílo ve sjednaném rozsahu nemůže bez těchto dalších prací fungovat (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 25. 7. 2012, sp. zn. 23 Cdo 3798/2009).
[243] ŠTENGLOVÁ, Ivana. 2010. op. cit. sub. 25, s. 46.

realizace atp.), c) z důvodů pochybení smluvních stran (chyby dokumentace, nefunkční spolupráce, nedostatek finančních prostředků, nedodržení norem, neposkytnutí součinnosti atp.).[244]

Za tzv. „vícepráce“ či „méněpráce“ lze považovat pouze kvantitativní nebo kvalitativní změny díla (plnění, které souvisí s původním předmětem smlouvy).[245] Nesouvisí-li sjednaná změna plnění s dílem prováděným na základě původní smlouvy o dílo, nedošlo ke změně původní smlouvy, ale k uzavření nové smlouvy o dílo s novým předmětem smlouvy a jeho sjednanou cenou.

Obchodní zákoník podle charakteru konkrétní změny stanovil způsob *zvýšení a snížení ceny díla*, v situaci, kdy smluvní strany samy změnu rozsahu díla nebo změnu díla do ceny díla nepromítly.

Výše uvedené rozlišení změn předmětu smlouvy lze použít i za současné právní úpravy. Občanský zákoník však oproti obchodnímu zákoníku výslovně zakotvuje důsledky při absenci ujednání změny ceny díla zákonný postup ke zjištění nové ceny pouze pro změnu ceny díla při omezení rozsahu díla (kvantitativní změna díla, méněpráce), tj. způsob *snížení ceny díla*.

Právo na zaplacení jiné ceny díla při změně díla[246]

Sjednaly-li si smluvní strany změnu díla nebo změnu rozsahu díla, je obvyklé, že spolu s úpravou předmětu smlouvy změní s ohledem na novou hodnotu poskytovaného plnění také cenu díla, kterou buď přiměřeně zvýší, nebo sníží. Dochází totiž ke změně rozsahu původně vymezených povinností zhotovitele a původní cena díla již nemusí odpovídat hodnotě plnění.[247]

[244] KLEE, Lukáš. Změny předmětu a ceny díla veřejných zakázek na stavební práce v průběhu jejich realizace v kontextu nové směrnice EU pro zadávání veřejných zakázek. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2015, č. 1 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/zmeny-predmetu-a-ceny-dila-verejnych?Browser=

[245] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 31. 3. 2014, sp. zn. 23 Cdo 756/2012

[246] Tuto kapitolu je možné zařadit též do částí práce, které se zabývají cenou díla a platebními podmínkami. Vzhledem k propojené úpravě změn díla a rozsahu díla se však jeví jako vhodné uvést důsledky těchto změn na cenu díla na jednom místě.

[247] Stejně tak dochází např. ke změně doby plnění díla.

Sjednáním důsledků změny díla na výši jeho ceny je třeba rozumět dohodu o konkrétním snížení či zvýšení ceny díla (o jeho nové ceně) nebo alespoň stanovení způsobu určení příslušné změny ceny.[248]

Pokud si účastníci opomenou důsledky *snížení rozsahu díla* promítnout do ceny díla nebo není-li takové ujednání dostatečně určité,[249] zakotvuje ust. § 2614 OZ náhradní způsob stanovení nové ceny díla. V takovém případě objednatel zaplatí cenu díla upravenou s přihlédnutím k rozdílu v rozsahu nutné činnosti a v účelných nákladech spojených se změněným prováděním díla. Objednatel je tak povinen hradit jen tu část původní ceny, která připadá na skutečně provedené práce či skutečně vynaložené náklady.[250]

Není zcela zřejmé, z jakého důvodu občanský zákoník neupravuje změnu předmětu díla druhým směrem, totiž rozšíření rozsahu díla.

Jedno z možných vodítek k vysvětlení zákonodárcova pojetí může poskytnout další oblast, kterou občanský zákoník upravuje – určení ceny díla. Cena díla sjednaná paušální částkou nebo ve formě prostého rozpočtu[251] v sobě zahrnuje i jiné než předpokládané náklady a práci, které je třeba k realizaci díla vynaložit. Tyto zhotovitel provede automaticky, neboť jsou ze zákona součástí jeho povinnosti dílo provést. Nedochází tedy ke změně předmětu smlouvy; zhotovitel jejich prováděním jen plní svou povinnost. Občanský zákoník předpokládá, že zhotovitel jako profesionál cenu díla sjednal s určitou rezervou k pokrytí nepředpokládaných nákladů a tím již omezil své podnikatelské riziko. Širokým vymezením díla a závazností sjednané ceny díla je bráněno tomu, aby zhotovitel objednateli navyšoval cenu díla za „vícepráce“, které součástí díla jsou, a tím na objednatele přenášel nepříznivé následky nevhodně sjednané ceny díla. Zhotovitel jako profesionál měl a mohl při kalkulaci ceny díla započítat i náklady, které by vzniknout mohly. Podobnou myšlenku mohl zákonodárce uplatnit také při úpravě kvalitativních či kvantitativních změn díla.

Změny díla jsou totiž výsledkem vzájemného jednání stran, ve kterých zhotovitel mívá jako obvykle informační převahu. Snadno si lze představit situaci, kdy zhotovitel objednatele

---

[248] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 29. 8. 2011, sp. zn. 32 Cdo 1818/2011

[249] Toto ujednání je dohodou o ceně díla, tedy o druhé podstatné náležitosti smlouvy o dílo. K tomu, aby cena díla byla sjednána určitě, občanský zákoník v § 2586 odst. 2 OZ stanoví formální požadavky takové dohody. Není-li cena díla takto kvalifikovaně určena, k dohodě o ceně díla vůbec nedošlo, resp. bylo neurčité; následkem toho smlouva o dílo uzavřena vůbec nebyla.

[250] ŠTANDERA, Jan. 2013.op. cit. sub. 124. s. 108.

[251] Viz kapitola 6. 2. 1 Zákonná úprava ceny díla.

„postaví před hotovou věc“ a sdělí mu, že bez dalších prací není možné dílo dokončit nebo že dílo nebude správně fungovat. Objednateli často nezbývá, než se změnami souhlasit. Zhotovitel však nesmí opomenout sjednat zvýšení ceny díla. Pokud si však strany důsledky víceprací na cenu díla nesjednají, není objednatel zhotoviteli povinen vyšší náklady platit. Proto se lze domnívat, že absence této úpravy souvisí s ochranou objednatele proti profesionálovi, který si má být vyšších nákladů potřebných k realizaci víceprací vědom.[252]

Při vícepracích a změně ceny díla pro kvalitativní změnu se jako vhodný jeví postup podle obecné úpravy změny v obsahu závazků dle ust. § 1901 – 1907 OZ.[253]

[252] ŠTANDERA, Jan. 2013.op. cit. sub. 124. s. 108.
[253] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1099.

Schéma 1 Právo na zaplacení jiné ceny díla při změně díla

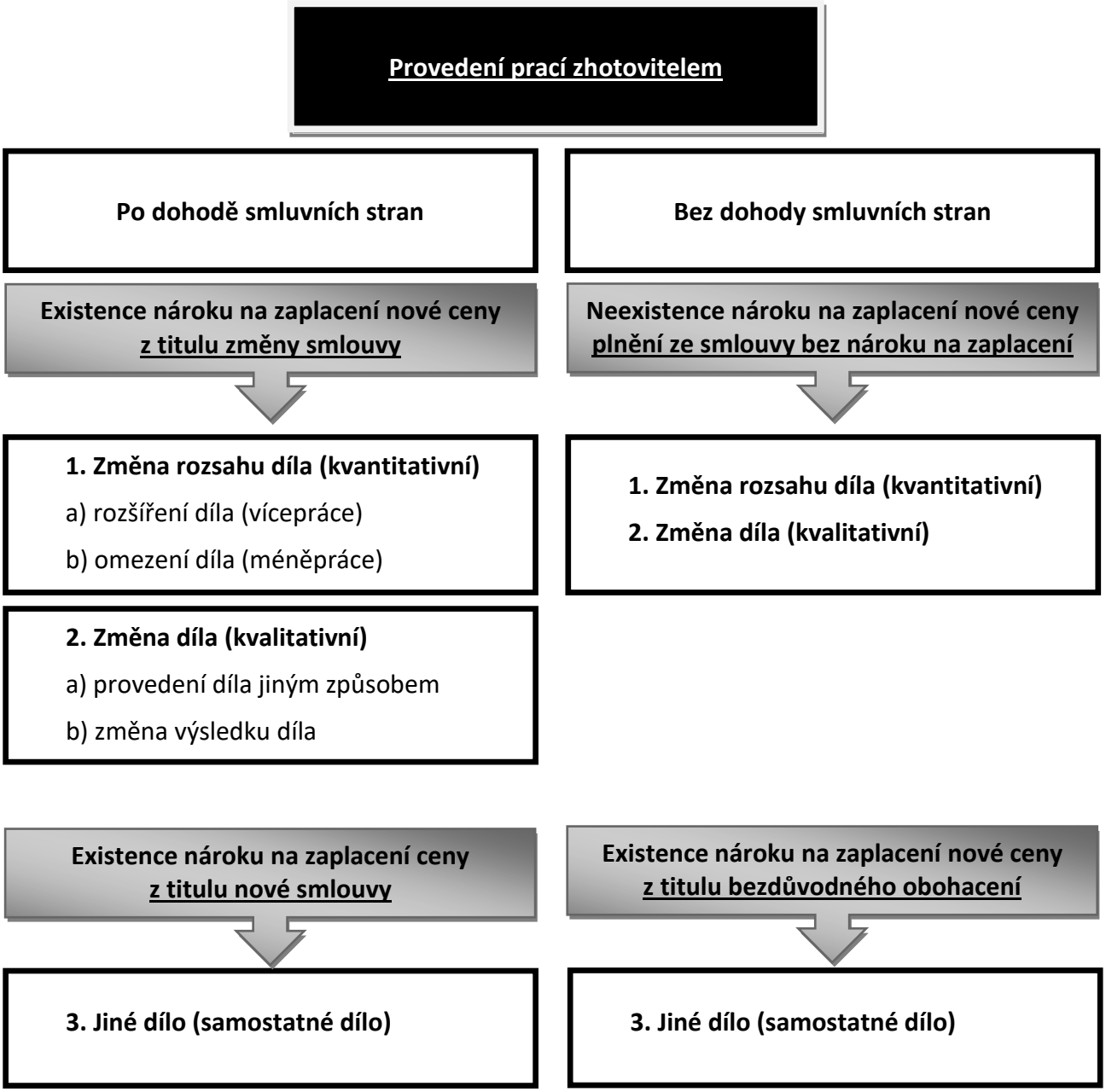

Přípustnost nedohodnutých změn díla

Pokud mezi smluvními stranami nedošlo k platnému sjednání dohody o změně díla nebo rozsahu díla, a zhotovitel již změnu díla nebo rozsahu díla provedl, plnil zhotovitel v situaci, kdy nebyly splněny podmínky pro takové plnění.[254]

Dohoda o změně smlouvy o dílo, jejímž předmětem je kvantitativní či kvalitativní změna díla, není samostatnou právní skutečností. Změnu v právních vztazích vyvolává vždy jen ve spojení se smlouvou, kterou mění. Je-li proto taková dohoda neplatná, pak plnění, které zhotovitel v jejích intencích provedl nad rámec díla sjednaný v hlavní smlouvě o dílo, není plněním z neplatné smlouvy (z neplatné dohody o změně smlouvy o dílo), nýbrž jde o nedohodnuté plnění v rámci původní smlouvy o dílo.[255] Další plnění díla proto nepředstavuje bezdůvodné obohacení objednatele vůči zhotoviteli, ale jde o plnění na základě smlouvy o dílo, u něhož nebyly splněny podmínky pro úhradu těchto prací.[256]

Zhotovitel, který provedl kvalitativní či kvantitativní změnu díla, aniž by byla uzavřena platná dohoda o takové změně, proto není oprávněn po objednateli požadovat zaplacení ceny prací, vrácení nějakého bezdůvodného obohacení nebo úhradu vynaložených nákladů.

Od výše uvedeného je nutné odlišit situaci, kdy zhotovitel provedl bez souhlasu objednatele (bez platné dohody) *jiné* plnění. Pokud takové plnění nebylo spjato s původním plněním, nastal protiprávní stav, neboť objednatel se na úkor zhotovitele bezdůvodně obohatil a zhotovitel je oprávněn požadovat, aby mu objednatel to, oč se obohatil, vydal.[257] Zásadní podmínkou ke vzniku práva na vydání bezdůvodného obohacení ale je neexistence vzájemné souvislosti díla realizovaného na základě původní smlouvy o dílo a plnění, které zhotovitel objednateli fakticky poskytl. V případě stavebních prací se posoudí zejména stavebně-technický charakter a účel těchto dalších prací vzhledem k původnímu plnění.[258] Další podmínkou vzniku bezdůvodného obohacení je majetkový prospěch objednatele na úkor zhotovitele, k němuž dojde, pokud objednatel toto plnění převezme.

---

[254] Jak z důvodu, že mezi smluvními stranami nikdy nebylo dosaženo o této otázce shody a zhotovitel se pokusil smlouvu změnit jednostranně, nebo z důvodu vad právního jednání smluvních stran na těchto změnách v případě existence faktické dohody, nebo i z jiného důvodu.

[255] Usnesení Nejvyššího soudu, ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. 23 Cdo 1146/2007

[256] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 25. 7. 2012, sp. zn. 23 Cdo 3798/2009

[257] Usnesení Nejvyššího soudu, ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. 23 Cdo 1146/2007

[258] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 31. 3. 2014, sp. zn. 23 Cdo 756/2012

6. 1. 2 Právní povaha norem

Dílo je, jak samotný název smlouvy o dílo napovídá, podstatnou částí smlouvy o dílo. Poptávka objednatele po provedení díla je základním důvodem, pro který se smlouva o dílo uzavírá. Objednatel má zájem na provedení určitého díla s určitými parametry a vlastnostmi, zhotovitel, který je považován za odborníka na jeho realizaci, se zavazuje takto sjednané dílo provést. Sjednání díla a jeho rozsahu je v dispozici stran a vymezení předmětu smlouvy musí určité zejména pro smluvní strany s ohledem na jejich navazující práva a povinnosti a způsob provádění konkrétního díla. Občanský zákoník výslovně nepožaduje splnění formálních[259] či obsahových náležitostí ujednání o předmětu smlouvy, neboť předpokládá, že smluvní strany jsou k určitému ujednání díla a jeho rozsahu vedeny již povahou smlouvy. Zákonodárce se proto ke konstruování právních norem, jež by upravovaly dílo, uchyluje zřídka a nadto jen v případech, kdy by jejich absence vedla k vyprázdnění pojmu díla nebo by znevýhodňovala některou smluvní stranu.

Právní normy, které upravují dílo, lze rozdělit do dvou skupin: a) ty, které odlišují dílo od předmětů ostatních smluv, b) právní normy, jež se zabývají změnou již dohodnutého díla.

Do první kategorie je možné zařadit ust. § 2587 OZ ve spojení s ust. § 2086 odst. 1, 2 OZ. Obě ustanovení slouží k určení, zda je předmětem sjednávané smlouvy právě dílo. Slouží jako pomůcka při výběru vhodného smluvního typu, pomocí kterého mají účastníci v úmyslu založit svůj právní vztah. Řídí-li se účastníci sjednávané smlouvy tímto rozlišením, uzavřou smlouvu o dílo, je-li předpokládaný předmět smlouvy ve smyslu dotčených ustanovení dílem. Pokud by se subjekty těmito mantinely neřídily a za situace, kdy je předmětem budoucí smlouvy dílo, přesto zvolily jiný smluvní typ, bude jejich jednání posuzováno podle ustanovení občanského zákoníku o výkladu právního jednání. Ke zvolení nevhodného smluvního typu může dojít omylem, opomenutím[260] nebo i záměrně, směřuje-li vůle smluvních stran k zakrytí skutečné povahy právního jednání (tzv. zastřené, disimulované právní jednání).[261]

---

[259] Náležitosti formy dohody o určení díla se řídí obecnými pravidly, kterým podléhá smlouva o dílo jako celek. Případné dodatky a změny předmětu smlouvy se řídí také podmínkami ve smlouvě, byly-li sjednány.

[260] V některých případech je i pro odborníka obtížné určit, jaký smluvní typ je vhodné s ohledem na povahu předmětu smlouvy zvolit. Blíže viz kapitola 3. 7 Odlišnosti od jiných právních vztahů.

[261] Viz § 555 odst. 2 OZ

V obou případech bude uzavřená smlouva pomocí obecného interpretačního vodítka posuzována podle svého obsahu.[262] Vyjde-li najevo, že měla být uzavřena smlouva o dílo, podrobí se právní jednání nevhodného smluvního typu testu, zda obsahuje podstatné náležitosti smlouvy o dílo a zda je odůvodněn závěr, že došlo k platnému sjednání smlouvy o dílo.[263] Vzhledem k těmto účinkům analyzovaných ustanovení lze dojít k závěru, že normy v první kategorii mají kogentní povahu, neboť stanoví hranice autonomie vůle účastníků sjednávané smlouvy. Vzhledem k výkladu právního jednání podle jeho obsahu je nadto jejich vyloučení nebo úprava ve svém důsledku nemožné.

Druhou skupinu norem, jež upravují dílo, rozsah díla a jeho vymezení, tvoří jediné ustanovení § 2614 OZ, které stanoví postup snížení ceny díla v případě dohodnutých méněprací. Hypotéza normy stanoví tři podmínky, které musí být splněny, aby zákonný postup v dispozici normy mohl být aplikován. Jednou z těchto podmínek je absence ujednání smluvních stran o důsledcích této změny na výši ceny.[264] Zákon jednoznačně umožňuje smluvním stranám sjednat si změnu ceny díla s ohledem na nižší rozsah prací podle svého. Tato norma je tedy čistě podpůrná a její dispozitivnost je výslovně stanovena.

Střídmost právní úpravy bohatě nahrazuje ustálená a nadále použitelná judikatura, která souhrnem svých rozhodnutí vytváří test určitosti sjednaného díla. Ten slouží jako doporučení, jak postupovat při sjednávání smlouvy a konkretizaci díla. Význam testu nabývá na relevanci, dojde-li mezi smluvními stranami ke sporu, který je již ve fázi nalézacího řízení. Soudy v souladu se zásadou legitimního očekávání a zákazu překvapivých rozhodnutí test aplikují a podle jeho výsledku rozhodnou o tom, zda dílo bylo dostatečně specifikováno. Do tohoto stadia však právní vztah smluvních stran vůbec nemusí dospět a případná neurčitost předmětu smlouvy může být zhojena provedením daného díla.

---

[262] Viz § 555 odst. 1 OZ

[263] Srov.: *„má-li být právním úkonem zastřen právní úkon jiný, platí tento jiný právní úkon, odpovídá-li to vůli účastníků a jsou-li splněny všechny jeho náležitosti.“* Usnesení Nejvyššího soudu, ze dne 12. 7. 2007, sp. zn. 30 Cdo 2621/2006.

[264] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 29. 8. 2011, sp. zn. 32 Cdo 1818/2011

6. 1. 3 Reflexe zájmů smluvních stran

Dílo tvoří jádro celé smlouvy o dílo, neboť se od něj odvíjí další práva a povinnosti smluvních stran, jejich vzájemná práva a také podmínky provádění díla. Pokud není dílo a jeho rozsah díla sjednán dostatečně jasně tak, že obě smluvní strany mají stejnou představu o tom, co je předmětem smlouvy, má tato nejistota důsledky jak právní, tak faktické. Z právního hlediska nebyla smlouva o dílo uzavřena, neboť se smluvní strany neshodly na její podstatné náležitosti. V praxi při realizaci díla nastává situace, kdy jsou smluvní strany na pochybách, které práce má zhotovitel povinnost provést, nebo jaký má být výsledek jeho činnosti. Proto je nezbytné předmět smlouvy dostatečně specifikovat.

Předmět smlouvy může být vymezen v několika formách; v textu samotné smlouvy, v příloze smlouvy nebo je obsahem jiného dokumentu, na který smlouva odkazuje.

Pokud je popis díla obsažen ve smlouvě, záleží na tom, která ze smluvních stran smlouvu nebo tuto její část navrhne a zda bude ve znění tohoto návrhu popis schválen. Je-li původcem návrhu zhotovitel, lze předpokládat, že dílo vymezí spíše stručně a bez odkazů na další dokumenty či přílohy, neboť bude při provádění díla méně omezován. Vágní způsob určení díla mu nadto poskytne prostor pro vyjednávání v případě dílčí nejasnosti o tom, které práce lze pod dílo ještě podřadit. Bude-li navrhovatelem objednatel, jeho prvořadným zájmem je provedení díla; dílo bude specifikováno pečlivě. Objednatel patrně využije případně vypracovanou projektovou dokumentaci. Projektová dokumentace velmi podrobně popisuje dílo včetně některých podmínek provádění díla a potřebných materiálů. Projektovou dokumentaci k provedení stavby zpravidla zajišťuje objednatel, lze proto předpokládat, že rozsah díla podle projektové dokumentace bude pokrývat co nejširší okruh prací a činností s vysokými požadavky na provádění díla.

K vymezení díla, resp. prací, které lze pod objednané dílo zahrnout, bude v případě každé smluvní strany použito jiné metody. Pokud je možnost specifikovat dílo v dispozici objednatele, zvolí objednatel patrně metodu kombinovanou. Výslovně určí, které práce *zejména* do díla spadají s dodatkem, že předmětem díla jsou i další práce, které jsou k provedení díla nezbytné. Objednatel však může postupovat i opačně; označí činnost, která je předmětem smlouvy, a výčtem prací, které již dílo netvoří, tuto činnost ohraničí.

Zhotovitele tyto způsoby spíše znevýhodňují, neboť na něj jako na odborníka kladou vysoké nároky. Je totiž povinen provést všechny práce, o kterých s vynaložením odborné péče mohl a měl vědět, že jsou součástí díla. Dílo je v těchto případech popsáno velmi široce.

Má-li možnost specifikovat dílo zhotovitel, bude postupovat opačným způsobem; jeho snaha povede k omezení prací, které je povinen nad rámec samotné stavební realizace provést, resp. provést v rámci sjednané ceny díla. Zhotovitel může využít dvě varianty: (i) taxativní výčet prací, které zhotovitel provede a které jsou obsaženy v ceně díla, (ii) široké vymezení díla s dodatkem, že vedlejší a ostatní práce, které nejsou samotným dílem, budou objednateli dodatečně vyúčtovány podle skutečně vynaložených nákladů.[265]

Co se týče změny díla a změny rozsahu díla je pro objednatele výhodné podmínit jejich přípustnost splněním dalších požadavků, než pouhým dosažením shody. Jako vhodné se jeví požadovat uzavření dohody v kvalifikované formě se splněním dalších formálních náležitostí, vícedenního dohadovacího řízení, splnění oznamovací povinnosti s podrobným odůvodněním potřebnosti a účelnosti změny, přizvání odborníka k posouzení potřebnosti nebo vhodnosti změny, závaznost odborného názoru, atp. Pro zhotovitele jako osobu, která dílo provádí, představují podobné postupy při realizaci díla zdržení. Pro zhotovitele je výhodné trvat na tom, že dohoda o změně díla nebo rozsahu díla může být učiněna neformálně nebo např. ve formě zápisu ve stavebním deníku po uplynutí několikadenní lhůty k podpisu objednatele, nebo i ústní dohodou, na základě emailové komunikace apod. Zhotovitel by v návaznosti na tyto změny ve smlouvě zakotvit klauzuli, která automaticky zvýší cenu díla v případě, že se rozsah díla zvýšil nebo se dílo změnilo a náklady jeho provádění vzrostly. Objednatel je pro případ změn ceny díla v návaznosti na rozsahu díla chráněn občanským zákoníkem.

[265] Viz např. klasifikace rozsahu díla v kapitole 6. 1. 1 Zákonné vymezení rozsahu díla: (i) činnosti, jež jsou samotnou realizací díla nebo s dílem přímo souvisí (náklady stavební realizace), (ii) činnosti, jež s dílem souvisí nepřímo, ale jsou k provedení díla nezbytné (vedlejší náklady), (iii) doplňkové činnosti (ostatní náklady).

6. 1. 4 Ujednání ve smlouvě favorizující objednatele

Ve smlouvě o dílo, která je v úvodu této druhé části zmíněna,[266] byl zvolen kombinovaný způsob vymezení díla tak, že ve smlouvě bylo obecně uvedeno, co je dílem, přičemž konkretizaci díla (rozpis prací) obsahovala nejen projektová dokumentace pro provedení stavby, ale také položkový rozpočet prací, jež tvořily nedílnou součást smlouvy o dílo. K zamezení pochybností, které další činnosti jsou součástí díla, sjednávala smlouva i zbytkovou klauzuli, podle které byly jeho součástí také další práce neobsažené ani ve smlouvě, v projektové dokumentaci a položkovém rozpočtu, které však byly k provedení řádného díla nezbytné a zhotovitel to měl a mohl jako profesionál vědět.[267] Dále smlouva obsahovala demonstrativní výčet dalších činností, které tvořily součást povinnosti zhotovitele provést dílo, nicméně nebyly jeho přímou stavební realizací.

Ke kvantitativním a kvalitativním změnám díla smlouva zahrnovala speciální ujednání o tom, že všechny změny díla a změny rozsahu je možné provést pouze se souhlasem obou stran, který byl výsledkem specifického dohadovacího postupu, ve formě dodatku ke smlouvě. Předchozímu souhlasu objednatele podléhaly i změny použitých materiálů nebo postupů, na které byl zhotovitel povinen objednatele mimo jiné upozornit.

[266] Viz čl. I. přílohy č. 1
[267] Toto ujednání z opatrnosti rozvíjí ust. § 2620 OZ.

6. 2 Cena díla

Ujednání smluvních stran o ceně představuje odraz jejich smluvní odpovědnosti a vázanosti dohodou.[268] Určení ceny díla je podstatnou náležitostí smlouvy o dílo, proto je k uzavření smlouvy o dílo klíčové, aby v této části smlouvy smluvní strany dosáhly shody.

Občanský zákoník kategoricky stanoví dvě možnosti dohody smluvních stran o ceně díla: (i) dohoda o určení ceny díla, (ii) dohoda o tom, že smlouva bude uzavřena bez určení ceny díla. V prvém případě zakotvuje dva přístupy smluvních stran, které si mohou buď a) sjednat alespoň způsob určení ceny díla, b) určit cenu díla odhadem. Pokud smluvní strany projeví vůli uzavřít smlouvu bez určení ceny díla, obsahuje ust. § 2586 odst. 2 OZ závazný postup (fiktivní dohodu), podle kterého se v takovém případě cena díla určí. [269]

6. 2. 1 Zákonná úprava ceny díla

Způsoby určení ceny díla

Cena díla může být určena pevnou (paušální) částkou.[270] Při stanovení ceny paušální částkou není rozhodné, jaké práce a náklady byly k provedení díla skutečně vynaloženy.[271] Kromě výjimky, kterou specifikuje ust. § 2620 odst. 2 OZ, není možné, aby kterákoliv smluvní strana žádala změnu paušálně dohodnuté ceny díla z důvodu, že si dílo vyžádalo jiné úsilí nebo jiné náklady, než bylo předpokládáno; objednatel z těchto důvodů není oprávněn požadovat slevu z ceny díla a na druhé straně zhotovitel nemá právo po objednateli žádat zvýšení ceny díla. Oba jsou vázáni svým rozhodnutím uzavřít smlouvu s takto určenou cenou díla. Určení

[268] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1116.
[269] Viz kapitola 3. 6. 2 Cena díla.
[270] Odborná veřejnost často používá pojem „pevná cena díla“ a „paušální cena díla“ jako synonyma s tím, že představují konečnou cenu díla, aniž by byl zjišťován po provedení díla skutečný rozsah prací. Nejedná se však o pojmy identické; paušální cena jako cena konečná může být buď cenou pevnou, nebo variabilní, která se mění podle makroekonomických ukazatelů, viz TICHÝ, Milík. *Projekty a zakázky ve výstavbě*. V Praze: C.H. Beck, 2008. C.H. Beck pro praxi, s.97. ISBN 978-80-7400-009-6. Někteří autoři (např. Lukáš Klee) tyto pojmy nesměšují a výše uvedené pojmy chápou v původním významu. Jako „pevnou cenu díla“ označují dohodu smluvních stran o tom, že na rozdíl od ceny pohyblivé se její výše nemění působením inflace, změnou hodnoty měny, kurzů měn, úrokových sazeb nebo změnou vstupních cen. Občanský zákoník používá spojení „pevná cena díla“, toto označení autor této práce nepovažuje s přihlédnutím k výše uvedenému rozlišení za přiléhavé; proto bude dále v textu práce užíván výraz „paušální“.
[271] KLEE, Lukáš. Určení ceny u smlouvy o dílo výstavbového projektu. *Obchodněprávní revue*. 2011, č. 6, s. 189.

ceny dílo tímto způsobem je obvyklé zejména v případě provádění děl menšího rozsahu či náročnosti.[272]

Rozpočet je určitým předběžným výpočtem nákladů, které provádění díla bude vyžadovat, resp. položkově specifikovanou cenou díla.[273] Rozpočet tak lze chápat jako zvláštní druh pevné ceny díla dělitelné na jednotlivé položky. Ujednání o ceně díla ve formě rozpočtu, který je součástí smlouvy o dílo (nebo byl objednateli sdělen před uzavřením smlouvy),[274] je jednou z forem závazné dohody o ceně mezi oběma smluvními stranami.[275] Určení ceny podle rozpočtu slouží objednateli jako záruka, že cena nepřekročí určitou částku, popř. že nebudou vykonány jiné práce nebo vynaloženy jiné náklady než dohodnuté ve smlouvě.[276]

Rozpočty lze rozlišit na (i) prosté bez záruky úplnosti, [277] (ii) prosté se zaručením úplnosti, (iii) rozpočty s výhradou neúplnosti, (iv) rozpočty s výhradou nezávaznosti, (v) rozpočty s výhradou nezávaznosti a neúplnosti.[278]

Shodně jako v případě sjednání paušální ceny nejsou smluvní strany zásadně oprávněny žádat změnu ceny díla proto, že si dílo vyžádalo jiné úsilí nebo jiné náklady, než bylo předpokládáno.[279] Výjimku z této tzv. vázanosti rozpočtem upravuje občanský zákoník (shodně i pro cenu díla sjednanou paušální částkou) v případě zcela mimořádné nepředvídatelné okolnosti, která dokončení díla podstatně ztěžuje. Zákon zakládá pravomoc soudu rozhodnout v takovém případě o spravedlivém zvýšení ceny za dílo, anebo o zrušení

---

[272] ŠTANDERA, Jan. 2013.op. cit. sub. 124. s. 126.

[273] KLEE, Lukáš. 2011, opak. cit. sub. 45. s. 189.

[274] Za situace, kdy by zhotovitel objednateli sdělil cenu díla podle rozpočtu až po uzavření smlouvy o dílo, je otázkou, zda by byla smlouva o dílo vůbec platně sjednána, neboť smluvní strany by se v době jejího uzavírání ještě nedohodly na této podstatné náležitosti. Jinak však bude posuzována situace, kdy by si smluvní strany ve smlouvě o dílo sjednaly, že cena díla je prozatím určena odhadem a tento odhad vyčíslily (tedy sjednaly cenu díla), s tím, že v průběhu provádění díla by cena díla určená odhadem upravena způsobem, na kterém se strany dohodly, a contr.: *„… účastníci smlouvy sjednali cenu díla jako předběžnou cenu odhadem, která měla být posléze dohodou stran upřesněna, přičemž nebyl stanoven žádný způsob určení takové ceny. Sjednání ceny díla takovým způsobem ustanovení § 536 odst. 3 obch. zák. neumožňuje. Nejedná se ani o kombinaci způsobů sjednání ceny díla předpokládaných uvedeným ustanovením § 536 odst. 3 obch. zák. Účastníci si v rozporu s daným ustanovením sjednali, že sjednanou cenu díla budou posléze upřesňovat, aniž by si stanovili, jakým způsobem bude zbytek ceny díla určován*.“ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 14. 9. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2747/2009.

[275] Viz § 2620 odst. 1 OZ

[276] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 27.04.2004, sp. zn. 33 Odo 513/2002

[277] Označení „prostý rozpočet“ vyjadřuje, že se nejedná o modifikaci závaznosti a úplnosti rozpočtu – že rozpočet plní svůj základní účel a je závazný.

[278] Tato kategorizace je výsledkem logického výkladu ust. § 2620 OZ, ve kterém občanský zákoník upravuje rozpočet obecně a stanoví jeho závaznost (rozpočet prostý závazný), tak zároveň zakotvuje zvláštní módy rozpočtu s ohledem na jeho závaznost a úplnost.

[279] Viz § 2620 odst. 1 OZ

smlouvy a o tom, jak se strany vypořádají. Režim se neuplatní v případě, že by některá ze stran na sebe převzala nebezpečí změny okolností.[280] [281]

Cena díla určená podle rozpočtu může být měněna z dalších důvodů. Byla-li cena díla dohodnuta podle „prostého“ rozpočtu, nesmí být bez souhlasu objednatele zvýšena, a to ani v případě, že rozsah nebo nákladnost práce za následek překročení rozpočtu,[282] neboť všechny práce a náklady potřebné k provedení díla byly do rozpočtu zahrnuty. Práce a náklady do rozpočtu nezahrnuté (vícepráce) lze účtovat pouze tehdy, schválil-li je objednatel dohodnutým způsobem, nebo jestliže práce dodatečně objednal, neboť se jedná o změnu předmětu plnění – změnu smlouvy; zhotovitel nemůže změnit smlouvu jednostranně bez ohledu na objednatele.[283] [284] [285]

Pro zhotovitele nepříznivým účinkům záruky úplného rozpočtu, jež spočívají ve faktické nemožnosti zvýšit cenu díla, objeví-li se potřeba dalších prací k dokončení díla (což zvýší náklady realizace díla),[286] může zhotovitel zabránit tzv. výhradou neúplnosti rozpočtu. Pokud si zhotovitel vyhradí, že nezaručuje úplnost rozpočtu, je oprávněn požadovat zvýšení ceny, zjistí-li při zhotovování díla potřebu dalších činností do rozpočtu nezahrnutých. Účinkům závaznosti dohody o ceně díla ve formě rozpočtu se zhotovitel může vyhnout tím, že ve smlouvě ujedná výhradu nezávaznosti rozpočtu; v takovém případě je oprávněn požadovat zvýšení ceny, oč nevyhnutelně převýší náklady účelně vynaložené zhotovitelem náklady zahrnuté do rozpočtu. Zhotoviteli nic nebrání, ve smlouvě vznesl obě výhrady.[287]

Právo zhotovitele požadovat vyšší cenu díla je kromě učinění příslušné výhrady podmíněno splněním dalšího požadavku podle ust. § 2622 odst. 1 OZ. Vzhledem k tomu, že se jedná o zásah do majetkové sféry objednatele, podmiňuje občanský zákoník vymahatelnost tohoto

---

[280] Viz § 2620 odst. 2 OZ

[281] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1116.

[282] Samostatné ust. § 2614 OZ upravuje změnu ceny v případě méněprací. Viz kapitola 6. 1. 1 Změny díla.

[283] Ke změně smlouvy by vůbec nedošlo, neboť smluvní strany by nedosáhly konsensu na podstatných náležitostech smlouvy. K tomu např.: *„za způsob určení ceny díla nelze považovat jednostranné vyúčtování ceny díla zhotovitelem v průběhu jeho zhotovování, bez smluvně určených konkrétních kritérií, jak se cena stanoví, a to bez ohledu na skutečnost, že objednatel v průběhu zhotovování díla vystavené faktury platil.“* Viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 11. 2. 2010, sp. zn. 23 Cdo 4156/2009.

[284] Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 27.04.2004, sp. zn. 33 Odo 513/2002, podle tohoto judikátu však může být změna předmětu plnění smlouvy o dílo sjednána pouze písemně. K formě smlouvy o dílo a jejích dodatků podle občanského zákoníku blíže kapitola 3. 4. 3 Forma smlouvy o dílo.

[285] Viz § 2621 odst. 1, 2 OZ

[286] Viz § 2622 odst. 1 OZ

[287] ŠTANDERA, Jan. 2013.op. cit. sub. 142. s. 135.

práva před soudem oznámením: *„nutnosti překročení rozpočtované částky a výši požadovaného zvýšení ceny bez zbytečného odkladu poté, kdy se při provádění díla ukázala jeho nevyhnutelnost.“*[288] [289] Pokud zhotovitel tento postup nedodrží, objednatel s vyšší cenou díla nesouhlasí a zhotovitel v návaznosti na to podá soudu určovací žalobu na určení zvýšení ceny díla, soud žalobu zamítne. Právo zhotovitele na zvýšení ceny pak bude mít podobu pouze naturální obligace.[290] V případě, že je zásah do majetkové sféry objednatele závažný, je objednatel oprávněn od smlouvy o dílo bez zbytečného odkladu odstoupit. Pro tuto situaci zákon stanoví postup vypořádání poskytnutých plnění tak, že zhotovitel má právo na zaplacení poměrné části ceny díla v rozsahu provedených prací.[291]

Zvláštním tzv. nákladovým způsobem určení díla je určení ceny díla s odkazem na skutečný rozsah práce a její hodnotu nebo na hodnotu použitých věcí a výši dalších nákladů. Při použití této konstrukce zaplatí objednatel zhotoviteli skutečnou cenu díla (náklady na jeho realizaci) zvýšenou o bonus zahrnující dohodnutý zisk zhotovitele.[292] [293] Při zvolení nákladového určení ceny se však smluvní strany vystavují riziku, že jejich dohoda o ceně nebude dost určitá a soud dojde k závěru, že smlouva o dílo nebyla uzavřena: *„dohodu, že cena díla bude určena a zaplacena vyúčtováním vlastních výkonů žalobkyně a provedených subdodávek, neshledal …. soud za dostatečně určitou, … neboť zejména ujednání o možnosti účtovat vlastní výkony nijak zhotovitele nelimituje.“*[294] Z toho lze dovodit, že k platnosti ujednání je nezbytné, aby smluvní strany sjednaly další podmínky, které specifikují náklady, které je zhotovitel oprávněn vyúčtovat nebo postup, který je nutno dodržet (kontrola a odsouhlasení prováděných prací ve stavebním deníku, stropy účtovaných nákladů, závazná struktura nákladů, předchozí souhlas objednatele s určitými náklady atp.).

---

[288] Viz § 2622 odst. 2 OZ

[289] Právo zhotovitele předložit věc soudu zhotovitel logicky využije pouze za situace, kdy objednatel s vyšší cenou díla nesouhlasí, v případě, že objednatel se zvýšením ceny díla souhlasí, není zhotovitel podle ust. § 2622 odst. 2 OZ k podání žaloby na určení aktivně legitimován.

[290] Jedná se o právo, které není právně vynutitelné.

[291] Viz § 2622 odst. 3 OZ

[292] KLEE, Lukáš. 2011, opak. cit. sub. 45. s. 189.

[293] V případě díla – stavby se může jednat například o účtování podle skutečných nákladů potřebných k provedení díla (viz dále podkapitola Druhy nákladů) s přirážkou pro zhotovitele pevnou částkou nebo v procentní formě.

[294] Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 22. 6. 2006, sp. zn. 32 Odo 983/2004

Odhad ceny je podle ust. § 2612 OZ dalším závazným způsobem určení díla. Smluvní strany bez vyhotovení rozpočtu posoudí podle podobných děl, konkrétních parametrů díla a vlastních zkušeností, jaká by mohla být celková cena díla a jako takovou ji akceptují. Smluvní strany jsou si vědomy toho, že cena díla může být ve skutečnosti jiná, předpokládají však, že rámcově odhadnutou cenu nepřevýší. Překročí-li skutečná cena díla podstatně odhadovanou cenu, zákon poskytuje ochranu zhotoviteli tím, že stanoví postup přípustnosti této vyšší ceny. Protože se zákonný režim uplatní teprve za podmínky, že skutečná cena odhad ceny překročí podstatně, zákon na druhé straně zároveň umožňuje objednateli od smlouvy odstoupit. Podstatným překročením je dle judikatury překročení ceny díla o více než 10 - 20%.[295] [296]

Pokud se smluvní strany dohodly na tom, že smlouva bude uzavřena bez určení ceny díla, nastupuje podle ust. § 2586 odst. 2 OZ zákonná nevyvratitelná domněnka sjednané ceny díla v hodnotě odpovídající stejnému nebo srovnatelnému dílu v době uzavření smlouvy a za obdobných smluvních podmínek.[297] Na této ceně se strany mohou shodnout, nedosáhnou-li však shody, určí cenu díla závazně soud právě podle této domněnky.

Cenové doložky

Cena díla může být sjednána jako fixní (pevná) cena, nebo jako cena variabilní (pohyblivá). Fixní cena díla je konečnou cenou díla, která zůstává ve sjednané výši, ať nastanou jakékoliv vnější okolnosti. Pohyblivá cena je sjednána v případě, že je ve smlouvě obsažena tzv. cenová doložka.

Cenové doložky se používají zejména u díla prováděného po delší dobu, s vyššími náklady nebo s přeshraničním (mezinárodním) prvkem.[298]

---

[295] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1095.
[296] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 31. 1. 1969, sp. zn. 5 Cz 12/68
[297] Ust. § 2586 odst. 2 OZ doznal změny oproti původnímu ustanovení § 634 ObchZák: *„není-li výše ceny sjednána smlouvou nebo stanovena zvláštními předpisy, je třeba poskytnout cenu přiměřenou.“* Pojem „přiměřené ceny“ byl posléze specifikován judikaturou tak, že ji soud stanovil s přihlédnutím k nákladům potřebným na zhotovení díla (hodnotě materiálu, energie, vynaložené práci apod.) a obvyklému zisku (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 6. 5. 2009, sp. zn. 28 Cdo 1764/2008). Současná konstrukce se odklání od „konkrétního“ plnění zhotovitele k „obdobnému“ plnění; dochází k výraznější standardizaci ceny díla.
[298] HENDRYCH, Dušan. 2009, op. cit. sub. 51, heslo: Cena díla.

Sjednají-li si účastníci cenovou doložku, může se cena díla v době jejího sjednání a v okamžiku jejího placení lišit v závislosti na změnách dohodnutých ukazatelů (daně, cla, inflace, změna kurzu, změna úrokové sazby, ale také změna ceny materiálu nebo prací).[299] Cenové doložky se dle parametrů třídí např. na měnové, inflační nebo tzv. klouzavé.

Občanský zákoník zařazuje cenovou doložku v ust. § 2154 – 2156 OZ mezi vedlejší ujednání ke kupní smlouvě. Jedná se o doložku klouzavou.

Klouzavá doložka znamená, že cena díla se mění v průběhu realizace díla v návaznosti na změně cen materiálu nebo prací. Cena díla se cenou vstupů může zvýšit i snížit.[300]

Cena díla se mění podle vybraných ukazatelů způsobem, který si smluvní strany sjednají. Smluvní strany jsou povinny sjednat doložku dostatečně určitě, neboť se jedná o úpravu podstatné náležitosti smlouvy. Ujednání by mělo pokrývat alespoň tyto oblasti: kdy mají ukazatele na realizaci díla podstatný vliv a kdy nastanou podmínky pro aplikaci cenové doložky a za jakých okolností, do jaké míry, v jakém rozsahu a kým a jak budou uvedené vlivy ukazatelů zohledněny.[301] Pouhé ujednání: *„že v závěrečném vyúčtování díla budou zohledněny případné legislativní, daňové nebo měnové vlivy, pokud by měly podstatný vliv na realizaci díla, není určité.“*[302]

Smluvním stranám v rámci jejich smluvní autonomie nic nebrání sjednat si cenovou doložku navázanou na jakýkoliv parametr, s libovolnými podmínkami. Jejich vůle je však limitována jednak požadavkem určitosti, jednak obecnými podmínkami přípustnosti odlišné nebo vlastní úpravy podle ust. § 1 odst. 2 OZ.

---

[299] TICHÝ, Milík. *Projekty a zakázky ve výstavbě*. V Praze: C.H. Beck, 2008. C.H. Beck pro praxi, s.97. ISBN 978-80-7400-009-6.

[300] POHL, Tomáš. Cena jako náležitost smluv uzavíraných podle občanského a podle obchodního zákoníku: (dokončení). *Bulletin advokacie*. 1994, č. 2, s. 24.

[301] Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 25. 9. 2006, sp. zn. 32 Odo 686/2005

[302] *Tamt*.

Schéma 2 Způsoby dohody o ceně díla

Cena díla
Podstatná náležitost
§ 2586 odst. 2 OZ

splnění náležitosti:

Dostatečně určitá
dohoda o ceně díla
§ 2586 odst. 2 OZ

Dohoda o
neurčení ceny díla
§ 2586 odst. 2 OZ

Dohoda o
způsobu určení

Dohoda o
určení odhadem

Zákonná domněnka
cena placená za totéž nebo srovnatelné dílo v době uzavření smlouvy a za obdobných smluvních podmínek

1) Paušální částka

2) Odkaz na rozpočet
(součást smlouvy,
sdělen před uzavřením)

2.1 Prostý rozpočet závazný
2.2 Záruka úplnosti rozpočtu
2.3 Rozpočet s výhradou
2.3.1 úplnosti
2.3.2 závaznosti

3) Odkazem na skutečný rozsah práce a její hodnotu nebo hodnotu použitých věcí a dalších nákladů

Schéma 3 Změny ceny díla

Dohoda o ceně díla

Neurčení ceny díla

Dohoda o způsobu určení

1) Pevná částka

Nelze kvůli jinému úsilí, nákladům na provedení díla.

Výjimka dle § 2620 OZ:

Zcela mimořádná nepředvídatelná okolnost, jež podstatně ztěžuje dokončení díla

soud může rozhodnout o spravedlivém zvýšení ceny

Lze vyloučit:

Převzetí nebezpečí změny okolností.

2) Odkaz na rozpočet

Zahrnuje i změny rozpočtu určeného pevnou částkou.

2.1 Základní rozpočet

+ Nelze kvůli většímu rozsahu či nákladnosti prací na díle.

2.2 Záruka úplnosti rozpočtu

+Nelze kvůli většímu rozsahu či nákladnosti prací na díle a objevení nových dalších prací k dokončení díla.

2.3 Rozpočet s výhradou

Lze změnit.

§ 2622 OZ

Podmínky: oznámit bez zbytečného odkladu.

2.3.1 úplnosti

Objeví se potřeba činností do rozpočtu nezahrnutých, pokud nebyly předvídatelné v době uzavření smlouvy.

2.3.2 závaznosti

Oč nevyhnutelně převýší účelně vynaložené náklady zahrnuté do rozpočtu.

Nesouhlas objednatele – určí soud na návrh zhotovitele.

3) Odkazem na skutečný rozsah práce a její hodnotu nebo hodnotu použitých věcí a dalších nákladů

Logicky nelze.

Dohoda o určení odhadem

Lze změnit.

§ 2612 OZ:

Podmínky:

Zhotovitel

1) zjistí po uzavření smlouvy,
2) nutnost překročení ceny o min 10%-20%,
3) sdělí bez zbytečného odkladu s odůvodněním,
4) objednatel neodstoupí.

Zákonná domněnka

§ 2586 odst. 2 OZ:

Nelze měnit cenu díla.

Druhy nákladů

Zhotovitel se smlouvou o dílo zavazuje provést celé dílo na svůj náklad a na své nebezpečí. Objednatel je povinen zhotoviteli zaplatit dohodnutou cenu díla, nikoliv skutečnou cenu nákladů na provedení díla. Zhotovitel je z titulu své povinnosti nucen nést veškeré náklady vzniklé v souvislosti s prováděním díla v dohodnutém rozsahu, neujednají-li si smluvní strany rozložení nákladů jinak. [303]

Náklady, které zhotovitel vynakládá k provedení díla, lze rozdělit podle původu jejich vzniku do dvou základních kategorií: [304] (i) náklady vlastní činnosti/práce na díle, (ii) náklady spojené s prováděním díla, kterými jsou zejména a) náklady na zajištění materiálu a b) další účelně vynaložené náklady potřebné k provedení díla. Celková cena nákladů na provedení díla je součtem cen nákladů jednotlivých kategorií. Cena materiálu a prací představuje takové náklady, které lze relativně přesně odhadnout. Cenu dalších nákladů lze v některých případech určit s obtížemi. Náklady provádění stavby lez rozlišit na:[305] (i) náklady stavební realizace, (ii) vedlejší náklady, (iii) ostatní náklady.

Cena práce zhotovitele je peněžitým vyjádřením hodnoty času zhotovitele, který zhotovitel stráví realizací díla;[306]. Cena práce může být stanovena například pevnou částkou, cenou za měrnou jednotku (např. časovou), procentuální hodnotou ze sjednaného základu apod.[307]

Cena materiálu odpovídá cenám podle ceníků jednotlivých dodavatelů nebo cenám, které jsou sjednané mezi konkrétním dodavatelem a zhotovitelem na základě jejich dodavatelské dohody. Cena materiálu může být vypočtena prostým součinem položkové ceny materiálu a předpokládaného rozsahu příslušné části díla.[308] Smluvní strany se mohou dohodnout, že cenu materiálu nese objednatel, tj. již koupený jej dodá zhotoviteli.

---

[303] K této povinnosti zhotovitele viz kapitola 3. 6. 3 Provádění díla na nebezpečí zhotovitele.

[304] Podobné třídění obsahuje např. ust. § 2614 OZ: „*dohodnou-li se strany po uzavření smlouvy na omezení rozsahu díla a neujednají-li důsledky pro výši ceny, zaplatí objednatel cenu upravenou s přihlédnutím k rozdílu v rozsahu* a) *nutné činnosti a v* b) *účelných nákladech spojených se změněným prováděním díla*,“ [část textu bez kurzivy vložil autor].

[305] Tato klasifikace nákladů je blíže uvedena v kapitole 6. 1. 1 Zákonná úprava rozsahu díla.

[306] Cenu jedné jednotky práce ovlivňuje množství faktorů, např. zkušenost zhotovitele, jeho pověst, počet dalších zakázek, složitost a náročnost díla, specificita díla, místo provádění díla, doba provádění díla, počet potenciálních zájemců o konkrétní zakázku, konkurence potenciálních zhotovitelů v regionu, atp.

[307] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 30.07.2012, sp. zn. 33 Cdo 2500/2011

[308] Např. cenu materiálu k obkladu koupelny lze spočítat vynásobením ceny 1m^2 dlaždice a podkladového materiálu s obsahem plochy, na kterou budou dlaždice položeny, se započtením min 10% rezervy.

Zpracovává-li zhotovitel při provádění díla věc, která mu nebyla dodána objednatelem, má se za to, že cena díla byla sjednána s přihlédnutím k ceně této věci. [309] [310] Pokud objednatel věc k provedení díla zhotoviteli opatří, sjednaná cena díla se o hodnotu této věci nesnižuje.[311] Za situace, kdy objednatel, navzdory svému závazku věc opatřit, tak ani na výzvu zhotovitele neučiní, je zhotovitel oprávněn věc opatřit sám. Z tohoto titulu vzniká zhotoviteli právo na náhradu ceny věci a nákladů, které vynaložil na její opatření, vůči objednateli. Toto právo zhotovitele je samostatným nárokem nezávislým na právu zhotovitele na cenu díla.[312]

Do druhé podskupiny mohou být zařazeny například náklady na zařízení staveniště, pomocné a zabezpečovací konstrukce, cena dopravy materiálu a jiných věcí, cena likvidace odpadů vznikajících v průběhu stavby, náklady na převod práv, pojištění, daně, cla, poplatky, náklady na dopravní značení, náklady na uvedení díla do provozu, náklady na nutná či úřady stanovená opatření k realizaci díla, náklady na energie nezbytné pro zhotovení díla, náklady stavební a jiné dokumentace atp. Do této kategorie lze subsumovat také rezervu započítanou do ceny díla k pokrytí nepředpokládaných nákladů na provedení díla.

6. 2. 2 Právní povaha norem

Cena díla je nutnou náležitostí smlouvy o dílo, občanský zákoník proto obsahuje zevrubnější úpravu ceny díla než u jiných částí smlouvy o dílo,[313] aby bylo zabráněno negativním důsledkům její absence nebo neurčitosti.[314]

Zákonodárce svůj zájem na určitost ceny díla zjevně vyjadřuje formulacemi jednotlivých hypotéz a dispozic právních norem; ustanovení jsou bohatá na zákonné domněnky

---

[309] Objednatel má pro převod vlastnického práva ke zpracované věci postavení prodávajícího, objednatel postavení kupujícího, viz § 2596 OZ.

[310] Viz § 2596 OZ

[311] Příkladem lze uvést smlouvu o dílo, jejímž předmětem je výměna žárovky, cena díla byla sjednána ve výši 100,- Kč. Pokud zhotovitel provede výměnu žárovky a vlastníkem nové žárovky byl zhotovitel, činí cena díla stále 100,- Kč a o hodnotu poskytnuté žárovky se nezvyšuje. Pokud žárovku opatřil objednatel, činí cena díla i tak 100,- Kč – skutečnost, že novou žárovku poskytl objednatel, není pro sjednanou cenu díla rozhodná.

[312] Viz § 2597 odst. 1 OZ

[313] Např. způsob provádění díla, subdodávky, dokončení díla, předání a převzetí díla, platební podmínky nebo strohá a nedostatečná úprava odpovědnosti za vady díla.

[314] *„Jestliže se účastníci nedohodli o výši ceny díla, způsobu jejího určení a ani z jejich jednání nevyplynula vůle smlouvu o dílo uzavřít bez tohoto určení, pak smlouva nevznikla; plnění žalobce je tak plněním bez právního důvodu, a nikoliv plněním z neplatné smlouvy.“* Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5.5.2010, sp. zn. 32 Cdo 5170/2008.

vyvratitelné i nevyvratitelné,[315] obsahují přímé zákazy chování a výslovná dovolení sjednání vlastní úpravy.

Oblast týkající se ceny díla upravují zejména ust. § 2586 OZ, § 2596 – 2597 OZ, § 2612 OZ a § 2620 – 2622 OZ.[316]

Výše uvedená ustanovení lze k účelu posouzení jejich povahy kategorizovat podle jejich převažujícího zaměření: (i) zakotvení podstatné náležitosti smlouvy o dílo, (ii) struktura ceny díla, (iii) změny ceny díla.

Do první skupiny lze zařadit úvodní ustanovení upravující smlouvu o dílo. Každá smlouva o dílo musí bezpodmínečně obsahovat dostatečně určité ujednání o ceně, jinak smlouva není platně sjednána. Ust. § 2586 odst. 2 OZ tím upravuje právní vztah a stanoví jeho podstatný obsah. Určitost ceny má svůj význam i z hlediska zachování veřejného pořádku, neboť tím chrání smluvní strany pro případ její absence (kdy by musela být sjednána dodatečně)[317] nebo neurčitosti (závisela by na výkladu neurčitého ujednání nebo jeho zhojení).[318] Pro případ, že oproti zákonodárcem preferovanému určení ceny smluvní strany vyjádřily vůli uzavřít smlouvu bez určení ceny díla, upravuje občanský zákoník ochranné, záchytné ustanovení, které za pomoci nevyvratitelné právní domněnky stanoví standardizované určení ceny díla. Není pochyb o tom, že ust. § 2586 odst. 2 OZ je kogentní.

Druhou skupinu společně tvoří ust. § 2596 – 2597 OZ. Tato ustanovení upravují situaci, kdy ke zhotovení díla je třeba opatřit věc, a vliv ceny opatřené věci na sjednanou cenu díla. Ust. § 2597 odst. 2 dále zakládá regresní nárok zhotovitele vůči objednateli, pokud objednatel poruší sjednanou povinnost věc opatřit a zhotovitel ji opatří za něj. Zvláštností obou ustanovení je, že v nich občanský zákoník používá vyvratitelné zákonné domněnky. Tyto domněnky se neuplatní, byl-li prokázán opak. Takovým důkazem může být právě smlouva o

---

[315] Domněnka je procesní právní institut, který usnadňuje dokazování v řízení. Domněnka může být vyvratitelná, nebo nevyvratitelná. Je-li domněnka vyvratitelná, je soud povinen považovat určitý závěr za zjištěný, není-li mu prokázán opak. Nevyvratitelná právní domněnka nepřipouští důkaz opakem. Viz WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, s. 232-234. ISBN 978-807-2018-420.

[316] Další ustanovení § 2614 OZ, které zakotvuje postup v případě dohody o méněpracích, a zejména ust. § 2610 až 2613 OZ zabývající se placením ceny díla, jsou stejným způsobem analyzovány v kapitolách 6. 1 Rozsah díla a 6. 3 Platební podmínky a provedení díla.

[317] Dodatečné vyjednávání o ceně díla by byla poškozující jak pro objednatele, tak pro zhotovitele. Zhotovitel by byl v nevýhodném postavení, protože mu dosud nebylo plněno (nebyly mu zaplaceny náklady provádění díla a zisk), objednatel například z důvodu, že by nemusel mít finanční prostředky k pokrytí ceny díla k dispozici.

[318] Srov. § 553 odst. 2 OZ ve spojení s ust. § 555 odst. 1 OZ

dílo nebo její dodatek, v nichž si smluvní strany ujednaly úpravu vzájemných práv ohledně zahrnutí nebo nezahrnutí ceny opatřené věci do celkové ceny díla. Lze uzavřít, že ust. § 2596 a § 2597 odst. 1 OZ jsou dispozitivní, a to dokonce výslovně.

Jinak je třeba posoudit druhý odstavec ust. § 2597 OZ. Pokud by smluvní strany regresní nárok zhotovitele vyloučily a zhotovitel by byl povinen i v tomto případě opatřit věc na své náklady, byl by takový postup v rozporu s dobrými mravy[319] a ochranným účelem ustanovení. Odlišná úprava by byla postižena vadou neplatnosti. [320] Ustanovení je kogentní.

Poslední kategorií tvoří ust. § 2612 OZ a § 2620 – 2622 OZ, jež shodně upravují zásadní nepřípustnost zvýšení ceny díla, výjimky z tohoto pravidla a zvláštní instituty, které modifikují určitost ceny díla.

Co se týče změn ceny díla určeného rozpočtem, občanský zákoník taxativně stanoví záruky a výhrady, které jsou smluvní strany ve smlouvě oprávněny prohlásit, i s jejich následky. V dispozici norem, které tyto následky upravují, používá zákonodárce modální slovesa zakazující a dovolující.[321] Použití těchto sloves vyjadřuje důležitost těchto norem k zajištění ochrany smluvních stran, když změna ceny díla představuje nepředpokládaný zásah do majetkové sféry smluvní strany. I vzhledem k tomu, že zákonodárce přímo v textu zákona předkládá smluvním stranám různé možnosti přizpůsobení rozpočtu podle jejich potřeb ve formě záruky a výhrad, lze usoudit, že smluvní strany nejsou oprávněny si cenu díla určenou rozpočtem modifikovat jinými než těmito zákonem dovolenými způsoby. Tomuto závěru svědčí i ust. § 2620 odst. 2 OZ a § 2622 odst. 3 OZ, která zakládají pravomoc soudu ve sporu o určení ceny díla a podmínky procesní legitimace smluvních stran. Procesní právní normy jsou normami kogentními.

---

[319] Objednatel by těžil z porušení své smluvní povinnosti opatřit věc zhotoviteli, když zhotovitel by v případě neplnění objednatele byl povinen věc opatřit sám a na své náklady. To je v přímém rozporu s ust. § 6 odst. 2 OZ: *„nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu*,“ a proto spadá do limitů autonomie vůle podle ust. § 1 odst. 2 OZ: *„nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy*, …“

[320] Nutno dodat, i že za situace, kdyby smluvní strany sjednaly vyloučení tohoto ustanovení, regres by zhotovitel vůči objednateli neztratil, neboť by mu náležel z titulu bezdůvodného obohacení objednatele, srov. § 2991 odst. 2 OZ: *„bezdůvodně se obohatí zvláště ten, kdo získá majetkový prospěch … tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám*.“ Z toho lze dovodit, že ust. § 2597 odst. 2 OZ je ve vztahu speciality vůči obecné úpravě bezdůvodného obohacení.

[321] KÁČER, Marek. Modalita v práve. *Právník*. 2009, č. 10, s. 1081.

6. 2. 3 Reflexe zájmů smluvních stran

Zhotovitel zásadně vstupuje do smluvního vztahu, aby dosáhl v konkrétním případě co nejvyššího zisku. Základním prostředkem k dosažení zisku je výhodně sjednaná cena díla, která zahrnuje jeho odměnu (zisk). Objednatel uzavírá smlouvu o dílo, neboť má zájem o provedení díla. Jeho zájem není bezpodmínečný, je ohraničen nejen dobou plnění díla, kvalitou díla, záručními podmínkami díla, ale zejména cenou, kterou je ochoten a schopen za provedení díla zaplatit.

Zhotovitel jako profesionál (podnikatel) by měl mít poměrně jasnou představu o nákladnosti díla. Je to zpravidla zhotovitel, kdo objednateli nabízí zhotovení poptávaného díla spolu s návrhem předběžné kalkulace ceny díla. Proto je především na zhotoviteli, aby při ujednání o ceně díla odhadl možná rizika zvýšení nákladů během provádění díla a tato rizika v ceně díla a způsobu určení ceny zohlednil.[322] Naopak objednatel má díky své pozici strany poptávající možnost dohodu o ceně ovlivnit dvojím způsobem: i) nepřímo samotným výběrem nabídky konkrétního zhotovitele, která nejlépe odpovídá rozsahem i cenou díla jeho záměru, nebo ii) přímo v samotném procesu uzavírání smlouvy při vyjednávání o ceně díla.[323]

Volba cenové doložky bývá obvyklá v případě rozsáhlých, dlouhodobých nebo přeshraničních projektů. Aktivována však bývá zpravidla tehdy, dojde-li k takové změně ukazatele, jež má na cenu díla podstatný vliv. Cenová doložka představuje na jedné straně pojistku pro obě smluvní strany, na druhé s sebou nese riziko, neboť vývoj makroekonomických ukazatelů se těžko odhaduje.

Výběr způsobu určení ceny díla bude zpravidla závislý na rozsahu, finanční nákladnosti, časové náročnosti a dalších vlastnostech díla.

Pokud se jedná o dílo malého rozsahu nebo časově nenáročné, je pro obě smluvní strany výhodné určit cenu díla paušální částkou. Při provádění takového díla bývá poměrně snadné zjistit cenu materiálu, prací a případně dalších nákladů, přičemž samotné dílo se zpravidla neskládá z více činností, rozdílně nákladných prací a nepodílí se na jeho provádění subzhotovitelé. Paušální částka poměrně jistě pokrývá i cenu případného jiného úsilí nebo

[322] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1116.

[323] Objednatel má možnost se seznámit s obvyklou cenou díla prostřednictvím některých webových stránek (např. http://www.stavebnistandardy.cz, http://www.urspraha.cz/), jejichž účelem je rozšířit nabídku informací na stavebním trhu a vyvážit informační převahu zhotovitele.

jiných nákladů potřebných k provedení díla (ve formě určité rezervy), neboť u malého díla nebývá problém případné komplikace odhadnout nebo očekávat a poté je nacenit. V případě provádění díla náročnějšího je sjednání paušální ceny spíše na škodu, a to oběma smluvním stranám. Nejen, že si objednatel nemusí být jist, nakolik paušální cena odpovídá skutečné hodnotě plnění, ale ani zhotoviteli nemusí vyhovovat poměrně úzký manévrovací prostor při jednání o změně ceny ex post.[324]

Určení ceny díla nákladovou metodou, tj. odkazem na skutečný rozsah prací, jejich hodnotu či hodnotu materiálu, je vysoce transparentním způsobem určení ceny díla. Objednatel je informován o skutečné hodnotě plnění a je srozuměn s tím, kolik činí odměna (zisk) zhotovitele. Zhotovitel je tím, že do ceny díla promítne skutečné náklady, částečně zbaven svého podnikatelského rizika, neboť vyšší nebo nečekané náklady sanuje objednatel. Smluvní strany však nesmí opomenout sjednat limitaci takové ceny díla a pečlivě sjednat rozsah díla, provádění práce a standard provádění díla, aby zhotovitel nemohl nepostupovat svévolně.

Určení ceny podle rozpočtu přichází v úvahu zejména, bude-li předmětem smlouvy o dílo náročnější dílo.

Sjednání prostého rozpočtu je výhodné pro objednatele, neboť kalkulované práce k provedení díla jsou fakticky konečné a ani větší rozsah díla nebo vyšší nákladnost provádění díla nevede k tomu, že by byl objednatel povinen platit vyšší částku, než takto sjednanou cenu. Objednatel nadto může po zhotoviteli požadovat zaručení úplnosti rozpočtu, což objednateli zajistí téměř neměnnost sjednané ceny díla i v případě výskytu potřebných víceprací k dokončení díla.

Bude-li však smlouvu předkládat zhotovitel, je logické, že ani prostý rozpočet, ani rozpočet se zárukou úplnosti ve smlouvě navrhovat nebude. Zhotovitel pravděpodobně využije kombinace výhrad, které mu občanský zákoník poskytuje. Výhrady neúplnosti a nezávaznosti zaručí zhotoviteli, že v případě, že náklady zhotovitele převýší náklady, které byly do rozpočtu zahrnuty, má zhotovitel nárok na zaplacení i těchto nákladů, a za situace, kdy se objeví další práce nebo činnosti, které je třeba k provedení díla vynaložit, na zaplacení těchto dalších nákladů. Široce koncipované právo zhotovitele občanský zákoník však omezuje jak

[324] Např. oproti zákonným výhradám, které může zhotovitel při určení ceny ve formě rozpočtu vznést. I paušální cena může být variabilnější. Smluvním stranám nic nebrání v tom, aby si sjednaly podmínky, na které je výše paušální ceny navázána, jsou však limitovány požadavkem určitosti ceny a dalšími soukromoprávními korektivy.

požadavkem oznámení vyšší ceny objednateli, tak tím, že v případě výhrady nezaručené úplnosti rozpočtu nesmí být době podpisu smlouvy tyto práce vůbec předvídatelné. Objednatel je po splnění těchto podmínek povinen zhotoviteli zaplatit další účelně vynaložené náklady a neočekávané vícepráce (tedy náklady, které v případě prostého rozpočtu a paušální částky nese zhotovitel), nevyužije-li své právo od smlouvy odstoupit.

K tomu, jaká forma rozpočtu bude nakonec sjednána, je rozhodná vyjednávací pozice jednotlivé smluvní strany. Vzhledem k závažným důsledkům výhrad a záruk je třeba doporučit jejich sjednání takovým způsobem, který v případě sporu prokáže, k čemu dohoda smluvních stran směřovala. Pokud si zhotovitel ústně vyhradí neúplnost a nezávaznost rozpočtu, aniž by takové ujednání mohl v budoucnu prokázat, je pravděpodobné, že pokud objednatel bude jejich dohodu v tomto bodu rozporovat nebo ji i zamlčí, zhotovitel se svého práva nedovolá. To platí i v opačném případě.

Výhodou rozpočtu je rozpočítání cen dílčích plnění, což je vhodné zejména provádí-li se dílo po částech nebo v jednotlivých fázích a po předání příslušné fázi má zhotovitel nárok na zaplacení odpovídající části ceny díla.[325]

Shodnou-li se smluvní strany, že smlouvu o dílo uzavřenou bez určení ceny, aplikuje se nevyvratitelná právní domněnka ceny ujednané ve výši placené za totéž nebo srovnatelné dílo v době uzavření smlouvy a za obdobných smluvních podmínek. Ke zjištění této ceny mohou smluvní strany dospět po průzkumu obdobných případů a následném projednání. Neshodly-li se smluvní strany během jednání na některé z navrhovaných cen nebo mají-li za to, že jejich případ nemá obdobu, podle které by bylo možné cenu určit, nebo nastanou-li jiné komplikace, smluvním stranám nic nebrání, aby určily znalce nebo odhadce, který podle zákonných kritérií cenu díla stanoví. V případě, že ani odborný názor účastníky nepřesvědčí o tom, že odhadnutá cena je cenou placenou za obdobné dílo, nezbývá, že se domáhat určení ceny díla v nalézacím řízení. I v takovém případě však soud pověří soudního znalce k určení ceny díla podle parametrů zákonné domněnky. Pro výběr tohoto určení ceny je tedy zásadní, aby smluvní strany pečlivě prozkoumaly hodnotu obdobných plnění a byly s takovou cenou srozuměny. Snadno se může stát, že konečná cena smluvní strany překvapí a ty nejsou

[325] Tento postup je výhodný spíše pro zhotovitele, neboť se mu předáním příslušné části díla obratem vrátí prostavěné náklady na tuto část a obdrží část zisku. Jako vhodnější ujednání pro objednatele považuje autor vyplácení částí ceny díla nikoliv podle skutečných nákladů na předanou část, ale pevnou částkou dle etapového harmonogramu.

ochotny tuto cenu přijmout. Vzhledem k tomu, že v průběhu zjišťování ceny díla jsou obě smluvní strany ve výrazné nejistotě, není ani pro jednu ze smluvních stran cenu díla zvlášť výhodné v této formě určit. Pro zhotovitele je zákonná domněnka nevýhodná proto, že mu po celou dobu dojednávání nebylo placeno, objednatel na druhé straně nemusí mít dostatek volných prostředků k zaplacení ceny za obdobné dílo.

U každého ze způsobů určení ceny lze sjednat že, aby některá ze stran nebo i obě strany na sebe přebírá nebezpečí změny okolností. Ta strana, která tak učiní, nebude procesně legitimována domáhat se zvýšení ceny díla (zhotovitel) nebo zrušení smlouvy a vypořádání vzájemných plnění (obě smluvní strany) nastanou-li při provádění díla mimořádné komplikace. Stejně jako v ostatních ujednáních, i zde bude hrát roli zejména vyjednávací pozice smluvní strany, její zájem na uzavření smlouvy s příslušným partnerem, vnější tlak na uzavření smlouvy atp., na to, která smluvní strana prohlášení učiní.

6. 2. 4 Ujednání ve smlouvě favorizující objednatele

V konkrétní smlouvě o dílo,[326] favorizující objednatele prakticky ve všech oblastech, byl zvolen způsob určení ceny díla podle položkového rozpočtu, který zahrnoval ceny jednotlivých dílčích dodávek a prací, a byl nedílnou součástí smlouvy jako její příloha. Z opatrnosti bylo ve smlouvě sjednáno, že cena díla zahrnuje veškeré náklady zhotovitele s provedením díla, přičemž byly demonstrativně uvedeny některé hlavní oblasti nákladů, jež přímo nesouvisely se stavební činností zhotovitele, u kterých by moha vzniknout pochybnost, zda byly zahrnuty do ceny díla.

Cena díla byla sjednána jako pevná (její výše se neměnila vlivem makroekonomických ukazatelů), kromě reflektované daňové doložky změny DPH.

Smlouva výslovně předpokládala změny ceny díla v případě kvantitativních změn díla a upravovala postup jejího určení.

Společným výkladem odst. 5.2., podle kterého byla cena jednotlivých prací uvedena v položkovém rozpočtu, odst. 5.3., který zakazoval překročení ceny díla, odst. 5.4., podle něhož cena díla obsahovala veškeré náklady zhotovitele a konečně odst. 5.7., který

[326] Viz čl. V. přílohy č. 1

zhotoviteli nepřiznával možnost zvýšení ceny díla v případě chyb či nedostatků položkového rozpočtu, lze dovodit, že ve smlouvě byla zároveň zaručena úplnost rozpočtu.

Zhotovitel dále převzal nebezpečí změny okolností a nebezpečí nedostatků položkového rozpočtu a chyb projektové dokumentace.[327]

[327] Je otázkou, zda je takové ujednání platné. Podle ustálené judikatury za vady projektové dokumentace ve vztahu ke zhotoviteli díla odpovídá objednatel (resp. objednateli odpovídá zhotovitel projektové dokumentace), neboť k základním povinnostem objednatele patří též povinnost umožnit zhotoviteli nerušeně provést dílo sjednaným způsobem ve sjednaném místě a čase, přičemž taková povinnost objednatele představuje též spolupůsobení nutné k tomu, aby zhotovitel mohl splnit svůj závazek provést dílo, tedy i včasné předání bezvadné dokumentace (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 29.8.2008, sp. zn. 32 Odo 542/2006). Toto faktické přenesení odpovědnosti na objednatele by mohlo být posuzováno jako ujednání, které je v rozporu s dobrými mravy. Na druhé straně si v rámci smluvní volnosti mohou smluvní strany svá práva a povinnosti související s vadami projektové dokumentace upravit odlišně. Konečné posouzení, zda by se jednalo o neplatnost absolutní (zjevný rozpor s dobrými mravy), relativní (rozpor s dobrými mravy), nebo ujednání platné, leží v dispozici soudu. S přihlédnutím k této nejasnosti se pro příště jako vhodnější jeví postupovat opačně a ve smlouvě zakotvit prohlášení zhotovitele (jako smluvní strany, která bude ve svých právech omezena), že se vzdává svých práv uplatňovat v souvislosti s vadami projektové dokumentace jakákoli práva vůči objednateli, zejména namítat jeho prodlení s předáním bezvadné projektové dokumentace (srov. FALTÝNKOVÁ, Kristýna. Odpovědnost za vady projektové dokumentace při realizaci díla. *EPRAVO.CZ* [online]. 2016, č. 9 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/ top/clanky/odpovednost-za-vady-projektove-dokumentace-pri-realizaci-dila-102177.html).

6. 3 Platební podmínky a provedení díla

Jednou z hlavních oblastí, na které se reálně soustředí pozornost smluvních stran při realizaci právních vztahů ze smlouvy o dílo, je platba ceny díla a přejímka díla. Proto je nezbytné, aby zákon nebo smlouva upravily systém placení ceny díla, způsob kontroly kvality předávaného díla a přejímku díla tak, aby bylo nepochybné, zda bylo dílo dokončeno a v jaký okamžik vznikl zhotoviteli nárok na zaplacení ceny díla, příp. příslušné části díla. Nestanoví-li zákon, nebo nesjednaly-li si smluvní strany systém spolehlivě a jasně, hrozí reálné nebezpečí neshody smluvních stran o jejich právech, jež může vyústit až v soudní spor.[328]

Srovnání s předchozí právní úpravou

Občanský zákoník doznal v úpravě provedení díla oproti obchodnímu zákoníku a předchozímu občanskému zákoníku významné změny.[329] Zásadní změna, jež byla paradoxně provedena mimo jiné vyjmutím jediného slova z původní úpravy obchodního zákoníku, má dalekosáhlé aplikační důsledky, mezi které je vhodné uvést zejména neaplikovatelnost dosavadní judikatury týkající se okamžiku vzniku nároku zhotovitele na zaplacení ceny díla.

Nárok zhotovitele na zaplacení ceny díla podle ust. § 548 odst. 2 ObchZák byl navázán na okamžik provedení díla, přičemž k provedení díla však bylo nutné (i) dílo *řádně* ukončit a (ii) předmět díla předat.[330] Pokud zhotovitel dílo nepředal včas a řádně zhotovené (bez jakékoliv vady či nedodělku), nárok zhotovitele na zaplacení ceny díla do doby, než tuto vadu zhojil nebo nedodělek napravil, nevznikl, neboť: *„dílo, které je vadné, nelze považovat za dílo provedené, a to ani tehdy, když je objednatel převezme. Pokud mezi účastníky nebylo sjednáno jinak, zhotoviteli v takovém případě právo na zaplacení ceny díla nevznikne.“*[331] [332]

[328] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1091.

[329] Tehdejší občanskoprávní úprava podmiňovala právo zhotovitele na zaplacení ceny díla na skončení provádění díla s tím, že musí být provedeno řádně a v dohodnuté lhůtě (viz ust. § 633 odst. 1 ObčZák ve spojení s ust. § 634 ObčZák). Předchozí občanský zákoník neobsahoval zvláštní úpravu o přeměně závazku smluvních stran v případě vadného plnění obchodní zákoník (viz ust. § 559 odst. 2 ObčZák).

[330] Viz § 554 odst. 1 ObchZák

[331] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 12. 3. 2002, sp. zn. 29 Odo 11/2001

[332] K tomu je třeba dodat, že pokud zhotovitel v obchodněprávním vztahu poskytl vadné plnění (nesplnil povinnost zhotovit dílo řádně a včas), podle ust. § 324 odst. 3 ObchZák se změnil obsah závazku způsobem, který odpovídá právům objednatele vzniklým z vadného plnění, a závazek zaniká jejich uspokojením.

K předejití takové situace smluvní strany většinou reagovaly smluvním ujednáním, že nároku na zaplacení ceny díla nebrání, trpí-li dílo takovými vadami a nedodělky, které nebrání užívání díla, do jejich smlouvy o dílo.[333]

Občanský zákoník konstrukci nároku zhotovitele na zaplacení ceny díla podle obchodního zákoníku i s oběma podmínkami přejal,[334] podmínku dokončení však upravuje obezřetněji. Nárok zhotovitele totiž nepodmiňuje řádným ukončením díla bez vad, ale stanoví, že dílo je dokončeno tehdy, je-li předvedena jeho způsobilost sloužit svému účelu – pokud tedy dílo trpí drobnými vadami, ale svému účelu slouží, lze dílo považovat za dokončené.[335] Smluvní strany si i nadále mohou z opatrnosti sjednat, stejně jako v dřívějších obchodněprávních smlouvách, že nároku na zaplacení ceny díla nebrání, trpí-li dílo takovými vadami a nedodělky, které nebrání užívání díla; absence takového ujednání ale nevede k tomu, že by nárok zhotovitele na zaplacení ceny díla vznikl teprve bezvadnou realizací.

Speciální úprava dokončení díla jako stavby doslova odráží citovanou obchodněprávní praxi. Podle ust. § 2628 OZ je dílo dokončeno i tehdy, má-li stavba ojedinělé drobné vady, které samy o sobě ani ve spojení s jinými nebrání užívání stavby funkčně nebo esteticky, ani její užívání podstatným způsobem neomezují. Objednatel je pak povinen stavbu převzít.[336]

Lze dojít k závěru, že nová právní úprava na jedné straně nepochybně správně vyrovnává postavení smluvních stran a činí smluvní vztah skutečně synallagmatickým,[337] zároveň je však otázkou, zda nižší standard dokončeného díla nepovede k nižší motivaci zhotovitele provést dílo řádně, tj. bez vad a nedodělků, v dohodnuté době podle smlouvy, když tyto vady již netvoří překážku vzniku nároku na zaplacení ceny díla.[338]

6. 3. 1 Zákonná úprava platby ceny díla a provedení díla

Základní rámec upravující nárok zhotovitele na zaplacení ceny díla v návaznosti na dokončení realizace díla tvoří zejména ust. § 2610 – 2611 OZ ve spojení s dalšími ustanoveními o

[333] HORÁK, Pavel. 2014, opak. cit. sub. 68. s. 21.
[334] Výraz „skončení“ díla byl nahrazen terminologicky přiléhavějším pojmem „dokončení“ díla.
[335] Zákonodárce tímto reagoval na komplikace, které vznikaly při aplikaci předchozí úpravy.
[336] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1080.
[337] Ve smyslu vzájemné podmíněnosti plnění, kdy faktickým zhotovením díla i s ojedinělými drobnými vadami má po jeho předání zhotovitel právo na zaplacení ceny díla, aniž by byla platba ze strany objednatelem oprávněně odkládána až do doby perfektního dokončení díla.
[338] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1092.

provedení díla § 2604– 2608 OZ a se speciální úpravou stavby jako předmětu díla podle ust. § 2626 OZ a § 2628 OZ. Zákonné uspořádání této oblasti je jednoduchým systémem se vzájemně podmíněnými právy a povinnostmi smluvních stran.[339]

Podmínkou vzniku nároku zhotovitele na zaplacení ceny díla je předání dokončeného díla zhotovitelem objednateli. Předáním díla, jehož předmětem je věc, se rozumí okamžik, kdy zhotovitel umožní objednateli nakládat s věcí v místě plnění a včas to objednateli oznámí.[340] Dílo je dokončeno, je-li předvedeno, že slouží svému účelu. Dokončení díla může být předvedeno úspěšným provedením dohodnutých zkoušek. Stavba je dokončena i tehdy, trpí-li ojedinělými drobnými vadami, které samy o sobě ani ve spojení s jinými nebrání užívání stavby funkčně nebo esteticky, ani její užívání podstatným způsobem neomezují.[341] Objednatel je povinen dílo převzít, je-li dílo dokončeno. Není-li dílo dokončeno, může objednatel převzetí odmítnout. Objednatel dokončené dílo převezme buď s výhradami, nebo bez výhrad. Převzetím díla nabývá objednatel vlastnické právo k věci a přechází na něj nebezpečí škody na věci, samotné převzetí však není podmínkou vzniku nároku zhotovitele na zaplacení ceny díla.[342]

Pro případ, že se dílo provádí po částech nebo ve fázích, a tyto jednotlivé stupně lze od sebe odlišit, mohou strany sjednat postupnou přejímku dokončených částí. Za této situace vzniká zhotoviteli nárok na zaplacení ceny za příslušnou část poté, co je dokončena a předána.

6. 3. 1. 1 Zákonná úprava provedení díla

Tato podkapitola se zabývá zvláštní způsoby dokončení díla a navrhuje, jak lze propojit právo kontroly objednatele a povinnost objednatele provedené dílo náležitě prohlédnout. V textu jsou kategorizovány vady, jakými může dílo k okamžiku předávání trpět a zabývá se důsledky odmítnutí převzetí díla objednatelem v případě, že je dílo dokončeno. Závěrem představuje specifika provedení díla ve fázích.

---

[339] Viz Schéma č. 3: Provádění díla

[340] Viz § 2608 odst. 1 OZ ve spojení s § 2088 OZ

[341] Viz § 2604 – 2605 OZ, § 2607 – 2608 OZ, § 2610 OZ, § 2628 OZ

[342] Na aktivitu zhotovitele – předávání díla, a objednatele – přebírání díla, nelze nahlížet jako na dvé strany téže mince, ale jako na vzájemně navazující jednání stran. První jedná zhotovitel, který předmět díla, je-li jím věc, musí objednateli odevzdat, na to je povinen reagovat objednatel buď převzetím díla, je-li dokončené, a to s výhradami, nebo bez výhrad, nebo odmítnutím převzetí díla, není-li dílo dokončené a tedy nemůže objektivně sloužit ke svému účelu. S jednáním každé ze smluvních stran spojuje občanský zákoník jiné právní následky.

Schéma 4 Provedení díla

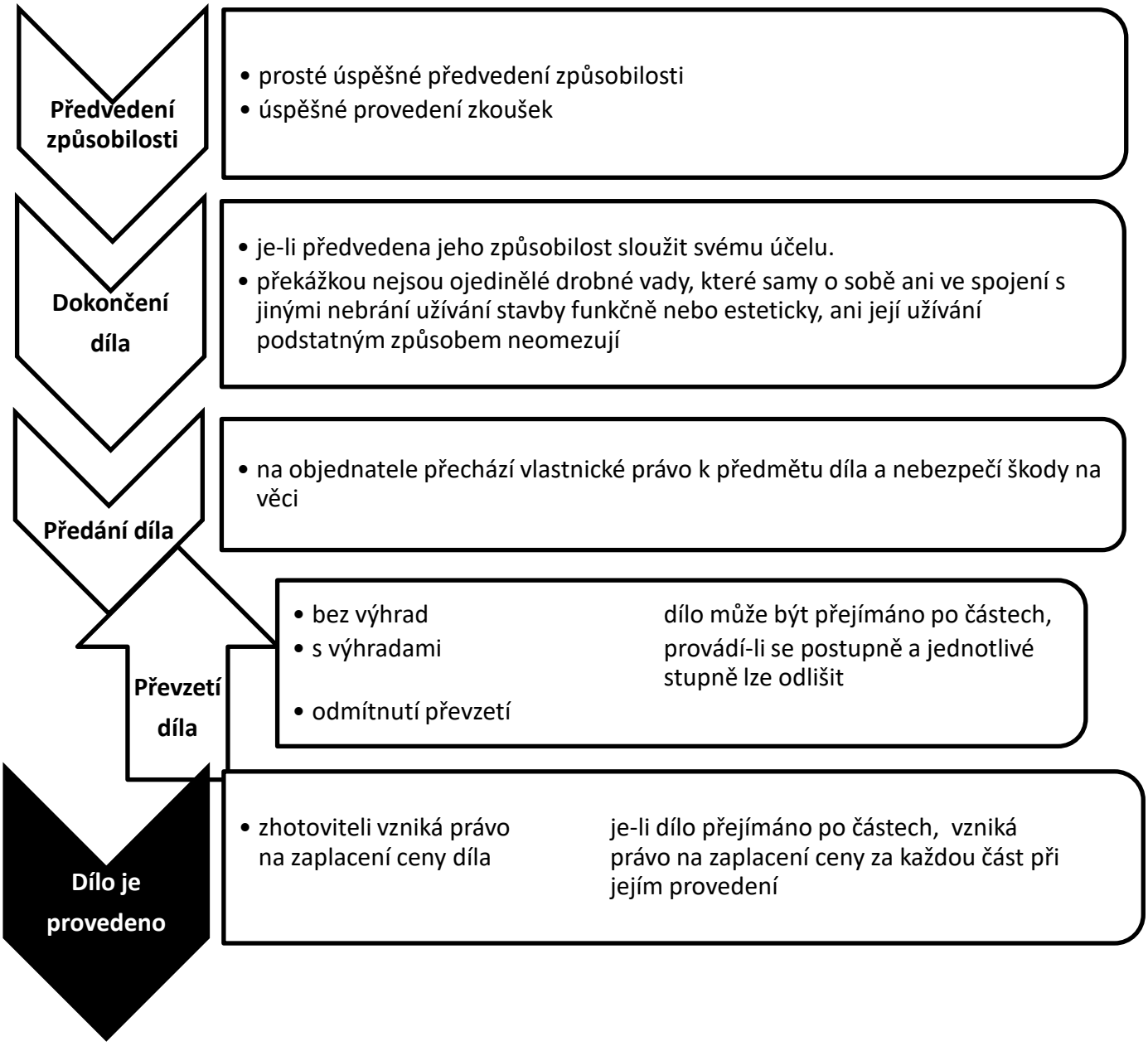

Zvláštní způsoby dokončení díla

Dílo je podle ust. § 2605 odst. 1 OZ dokončeno, je-li předvedena jeho způsobilost sloužit svému účelu. Občanský zákoník stranám umožňuje,[343] aby si ve smlouvě sjednaly, že funkčnost díla bude prokazována provedením ujednaných zkoušek. Obě smluvní strany by zásadně měly při provádění zkoušky být přítomny, neúčast objednatele však nebrání provedení testu, není-li to z povahy věci vyloučeno. O průběhu zkoušky se vyhotoví zápis, ve

[343] Viz § 2607 odst. 1, 2 OZ

kterém je zachycen výsledek testu, přičemž za situace, kdy není přítomen objednatel, zápis potvrdí místo něho hodnověrná, odborně způsobilá a nestranná osoba, jež se zkoušek zúčastnila.

Účelem zkoušky díla je ověření, zda dílo slouží požadovanému účelu i za předpokladu běžného užívání. Zkoušky zpravidla předání předmětu díla předchází.[344] [345]

Mezi obvyklé způsoby prokazování způsobilosti díla sloužit svému účelu lze v případě děl menšího rozsahu v prvé řadě uvést individuální vyzkoušení funkcí díla objednatelem nebo jeho zaměstnanci. Odborně náročnější zkoušky se využijí zejména v případě, že dílo (např. stavba) je technologicky složitější nebo je většího rozsahu. Takovými zkouškami může být např. komplexní vyzkoušení díla, zkušební provoz díla nebo garanční zkoušky. Komplexní vyzkoušení díla se skládá z individuálních vyzkoušení jednotlivých částí díla, které v souhrnu prověří, zda části díla fungují jak samostatně nezávisle na sobě, tak i společně. Zkušební provoz ověřuje,[346] zda je dílo za standardních provozních podmínek provozuschopné (funkční) v ujednaném rozsahu.[347] Garanční zkoušky jako nejpřísnější z uvedených testů prokazují, zda dílo odpovídá smlouvě i svými vlastnostmi (např. výkonem, spotřebou, rychlostí).[348]

K povaze zkoušek, které prokazují dokončení díla, se zákonodárce dále nevyjadřuje. Volba konkrétního typu zkoušky a jejího průběhu zcela závisí na vůli smluvních stran. Smluvní strany by měly ve smlouvě sjednat alespoň, jakým způsobem budou prováděny, kdo tyto zkoušky bude provádět, funkce díla, které mají být zkouškami ověřeny, podmínky jejich úspěšnosti a další podmínky nutné s ohledem na charakter díla a zvolené zkoušky.[349] V případě zkušebního provozu je vhodné sjednat dobu trvání zkušebního provozu, podmínky

---

[344] JÄGER, Marek. Splnění závazku provést dílo podle obchodního zákoníku. *Právní rozhledy*. 2010, č. 11, s. 381.

[345] Nemusí tomu tak být vždy: dílo může být prováděno po částech a dokončení části může být navázáno na úspěšné provedení zkoušky, v takovém případě nastává situace, když část díla je již předána a zároveň jiná část díla není dokončena nebo je předmětem probíhající zkoušky, smluvní strany se dále mohou dohodnout, že určité zkoušky díla budou provedeny až po předání díla, přičemž se bude i po předání díla jednat o zkoušky prokazující dokončení díla (srov. JÄGER, Marek. 2010, opak. cit. s. 381.).

[346] Zkušební provoz stavby (prozatímní provoz) z veřejnoprávního hlediska upravuje ust. § 124 zákona č. 183/2006 Sb., zákon o územním plánování a stavebním řádu: *„zkušebním provozem stavby se ověřuje funkčnost a vlastnosti provedené stavby podle dokumentace či projektové dokumentace.“*

[347] Zkušební provoz může být prováděn jak před předání díla objednateli, tak po jeho předání.

[348] MAREK, Karel. 2013, opak. cit. sub. 69. s. 28

[349] Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. 32 Odo 1103/2006, kdy bylo dovozeno, že účel zkoušky (ověření konkrétních funkcí díla) nemusí být ve smlouvě uveden výslovně, když již v názvu stroje je obsažen účel, pro který měl být stroj používán.

zkušebního provozu, popřípadě podmínky pro plynulý přechod ze zkušebního provozu do standardního režimu, způsob vyhodnocení výsledků zkušebního provozu a osobu, která bude zkušební provoz provádět.[350]

Zkouška musí proběhnout řádně, což znamená, že musí být provedena smluvně dohodnutým postupem, a úspěšně. Zkouška je podle občanského zákoníku úspěšná, pokud její výsledek prokazuje, že dílo, části díla nebo vlastnosti díla, jež jsou předmětem dohodnutých zkoušek, slouží svému účelu.[351]

Vzhledem k tomu, že dokončení díla úspěšným provedením sjednaných zkoušek je zvláštním způsobem prokazující dokončení díla, smluvní strany si mohou sjednat jiný standard dokončeného díla. Dílo bude dokončeno pouze tehdy, pokud zkoušky dopadnou způsobem předpokládaným ve smlouvě. Záleží tedy na dohodě stran, zda k úspěšnému složení zkoušky postačí například a) její průběh s vadami, které podle smlouvy nebrání užívání díla, nebo b) průběh, během kterého se neobjeví přímo vyjmenované vady, nebo je nutný c) bezvadný průběh zkoušky atp.

Kontrola díla a dokončení díla

Objednatel má po celou dobu realizace díla až do okamžiku předání díla *právo* průběžné kontroly řádného provádění díla zhotovitelem.[352]

Kromě této obecné kontroly si mohou smluvní strany ve smlouvě ujednat, že objednatel zkontroluje předmět díla na určitém stupni jeho provádění.[353] Toto speciální *právo* kontroly dosavadního postupu prací nebo díla v určitém stupni jeho provádění přímo ovlivňuje další postup zhotovitele. Nejsou-li v průběhu kontroly zjištěny vady kontrolované části díla, může zhotovitel pokračovat v provádění díla. Nepříznivý výsledek kontroly naopak představuje překážku k zahájení dalších navazujících prací nebo provádění další fáze díla. [354] [355]

[350] Viz § 124 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon
[351] JÄGER, Marek. 2010, opak. cit. sub. 344. s. 381.
[352] Viz § 2593 OZ
[353] Viz § 2626 odst. 1,2 OZ
[354] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1126.
[355] Speciální právo kontroly objednatelem bude sjednáváno zejména v případech, kdy z určitých objektivních důvodů (typicky dojde k zakrytí této části díla) nebude možné nebo bude velmi nákladné dále průběžně kontrolovat řádné provedení dotčené části díla.

Způsobilost díla sloužit svému účelu může být v souladu s ust. § 2607 OZ prokázána provedením ve smlouvě ujednané (kontrolní) zkoušky. Výsledek testu se zachytí v zápisu.

Tento speciální způsob prokázání dokončení díla lze rovněž považovat za doplnění nebo rozšíření *práva* objednatele kontrolovat dílo po celou dobu jeho provádění, neboť dokud dílo není dokončeno a objednatel není povinen dílo převzít, dílo se nachází ve fázi provádění.

Zápis, který se o neúspěšné zkoušce vyhotovuje, vždy obsahuje alespoň výsledek zkoušky (úspěšná - neúspěšná), objednateli však nic nebrání v tom, aby v zápise uvedl také ty vady díla resp. jeho části, které v průběhu zkoušky vyšly najevo a které brání dokončení díla.[356] Pokud tyto vady zhotovitel neodstraní a dílo nebude dokončeno složením zkoušky v dohodnutém standardu (nebo nebude podle zákonné úpravy funkční), nevzniká zhotoviteli nárok na zaplacení ceny díla. Objednatel je oprávněn požadovat, aby zhotovitel prováděl dílo, resp. odstraňoval nedostatky díla zjištěné při zkoušce, řádným způsobem. Pokud objednatel zjistí, že zhotovitel při provádění díla porušuje svou povinnost (např. povinnost potřebné péče), může po zhotoviteli požadovat nápravu.[357] [358]

Nutno zdůraznit, že odstraňování nedostatků zjištěných při zkoušce, které brání tomu, aby dílo bylo dokončeno, nezakládá odpovědnost zhotovitele za vady díla – nejedná se o vady díla jako výsledku, ale o nedostatky dosavadního provádění díla před jeho provedením.[359] [360]

Na druhé straně je objednatel *povinen* provést náležitě pozornou kontrolu předmětu díla co nejdříve po přechodu nebezpečí škody,[361] [362] totéž platí i v případě, že dílo přejímáno po částech.

Povinnost provést takovou kontrolu nelze zaměňovat s výše uvedenými právy kontroly a kontrolní zkouškou prokazující dokončení díla.

Kontrolní zkoušky prokazující dokončení díla mohou mít jakoukoliv podobu. Občanský zákoník ponechává jejich výběr, postup, způsob provádění, předměty zkoušky i vyhodnocení

---

[356] Objednatel se díky provedené (neúspěšné) zkoušce seznámil se slabými místy díla a pro příště může těmto oblastem věnovat zvýšenou pozornost nejen při dalším provádění díla, resp. odstraňování zjištěných nedostatků zhotovitelem, ale i při další zkoušce prokazující dokončení díla. Objednatel získal taktickou výhodu.
[357] Viz § 2593 OZ
[358] Pokud tak zhotovitel v přiměřené době neučiní, je objednatel oprávněn za určitých podmínek od smlouvy odstoupit.
[359] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1101.
[360] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 23. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 1067/2003
[361] Viz § 2104 OZ ve spojení s ust. § 2615 odst. 2 OZ
[362] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 31. 7. 2000, sp. zn. 29 Cdo 51/2000

výsledků na vůli stran. Lze proto předpokládat, že může dojít k propojení kontrolní zkoušky s výkonem výše uvedených práv a povinností kontroly objednatele. Jako vhodné a účelné se propojení kontrol jeví zejména při přejímce díla po částech.

Smluvní strany si mohou bezpochyby sjednat, že speciální kontrola díla objednatelem na určitém stupni provádění díla bude zároveň i zkouškou díla prokazující dokončení příslušené části, resp. stupně díla. Tato kombinovaná zkouška může být zároveň plněním povinnosti náležité kontroly objednatele při přejímce části díla.

Stejně si lze představit ujednání, že povinnost náležité kontroly díla objednatelem při přejímce byla splněna již úspěšným provedením kontrolní zkoušky. Vady, které vyšly během kontrolní zkoušky najevo, potom jsou vadami zjevnými a jako takové jsou zhotovitelem vytknuty v zápisu o provedení zkoušky.

Lze tedy dojít k závěru, že kontrolní zkouška prokazující dokončení díla může mít široké praktické využití. Slouží jako zvláštní právo objednatele kontrolovat provádění díla, informuje objednatele o slabých místech díla, směřuje pozornost objednatele na zjištěné vady díla. Stejně tak může být využita ke zrychlení celého procesu provádění díla, když umožňuje sloučit více různých okamžiků v jeden, nebo dokonce k urychlení celého vytýkacího procesu.

Schéma 5 Propojení kontroly díla a dokončení díla

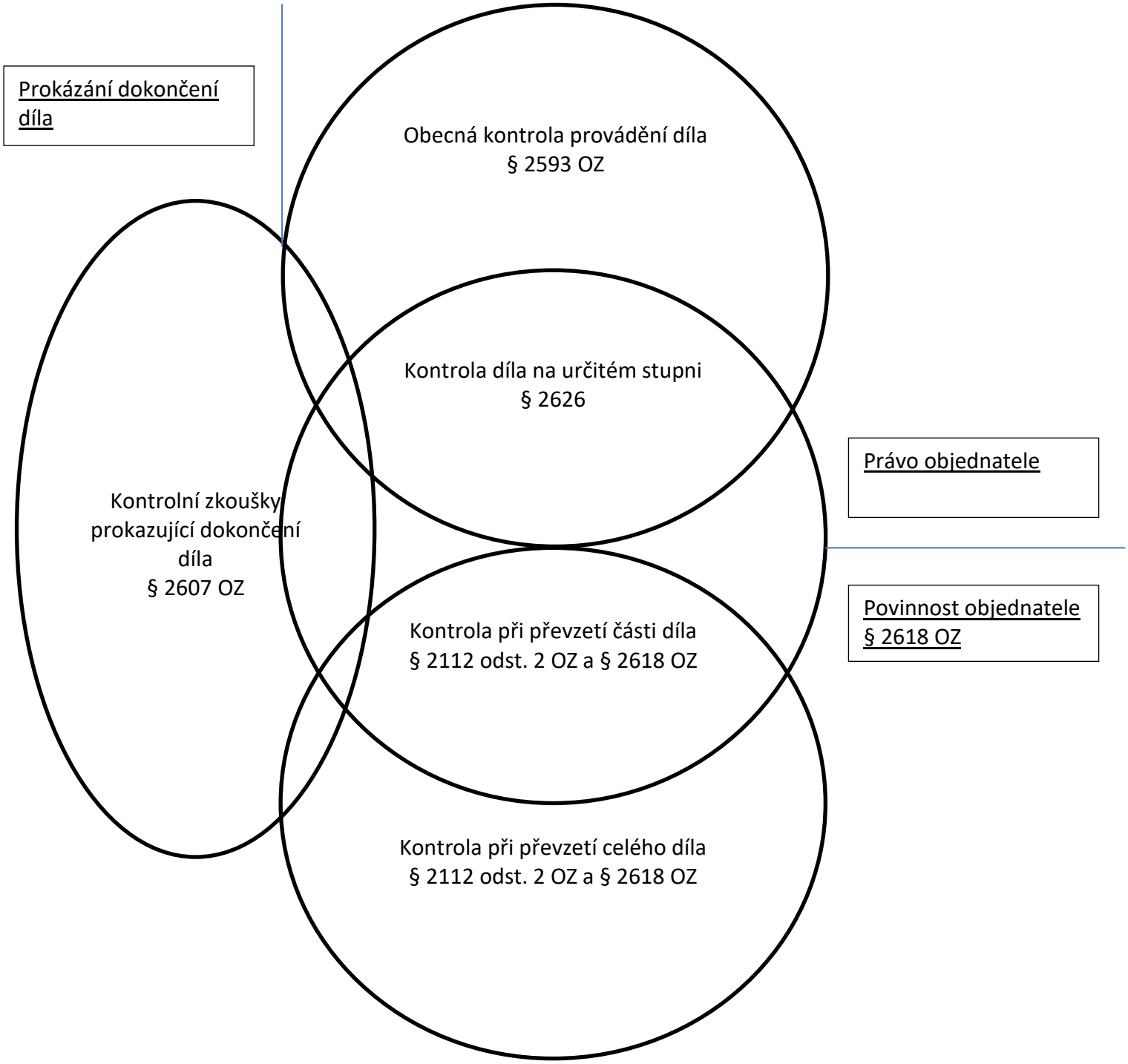

Vady díla při dokončení díla

Způsobilost sloužit svému účelu je funkčním souhrnem kvalit díla a představuje jednu z vlastností díla, která dílo charakterizuje. Podle této vlastnosti je možné dílo při přejímce zařadit do tří různých kategorií:[363] (i) dílo je bezvadné a plně funkční, (ii) dílo má vady, které nebrání tomu, aby sloužilo svému účelu, (iii) dílo má takové vady, které vedou k tomu, že není způsobilé sloužit svému účelu.

Lze-li dílo zařadit do první nebo druhé kategorie, je dílo dokončeno a objednatel je povinen dílo převzít a zhotoviteli vzniká právo na zaplacení ceny díla. Má-li dílo takové vady, kvůli kterým ani nemůže sloužit svému účelu, není objednatel povinen dílo převzít a zhotoviteli právo na zaplacení ceny díla nevzniklo.[364]

Při přejímce díla objednatel provede kontrolu vlastností předávaného díla; ve formě výhrad pak zjištěné vady díla vytkne.[365] Vady, které objednatel mohl a měl při náležité pozornosti zjistit při přebírání díla, jsou zjevnými vadami. *„Za zjevné vady je možno považovat jen takové, jejichž existence je kupujícímu, popř. objednateli, zřejmá na pohled, případně takové vady, které lze zjistit běžně prováděnými zkouškami. Za zjevné vady nelze považovat ty vady, jejichž existenci by musel kupující nebo objednatel zjišťovat prohlídkou spojenou s destrukcí zboží nebo díla, popř. vady, které se typicky mohou v plné míře projevit až při užívání zboží nebo předmětu díla.“*[366] [367] Vady, které objednatel nemohl při náležité pozornosti zjistit nebo které se projevily až po přechodu nebezpečí na díle na objednatele a provedené kontrole, jsou vadami skrytými. Zhotovitel odpovídá za vady, které má dílo při předání.

K tomu, aby objednateli náleželo právo z vadného plnění, je objednatel povinen zhotoviteli vadu oznámit zhotoviteli bez zbytečného odkladu poté, kdy je zjistil nebo při náležité

---

[363] Sporné bude zařazení díla do druhé nebo třetí kategorie; je-li dílo objektivně bezvadné, nemůže o tom být mezi stranami sporu.

[364] V této situaci objednatel zhotoviteli sdělí důvody, pro které nepovažuje dílo za dokončené. Byla-li sjednána přejímka formou protokolu, zachytí se stanovisko objednatele spolu s vytýkanými vadami v protokolu, probíhá-li přejímka neformálně např. „z ruky do ruky“ je i samotné odmítnutí převzetí díla neformální.

[365] Viz § 2605 odst. 1 OZ

[366] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 29. 3. 2007, sp. zn. 32 Odo 1387/2005

[367] Za zmínku stojí postřeh Marka Jägera o dalších účincích prokázání dokončení díla kontrolními zkouškami, když se lze domnívat: *„že vady, které by jinak bylo možné považovat za skryté, protože by je objednatel při prohlídce předmětu díla prováděné podle § 562 odst. 1 ObchZ nemohl zjistit ani s vynaložením odborné péče, by měly povahu zjevných vad, pokud by vyplývaly z výsledků zkoušek díla.“* K tomu ale dodává, že provedením zkoušek a zachycením vad v zápise obě smluvní strany o těchto vadách věděly, proto by zhotoviteli nepříslušela námitka pozdního oznámení vad (viz JÄGER, Marek. 2010, opak. cit. sub. 338. s. 381.) Takové pojetí lze aplikovat i při současné právní úpravě ust. § 2112 odst. 2 OZ a § 2618 OZ.

pozornosti zjistit měl (subjektivní lhůta), nejpozději však do dvou let od předání díla nebo pěti let od převzetí stavby (objektivní lhůta).[368] Nejsou-li tyto podmínky splněny, je právo objednatele z vadného plnění promlčeno; soud mu totiž nárok přizná, nenamítne-li zhotovitel, že objednatel své právo neuplatnil včas.

Objednatel je povinen provést kontrolu předmětu díla co nejdříve po předání; při této kontrole by měl odhalit všechny zjevné vady díla. Nedodržení této povinnosti nepostihuje občanský zákoník přímou sankcí, nicméně podle ust. § 2618 OZ soud právo na vadné plnění ze zjevných vad objednateli nepřizná, pokud dílo přejal bez výhrad a pokud zhotovitel vznese námitku promlčení. Pasivita objednatele při kontrole díla při přejímce tedy vede k tomu, že se objednatel nemusí domoci svých práv z odpovědnosti za zjevné vady soudní cestou.[369]

Neoprávněné odmítnutí převzetí díla

Objednatel je povinen dílo podle ust. § 2586 odst. 1 OZ převzít, učinit tak může s výhradami, nebo bez výhrad. Podle zákonné úpravy musí být dílo dokončené.[370] Není-li dílo dokončené, je objednatel oprávněn přejímku odmítnout, nedohodli-li se účastníci jinak.[371]

Nárok zhotovitele na zaplacení ceny díla je podmíněn dokončením díla a zároveň předáním díla (zpřístupněním díla objednateli); pokud objednatel dílo, které je dokončené a předané, nepřevezme, poruší svou povinnost. Zhotoviteli vzniká právo na zaplacení ceny díla a objednateli povinnost cenu díla zaplatit bez ohledu na toto jednání objednatele.

Neoprávněná pasivita objednatele při přejímce má pro objednatele dva nepříznivé právní následky. Objednatel se dostal do prodlení jako věřitel,[372] když nepřijal zhotovitelem řádně nabídnuté plnění, a současně může být v prodlení i jako dlužník. Zhotoviteli totiž jeho nárok na zaplacení ceny díla již vznikl a zhotovitel jej mohl u objednatele uplatnit k zaplacení.

---

[368] Je zajímavé, že v případě stavby zákonodárce zachází s okamžikem „převzetí“, zatímco v případě obecného díla s okamžikem „předání“.

[369] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 24. 8. 2010, sp. zn. 32 Cdo 1040/2009

[371] Situace, kdy je objednatel povinen převzít dílo, které není dokončené, může nastat například tehdy, když si smluvní strany sjednají, že dokončení díla závisí na provedení zkoušek, které se zahájí až po předání předmětu díla objednateli. Bude se však jednat spíše o výjimku, neboť objednatel zpravidla nemá zájem převzít dílo, které ještě není dokončené.

[372] Viz § 1975 OZ

Nezaplatí-li objednatel řádné vyúčtovanou cenu díla do její splatnosti, ocitne se v prodlení jako také dlužník, neboť svůj dluh řádně a včas nesplnil.[373]

Řádným *převzetím* díla nabývá objednatel vlastnické právo k věci a přechází na něho nebezpečí škody na věci, nestalo-li se tak již dříve. [374] Když tak ale objednatel v rozporu se svou povinností neučiní, přechází na něj jako sankce za porušení jeho povinnosti nebezpečí škody na věci (ať již škoda vznikne z jakékoli příčiny), které trvá po celou dobu jeho prodlení, aniž by na objednatele přešlo i vlastnické právo k věci, která je předmětem díla.[375] Prodlení objednatele se zaplacením jeho dluhu – ceny díla, zakládá nejen právo zhotovitele po objednateli požadovat zaplacení zákonného úroku z prodlení, smluvního úroku z prodlení nebo smluvní pokuty, pokud si tak smluvní strany sjednaly,[376] ale vede (v tomto případě) také k duplicitnímu přechodu nebezpečí škody na věci na objednatele. Objednatel je oprávněn se této odpovědnosti zprostit, pokud prokáže, že by škoda vznikla i při řádném plnění jeho povinnosti nebo že škodu způsobil zhotovitel nebo vlastník věci.[377]

Kromě výše uvedených negativních právních následků protiprávního jednání pro objednatele, zákonodárce nabízí zhotoviteli praktický způsob, jak situaci, kdy mu není plněno, vyřešit; je-li předmětem díla věc, může ji zhotovitel na účet objednatele po splnění zákonných podmínek prodat.[378]

Provádění díla ve fázích

Obchodní zákoník ani předchozí občanský zákoník neobsahovaly výslovnou úpravu provádění díla po částech. Bylo-li však předmětem smlouvy dílo většího rozsahu, zejména stavba, jejíž realizace sestávala z více dílčích kroků (plnění), které na sebe funkčně navazovaly, a zároveň bylo dílo finančně, časově nebo jinak náročné, docházelo v obchodněprávních vztazích k tomu, že si smluvní strany samy ujednaly, že dílo bude předáváno a přebíráno po částech, přičemž na tyto přejímky bývaly navázány platby dohodnuté části ceny díla.[379]

---

[373] Viz § 1968 OZ
[374] Viz § 2608 odst. 2 OZ
[375] Viz § 1976 OZ
[376] Viz § 1970 OZ
[377] Viz § 1974 OZ
[378] Viz § 2609 OZ
[379] Takové ujednání bylo výhodné jak pro objednatele, který měl možnost dílo efektivně kontrolovat, vytýkat vady díla u přebíraných částí a zároveň nabývat provedené části díla do svého vlastnictví, tak pro zhotovitele, kterému byly vyplaceny prostavěné náklady, a byl zbaven nebezpečí škody na věci.

Podle nové úpravy ust. § 2606 OZ se smluvní strany mohou dohodnout, že dílo nebude předáno celé a v jeden okamžik, ale že bude předáváno a přebíráno postupně podle dokončení jednotlivých částí. Podmínkami pro takové ujednání je jednak objektivní vzájemná odlišitelnost fází, jednak postupný způsob provádění díla.[380] Předání a převzetí dokončených částí díla podléhá stejným zákonným nebo smluvním podmínkám, jako přejímka celého díla. Předáním dokončené části díla vzniká zhotoviteli právo na zaplacení ceny za každou část díla,[381] [382] převzetím dokončené části přechází na objednatele vlastnické právo a nebezpečí škody na věci.[383]

Smluvní strany si mohou ujednat placení částí ceny díla odlišně od zákonné úpravy, tedy i od ust. § 2610 odst. 2 OZ. Jak již dovodila judikatura, pokud si účastníci sjednali podmínky a dobu placení ceny díla odchylně, přičemž platby nebyly vázány na provedení díla, nýbrž se předpokládalo placení záloh ve vazbě na práce vykonané v předcházejícím měsíci, nebyly platby závislé na dokončení díla.[384] Smluvní strany mohou sjednat provádění díla po částech s tím, že platba odpovídající části ceny díla nebude na provedení části díla vůbec závislá.

Zmaření provádění díla a jeho důsledky na právo zhotovitele na zaplacení ceny díla[385]

Zhotoviteli vzniká nárok na zaplacení ceny díla splněním jeho povinnosti provést dílo. V průběhu provádění díla může nastat situace, kdy zhotovitel svou povinnost provádět dílo plnil řádně, avšak v provedení celého díla mu bylo zabráněno okolnostmi, za které nese odpovědnost objednatel. Dílo proto nebylo provedeno. K tomu, aby zhotoviteli v takovém

[380] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1082.
[381] Viz § 2610 odst. 2 OZ
[382] Provádění díla ve fázích vede ke vzniku práva objednatele na dílčí zaplacení ceny díla ve výši odpovídající ceně předané a převzaté části. Jako vhodné se jeví, aby cena díla byla určena podle rozpočtu, neboť paušální určení ceny díla nebo určení ceny díla odhadem nebo i ujednání o tom, že smlouva o dílo byla uzavřena bez určení ceny díla, vedou k právní nejistotě, v jaké výši vzniklo právo zhotovitele na zaplacení provedené části díla.
[383] Vzhledem k tomu, že občanský zákoník neupravuje postup přejímky dokončené části díla, je ponecháno na vůli stran, zda přejímka bude pouze protokolární (bude se sepisovat protokol, ve kterém budou zejména zachycena stanoviska stran k předávané části díla a případné výhrady objednatele) nebo bude navázána na úspěšné dokončení zkoušek (o zkoušce se pořídí analogicky podle ust. § 2607 odst. 2 OZ zápis) nebo proběhne jiným formálním či neformálním (avšak prokazatelným) způsobem.
[384] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 21.10.2003, sp. zn. 32 Odo 543/2002
[385] Tuto kapitolu je možné zařadit též do částí práce, které se zabývají rozsahem díla a cenou díla, vzhledem k systematice kapitol se však jako vhodné jeví úpravu zařadit do kapitol o provádění díla.

případě vzniklo právo na zaplacení ceny díla, resp. části ceny díla, občanský zákoník obsahuje speciální ustanovení § 2613 OZ.[386]

Občanský zákoník rozlišuje dva případy zmaření: a) díla podle ust. § 2600 až § 2603 OZ a b) provádění díla podle ust. § 2613 OZ. Ustanovení v první kategorii částečně[387] a ustanovení druhé kategorie vždy představují doplňující úpravu k povinnosti zhotovitele provádět dílo na vlastní nebezpečí, neboť upravují důsledky zmaření díla z důvodů, za něž zhotovitel neodpovídá. Občanský zákoník neřeší možnost, že dílo bylo zmařeno z důvodu, za který neodpovídá objednatel, neboť zhotovitel provádí dílo na své nebezpečí a svůj náklad a uzavřením smlouvy o dílo na sebe bere toto riziko.

V prvním případě občanský zákoník upravuje vzájemné vypořádání smluvních stran pro případ, bylo-li zmařeno dílo z důvodů ležících na straně zhotovitele, za které zhotovitel neodpovídá (§ 2600 a § 2603 OZ) nebo odpovídá (§ 2601 – 2602 OZ) a zároveň při provádění díla došlo k přechodu vlastnického práva zpracováním věci na zhotovitele nebo objednatele. Vzájemné nároky musí být vypořádány, neboť zmařením díla jakožto předmětu smlouvy dochází k zániku smlouvy.

V druhé situaci bylo provádění díla zmařeno z důvodu, za který odpovídá objednatel. Zhotovitel musí být nadále schopen a ochoten plnit dílo, ale konkrétní překážky vzniklé na straně objednatele mu v tom brání. Ust. § 2613 OZ výslovně zakotvuje právo zhotovitele na zaplacení části ceny díla odpovídající zhotovené části díla za předpokladu, že bylo zmařeno provádění (předmět díla nebo výsledek činnosti nadále existuje, třebaže není zcela proveden) a smlouva o dílo je nadále platná.[388] Provádění díla musí být zmařeno jednáním, za které odpovídá objednatel; takovým bude zejména jednání, jež založí v důsledku porušení povinností objednatele právo zhotovitele odstoupit od smlouvy o dílo (tím mohou být jak obecné důvody odstoupení od smlouvy, tak i zvláštní důvody podle úpravy smlouvy o dílo - neposkytnutí potřebné součinnosti, trvání na nevhodném materiálu, atp.).[389] [390] Překážky vznikly porušením smluvní nebo zákonné povinnosti objednatele. Objednatel se tedy

[386] Toto ustanovení se neuplatní v případě, že nedojde k realizaci díla z důvodu odstoupení některé smluvní strany. Odstoupením se smlouva ruší od počátku a subjekty se vypořádají vrácením poskytnutých plnění.
[387] Viz § 2600 OZ a § 2603 OZ, jež se použijí v případě, kdy dílo bylo zmařeno z důvodů, za které zhotovitel neodpovídá.
[388] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1097.
[389] ŠTENGLOVÁ, Ivana. Odstoupení od smlouvy o dílo. *Právní rozhledy*. 2017, č. 1, s. 1.
[390] ŠTANDERA, Jan. 2013.op. cit. sub. 124. s. 106.

dopustil protiprávního jednání nebo založil protiprávní stav. Vzhledem k tomu, že odpovědnost neleží na straně zhotovitele, ale objednatele, není důvod zhotovitele za neprovedení díla postihovat. Zákonodárce proto přiznal zhotovitel nárok na zaplacení ceny díla snížené o to, co neprovedením díla ušetřil.

6. 3. 1. 2 Zákonná úprava placení ceny díla

Občanský zákoník se placení ceny díla věnuje v ustanoveních § 2610, § 2611, § 2612[391], § 2613 a § 2614 OZ[392].

Právo zhotovitele na zaplacení ceny díla, resp. příslušené části, vzniká poté, co bylo dílo, resp. jeho příslušná část, dokončeno a předáno objednateli.

Vznik nároku na zaplacení ceny díla (splnitelnost), je třeba odlišovat od dospělosti nároku na zaplacení ceny díla (splatnosti). Splnitelnost ohraničuje počátek období, ve kterém má dlužník právo plnit svůj dluh, a trvá až do okamžiku splatnosti; splní-li svůj dluh během této doby, není v prodlení a plnil včas. Splatností končí období, ve kterém je dlužník oprávněn plnit dluh a zároveň určuje okamžik, ke kterému musí být dluh splněn. Nesplnil-li dlužník ke dni splatnosti, ocitl se v prodlení.[393] Provedením díla tedy vzniká nárok zhotovitele cenu díla objednateli vyúčtovat (vystavit zjednodušený daňový doklad, fakturu). Smluvní strany si zpravidla sjednají dobu splatnosti faktur ve smlouvě, jinak se doba splatnost vyúčtované ceny díla posoudí v případě styku mezi podnikateli buď podle obchodních zvyklostí,[394] nebo nastupuje subsidiární úprava občanského zákoníku, kdy mezi podnikateli činí splatnost faktur 30 dní.[395] V případě, že účastníkem smlouvy je i nepodnikatel, je splatnost vyúčtování výsledkem jejich dohody.

Nezaplatil-li objednatel zhotoviteli oprávněně vyúčtovanou cenu díla v poslední den splatnosti, ocitá se v prodlení, zhotovitelův nárok tzv. dospěl a k původní povinnosti objednatele zaplatit cenu díla nastupuje sankční povinnost zaplatit příslušenství jeho dluhu. Zhotovitel je zároveň legitimován k podání žaloby o zaplacení.

---

[391] Toto ustanovení je zařazeno do kapitoly 6. 2 Cena díla.
[392] Toto ustanovení je zařazeno do kapitoly 6. 1 Rozsah díla.
[393] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1001.
[394] Obchodní zvyklosti mají v právním styku podnikatelů přednost před ustanovením zákona, jež nemá donucující účinky (srov. § 588 odst. 2 OZ).
[395] Viz § 1963 odst. 1 OZ

Občanský zákoník předpokládá, že si smluvní strany mohou v některých případech (zejména je-li dílo prováděno po částech nebo se značnými náklady) ujednat, že objednatel zhotoviteli zaplatí část ceny díla před provedením díla ve formě zálohy. Právo na zaplacení zálohy ceny díla je založeno na odlišném skutkovém základě (smluvní ujednání o vzniku nároku před provedením díla) než právo na zaplacení ceny díla (provedením díla, není-li ve smlouvě sjednáno jinak).[396] Z toho důvodu má zhotovitel právo domáhat se zaplacení sjednaných záloh na cenu díla jen do doby, než mu vznikne nárok na zaplacení ceny díla.[397]

Jako poněkud nekoncepční se jeví ust. § 2611 OZ, které zakotvuje speciální úpravu nároku na zaplacení části ceny díla v případě provádění díla po částech. Za předpokladu, že nebyla sjednána záloha a je-li dílo prováděno a) po částech nebo b) se značnými náklady, je zhotovitel oprávněn po objednateli během provádění díla požadovat přiměřenou část odměny s přihlédnutím k vynaloženým nákladům. To, že zákonodárce použil pojem „odměna“, nikoliv „cena díla“ může vyvolávat mezi smluvními stranami nejistotu.[398] Co se týče podmínky provádění díla po částech, obecné ustanovení § 2610 odst. 2 OZ stanovilo pravidlo, že po přejímce části díla, vzniká zhotoviteli nárok na zaplacení ceny za tuto provedenou část.[399] Speciální úprava pravděpodobně spíše míří k tomu, aby měl zhotovitel v případech velkých projektů právo požadovat po objednateli průběžné placení ceny díla s ohledem na prostavěnost. Takový výklad však vnáší nerovnováhu do právního vztahu smluvních stran, když zákonodárce favorizuje zhotovitele, který by si jako profesionál měl být vědom nákladnosti díla, a to ve smlouvě zohlednit, zatímco objednatel si není jist, kdy bude povinen něco zhotoviteli platit.[400]

Okamžik vzniku práva za zaplacení ceny díla

Smluvní strany jsou tedy oprávněny sjednat si okamžik splnitelnost dluhu objednatele jinak.

Doba plnění je ve smlouvě dohodnuta nejen tehdy, je-li fixována pevným datem (určitým dnem nebo určitou lhůtou), ale též v případech, ve kterých strany vymezí způsob, jakým

[396] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 6. 12. 2011, sp. zn. 32 Cdo 3147/2010
[397] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 30. 3. 2006, sp. zn. 29 Odo 846/2003
[398] Pojem odměny bude pravděpodobně vykládán jako část ceny díla, která se nebude jako odměna k ceně díla přičítat, ale naopak se do sjednané ceny díla započítá.
[399] Viz § 2610 odst. 2 OZ
[400] ŠTANDERA, Jan. 2013.op. cit. sub. 124. s.100.

bude doba plnění určena například tím, že ji učiní závislou na určité události, nebo její určení ponechají na vůli dlužníka či na vůli věřitele.[401]

Nadále aplikovatelná judikatura dovodila, že smluvní strany jsou oprávněny si dohodnout okamžik vzniku práva na zaplacení ceny jak ve vazbě na provedení díla, tak i např. ve vazbě na předání předmětu díla. [402] Ke vzniku nároku na zaplacení ceny díla pak není podstatné, zda bylo dílo dokončeno, ale záleží na splnění podmínek podle smlouvy, např. v rozsahu provedených pracích za příslušný měsíc.[403] Smluvní strany si také mohou sjednat, že právo zhotovitele na zaplacení ceny díla je podmíněno okamžikem vzniku i nejisté vnější okolnosti.[404]

Placení ceny díla

Podle obecné úpravy ust. § 2610 OZ vzniká právo na zaplacení ceny díla jeho provedením. Občanský zákoník nestanoví, jakým způsobem a v jakých lhůtách má být cena díla po vzniku nároku zhotovitele objednatelem uhrazena. Postup placení ceny díla si smluvní strany musí v rámci smluvní autonomie sjednat samy.

Tato dohoda nemusí být součástí smlouvy o dílo od počátku, nejedná se o její podstatnou náležitost. Bylo-li provedeno dílo malého rozsahu nebo nižší hodnoty, uchylují se smluvní strany obvykle k placení ceny díla po jeho provedení na základě vyúčtování vystaveného zhotovitelem. Před obdržením faktury se smluvní strany dohodnou na její splatnosti. Lhůta splatnosti může být výsledkem dohody smluvních stran, nebo i jen konkludentní akceptací data splatnosti vyznačeném na faktuře zhotovitele objednatelem.

Je-li předmětem smlouvy dílo většího rozsahu, nebo které se provádí během delšího období nebo dílo finančně náročné, zákonná úprava ust. § 2610 OZ nebývá dostačující. Smluvní strany potom sjednávají zvláštní způsoby nebo postupy placení ceny díla.

---

[401] Rozsudek velkého senátu Občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky, ze dne 8. 12. 2010, sp. zn. 31 Cdo 5241/2007

[402] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 16. 12 .2003, sp. zn. 32 Odo 631/2002

[403] Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 25.10.2011, sp. zn. 23 Cdo 2664/2010

[404] Sjednání doby placení ceny díla v návaznosti na nejistou okolnost (nabytí právní moci územního rozhodnutí) je přípustné, neboť zhotovitel: *„v duchu zásady smluvní volnosti dohodl tuto splatnost s vědomím všech rizik s tím spojených, neboť se jedná o podnikatele s příslušnou odborností.“* Viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 23 Cdo 2327/2011.

Konstrukce plateb ceny díla je zvláštní oblastí smlouvy o dílo; jak bylo uvedeno výše, občanský zákoník žádnou subsidiární úpravu neobsahuje, systém plateb je zcela v dispozici smluvních stran. To na jednu stranu účastníkům poskytuje množství variant placení ceny díla zásadně bez jakékoliv limitace, nelze však pominout vyšší nároky, které jsou absencí podpůrné úpravy na subjekty smlouvy kladeny. Systém plateb musí být koherentní a jasný, jednotlivé podmínky výplat musí být jednoznačné, platby na sebe musí navazovat. Systém musí být konstruován pečlivě a předjímat i nestandardní situace. Smluvní strany by během dohadovacího postupu měly mít na zřeteli, že dochází k přímému střetu jejich zájmů a postupovat rozvážně.[405] Vhodně zvolený systém plateb představuje pro objednatele silný nástroj, kterým vykonává nad zhotovitelem kontrolu při provádění díla a vytváří tlak na provedení kvalitního díla, zatímco jinak koncipovaný postup plateb může objednatele jeho vlivu zbavit.

Konkrétní systém plateb díla, podobně jako při ujednání provádění díla po částech, smluvní strany zvolí podle charakteru díla – jeho rozsahu, době plnění, finanční nákladnosti, zapojení třetích osob, apod. Smluvní systém plateb ceny díla odráží specifické okolnosti provádění díla. Další skutečností, jež ovlivňuje dohodnutý způsob placení ceny díla, je rovněž převaha některé smluvní strany.

Zvláštní ujednání o placení ceny díla v sobě zpravidla obsahuje určení zvláštního okamžiku vzniku nároku zhotovitele na zaplacení ceny díla, resp. příslušné části ceny díla. Tento okamžik nastává splněním podmínek stanovených ve smlouvě (časový interval, úspěšné složení zkoušky, předání části díla). Tehdy je zhotovitel oprávněn požadovat, aby mu objednatel příslušnou platbu zaplatil, zatímco objednatel je v prodlení, pokud takovou platbu ve lhůtách podle smlouvy zhotoviteli neuhradí.

Cena díla může být vyplacena najednou, nebo v dohodnutých intervalech. Je-li cena díla placena najednou, ke vzniku nároku na zaplacení ceny díla došlo buď k okamžiku stanovenému zákonem, nebo k okamžiku sjednanému podle smlouvy.

[405] Zhotovitel má zájem na výplatu ceny díla co nejdříve bez ohledu na provedení díla, objednatel má zájem zaplatit cenu díla až po převzetí díla a kontrole jeho kvality. Zhotovitel má rovněž zájem na placení ceny díla v průběhu provádění díla, aby náklady na provádění díla nenesl sám, objednatel má zájem si finanční prostředky ponechat co nejdéle. Objednatel má zájem pomocí placení ceny díla vytvářet na zhotovitele tlak k tomu, aby dílo prováděl řádně nebo aby dílo provedl tak, aby dílo sloužilo co nejdéle svému účelu, zhotovitel má zájem provádět dílo nezávisle.

Dohodly-li si smluvní strany, že cena díla bude placena v určitých intervalech, tyto úseky mohou být a) časové (nezávisle na provedených pracích nebo dosažených milníků), b) podle postupu prací (prostavěnosti), c) podle etap díla sjednaných v harmonogramu, d) sjednány jinak nebo jejich kombinací.[406]

Podle času placení ceny díla lze v závislosti na fázi provádění díla rozlišit placení: a) předem (záloha na provedení díla), b) v průběhu provádění díla podle dohodnutého systému záloh, c) v průběhu provádění díla (přiměřená odměna zhotovitele), d) po provedení díla, e) po odstranění vad díla nebo skončení záruční doby (pozastávky).

Je praktické, aby se volba způsobu placení ceny díla po částech odvíjela také od toho, jakým způsobem je cena díla určena. Pokud je určena paušální částkou, je vhodné dílčí platby ceny díla navázat na předem sjednané termíny, které se mohou ve formě splátek pravidelně opakovat. Pokud byla sjednána cena podle rozpočtu, lze dílčí platby limitovat buď skutečně vynaloženými náklady, které lze rozlišit na náklady na pořízení materiálu a náklady prací, nebo je lze podmínit dosažením určitých milníků podle harmonogramu.

Při konstruování systému plateb je vždy nutné mít na zřeteli hranice dispozitivních ujednání stran, aby podmínky vzniku nároku na zaplacení ceny díla se ve svém důsledku nepříčily dobrým mravům nebo veřejnému pořádku. Jako takové bylo například posouzeno tzv. řetězení plateb, tedy ujednání, podle něhož měla být splatnost ceny díla vázána na skutečnost, až třetí osoba v rámci jiného závazkového vztahu poskytne objednateli platbu. Rozpor s dobrými mravy byl shledán v tom, že: *„dojde-li k situaci, že třetí osoba objednateli nezaplatí a pohledávka zhotovitele díla na zaplacení ceny díla se nikdy nestane splatnou, nastane stav, že ačkoli objednatel přijal od zhotovitele úplatné plnění, nebude povinen za ně poskytnout úplatu*.“[407]

Zvláštní způsoby placení ceny díla

Z výše uvedených způsobů placení díla je vhodné se pozastavit u placení ceny díla ve formě zálohy na provedení díla a u dílčí platby ceny díla, jež slouží jako tzv. pozastávka.

[406] KLEE, Lukas. 2015, op. cit. sub. 45. s. 146.
[407] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2999/2008

Zálohou na provedení díla ve smyslu ust. § 2611 OZ se rozumí dílčí platba ceny díla, kterou si smluvní strany sjednaly ve smlouvě o dílo včetně podmínek její výplaty, její výše, jejich počtu a splatnosti. Záloha na provádění díla je placena buď jednorázově před zahájením realizace díla (v předstihu), vícekrát v průběhu jeho provádění (následně) nebo kombinovaně (v předstihu). Platbu zálohy na provedení díla lze navázat na jakýkoliv časový okamžik, obvyklé bývá její poskytování v určitých časových intervalech, po dokončení etap podle harmonogramu, nebo provedení prací podle harmonogramu prací nebo položkového rozpočtu prací. Zaplacené zálohy na provedení prací jsou zohledněny v tzv. závěrečné faktuře, kterou zhotovitel objednateli vystaví po provedení díla. V závěrečné faktuře zhotovitel vyúčtuje celkovou cenu díla sníženou o přijaté platby.[408] Zálohy na provádění díla mohou být účelově vázány (např. záloha na materiál), pak zhotovitel přijaté zálohy na nákup materiálu objednateli vyúčtuje. Ke sjednání zálohy na provádění díla dochází zejména u nákladných a dlouhotrvajících děl.

Zálohu na provádění díla je nezbytné odlišovat od zálohy podle ust. § 1807 OZ, která představuje plnění, jež bylo subjektem poskytnuto druhému před uzavřením smlouvy. Záloha na provádění díla je přímo sjednána ve smlouvě o dílo a opírá se o smlouvu jako o právní titul.

Pozastávka slouží jako zajišťovací institut. Jedná se o určený zbytek ceny díla, který je splatný objednatelem až po určité době po provedení díla, např. po odstranění možných nedodělků či vad díla, po uplynutí záruční doby, po úspěšném splnění zkušebního provozu, byl-li dohodnut po provedení díla apod.[409] Slouží jako jistota objednateli na řádné provedení díla. Sjednání pozastávky poskytuje objednateli reálnou možnost působit na zhotovitele i po provedení díla a zároveň preventivně slouží k tomu, aby zhotovitel prováděl dílo bez vad. Pozastavená platba části ceny díla je zhotoviteli vyplacena teprve v okamžiku splnění podmínek pro její výplatu. Pozastávku je vhodné dohodnout v případě technologicky náročného díla, u kterého se předpokládá výskyt vad, nebo je nutná dodatečná konfigurace nebo předimenzování předmětu díla do provozu objednatele.

[408] ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní zákoník: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 1994. Beckova edice komentované zákony, s. 1190. ISBN 978-80-7400-354-7.
[409] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1094.

6. 3. 2 Právní povaha norem

Provedení díla je důležitým okamžikem, se kterým občanský zákoník spojuje vícero právních následků. Provedením díla vrcholí a končí povinnost zhotovitele dílo provést, a zároveň vzniká povinnost objednatele zaplatit za provedené dílo zhotoviteli cenu díla. K provedení díla a zaplacení ceny díla od počátku směřuje vůle obou smluvních stran.

Občanský zákoník obsahuje v ust. § 2604 – 2608 OZ a ust. § 2628 OZ podrobnou úpravu podmínek provedení díla včetně doplňujících ustanovení o provádění díla po částech. K podmínkám placení ceny díla je však občanský zákoník skoupý, když obsahuje pouze dvě ustanovení § 2610 – 2611 OZ. Zcela samostatně vystupuje ust. § 2613 OZ, které zhotoviteli ve zvláštním případě přiznává nárok na zaplacení upravené ceny díla i tehdy, když dílo nebylo provedeno.

Aby došlo ze strany zhotovitele ke splnění povinnosti provést dílo, musí být současně splněny dvě podmínky: řádné ukončení díla a předání předmětu díla.[410] Občanský zákoník tímto specifikuje povinnost zhotovitele plynoucí mu z ust. § 2586 odst. 1 OZ, ke které se zavázal uzavřením smlouvy o dílo. Nejsou-li obě tyto podmínky splněny, dílo není provedeno a podle zákonné úpravy ust. § 2610 OZ zhotoviteli dosud nevzniklo právo na zaplacení ceny díla. Ust. § 2604 OZ dotváří smluvní typ smlouvy o dílo a zároveň vytyčuje hranice autonomie smluvních stran. Lze uzavřít, že se jedná o kogentní normu.

Další norma ust. § 2605 OZ obsahuje zákonnou definici dokončeného díla, je tedy neoddělitelně spjata s ust. § 2604 OZ, které jako jednu z podmínek provedení díla požaduje jeho dokončení. Vzhledem k tomu, že není legitimní důvod smluvním stranám zakazovat sjednat si jiný standard dokončeného díla (např. přísnější ve smyslu předchozí právní úpravy) a tím si upravit definici požadavku dokončeného díla odlišně, lze první větu ust. § 2605 OZ považovat za dispozitivní. Stejnou konstrukci lze použít na zhodnocení právní povahy ust. § 2628 OZ, jež zakotvuje speciální úpravu dokončení díla, je-li předmětem díla stavba. Ani v tomto případě smluvním stranám nic nebrání dohodnout jiný stav prováděné stavby, ve kterém ji objednatel převezme, ust. § 2628 OZ má pouze podpůrný charakter.

Druhá věta a další odstavec ustanovení § 2605 OZ dále zakotvují postup při převzetí dokončeného díla, čímž specifikují povinnost objednatele podle ust. § 2586 odst. 1 OZ dílo

[410] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 22. 09. 2009, sp. zn. 32 Cdo 2592/2008

převzít. Dále stanoví následky toho, když objednatel při převzetí neprojeví dostatečnou aktivitu, spočívající v omezení práv objednatele z vadného plnění, vznese-li zhotovitel námitku promlčení.[411] Při určování právní povahy normy je třeba vzít v potaz, že ustanovení obsahuje bližší úpravu povinnosti převzít dílo, na kterou navazuje ustanovení, jež závazně upravuje postup soudu. Pokud by smluvní strany toto ustanovení zcela vyloučily, vzniklo by právní vakuum – chyběl by zákonný odraz povinnosti objednatele náležitě prohlédnout dílo a důsledky porušení této povinnosti. Absolutní vyloučení aplikace normy bez náhrady tak není možné připustit. Občanský zákoník však smluvním stranám nebrání způsob vytýkání vad díla při přijetí modifikovat, např. zakotvit jiný okamžik, ke kterému jsou výhrady k dílu učiněny; není důvod, aby na takové jednání bylo pohlíženo jako na jednání odporující dobrým mravům nebo veřejnému pořádku. Tento okamžik by však neměl být v rozdílném ujednání opomenut, neboť „včasné“ vytknutí zjevných vad je rozlišujícím hlediskem k posouzení aktivní procesní legitimace objednatele v soudním řízení podle odst. 2. Lze tak dojít k závěru, že druhá věta § 2605 odst. 1 OZ je částečně kogentní, zatímco odst. 2 je možné zařadit mezi normy kogentní absolutně, neboť se jedná o procesněprávní normu.

Dispozitivnost podmínek dokončení díla a postupu při předání díla potvrzuje i ustálená judikatura, která došla k závěru, že pokud si smluvní strany sjednají vlastní způsob a postup pro předání díla, má to ten důsledek, že k provedení předmětného díla mohlo dojít pouze způsobem a postupem dohodnutým účastníky ve smlouvě, nikoli postupem a způsobem jiným.[412]

Občanský zákoník výslovně zdůrazňuje dispozitivní povahu ust. § 2606 a § 2608 OZ, když v případě ust. § 2606 OZ používá modální sloveso „může“ a v případě ust. § 2608 OZ výslovně předpokládá, že k přechodu nebezpečí mohlo dojít dříve.

K ust. § 2607 OZ oba komentáře uvádí, že právní norma stanoví podpůrně vliv provedení zkoušek na dokončení díla, dále práva a povinnosti smluvních stran, pokud jde o tyto zkoušky, stejně jako obecné podmínky přítomnosti stran u zkoušek, za předpokladu, že si smluvní strany nesjednaly konkrétní úpravu ve smlouvě samy.[413] [414] Vzhledem k tomu, že ustanovení zakotvuje zákonnou domněnku dokončení díla, lze smluvním stranám jen

[411] V tomto ustanovení se tedy odráží odpovědnost objednatele, pokud jde o řádnou kontrolu díla.
[412] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 22. 09. 2009, sp. zn. 32 Cdo 2592/2008
[413] ŠTANDERA, Jan. 2013.op. cit. sub. 124. s. 100.
[414] HULMÁK, M. a kol. 2015, op. cit. sub. 23, s. 1083-1084.

doporučit, aby si samy s ohledem na konkrétní předmět díla sjednaly podmínky provádění zkoušek včetně následků případné nepřítomnosti objednatele u jejich provádění.[415] Právní norma je tedy dispozitivní.

Již obchodní zákoník smluvním stranám smlouvy o dílo umožňoval dohodnout okamžik vzniku práva na zaplacení ceny nikoli pouze ve vazbě na provedení díla, nýbrž např. ve vazbě na předání předmětu díla.[416] Jak bylo uvedeno výše, tento princip občanský zákoník neopustil a smluvní strany si mohou dohodnout tento okamžik jinak než dle ust. § 2610 OZ.

Speciální ust. § 2611 OZ zakotvující právo zhotovitele požadovat přiměřenou odměnu, je bezpochyby ustanovením dispozitivním. Bylo by zcela v rozporu se zásadou smluvní volnosti a právní jistoty, kdyby zákonodárce imperativně trval na tom, že zhotovitel má právo kdykoliv během provádění stavby žádat po objednateli zaplacení nějaké platby, třebaže tak nebylo ve smlouvě ujednáno. Jako správný se proto jeví názor, že smluvní strany mohou toto ustanovení nejen modifikovat (ale pak by se pravděpodobně jednalo o zálohu), ale i vyloučit.

Ustanovení § 2613 OZ lze s obtížemi zařadit do skupiny ustanovení upravující provádění díla, nebo platbu ceny díla, je proto analyzováno samostatně.

Toto ustanovení oproti obecnému ust. § 2610 odst. 1 OZ zakládá zvláštní podmínky vzniku nároku zhotovitele na zaplacení ceny díla zhotoviteli v případě, že provádění díla bylo zmařeno z důvodů, za které nese odpovědnost objednatel. Zhotoviteli pak náleží upravená cena díla snížená o náklady, které zhotovitel zmařením provádění díla ušetřil. Za hlavní ukazatel k určení právní povahy této normy lze považovat předpokládané zavinění objednatele, které zhotoviteli zabránilo dílo v plném rozsahu realizovat. Ujednání, které by zhotovitele zbavovalo nároků, které mu zákon přiznává v důsledku porušení povinnosti druhé strany, by zcela pomíjelo zájmy zhotovitele a nadto by přineslo objednateli jako původci protiprávního jednání užitek. Takové ujednání nelze považovat za poctivé.[417] [418] Odchýlení se od požadavku poctivosti představuje rozpor se zákonem, který může v

[415] *Tamt.*, s. 1083-1084.
[416] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 16. 12 .2003, sp. zn. 32 Odo 631/2002
[417] LAVICKÝ, Petr. 2015, op. cit. sub. 1, s. 78.
[418] Každé soukromoprávní jednání účastníků vztahu je nezbytné poměřovat standardem poctivého jednání.

některých případech představovat současně i rozpor s dobrými mravy.[419] Odchylná ujednání, která se příčí dobrým mravům, jsou zakázána.[420]

Spojením výše uvedených argumentů lze dovodit, že ujednání, kterým (i) by na zhotovitele byly přenášeny nepříznivé následky protiprávního jednání (porušení smluvní povinnosti) objednatele a zároveň (ii) by vedlo k tomu, že by objednatel měl ze svého protiprávního jednání prospěch (neboť by objednateli dosud nevznikla povinnost zaplatit zhotoviteli cenu díla), je zakázané, neboť je nejen nepoctivé, ale i v rozporu s dobrými mravy.

Změna ust. § 2613 OZ na druhou stranu, tj. širší zvýhodnění zhotovitele např. ve formě zvýšení peněžitého nároku zhotovitele, lze považovat zásadně za přípustné, neboť takové ujednání lze vyložit jako určitou sankci (smluvní pokutu) postihující objednatele za jeho zaviněné porušení povinnosti. Přesto je třeba při koncipování takového ujednání mít na zřeteli, že smluvní pokuta by měla být sjednána jako přiměřená, aby objednatele nepřiměřeně neznevýhodňovala nebo nevedla ke zneužití práva zhotovitelem.[421]

Charakter ust. § 2613 lze popsat jako částečně kogentní, tedy zakazující odchýlení v neprospěch strany, kterou daná norma chrání.

6. 3. 3 Reflexe zájmů smluvních stran

Občanský zákoník zakotvuje podmínky provedení díla, vzniku nároku zhotovitele na zaplacení ceny díla a platby ceny díla obecně tak, aby zákonný rámec byl bez problému použitelný na standardně uzavírané smlouvy o dílo. Zákonná úprava upravuje vzájemná práva a povinnosti smluvních stran vyváženě.

Na jedné straně po zhotoviteli požaduje, aby dílo zhotovil ve stavu, aby sloužilo svému účelu, na druhé straně objednateli ukládá povinnost dílo v takovém stavu převzít. Občanský zákoník počítá i se situací, kdy objednatel součinnost k převzetí dokončeného díla nevyvine; nárok zhotovitele na zaplacení ceny díla vzniká okamžikem předání dokončeného díla bez návaznosti na jeho převzetí. Zjevné vady díla je objednatel povinen vytknout po provedení

[419] MELZER, Filip, TÉGL, Petr. Povinnost jednat v právním styku poctivě. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2014, č. 12 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz /povinnost-jednat-v-pravnim-styku-poctive?browser=mobil
[420] Viz § 1 odst. 2 OZ
[421] Viz § 2051 OZ

náležité prohlídky bez zbytečného odkladu po přechodu nebezpečí škody na věci. Nevytkne-li všechny vady, které při náležité péči mohl objevit, soud mu nemusí nárok z odpovědnosti zhotovitele za vady přiznat. Občanský zákoník tím od objednatele požaduje vynaložení určité pozornosti při přebírání díla nebo bezprostředně poté. Na zhotoviteli je ponecháno, jakým způsobem a kdy svůj nárok na zaplacení ceny díla u objednatele uplatní.[422]

Podpůrná úprava občanského zákoníku je vhodná v případě, že předmětem smlouvy je dílo menšího rozsahu, jednoduché dílo, jehož dokončení lze prokázat pouhým předvedením funkčnosti zhotovitelem nebo jinou osobou, dílo předávané najednou či jinak obvyklé dílo.

Jako zcela vhodná se nejeví zákonná úprava při provádění technicky náročného, rozsáhlého nebo nákladného díla, kdy dokončení díla je nezbytné podrobit pečlivější kontrole, nebo je prováděno či placeno po částech. Pokud by totiž subjekty zvolily zákonný rámec bez jakékoliv modifikace, nejen, že některé oblasti občanský zákoník nepokrývá (např. zálohy na provádění díla, platební podmínky dalších částí ceny díla, kontrolní zkoušky), ale smluvní strany by ani neměly dostatečné nástroje k hájení svých zájmů.

Zhotovitel by pak rozsáhlé dílo prováděl po celou dobu na své náklady a nebezpečí, což je v případě velkých stavebních celků bez investora nepředstavitelné. Objednatel by přebíral dílo, aniž by mohl dostatečně zhodnotit jeho dokončení a zjevné vady by byl povinen vytknout v krátké lhůtě, která by nemusela být kvůli absenci jakýchkoliv kontrolních zkoušek dostatečná.[423] Je zřejmé, že pokud zákonná úprava tyto zájmy nechrání, je pro smluvní strany výhodnější si ve smlouvě sjednat podmínky vlastní.

Pozornost zhotovitele je směřována k okamžitému získání finančních prostředků, aby nemusel nést náklady na provádění díla bez přispění objednatele, a časnému přenosu povinnosti nést nebezpečí škody na objednatele, vše nejlépe bez zvláštních zkoušek funkčnosti díla a bez sjednání vyššího standardu dokončeného díla. Objednatel si je zase vědom, že dokud disponuje cenou díla, je schopen v rámci právního vztahu na zhotovitele účinně působit. Objednatel za sjednanou cenu požaduje zhotovení co nejlepšího díla s co nejméně vadami a nedodělky. Objednatel požaduje brzký přechod vlastnického práva k dílu.

Návrh smlouvy od každé smluvní strany bude proto diametrálně odlišný.

---

[422] Viz § 2605 odst. 1 OZ, § 2608 odst. 2 OZ, § 2610 odst. 1 OZ, § 2618 OZ
[423] Viz § 2586 odst. 1 OZ, § 2605 odst. 1, 2 OZ, § 2618 OZ

Objednatel si pravděpodobně vymíní zkoušky k prokázání dokončení díla s tím, že dílo bude dokončeno nejen tehdy, bude-li funkční, zároveň bude-li mít vlastnosti podle smlouvy. Dojde tedy ke zvýšení zákonného standardu dokončení díla. V případě nějakých vad či nedodělků bude objednateli náležet právo odmítnout převzetí díla a zároveň široce koncipované právo kontrolovat následné hojení vad zjištěných zkouškou. Při provádění díla ve fázích by objednatel mohl zvážit možnost přejímky příslušné části díla až po jejím bezvadném provedení. Nebyla-li by část v této kvalitě dokončena, nejen že by zhotovitel nebyl oprávněn pokračovat v provádění dalších částí díla, ale nevznikl by mu ani nárok na zaplacení příslušné části ceny díla. Okamžik vzniku nároku zhotovitele na zaplacení ceny díla má objednatel zájem oddalovat. Lze si představit, že i v případě provádění díla po částech by nárok vznikl např. až po přejímce poslední části, nebo až po uplynutí zkušebního provozu po předání díla. Stejně tak objednatel nebude navrhovat placení ceny díla ve formě záloh na provádění díla a pravděpodobně vyloučí použití ust. § 2611 OZ o právu zhotovitele požadovat přiměřenou část odměny na provádění díla. Pokud by snad objednatel měl v úmyslu sjednat placení ceny díla po částech, je pro něj výhodné placení v návaznosti na dosažení sjednané etapy, nikoliv podle prostavěnosti nebo podle časových intervalů. Sjednání zádržného v návaznosti na odstraňování vad nebo běh záručních lhůt objednateli zajistí možnost působit na zhotovitele i po provedení díla. Objednatel bude mít také zájem prodloužit okamžik náležité prohlídky díla a zákonnou lhůtu k vytknutí vad.

Zhotovitel, jehož prvořadý zájem směřuje k obdržení platby za dílo, bude svou pozornost směřovat spíše do oblasti platebních podmínek a splatnosti ceny díla. Zhotovitel může navrhnout systém placení ceny díla tak, aby platby průběžně pokrývaly jeho náklady na provádění díla tj. v zálohách na provádění díla. Tím zhotovitel zajistí své zájmy pro případ platební neschopnosti objednatele. Částečné plnění s první zálohou před započetím provádění díla povede k tomu, že realizace díla bude po celou dobu finančně kryta. Pro zhotovitele je výhodné sjednat bezúčelnost přijatých plateb. Zhotovitel může zvolit i jiný způsob rozložení nákladů, kdy např. objednatel sám zajišťuje a dodává materiál. Pak by v zálohách byla placena pouze práce zhotovitele. Jednotlivé platby mohou být navázány buď na prostavěnost, nebo na časové intervaly, které budou pevně stanoveny bez ohledu na zpoždění nebo jiné nepříznivé okolnosti, jež by v případě provádění díla po etapách vedly k pozdržení platby. Ohledně standardu dokončeného díla včetně případných zkoušek

zhotovitel nebude mít potřebu se od zákonné úpravy zvlášť odchylovat, leda standard snížit např. pomocí ujednání, že dokončení díla nebrání i určité významnější smlouvou specifikované vady. Zhotovitel může do smlouvy promítnout i dřívější přechod nebezpečí škody na věci na objednatele, než dojde k přechodu vlastnického práva (zejm. kdy je dílo prováděno v prostorách objednatele, zapracovává se do nemovité věci objednatele nebo objednatel neprovedené dílo již užívá např. ve zkušebním provozu). Formální okamžik vzniku nároku zhotovitele na zaplacení celkové ceny díla nebude pro zhotovitele rozhodný, neboť cenu díla fakticky již ve formě záloh obdržel, a tento okamžik je pro něj spojen spíše s vystavením závěrečné faktury, ve které budou přijatá plnění zohledněna. Zhotovitel může do smlouvy k částečnému omezení své odpovědnosti za vady díla zakotvit formulaci, že objednatel je povinen provést náležitou prohlídku díla k určitému okamžiku, např. při přejímce nebo při provádění případné kontrolní zkoušky, nebo že kontrolní zkouška v případě jejího úspěšného složení je výkonem povinnosti objednatele náležitě dílo prohlédnout. Jiné vady, které by po prohlídce vyšly najevo a byly by objektivně zjevnými vadami, by v případě vznesení námitky promlčení nebyl povinen zhotovitel opravit.

Jaká ujednání jsou ve smlouvě nakonec zakotvena, je výsledkem kompromisního vyjednávání o podmínkách smlouvy. Je zřejmé, že shora popsaná ujednání, jež čistě reflektují zájem jen jedné strany, se v praxi objevovat minimálně. Pokud by takto nevyvážená smlouva přeci byla uzavřena, je třeba mít na zřeteli, že v případě, že by jedna ze smluvních stran byla v postavení silnějšího podnikatele, se uplatní instituty chránící slabší stranu. Pokud by byla uzavřena mezi nepodnikateli, nastoupí korektivy dobrých mravů a poctivosti. Ty budou působit proti vytváření takto jednostranně nevýhodných podmínek.

6. 3. 4 Ujednání ve smlouvě favorizující objednatele

Ve smlouvě o dílo, která tvoří přílohu č. 1 této práce, [424] byl zvolen relativně spletitý systém intervalového placení částí ceny díla. Cena díla měla být placena dvojím způsobem v poměru 90:10. Placení 90% ceny díla bylo sjednáno předem po částech podle etap uvedených v harmonogramu prací s tím, že jednotlivá platba ceny etapy bude vyúčtována v její 90% výši. Ke vzniku nároku na zaplacení příslušené části ceny díla musela být přejímaná etapa dokončena bez vad a nedodělků.[425] Zbývajících 10% ceny díla bylo vyúčtováno ve formě jedné závěrečné faktury, kterou zhotovitel vystavil až po bezvadném dokončení a předání celého díla, kolaudaci díla a po řádném uplynutí doby zkušebního provozu. Závěrečná faktura měla sjednanou postupnou dobu splatnosti podle skončení jednotlivých záručních dob. Tato část ceny díla fakticky plnila funkci zádržného.

Zkušební provoz, který sloužil k vyzkoušení díla a zároveň odstranění vad a nedodělků, nebyl stanoven pevnou dobou, ale byl předpokládán v délce jednoho měsíce.[426] Během zkušebního provozu byl zhotovitel zejména povinen odstraňovat vady, které mělo dílo při předání do zkušebního provozu, a dále vady, které objednatel vytkl v průběhu zkušebního provozu. Zkušební provoz prováděl objednatel. Přísně vzato, třebaže zkušební provoz následoval až po předání díla a dokončení díla (dílo tedy bylo provedeno), vzhledem k širokému oprávnění objednatele dále vytýkat vady díla a žádat jejich opravu, které vyplývalo ze speciálního oprávnění objednatele ze smlouvy, nikoliv z nároků ze záruky nebo z odpovědnosti za vady, je možné takový zkušební provoz hodnotit spíše jako zkoušku prokazující dokončení díla v průběhu provádění díla, než jako zkušební provoz po provedení díla, který vede při zjištění případných vad díla k zahájení reklamačního řízení.

---

[424] Viz čl. VI. a čl. X. přílohy č. 1

[425] Toto ujednání vedlo v praxi k tomu, že ke zdánlivě průběžnému placení ceny díla nedocházelo. V určitém okamžiku dokonce zhotovitel, ačkoliv předal podstatnou část díla, obdržel od objednatele necelou polovinu ceny díla, neboť některé převzaté etapy nebyly bezvadné a právo na jejich zaplacení nevzniklo. Zhotovitel se ocitl pod tlakem, kdy stavěl fakticky „zadarmo“ bez předpokládaného průběžného placení podle prostavěnosti.

[426] Čím déle zkušební provoz trvá (skončí teprve odstraněním vytknutých vad, které byly vytknuty nejen při zahájení zkušebního provozu, ale které vyšly během zkušebního provozu najevo), tím více vad díla vyjde během zkušebního provozu najevo a zhotoviteli vznikne povinnost je odstranit a zkušební provoz se zase prodlouží.

7 Komparace se slovenskou právní úpravou

Česká a Slovenská Federativní Republika uplynutím dne 31. 12. 1992 zanikla. Nástupnickými státy ČSFR jsou Česká republika a Slovenská republika.[427]

Právní kontinuita v České republice byla zajištěna přijetím ústavního zákona České národní rady č. 4/1993 Sb.[428] Podle ust. § 1 odst. 1 ústavního zákona zůstaly nadále v platnosti: *„všechny ústavní zákony, zákony a ostatní právní předpisy České a Slovenské Federativní Republiky platné v den zániku České a Slovenské Federativní Republiky na území České republiky*.“ Podobné recepční ustanovení bylo zakotveno v Ústavě Slovenské republiky.[429] Přechodná a závěrečná ustanovení obsahovala čl. 152, podle kterého: *„ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy zostávajú v Slovenskej republike v platnosti, ak neodporujú tejto ústave. Meniť a zrušovať ich môžu príslušné orgány Slovenskej republiky.*“ O případné neplatnosti všeobecných právních předpisů rozhodoval Ústavní soud Slovenské republiky.

Po zániku ČSFR zůstaly v obou republikách nadále v platnosti předchozí občanský zákoník, resp. zákon č. 40/1964 Zb., občiansky zákonník, a obchodní zákoník, resp. zákon č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník. Od zániku ČSFR se tyto předpisy vyvíjely v obou státech nezávisle.

7. 1 Rekodifikace soukromého práva

Úprava soukromého práva v ČSFR a v nástupnických republikách nereflektovala dostatečně potřeby trhového hospodářství a odchylovala se od standardů tradičních kontinentálních soukromoprávních úprav. Zásadní tzv. „velká novela OZ“, zákon č. 509/1991 Sb., sloužila jako provizorium k překlenutí původní nevyhovující právní úpravy a přijetím budoucí nové úpravy. V následujících letech byly občanský zákoník i obchodní zákoník v obou republikách měněny desítkami novel, přičemž se nadále počítalo s vypracováním předpokládané nové moderní úpravy (rekodifikací) soukromého práva.[430]

[427] Viz § 1 ústavního zákona č. 542/1992 Sb., ústavní zákon o zániku České a Slovenské Federativní Republiky
[428] Ústavní zákon České národní rady č. 4/1993 Sb., ústavní zákon o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky ze dne 15. 12. 1992
[429] Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky
[430] Důvodová zpráva k NOZ, opak. cit. sub. 72. s. 8 - 10.

Očekávaná rekodifikace proběhla nejprve v České republice, kdy dne 22. 3. 2012 byly přijaty tři základní zákony: občanský zákoník, zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), zákon o mezinárodním právu soukromém a následně série souvisejících právních předpisů.[431] V souvislosti s nabytím jejich účinnosti k 1. 1. 2014 byly mimo jiné obchodní zákoník a předchozí občanský zákoník zrušeny.

Na Slovensku byly práce směřující k novelizaci civilní úpravy oficiálně zahájeny na základě usnesení vlády Slovenské republiky č. 13 ze dne 14. 1. 2009, kterým byl schválen „Legislatívny zámer Občianskeho zákonníka“ vypracovaný při Ministerstvu spravedlnosti Slovenské republiky.[432] Dne 16. 9. 2015 odevzdal předseda rekodifikační komise zřízené Ministerstvem spravedlnosti Doc. JUDr. Anton Dulak první ucelený pracovní návrh nového slovenského občanského zákoníku v paragrafovém znění, který sleduje cíle vytyčené legislativním záměrem.[433] V době uzavření tohoto rukopisu je rekodifikační komise pověřena vypracováním a předložením souhrnu hlavních změn, které by měly být do právního řádu zavedeny NNOZ v porovnání s aktuální právní úpravou.[434]

---

[431] Ze zákonů např. zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, zákon č. 67/2013 Sb., kterým se upravují některé otázky související s poskytováním plnění spojených s užíváním bytů a nebytových prostorů v domě s byty, Zákon č. 311/2013 Sb., o převodu vlastnického práva k jednotkám a skupinovým rodinným domům některých bytových družstev a o změně některých zákonů, z nařízení např. nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob, nařízení vlády č. 453/2013 Sb., o stanovení podrobností a postupu pro zjištění srovnatelného nájemného obvyklého v daném místě, nařízení vlády č. 364/2013 Sb., o formulářích pro smlouvy, ve kterých se sjednává dočasné užívání ubytovacího zařízení a jiné rekreační služby a další.

[432] Ministerstvo spravodlivosti SR. *Legislatívny zámer Občianskeho zákonníka* [online]. 2016 [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: http://www.justice.gov.sk/Stranky/Nase-sluzby/Nase-projekty/Obciansky-zakonnik/Obciansky-zakonnik.aspx. Dále jen: „*legislativní záměr*“.

[433] Kolektiv viacerých autorov. Prvá ucelená verzia návrhu nového Občianskeho zákonníka. *Najpravo.sk* [online]. 2015. č. 9. [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: http://www.najpravo.sk/clanky/prva-ucelena-verzia-navrhu-noveho-obcianskeho-zakonnika.html?print=1

[434] Ministerstvo spravodlivosti SR. *Zápisnica zo zasadnutia Predsedníctva Komisie pre rekodifikáciu súkromného práva zo dňa 23.05.2016* [online]. 2016 [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: http://www.justice.gov.sk/Stranky/Nase-sluzby/Nase-projekty/Obciansky-zakonnik/Obciansky-zakonnik.aspx

7. 2 Zákonný rámec slovenské právní úpravy

Právní úprava smlouvy o dílo je ve Slovenské republice obsažena v zákoně č. 40/1964 Zb., občiansky zákonník,[435] a zákoně č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník, v základu ve stejných zákonech, jakými byla smlouva o dílo upravena před nabytím účinnosti občanského zákoníku v České republice.

Znění slovenských protějšků jsou se zrušenou českou úpravou totožná, s jedinou výjimkou. Podle ust. § 620 slovenského občanského zákoníku činí záruční doba díla 24 měsíců oproti 6 měsícům stanovených předchozím občanským zákoníkem. Tato změna byla do slovenské úpravy vpravena zákonem č. 150/2004 Z. z., zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Novela byla přijata v souvislosti s harmonizací v oblasti spotřebitelských práv s právním pořádkem Evropské Unie v důsledku vstupu Slovenské republiky do EU.

Na druhé straně slovenský občanský zákoník a předchozí občanský zákoník obsahují stejnou formulaci v místě, kde to mohlo vést k právní nejistotě. Předchozí občanský zákoník pracoval s pojmem „provedení díla“ v případě, kdy dílo bylo řádně dokončeno a předáno, zatímco slovenská úprava používala pojem „vyhotovení díla“. Jednou však zákonodárce v předchozím občanském zákoníku[436] použil pojem „vyhotovení díla“ namísto „provedení díla“. Tento pojem v českém právním řádu nebyl nijak zaveden a neměl význam pojmu „provedení díla“; to bylo samozřejmě výkladem překlenuto. Je to ale zajímavé, neboť opomenutí zákonodárce bylo zřejmě způsobeno nepřesným překladem ze slovenského jazyka.

7. 3 Porovnání právních úprav

Podle legislativního záměru má NNOZ vhodnou integrovanou úpravou zabezpečit: *„jednak ochranu a realizáciu základných osobných a majetkových práv a povinností a jednak vytvorit spoľahlivý a široký právny rámec pre bezporuchové fungovanie trhového mechanizmu osobitne v oblasti výmenohodnotových vzťahov.“* NNOZ má být moderním národním

[435] Dále jen: *„slovenský občanský zákoník“*
[436] Viz odst. 1 ust. § 637 ObčZák

kodexem soukromého práva, který dosáhne vysokého stupně sblížení s občanskými zákoníky států EU, zejména s občanským zákoníkem České republiky.[437]

7. 3. 1 Systematika NNOZ

Na první pohled je zřejmé, že se rekodifikační komise při sestavování NNOZ inspirovala občanským zákoníkem.[438] Občanský zákoník má 5 částí (obecná část, rodinné právo, absolutní majetková práva (práva věcná a dědické právo), relativní majetková práva a ustanovení společná, přechodná a závěrečná). NNOZ je tvořen částmi šesti (všeobecná část, rodinné právo, věcné právo, dědické právo, závazková práva a ustanovení přechodná, závěrečná a zrušovací), rozložení je tedy zachováno.

Smlouva o dílo je podle NNOZ upravena v části páté, 7. oddílu, ust. § 202 – 241. Zásadní rozdíl v uspořádání smlouvy o dílo podle NNOZ oproti občanskému zákoníku spočívá v začlenění smlouvy o výstavbě jako posledního zvláštního pododdílu smlouvy o dílo.[439] NNOZ stejně jako občanský zákoník obsahuje speciální úpravu stavby jako předmětu díla a díla s nehmotným výsledkem. Určení ceny podle rozpočtu NNOZ nevymezuje jako zvláštní úpravu, ale vkládá mezi ustanovení o ceně díla.

Ačkoliv NNOZ z norem obsažených občanského zákoníku vychází a část z nich dokonce bez úprav přebírá, samotné uspořádání ustanovení v NNOZ je odlišné. Úvodní všeobecné ust. § 202 NNOZ ohraničuje smluvní typ a zakotvuje pojem díla. Další ust. § 203 – 208 NNOZ přehledně upravují cenu díla včetně způsobů určení ceny díla, úpravy ceny díla při změně rozsahu díla, ceny díla při zmaření provedení díla a okamžiku vzniku nároku zhotovitele na zaplacení ceny díla. Způsob vykonání díla obsahují ust. § 209 – 210 NNOZ. Následující ustanovení § 211 – 213 NNOZ řeší vlastnictví věci potřebné k provedení díla, povinnost objednatele poskytnout součinnost při opatření takové věci, nebezpečí škody na této věci a povinnost zhotovitele upozornit jednatele na nevhodnou povahu této věci nebo nesprávnost pokynů a následky postupu i přes toto upozornění. Přechod vlastnického práva k předmětu

[437] Legislativní záměr, opak. cit. sub. 429. s. 19.
[438] Tabulkové porovnání jednotlivých ustanovení smlouvy o dílo v občanském zákoníku a NNOZ je přílohou č. 2 této práce.
[439] Občanský zákoník upravuje smlouvu o výstavbě nikoliv v části relativních majetkových práv, ale v části třetí absolutní majetková práva, hlava II. věcná práva, díl 4 spoluvlastnictví, oddíl 5 bytové spoluvlastnictví, pododdíl 3, ust. § 1170 - 1174 OZ.

díla upravují ust. § 214 - § 216 NNOZ. Šestice následujících ustanovení zakotvuje podpůrnou úpravu provedení díla, zkoušek prokazující dokončení díla, postupu při opakování zkoušky, nedostavil-li se řádně informovaný objednatel a předání předmětu díla (věci), kde sice rovněž odkazuje na obdobné použití ustanovení kupní smlouvy, nicméně výslovně upravuje předání věci prostřednictvím dopravce a také případ, kdy objednatel s dílem disponuje před jeho předáním. Další ust. § 223 – 228 NNOZ, jež řeší vady díla, definují nejen vadné dílo, ale také odpovědnost zhotovitele z vad v případě užití nevhodných věcí odevzdaných objednatelem, objektivní promlčecí dobu vadného plnění a záruku. Speciální úprava provádění stavby systematiku občanského zákoníku kopíruje, pouze nezakotvuje právo objednatele žádat vyúčtování dosavadního postupu prací. Podobně i speciální úprava „provedení jiné činnosti“ se prakticky neodchyluje. Jak bylo uvedeno výše, zcela novým přístupem je zakotvení zvláštního druhu výstavbové smlouvy ke smlouvě o dílo.

7. 3. 2 Hlavní odlišnosti NNOZ

Slovenská úprava důsledně subsumuje pod pojem dílo také montáž věci, činnost, kterou občanský zákoník výslovně neuvádí.[440]

Oproti občanskému zákoníku NNOZ nepožaduje, aby byla cena díla ujednána dostatečně určitě, ale stanoví právní konstrukci, že cena díla se považuje za dohodnutou, dohodly-li si strany alespoň způsob jejího určení, nebo ji určily alespoň odhadem. Změna formulace odráží volnější pojetí NNOZ v oblasti smluvní autonomie a dispozitivnosti právní úpravy.[441]

Zásadní změnu přináší ust. § 204 NNOZ, které oproti občanskému zákoníku v případě kvantitativních změn díla upravuje jak zvýšení, tak snížení ceny díla. Zakotvuje tím rovnováhu postavení smluvních stran. Jinak NNOZ upravuje i částku, o kterou se původní cena díla upraví, když používá širší pojetí „ceny přiměřené“ ke změně rozsahu díla namísto vymezení rozsahem „nutné činnosti a účelných nákladů“.

Upravený přístup navrhovatelé zvolili také při určení ceny díla odhadem. Pokud objednatel od smlouvy o dílo z důvodu podstatného překročení ceny určené odhadem odstoupí, má na

[440] Viz § 202 odst. 2 NNOZ
[441] Viz § 203 NNOZ

výběr, zda si rozpracované dílo ponechá. Teprve když se rozhodne si tuto část ponechat, je povinen zhotoviteli zaplatit to, oč se obohatil.[442]

Změnu doznala i úprava cena díla určená pevnou (paušální) částkou a podle rozpočtu. Rozpočet je dle NNOZ výslovně kategorizován podle jeho (i) ne/závaznosti a (ii) ne/úplnosti. Zhotovitel se má nejprve pokusit dosáhnout spravedlivého zvýšení ceny dohodou s objednatelem, teprve pak se aktivuje výlučné právo zhotovitele požádat soud, aby rozhodl o zvýšení ceny. Zvýší-li zhotovitel cenu podle rozpočtu s výhradou neúplnosti nebo nezávaznosti, aniž by o tom objednatele bez zbytečného odkladu informoval, neztrácí pouze procesní legitimaci domáhat se určení ceny soudem, ale přichází i o svůj hmotněprávní nárok na zvýšení ceny.[443] Přijetím plnění od objednatele by se zhotovitel bezdůvodně obohatil.

Při provádění díla je podle NNOZ zhotovitel vázán pokyny objednatele také v případě, vyplývá-li to z povahy díla. Zhotovitel je dále oprávněn provést dílo i před dohodnutým časem. Právo objednatele odstoupit od smlouvy, porušuje-li zhotovitel své povinnosti a na výzvu k nápravě nereaguje, je pojato šíře, když mu toto právo náleží i při pouhé možnosti podstatného porušení smlouvy zhotovitelem.[444]

Má-li objednatel poskytnout zhotoviteli věc k provedení díla, a neučiní-li tak, má podle NNOZ možnost zhotoviteli poskytnout i jinou potřebnou součinnost. Pokud neposkytne ani tu, náleží zhotovitel po uplynutí náhradní lhůty nově právo od smlouvy odstoupit.[445]

Přísněji NNOZ zakotvuje provádění díla navazující na nevhodný pokyn objednatele; zhotovitel provádění díla nepřeruší, pokud na tom objednatel trval a požádal ho o to v písemné formě. NNOZ k tomu staví najisto, že právo zhotovitele na náhradu nákladů, které mu vznikly v souvislosti s přerušením díla, není právem zhotovitele plynoucí mu z odpovědnosti objednatele za způsobenou škodu.[446]

Při úpravě nabytí vlastnického práva k předmětu díla nezvolili navrhovatelé rozlišení podle určení věcí jednotlivě či podle druhu, ale podle místa provádění díla.[447]

---

[442] Viz § 206 NNOZ
[443] Viz § 208 NNOZ
[444] Viz § 209 – 210 NNOZ
[445] Viz § 211 NNOZ
[446] Viz § 212 NNOZ
[447] Viz § 214 NNOZ

Jiné pojetí uplatňuje NNOZ také při zániku povinnosti zhotovitele provést dílo v případě zmaření díla. Oproti občanskému zákoníku, kdy je v hypotéze normy vždy jmenován zhotovitel, NNOZ namísto formulace „zhotovitel neodpovídá“ používá spojení „objednatel odpovídá“,[448] čímž předpokládá jeho zavinění.

Dílo je podle ust. § 218 odst. 1 NNOZ dokončeno, je-li objektivně způsobilé sloužit svému účelu. Navrhovatelé nepožadují předvedení funkčnosti díla. Opačný přístup než občanský zákoník volí NNOZ při úpravě práv a povinností objednatele při přejímce, kdy objednateli přiznává právo odmítnout převzetí, pokud vady brání užívání díla. NNOZ nepřejal systém občanského zákoníku přebírání s výhradami a bez výhrad, ale naopak zdůrazňuje jeho právo převzetí díla odmítnout. Dohodnou-li si smluvní strany provedení zkoušek k prokázání řádného dokončení díla, nemůže zkouška proběhnout, pokud objednatel předem oznámí zhotoviteli z vážných důvodů svou neúčast. Objednatel má také právo požadovat opakování zkoušek, musí však zhotoviteli nahradit náklady na jejich opakování.[449]

Totožně se předání předmětu díla – věci řídí obdobně ustanoveními kupní smlouvy, NNOZ však z opatrnosti výslovně upravuje časté případy předání jinými způsoby.

Ust. § 223 NNOZ benevolentněji definuje vadné dílo, když (oproti občanskému zákoníku, který stanoví, že dílo je vždy vadné, neodpovídá-li smlouvě) dílo má vady, neodpovídá-li celkovému dohodnutému výsledku a nemá-li dohodnuté vlastnosti. Pokud některý z těchto požadavků nebyl ve smlouvě specifikován, musí mít dílo vlastnosti díla obdobného.

Záruku díla dle ust. § 228 NNOZ může zhotovitel poskytnout i jednostranným prohlášením.

Při provádění stavby rozděluje NNOZ úpravu stavby a pozemku, jež souvisí s úpravou stavby. Stejně jako v případě všeobecného ustanovení, i zde NNOZ zahrnuje pod činnosti také montáž.[450]

Občanský zákoník požaduje, aby drobné vady podstatným způsobem neomezovaly užívání stavby *ani* nebránily užívání stavby funkčně *nebo* esteticky. NNOZ shodně stanoví, že takové vady nesmí podstatným způsobem omezovat užívání díla, ale přísněji dodává, že takové vady nesmí snižovat jeho funkčnost a ani vzhled.[451]

---

[448] Viz § 215 NNOZ
[449] Viz § 218 – 220 NNOZ
[450] Viz § 229 NNOZ
[451] Viz § 233 NNOZ

Odpovědnost za vady stavby se podle ust. § 234 NNOZ neuplatní, pokud byla na dílo poskytnuta záruka, nedochází tedy ke dvojí odpovědnosti zhotovitele za vady díla. NNOZ nepřejal zvláštní ochranu slabší smluvní strany při smluvním zkrácení odpovědnostní doby.

Zcela odlišně upravuje slovenský návrh v ust. § 235 NNOZ právo objednatele domoci se svých práv v případě, že se jich z kvalifikovaných důvodů nemůže domoci u zhotovitele. Občanský zákoník přísně zakotvuje solidární sdílenou odpovědnost některých subjektů, NNOZ však tuto odpovědnost modifikuje.[452] Oproti občanskému zákoníku však výslovně stanoví, že této odpovědnosti se subzhotovitel nemůže zprostit.[453]

7. 4 Zhodnocení úpravy

NNOZ je silně inspirován občanským zákoníkem jak v oblasti uspořádání, tak i obsahu norem. Navrhovatelé větší část ustanovení občanského zákoníku přejímají; některá ustanovení však zestručňují, jiná nepřebírají vůbec. Nově začleněná ustanovení přispívají plynulosti a přístupnosti NNOZ. Jednotlivé normy jsou v NNOZ zařazeny logicky jak podle jejich vzájemné souvislosti, tak i tradičního řazení ve smlouvě. Navrhovatelé upouští od složité a částečně roztříštěné úpravy smlouvy o dílo v občanském zákoníku a nahrazují ji úpravou jasnější, jednodušší a koncentrovanější. Z návrhu úpravy smlouvy o dílo vyplývá, že navrhovatelé oproti českému zákonodárci více akcentují smluvní autonomii účastníků, předpokládají více možností neformální dohody smluvních stran a řešení sporu v nalézacím řízení uvažují spíše jako poslední možnost.

Nutno však dodat, že občanský zákoník rekodifikační komisi podstatně usnadnil legislativní práce. Rekodifikační komise disponovala novým kodexem, který shrnul soukromoprávní předpisy státu, který se řídil totožnou právní úpravou (nehledě na novely). Úkol rekodifikační komise tak ležel zejména v úpravě a zjednodušení již hotového zákona. Další výhoda navrhovatelů spočívala v množství materiálu, který mohli k přizpůsobení občanského zákoníku použít; vyjádření odborné veřejnosti, oficiální výkladová stanoviska a první rozhodnutí soudů. Navrhovatelé tím mohli reagovat na některé nedostatky českého kodexu, které v počátcích jeho aplikace vyšly najevo.

---

[452] § 235 NNOZ: *„objednávateľ sa nemôže domôcť uspokojenia svojich práv z nesplnenia najmä preto, lebo na majetok zhotoviteľa bol vyhlásený konkurz, alebo zanikol…“*

[453] Polemika s právní povahou ust. § 2630 OZ viz kapitola 5. 1 Právní povaha ustanovení o stavbě jako díle.

Závěr

Smlouva o dílo je zajímavým smluvním typem s širokou variabilitou využití. Občanský zákoník v téměř padesáti ustanoveních nabízí podrobnou zákonnou úpravu smlouvy o dílo, jež je z větší části podpůrná. Záleží na vůli smluvních stran, zda jim navrhované podmínky vyhovují, nebo zda využijí své smluvní svobody a některé oblasti sjednají jinak.

S ohledem na šíři tématu jsem v úvodu stanovila, jakými oblastmi se tato práce bude zabývat. Nejprve jsem se rozhodla představit smlouvu o dílo obecně, poté jsem měla v úmyslu se podrobněji věnovat třem oblastem smlouvy o dílo: ceně díla, rozsahu díla a provedení díla a platebním podmínkám s přihlédnutím ke specifikům smlouvy o dílo na stavební práce. Mám za to, že vytyčené víle byly splněny.

V první části práce jsem stručně nastínila historický vývoj smlouvy o dílo na českém území až do současnosti, poté jsem se pokusila shrnout mezinárodní úpravu smlouvy o dílo. Vzhledem ke skutečnosti, že k dnešnímu dni nebyla přijata žádná mezinárodní smlouva o dílo,[454] jež by se zabývala hmotněprávní úpravou práv a povinností objednatele a zhotovitele, vyznívá tato podkapitola spíše nadbytečně. Dále jsem obecně představila vnitrostátní úpravu smlouvy o dílo podle občanského zákoníku, zabývala jsem se teoretickým zařazením smluvního typu, formou smlouvy o dílo a roztřídila náležitosti úpravy na typické a podstatné. V případě podstatných náležitostí jsem se vymezila k otázce, zda k podstatným částem smlouvy o dílo náleží také povinnost zhotovitele nést nebezpečí škody na věci. V závěru obecné části jsem vyjmenovala odlišné znaky smlouvy o dílo od smlouvy kupní, příkazní a pracovní smlouvy s několika praktickými postřehy.

Zvláštní část práce nejprve představila druhy právní povahy norem a uvedla jejich rozlišení podle občanského zákoníku. V další kapitole jsem shrnula zákonnou úpravu smlouvy o dílo na stavební práce a určila jsem právní povahu osmi speciálních ustanovení. Smlouva o dílo, jejímž sekundárním předmětem jsou stavební práce, byla představena spíše stručně, neboť i v této práce je zmiňována mimoděk, jako konkrétní případ smlouvy o dílo.

Těžiště této práce leží v kapitole 6. Kapitola nejprve představuje dynamický vztah objednatele a zhotovitele, ve kterém každý ze subjektů má odlišné zájmy, a k dokreslení vzájemného poměru smluvních stran se zabývá otázkou, kdy je objednatel slabší smluvní stranou. Každá z podkapitol se poté zabývá jednou z hlavních oblastí smlouvy o dílo, na které je upřena

[454] Oproti např. celistvé úpravě mezinárodní koupě zboží CISG v případě kupní smlouvy.

pozornost smluvních stran při provádění díla. Každá podkapitola představuje zákonnou úpravu, ta však není jen popisována, je dále analyzována a roztříděna podle rozličných kritérií. Jednotlivá ustanovení jsou pak podrobena testu kogentnosti s tím, že některým ustanovením (§ 2587 OZ, § 2597 OZ, § 2605 OZ § 2613 OZ) je ponechán větší prostor. Po rozdělení ustanovení podle jejich právní povahy se zabývám tím, jak mohou smluvní strany nejlépe ochránit své zájmy ve smlouvě. V závěru analyzované oblasti je ilustrováno, jak může být pojata smlouva o dílo na stavební práce, jež výrazně zvýhodňuje objednatele. Poslední kapitola shrnuje slovenský návrh občanského zákoníku, porovnává jeho jednotlivá ustanovení s ustanoveními občanského zákoníku[455] a akcentuje jejich odlišnosti; v závěru návrh hodnotí.

Teoretickým přínosem práce je vlastní kategorizace zákonných ustanovení příslušných částí smlouvy o dílo a začlenění judikatury jako klíče ke zjištění, zda bylo dílo sjednáno dostatečně určitě. Dále byla určena právních povaha analyzovaných ustanovení. V praxi může tato práce posloužit smluvním stranám zejména v procesu vyjednávání o textu smlouvy, neboť směřuje pozornost smluvních stran na kritické oblasti, kterými je vhodné se zabývat pečlivěji. Práce zároveň předkládá subjektům možnosti, jak uplatnit jejich zájmy v příslušných oblastech smlouvy. Dalším přínosem je porovnání úpravy smlouvy o dílo podle občanského zákoníku a dle pracovního návrhu nového slovenského občanského zákoníku v přehledné tabulce a výklad tabulky v poslední kapitole.

Vzhledem k praktickému zaměření této práce a obsaženým schématům je možné uvažovat o úpravě textu práce a jeho vydání např. ve formě brožury zaměřené na právní laiky nepodnikatele, kteří ve styku s ostatními subjekty uzavírají smlouvy o dílo.

Závěrem bych zdůraznila, že vzhledem k šíři zadaného tématu a jeho umělému omezení se nabízí nespočet dalších oblastí, ve kterých by se tato práce dala rozšířit, počínaje analýzou dalších oblastí smlouvy o dílo, jako jsou závazná prohlášení smluvních stran před uzavřením smlouvy, způsob provádění díla, odpovědnost za vady díla a záruka nebo způsoby ukončení smlouvy o dílo. Dále by bylo vhodné zabývat se vlivem spotřebitele jako smluvní strany na vzájemná práva a povinnosti ze smlouvy a také postavením dalších subjektů, které se mohou na provádění díla podílet (projektant, stavební dozor, subzhotovitel, subdodavatel, autorský dozor). Z teoretického hlediska by nebylo na škodu podrobněji rozebrat předchozí judikaturu a podrobit ji testu použitelnosti, stejně jako blíže porovnat předchozí právní úpravu s úpravou podle občanského zákoníku.

[455] V příloze č. 2 této práce.

Použité prameny a literatura

a) Prameny

Právní předpisy

Vnitrostátní právní předpisy

Zákon č. 946/1811 Sb. zák.soud., obecný zákoník občanský, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1950, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 69/1958 Sb., zákon o hospodářských vztazích mezi socialistickými organizacemi

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 101/1963 Sb., zákon o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1964 Zb., občiansky zákonník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník, ve znění pozdějších předpisů

Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky, ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č. 542/1992 Sb., ústavní zákon o zániku České a Slovenské Federativní Republiky

Ústavní zákon České národní rady č. 4/1993 Sb., ústavní zákon o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky ze dne 15. 12. 1992

Zákon č. 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Zákon č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém

Právní předpisy EU

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy

Nařízení Rady (ES) 44/2001 ze dne 22. 12. 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Mezinárodní dokumenty

UNCITRAL United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods

UNIDRIOT Principles of international commercial contracts

Ostatní

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012, občanský zákoník (konsolidovaná verze). Ministerstvo spravedlnosti [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR, s. 523-524 [cit.5.6.2017]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf. (Důvodová zpráva k NOZ)

Ministerstvo spravodlivosti SR. Legislatívny zámer Občianskeho zákonníka [online]. 2016 [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: http://www.justice.gov.sk/Stranky/Nase-sluzby/Nase-projekty/Obciansky-zakonnik/Obciansky-zakonnik.aspx.

Ministerstvo spravodlivosti SR. Zápisnica zo zasadnutia Predsedníctva Komisie pre rekodifikáciu súkromného práva zo dňa 23.05.2016 [online]. 2016 [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: http://www.justice.gov.sk/Stranky/Nase-sluzby/Nase-projekty/Obciansky-zakonnik/Obciansky-zakonnik.aspx

Judikatura

Soudní dvůr Evropské Unie

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 22. listopadu 2001. Cape Snc proti Idealservice Srl (C-541/99) a Idealservice MN RE Sas proti OMAI Srl (C-542/99). Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Giudice di pace di Viadana - Itálie. Spojené věci C-541/99 a C-542/99.

Ústavní soud ČR

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 12.7.2011, sp. zn. I ÚS 1264/11. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nalus.usoud.cz/

Nejvyšší soud ČR

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 31. 1. 1969, sp. zn. 5 Cz 12/68, Cit. 5.6.2017

Rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky, ze dne 18. 3. 1932, sp. zn. Rv I 2217/30. Dostupné ve: Sbírka rozhodnutí NS 1919-1948, Vážný, č. 11486.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 26. 11. 1998, sp. zn. 25 Cdo 1650/98. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 31. 7. 2000, sp. zn. 29 Cdo 51/2000. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 25. 10. 2000, sp. zn. 23 Cdo 2307/2000. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 8. 2001, sp. zn. 29 Odo 14/2001. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 14. 11. 2001, sp. zn. 29 Odo 50/2001. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 1. 2002 sp. zn. 25 Cdo 1164/2000. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 12. 3. 2002, sp. zn. 29 Odo 11/2001. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 21. 10. 2003, sp. zn. 32 Odo 543/2002. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 16. 12. 2003, sp. zn. 32 Odo 631/2002. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 27. 4. 2004, sp. zn. 33 Odo 513/2002. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 23. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 1067/2003. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 7. 2004, sp. zn. 32 Odo 543/2003. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 30. 3. 2006, sp. zn. 29 Odo 846/2003. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 22. 6. 2006, sp. zn. 32 Odo 983/2004. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 25. 9. 2006, sp. zn. 32 Odo 686/2005. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 3. 3. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2280/2007. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. 32 Odo 1103/2006. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 28. 3. 2007, sp. zn. 32 Odo 1403/2005. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 3. 2007 sp. zn. 33 Odo 209/2005. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 29. 3. 2007, sp. zn. 32 Odo 1387/2005. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Usnesení Nejvyššího soudu, ze dne 12. 7. 2007, sp. zn. 30 Cdo 2621/2006. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 29.8.2008, sp.zn. 32 Odo 542/2006, . část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 7. 4. 2009, sp. zn. 23 Cdo 17/2008. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 30. 4. 2009, sp. zn. 23 Cdo 3192/2007. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 6. 5. 2009, sp. zn. 28 Cdo 1764/2008. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 7. 7. 2009, sp. zn. 32 Cdo 2295/2008. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 9. 7. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2006/2009. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Usnesení Nejvyššího soudu, ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. 23 Cdo 1146/2007. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 14. 9. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2747/2009. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 22. 09. 2009, sp. zn. 32 Cdo 2592/2008. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 11. 2009, sp. zn. 28 Cdo 3090/2009, část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 11. 2. 2010, sp. zn. 23 Cdo 4156/2009. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 3 .2010, sp. zn. 32 Cdo 4167/2008. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 5. 2010, sp. zn. 32 Cdo 5170/2008. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 24. 8. 2010, sp. zn. 32 Cdo 1040/2009. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek velkého senátu Občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky, ze dne 8. 12. 2010, sp. zn. 31 Cdo 5241/2007. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 29. 8. 2011, sp. zn. 32 Cdo 1818/2011. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 25.10.2011, sp. zn. 23 Cdo 2664/2010. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 6. 12. 2011, sp. zn. 32 Cdo 3147/2010. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 25. 7. 2012, sp. zn. 23 Cdo 3904/2009. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 25. 7. 2012, sp. zn. 23 Cdo 3798/2009. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 30. 7. 2012, sp. zn. 33 Cdo 2500/2011. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 30.08.2012, sp. zn. 23 Cdo 206/2011. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 10. 10. 2012, sp. zn. 28 Cdo 338/2012. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 11. 2012 sp. zn. 33 Cdo 4101/2010. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 23 Cdo 2327/2011. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. 23 Cdo 964/2012. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 24. 6. 2013, sp. zn. 23 Cdo 4262/2011. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 31. 3. 2014, sp. zn. 23 Cdo 756/2012. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 5. 2014, sp. zn. 32 Cdo 546/2013. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 9. 2014 sp. zn. 23 Cdo 1579/2014. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 10. 8. 2015, sp. zn. 32 Cdo 3817/2013. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 26. 1. 2016, sp. zn. 23 Cdo 682/2014. část civilní. Cit. 5.6.2017. Dostupné z http://www.nsoud.cz/

b) Literatura

Odborné publikace

BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-735-7030-0.

DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7478-326-5.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. Právnické učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-864-7385-6.

HENDRYCH, Dušan. *Právnický slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

HULMÁK, M. a kol.: *Občanský zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2015. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9.

KLEE, Lukas. *Stavební smluvní právo*. Vydání první. ISBN 80-747-8804-0.

LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2015. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8.

MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-39-4.

PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku*. Praha: Linde, 1997. Zákony s poznámkami (Linde). ISBN 80-720-1095-6.

PLECITÝ, Vladimír, Josef VRABEC a Josef SALAČ. *Základy občanského práva*. 5., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-293-6.

RADVANOVÁ, Senta, Marta KNAPPOVÁ, Jiří ŠVESTKA a Jan DVOŘÁK. *Občanské právo hmotné*. 4., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2007. ISBN 80-7357-128-5.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. Vyd. 2., aktualiz. a dopl. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-735-7196-X.

SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo: systém a instituce*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3803-346.

ŠTANDERA, Jan. *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-519-0.

ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Obchodní zákoník: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 1994. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-354-7.

ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-807-4003-110.

TICHÝ, Milík. *Projekty a zakázky ve výstavbě*. V Praze: C.H. Beck, 2008. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-009-6.

WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Linde Praha, 2011. ISBN 978-807-2018-420

Odborné články

BŘÍZA, Petr. (Ne)omezená volba práva ve smlouvách mezinárodního obchodního styku podle Římské úmluvy a nového nařízení Řím I. *Právní rozhledy*. 2009, č. 2.

ELIÁŠ, Karel. K pojetí dispozitivního práva v občanském zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2015. č. 9.

HECZKO, Tomasz. Spoluodpovědnost za vady díla, jehož předmětem je stavba. *Právní rozhledy*. 2015, č. 13-14.

HORÁK, David. Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku (Pohled soudce na vybrané otázky a použitelnost stávající judikatury). *Bulletin advokacie*, 2014, č. 9.

JÄGER, Marek. Splnění závazku provést dílo podle obchodního zákoníku. *Právní rozhledy*. 2010, č. 11.

KÁČER, Marek. Modalita v práve. *Právník*. 2009, č. 10.

KOŽIAK, Jaromír. Zpráva z konference „Rekodifikace soukromého práva a změny ve výuce obchodního práva“. *Obchodněprávní revue*, 2012, č. 10.

KLEE, Lukáš. Určení ceny u smlouvy o dílo výstavbového projektu. *Obchodněprávní revue*. 2011, č. 6.

MAREK, Karel. Ke smlouvě o dílo podle nového občanského zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 10.

MELZER, Filip. Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*. 2013, č. 7.

PAUKNEROVÁ, Monika. Tři pohledy na mezinárodní kupní smlouvu: Vídeňská úmluva OSN, Nařízení Řím I a Společné evropské právo kupní smlouvy, *Obchodněprávní revue*, 2012, č. 6.

POHL, Tomáš. Několik praktických poznatků advokáta z aplikace ustanovení obchodního zákoníku o smlouvě o dílo v oblasti budování staveb. *Bulletin advokacie*. 1999, č. 8.

POHL, Tomáš. Cena jako náležitost smluv uzavíraných podle občanského a podle obchodního zákoníku: (dokončení). *Bulletin advokacie*. 1994, č. 2.

ŠTENGLOVÁ, Ivana. Odstoupení od smlouvy o dílo. *Právní rozhledy*. 2017, č. 1.

TELEC, Ivo. Zakázková díla architektonická. *Právní rozhledy*. 2010, č. 19.

ZOULÍK, František. Soukromoprávní ochrana slabší smluvní strany. *Právní rozhledy*. 2002, č. 3.

Internetové zdroje a novinové články

BEJČEK, Josef. Soukromoprávní ochrana slabšího obchodního partnera. Bulletin-advokacie.cz [online]. 2015, č. 9 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/soukromopravni-ochrana-slabsiho-obchodniho-partnera?browser=full

FALTÝNKOVÁ, Kristýna. Odpovědnost za vady projektové dokumentace při realizaci díla. *EPRAVO.CZ* [online]. 2016, č. 9 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/odpovednost-za-vady-projektove-dokumentace-pri-realizaci-dila-102177.html

KLEE, Lukáš. Změny předmětu a ceny díla veřejných zakázek na stavební práce v průběhu jejich realizace v kontextu nové směrnice EU pro zadávání veřejných zakázek. Bulletin-advokacie.cz [online]. 2015, č. 1 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/zmeny-predmetu-a-ceny-dila-verejnych?Browser=

Kolektiv viacerých autorov. Prvá ucelená verzia návrhu nového Občianskeho zákonníka. *Najpravo.sk* [online]. 2015(9) [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: http://www.najpravo.sk/clanky/prva-ucelena-verzia-navrhu-noveho-obcianskeho-zakonnika.html?print=1

MAREK, Karel. NOZ v praxi: Příkazní smlouva. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2014, č. 8 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/noz-v-praxi-prikazni-smlouva?browser=mobi

MELZER, Filip, TÉGL, Petr. Povinnost jednat v právním styku poctivě. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2014, č. 12 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/povinnost-jednat-v-pravnim-styku-poctive?browser=mobi

PAVEL, Jan. *Transakční náklady a veřejné zakázky?* [online]. Praha, 2006 [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: http://kvf.vse.cz/storage/1168943124_sb_pavel.pdf. Příspěvek v rámci řešení projektu č. 402/05/P009. Vysoká škola ekonomická v Praze.

RADOŠOVSKÝ, Petr. Rozhodné právo v závazkových vztazích z mezinárodního obchodu - pravidla určení rozhodného práva: část. I (hmotné normy v oblasti závazkových vztahů). *EPRAVO.CZ* [online]. 2003, č. 11 [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/obchodni-pravo/rozhodne-pravo-v-zavazkovych-vztazich-z-mezinarodniho-obchodu-pravidla-urceni-rozhodneho-prava-cast-i-hmotne-normy-v-oblasti-zavazkovych-vztahu-22337.html

RICHTER, Ondřej. Ke smlouvě o dílo podle nového občanského zákoníku. *EPRAVO.CZ magazín* [online]. 2013, č. 3, 105-106 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z:

http://www.iustitia.cz/_dataPublic/photo/_89a158bb47517aac6bdaf33ef0474d32/_Richter_Ke% 20smlouve%20o%20dilo%20dle%20NOZ.pdf

TANG, Zheng. Law Applicable in the Absence of Choice - The New Article 4 of the Rome I Regulation. *Modern Law Review*. 2008, 71(5), 785-800. DOI: 10.1111/j.1468-2230.2008.00715.x. ISSN 00267961. Dostupné také z: http://doi.wiley.com/10.1111/j.1468-2230.2008.00715.x

TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. *Závazkové vztahy s mezinárodním prvkem: Školení pro advokátní koncipienty*. 2010. Brno. Dostupné z: http://www.cak.cz/assets/zavazkove-vztahy-s-mezinarodnim-prvkem---judr--simona-travnickova.pdf

Seznam zkratek

ABGB	Zákon č. 946/1811 Sb.zák.soud., obecný zákoník občanský, ve znění pozdějších předpisů („obecný občanský zákoník“)
CISG	Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží
ČSFR	Česká a Slovenská federativní republika
EU	Evropská Unie
Nařízení Řím I.	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy
NNOZ	pracovní návrh nového slovenského občanského zákoníku odevzdaný dne 16. 9. 2015
ObčZák	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů („předchozí občanský zákoník“)
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů („obchodní zákoník“)
o.s.ř.	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník („občanský zákoník“)
StObčZák	Zákon č. 141/1950, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů („střední občanský zákoník“)
UNIDROIT	International Institute for the Unification of Private Law
UNCITRAL	United Nations Commission on International Trade Law
ZMPS	Zákon č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém

Seznam schémat

Schéma 1 Nárok na zaplacení jiné ceny díla při změně díla 53
Schéma 2 Způsoby dohody o ceně díla 66
Schéma 3 Změny ceny díla 67
Schéma 4 Provedení díla 80
Schéma 5 Propojení kontroly díla a dokončení díla 85

Seznam příloh

Příloha 1 Smlouva o dílo 126
Příloha 2 Porovnání právních úprav 142

Příloha 1 Smlouva o dílo

Dnešního dne uzavřeli

objednatel:

Obchodní společnost
Sídlem
IČ
DIČ
Zastoupena
Bankovní spojení
Tel.
E-mail

(dále jen: „*Objednatel*“)

a

zhotovitel:

Obchodní společnost
Sídlem
IČ
DIČ
Zastoupena
Bankovní spojení
Tel.
E-mail
Obchodní rejstřík

(dále jen: „*Zhotovitel*“)
(dále společně též: „*Smluvní strany*“)

tuto

SMLOUVU O DÍLO

uzavřenou podle čl. § 2586 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník,
(dále jen: „**Smlouva**“)

1. Základní ustanovení

1.1. Zhotovitel se touto Smlouvou zavazuje provést pro Objednatele dílo „xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx“, v rozsahu specifikovaném touto Smlouvou podle projektové dokumentace pro provedení stavby, a to řádně a včas. Objednatel se zavazuje za podmínek určených Smlouvou dílo převzít a uhradit cenu díla.

1.2. Místem plnění je areál v sídle Objednatele v xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx. Umístění díla v rámci

areálu Objednatele vyplývá z projektové dokumentace pro provedení stavby.

2. Úvodní prohlášení

2.1. Výše uvedení zástupci Smluvních stran prohlašují, že jsou oprávněni za Smluvní strany Smlouvu podepsat a k platnosti této Smlouvy není třeba podpisu jiných osob.

2.2. Zhotovitel prohlašuje, že je v ekonomicky dobré kondici, není v úpadku, a není osobou ohroženou vstupem do insolvenčního řízení. Zhotovitel dále prohlašuje, že vůči němu není vedena exekuce nebo výkon rozhodnutí a že nemá žádné dluhy po splatnosti, jejichž splnění by mohlo být vymáháno v exekuci. Zhotovitel dále prohlašuje, že s ním není veden žádný spor, v němž by neúspěch vedl k takové jeho povinnosti, jejíž plnění by destabilizovalo jeho hospodářskou situaci nebo jinak ohrozilo plnění jeho povinností podle této Smlouvy.

2.3. Objednatel prohlašuje, že je v ekonomicky dobré kondici, není v úpadku, a není osobou ohroženou vstupem do insolvenčního řízení. Objednatel dále prohlašuje, že vůči němu není vedena exekuce nebo výkon rozhodnutí a že nemá žádné dluhy po splatnosti, jejichž splnění by mohlo být vymáháno v exekuci. Objednatel dále prohlašuje, že s ním není veden žádný spor, v němž by neúspěch vedl k takové jeho povinnosti, jejíž plnění by destabilizovalo jeho hospodářskou situaci nebo jinak ohrozilo plnění jeho povinností podle této Smlouvy.

2.4. Zhotovitel se zavazuje provést pro Objednatele dílo svým jménem, bez vad a nedodělků, ve smluveném termínu, na své náklady a nebezpečí, podle projektové dokumentace pro provedení stavby popsané v čl. 3.2.1 Smlouvy, zpracované společností xxxxxxxxxxxxxxxxxx. (dále jen: „*Projektant*“).

2.5. Zhotovitel se zavazuje provést dílo v nejvyšší možné dosažitelné kvalitě a jakosti v souladu se Smlouvou, s projektovou dokumentací zpracované Projektantem, s českými technickými normami a přejatými evropskými normami (závaznými i doporučujícími) a v souladu s obecně závaznými právními předpisy platnými v České republice v době provedení díla. V případě, že se v podkladech pro provádění stavby vyskytne rozpor, priority podkladů jsou stanoveny takto: 1) technický a kvalitativní popis včetně obrazových příloh vybraných výrobků 2) výpisy výplní otvorů a podrobností (stavba) a specifikace strojů a zařízení (profese) 3) Výkresová část projektové dokumentace 4) Výkazy výměr

2.6. Zhotovitel prohlašuje, že se v plném rozsahu seznámil s rozsahem a povahou díla a že jsou mu známy veškeré technické, kvalitativní a jiné podmínky nezbytné k realizaci díla a že disponuje takovými odbornými znalostmi, výrobními kapacitami a praktickými odborně-řemeslnými zkušenostmi, které jsou k provedení celého bezvadného díla řádně a včas nezbytné.

2.7. Zhotovitel prohlašuje, že je podrobně seznámen s obsahem a rozsahem prací a místními podmínkami na staveništi a na základě předaných podkladů prohlašuje, že je schopen dílo ve Smlouvou požadované kvalitě za dohodnutou cenu a v dohodnutém termínu řádně provést.

2.8. Zhotovitel garantuje proveditelnost díla podle projektové dokumentace pro provedení stavby zpracovanou Projektantem.

2.9. Zhotovitel prohlašuje, že si zkontroloval předkládané výkazy výměr s předloženou projektovou dokumentací zpracovanou Projektantem a že neshledal žádné nedostatky a nesrovnalosti.

2.10. Zhotovitel prohlašuje, že se podrobně seznámil se stavebními povoleními a rozhodnutím vydaným Městským úřadem xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx , a se stanovisky dalších orgánů státní správy a zavazuje se provádět dílo v souladu s těmito rozhodnutími.

3. Vymezení díla

3.1. Předmětem plnění podle Smlouvy je zhotovení (kompletní realizace) díla (stavby) - xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx., v areálu Objednatele v xxxxxxxxxxxxxx, za podmínek stanovených Smlouvou (dále jen: „*Dílo*“).

3.2. Rozsah prací a vymezení předmětu díla - xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.., jsou podrobně specifikovány:

3.2.1. dokumentací pro provedení stavby vypracované Projektantem (dále jen „*PD*“), jež tvoří jako Příloha č. 1 nedílnou součást Smlouvy;

3.2.2. položkovým rozpočtem předloženým Zhotovitelem (dále jen: „*Položkový rozpočet*“), jež tvoří jako Příloha č. 2 nedílnou součást Smlouvy;

3.3. Zhotovením Díla se krom vlastní stavební realizace Díla rozumí zejména též:

- vypracování realizační dokumentace tzn. dílenských a výrobních výkresů v tištěné i digitální formě (4x v tištěné a 2x digitální formě ve formátu dwg) a jejich odsouhlasení Projektantem;
- zpracování a předložení podkladů pro vypracování dokumentace skutečného provedení stavby dle pokynů Projektanta;
- realizace veškerých technických a organizačních opatření nutných k zajištění průběhu stavebních prací a úplnému dokončení celého Díla v rozsahu dle PD za podmínek uvedených v příslušném stavebním povolení a v termínech podle Smlouvy, zejména přechodná dopravní a ochranná technická bezpečnostní opatření, dodávky energií apod.;
- předání dokladů ke kolaudačnímu řízení, dokladů o předepsaných zkouškách a revizích včetně zkoušek komplexních a dokladů k součástem Díla (záruční listy, návody k obsluze, certifikáty apod.)
- odstranění případných zjištěných vad a nedodělků Díla;
- vyklizení a úklid staveniště po provedení Díla;
- provedení zaškolení zaměstnanců Objednatele u zabudovaných zařízení vyžadujících obsluhu s dodáním návodu na obsluhu takového zařízení v českém jazyce;
- předložení návrhu servisních smluv Objednateli.

3.4. Součástí Díla jsou i práce, výkony, úkony či jednání blíže nespecifikované v čl. 3.3 Smlouvy, které jsou nezbytné k řádnému provedení Díla a o kterých vzhledem ke své kvalifikaci a zkušenosti Zhotovitel měl nebo mohl vědět.

3.5. Standard provedení díla je dán Smlouvou, PD, obecně závaznými předpisy a technickými normami. Zhotovitel se zavazuje, že Objednatele upozorní na případnou možnost vhodnějšího technického postupu či materiálu apod., než je uveden v PD. Zhotovitel není oprávněn použít jiné materiály, technologické postupy, zařízení, výrobky apod. oproti PD bez předchozího

písemného souhlasu Objednatele.

3.6. Objednatel je oprávněn vyjmout práce nebo výkony ze zadaného rozsahu Díla (méněpráce). Objednatel je oprávněn požadovat po Zhotoviteli provedení dalších prací a výkonů i zcela zřejmě nad rámec kompletního Díla dle Smlouvy nebo PD (vícepráce), které je Zhotovitel povinen zajistit. Vícepráce budou oceněny postupem podle čl. 5.8 Smlouvy.

3.7. Všechny případné změny a modifikace rozsahu Díla a požadované více nebo méně práce budou zapsány do deníku víceprací vedeného Zhotovitelem. Zhotovitel do 5 (pěti) pracovních dnů předloží cenovou a v případě většího rozsahu změny i termínovou nabídku požadované změny. Objednatel se k návrhu vyjádří do 5 (pěti) pracovních dnů. Bude-li Objednatel s návrhem souhlasit, bude změna oběma Smluvními stranami potvrzena uzavřením písemného dodatku ke Smlouvě. Předmětem dodatku bude i případná změna termínů Smlouvy nebo ceny Díla.

3.8. Bez řádně odsouhlasené změny Díla postupem uvedeným v této Smlouvě, nebudou změny Díla Zhotovitelem provedeny. Pro vyloučení pochybností si Smluvní strany ujednávají, že Zhotovitel není povinen k realizaci změny bez oboustranně podepsaného změnového listu ve formě Dodatku ke smlouvě.

4. Termín výstavby a postup prací

4.1. Zhotovitel se zavazuje řádně, včas a za podmínek určených ve Smlouvě:

- zahájit realizaci Díla nejpozději do 1.3.2016
- dokončit a předat Dílo do zkušebního provozu nejpozději do30.10.2016

4.2. Nedílnou součástí Smlouvy je věcný, časový a finanční harmonogram stavby (dále jen: „*Harmonogram*“), který tvoří přílohu č. 3 Smlouvy. Harmonogram stanoví závazné rozdělení Díla do etap, závazné termíny realizace těchto etap a harmonogram fakturace v návaznosti na předání příslušných dokončených etap.

4.3. V případě, že z jakýchkoliv důvodů na straně Objednatele nebude možné termín zahájení realizace Díla podle čl. 4.1 Smlouvy dodržet, je Objednatel oprávněn posunout termín zahájení realizace Díla na dobu pozdější. V závislosti na posunutí termínu zahájení realizace Díla se Zhotoviteli automaticky posouvají veškeré termíny pro dokončení a předání Díla jednotlivých etap Díla i celého Díla. Pokud Objednatel odloží termín zahájení realizace Díla o více než 60 (šedesát) dnů, je Zhotovitel oprávněn od Smlouvy odstoupit.

4.4. Zhotovitel je povinen zahájit realizaci Díla a řádně v ní pokračovat nejpozději do 5 (pěti) dnů ode dne protokolárního odevzdání staveniště. Pokud Zhotovitel realizaci Díla nezahájí ani ve lhůtě 30 (třiceti) dnů ode dne protokolárního odevzdání staveniště, je Objednatel oprávněn od Smlouvy odstoupit.

4.5. Termín dokončení a předání Díla i etap dle Harmonogramu se prodlužuje o:

- dobu trvání okolností vyšší moci;
- dobu trvání natolik nepříznivých klimatických podmínek, které zcela znemožňují dodržovat technologické postupy pro provádění Díla. Při teplotě nižší než -5°C v 8.00 SEČ jsou klimatické podmínky vždy považovány za nepříznivé a není přípustné provádět stavební činnost. Klimatické podmínky budou v případě pochybností posuzovány dle

údajů Českého hydrometeorologického ústavu z měřící stanice Brandýs nad Labem – st.B (id stanice: P2BRAN01).

Tyto okolnosti musí být prokazatelně zaznamenány a odsouhlaseny Objednatelem nebo TDI (viz čl. 8 Smlouvy) zápisem ve stavebním deníku.

5. Cena Díla

5.1. Objednatel se zavazuje uhradit Zhotoviteli za provedení Díla v souladu s touto Smlouvou cenu ve výši xxxxxxxxxxx ,-Kč (slovy xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx korun českých) (dále jen: *„Cena Díla“*). K dohodnuté Ceně Díla bude Zhotovitel účtovat DPH v zákonné výši.

5.2. Cena jednotlivých dílčích dodávek a prací je uvedena v Položkovém rozpočtu.

5.3. Cena Díla je cenou maximální a nejvýše přípustnou, platnou po celou dobu zhotovování Díla. Cenu Díla není možné překročit, pokud to Smlouva výslovně neupravuje.

5.4. Cena Díla obsahuje veškeré náklady Zhotovitele k provedení Díla a je stanovena pro rozsah Díla podle Smlouvy a PD. V Ceně Díla jsou dále zahrnuty zejména:

- náklady na zařízení staveniště, pomocné a zabezpečovací konstrukce, na dopravu materiálu, zemin a jiných věcí, na likvidaci odpadů vznikajících v průběhu stavby, náklady na převod práv, pojištění, daně, cla, poplatky, náklady na dopravní značení, náklady na uvedení Díla do provozu, náklady na nutná či úřady stanovená opatření k realizaci Díla;
- náklady na veškeré energie nezbytné pro realizaci Díla;
- poplatky za zábory pozemků, za uložení zemin na skládky, připojení budov na inženýrské sítě,
- náklady na dodavatelskou realizační a dílenskou dokumentaci, geodetickou činnost na staveništi;
- náklady na provedení potřebných zkoušek, zaškolení a revizí apod., včetně všech příslušných a normami, vyhláškami stanovených zkoušek materiálů, dílů a předávacích zkoušek,
- náklady na odstranění škod na zhotovovaném Díle až do jeho protokolárního předání a převzetí bezvadného Díla.

5.5. Cena Díla může být měněna pouze za podmínek uvedených ve Smlouvě, a to konkrétně v případě:

- víceprací – postupem podle čl. 5.8 Smlouvy,
- méněprací – automatickým snížením Ceny Díla podle čl. 5.9 Smlouvy.

5.6. Cena Díla zahrnuje veškerá rizika Zhotovitele, včetně rizik změn tržních podmínek, cen stavebních materiálů, cen práce, změn daní (kromě DPH) či jiných odvodů a poplatků. Cena Díla zahrnuje i dohodu, že nebezpečí změny okolností je na straně Zhotovitele.

5.7. Zhotovitel nemá právo domáhat se navýšení Ceny Díla z důvodů chyb nebo nedostatků Položkového rozpočtu nebo PD.

5.8. Objednatel je oprávněn požadovat po Zhotoviteli vícepráce v souladu s čl. 3.6 Smlouvy, pro které Zhotovitel vždy vypracuje cenovou nabídku, která v jednotlivých položkách nebude převyšovat:

- cenu obdobných položek uvedených v Položkovém rozpočtu;
- pokud se příslušné položky v Položkovém rozpočtu nevyskytují, pak jednotkovými cenami ÚRS Praha a.s. vydanými v období realizace těchto položek;
- pokud nelze využít pro ocenění příslušných položek zásady výše uvedené, je na tuto skutečnost Zhotovitel povinen Objednatele upozornit a cena těchto položek bude stanovena na základě individuální kalkulace materiálu a hodinových sazeb pracovníků vycházejících z průměru tří nabídek předložených Zhotovitelem o potenciálních subdodavatelů odsouhlasené Objednatelem v případě, že nebude nalezena shoda, pak jako cena v místě a čase obvyklá.

5.9. V případě méněprací bude jejich cena z celkové ceny Díla automaticky odečtena ve výši, ve které je uvedena v Položkovém rozpočtu.

6. Platební podmínky

6.1. Cena Díla bude Objednatelem Zhotoviteli hrazena dle Harmonogramu, a to na základě dílčích faktur Zhotovitele a konečné faktury Zhotovitele. K fakturované částce bude účtována DPH podle aktuálně platných právních předpisů.

6.1.1. Faktura musí vždy obsahovat zákonné náležitosti běžného daňového dokladu dle zákona č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty, s tím, že nad rámec zákonných požadavků musí obsahovat označení Smlouvy, podpis a razítko Zhotovitele.

6.2. Dílčími fakturami bude Zhotovitel Objednateli v souladu s Harmonogramem účtovat částku představující 90 % ceny příslušené etapy podle Harmonogramu, a to vždy po dokončení a předání bezvadné příslušné etapy podle Harmonogramu.

6.2.1. Před dokončením příslušné etapy Díla je Zhotovitel povinen Objednatele vyzvat k zahájení přejímacího řízení příslušné etapy zápisem ve stavebním deníku nejpozději 3 (tři) pracovní dny před faktickým dokončením příslušné etapy.

6.2.2. Součástí přejímacího řízení příslušné etapy bude soupis etapového předávacího protokolu, jehož obsahem bude zejména popis případně zjištěných vad a nedodělků etapy s termíny jejich odstranění a jednoznačný projev vůle Smluvních stran, že etapu předávají a přebírají (dále jen: „*Etapový předávací protokol*“).

6.2.3. Právo fakturace vzniká Zhotoviteli dnem předání řádně provedené etapy bez vad a nedodělků podle Etapového předávacího protokolu. Bezvýhradný podpis Etapového předávacího protokolu Objednatelem se považuje za odsouhlasení fakturace příslušné etapy předpokládané podle Harmonogramu.

6.2.4. Předáním a převzetím etapy nezaniká právo Objednatele vytknout při konečném předání a převzetí Díla jako celku Zhotoviteli vady a nedodělky etapy předané a převzaté Etapovým předávacím protokolem. Převzetí etapy Objednatelem nemá vliv na skutečnost, že po celou dobu provádění Díla nese nebezpečí škody na celém Díle Zhotovitel.

6.3. Konečnou fakturou Zhotovitel Objednateli vyúčtuje částku představující 10 % Ceny Díla, a to po

dokončení a předání celého bezvadného Díla, pravomocné kolaudaci celého Díla a po řádném uplynutí doby zkušebního provozu Díla podle čl. 10.1 Smlouvy.

6.3.1. Konečná faktura musí kromě obecných náležitostí a náležitostí dle čl. 6.1.1. Smlouvy obsahovat:

- výslovný název „konečná faktura“;
- celkovou Cenu Díla bez DPH;
- soupis všech uhrazených dílčích faktur za etapy.

6.4. Konečná faktura je splatná takto:

- první splátka představující 5 % Ceny Díla ve lhůtě 30 (třiceti) dnů ode dne doručení Objednateli;
- druhá splátka představující 1 % Ceny Díla ve lhůtě 24 (dvaceti čtyř) měsíců od počátku běhu základní záruční doby,
- třetí splátka představující 1 % Ceny Díla ve lhůtě 36 (třiceti šesti) měsíců od počátku běhu základní záruční doby,
- čtvrtá splátka představující 1 % Ceny Díla ve lhůtě 48 (čtyřiceti osmi) měsíců od počátku běhu základní záruční doby,
- pátá splátka představující 1 % Ceny Díla ve lhůtě 60 (šedesáti) měsíců od počátku běhu základní záruční doby,
- šestá splátka představující 1 % Ceny Díla po skončení základní záruční doby v trvání 72 (sedmdesát dva) měsíců podle čl. 11.2.1 Smlouvy.

6.5. Odložené splátky konečné faktury (tj. druhá až šestá splátka) budou hrazeny na základě písemné výzvy Zhotovitele doručené Objednateli nejméně 30 (třicet) dnů před splatností příslušené splátky konečné faktury.

6.6. Objednatel je oprávněn vrátit Zhotoviteli fakturu, která neobsahuje požadovanou náležitost nebo má jiné závady v obsahu. Ve vrácené faktuře musí vyznačit důvod vrácení. Nová lhůta splatnosti začne plynout dnem doručení opravené a správné faktury Objednateli.

6.7. Faktura je splatná ve lhůtě 30 (třiceti) dnů ode dne doručení Objednateli, není-li ujednáno jinak (konečná faktura).

7. Podmínky provádění Díla

7.1. Objednatel bude se Zhotovitelem v průběhu realizace Díla spolupracovat a poskytovat mu prostřednictvím osoby pověřené technickým dozorem či autorským dozorem potřebné konzultace, informace a součinnost ve smyslu této Smlouvy. Objednatel je povinen Zhotoviteli při odevzdání staveniště bezplatně předat 3 paré PD.

7.2. Zhotovitel prohlašuje, že si je vědom skutečnosti, že Dílo bude realizovat za plného provozu stávajícího areálu Objednatele a zavazuje se tomu přizpůsobit postup realizace Díla a vždy postupovat tak, aby realizace Díla co možná nejméně ovlivňovala provoz stávající části areálu Objednatele.

7.3. Zhotovitel bude při realizaci Díla postupovat samostatně, odborně a v souladu se svými

povinnostmi podle této Smlouvy. Zhotovitel může části Díla provádět prostřednictvím jiných odborně způsobilých osob (subzhotovitelů). Zhotovitel však vždy odpovídá Objednateli tak, jako by Dílo prováděl sám. Zhotovitel se zavazuje informovat Objednatele o subzhotovitelích, kteří se budou podílet na realizaci Díla.

7.4. Zhotovitel se při realizaci Díla zavazuje postupovat podle této Smlouvy, odsouhlasené PD, rozhodnutí stavebního úřadu a jiných dotčených orgánů, obecně závazných právních předpisů a technických norem.

7.5. Zhotovitel odpovídá za bezpečnost a ochranu zdraví všech osob v prostoru staveniště, jejich vybavení ochrannými pracovními pomůckami a za to, že všichni pracovníci, včetně pracovníků subzhotovitelů, splňují veškeré platné pracovněprávní předpisy. Zhotovitel zajistí na svůj náklad veškerá potřebná ochranná opatření pro zamezení poškození věcí Objednatele i věcí třetích osob a ohrožení zdraví pracovníků svých, zaměstnanců Objednatele i třetích osob. Zhotovitel se zavazuje dodržovat platné hygienické předpisy. Plnění těchto povinností Zhotovitele je Objednatel oprávněn kdykoliv kontrolovat.

7.6. Zhotovitel se zavazuje účastnit se kolaudačního řízení, včetně všech případných dílčích kolaudačních řízení, připravit veškeré podklady k tomuto řízení a následně v souladu s pokyny Objednatele realizovat veškeré případné požadavky z těchto řízení vyplývajících.

7.7. Zhotovitel zajistí bezplatné předložení návrhů servisních smluv u společností, které mají od výrobců zabudovaných zařízení oprávnění k servisní činnosti podle záručních podmínek.

7.8. Přesný termín převzetí staveniště navrhne Zhotovitel Objednateli nejméně 5 (pět) pracovních dní předem. Zhotovitel se zavazuje písemně vyzvat Objednatele k protokolárnímu odevzdání a převzetí staveniště nejpozději 5 (pět) kalendářních dnů před sjednaným termínem zahájení realizace Díla podle čl. 4.1 Smlouvy. Objednatel staveniště odevzdá Zhotoviteli prosté všech právních závad a nároků třetích osob.

7.8.1. O odevzdání a převzetí staveniště se pořídí protokol podepsaný zástupci Smluvních stran.

7.8.2. Při odevzdání staveniště označí Objednatel Zhotoviteli přípojná místa pro odběr elektřiny a vody pro realizaci Díla. Náklady na odběr všech médií hrazených Objednatelem bude Zhotovitel Objednateli kompenzovat dle skutečné spotřeby.

7.9. Zhotovitel si zajistí zábory veřejných prostranství včetně úhrady poplatků a zajistí plnění podmínek, za kterých byl zábor povolen. Veškeré náklady s tím spojené jsou součástí Ceny Díla. Zhotovitel je povinen uhradit i případné pokuty za užívání veřejných ploch po dobu delší, než jaká byla povolena či sjednána.

7.10. Zhotovitel zajistí vyznačení stávajících podzemních inženýrských sítí na staveništi. Za případné poškození podzemních inženýrských sítí při realizaci Díla odpovídá Zhotovitel.

7.11. Zhotovitel je povinen důsledně dodržovat pořádek a čistotu na staveništi. Zhotovitel je povinen na své náklady odstraňovat odpady a nečistoty vzniklé při realizaci Díla, a to v souladu s platnými právními předpisy. Zhotovitel je povinen neodkladně zajistit úklid veřejných komunikací v případech znečištění způsobených realizací Díla.

7.12. Zhotovitel je povinen řádně zabezpečit staveniště, zajistit jeho střežení a dodržovat veškeré hygienické, požární a ekologické předpisy, předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a

veškeré podmínky stavebního povolení. V Ceně Díla je zahrnuto zřízení provozní a sociální části zařízení staveniště.

7.13. V případě, že se vyskytne nutnost koordinace s jinými dodávkami pro Objednatele, které nejsou součástí Díla nebo byly z Díla vyňaty, je Zhotovitel povinen řídit se pokyny Objednatele, TDI a AD (viz čl. 8 Smlouvy) při koordinaci s takovými jinými dodávkami. Zhotovitel se zavazuje, že osobám poskytujícím Objednateli takové dodávky umožní vstup na staveniště, poskytne jim oproti úhradě napojení na zdroje el. energie a vody, umožní vykládku a dopravu dodávek na místo a poskytne ostatní přípomoci oproti úhradě, ev. další součinnost nutnou k realizaci takových dodávek.

7.14. Zhotovitel je povinen vyklidit staveniště bezodkladně, nejpozději do 15 (patnácti) dnů po dokončení Díla a protokolárně je předat Objednateli. Po uplynutí této doby může Zhotovitel ponechat v místě určeném Objednatelem (dochozí vzdálenost) jen stroje a zařízení, popř. materiál, potřebné k odstranění případných vad a nedodělků Díla. Staveniště musí být zbaveno veškerých odpadů, nečistot apod., s tím, že plochy musí být ve stavu odpovídajícímu PD, pokud jsou součástí Díla, popř. musí být uvedeny do původního stavu, pokud součástí Díla nejsou.

8. Kontrola provádění Díla

8.1. Objednatel má právo po celou dobu realizace Díla kontrolovat jeho provádění, a to zejména prostřednictvím technického dozoru Objednatele a autorského dozoru Projektanta (dále jen: „*AD*“).

8.1.1. Objednatel bude při realizaci Díla provádět na staveništi technický dozor Objednatele prostřednictvím osoby, jejíž jméno a příjmení bude Objednatelem Zhotoviteli sděleno při odevzdání staveniště a bude uvedeno v písemném protokolu o odevzdání staveniště a současně zapsáno ve stavebním deníku (dále jen „*TDI*“). Tím není dotčeno právo Objednatele kontrolovat provádění Díla prostřednictvím jiných osob jím určených.

8.1.2. Objednatel, TDI a AD jsou oprávněni v rámci kontroly realizace Díla kdykoli v průběhu realizace Díla vstoupit na staveniště. Zhotovitel je povinen tuto kontrolu v plném rozsahu umožnit a poskytnout těmto osobám za tímto účelem potřebou součinnost.

8.1.3. Zhotovitel je povinen v průběhu realizace Díla zajistit Objednateli, TDI a AD přístup ke stavebnímu deníku. Zhotovitel je povinen předložit bez zbytečného odkladu, nejpozději do 3 pracovních dnů, Objednateli a TDI na jejich žádost veškeré písemné doklady o realizaci Díla.

8.1.4. Zjistí-li Objednatel, TDI nebo AD, že Zhotovitel postupuje při realizaci Díla v rozporu se svými smluvními povinnostmi, je Objednatel oprávněn požadovat, aby Zhotovitel odstranil vady a nedostatky takto vzniklé.

8.2. Pro zabezpečení kontroly provádění Díla se Smluvní strany dohodly na konání kontrolních dnů. Seznam základních kontrolních dnů je uveden v Harmonogramu. Svolání kontrolních dnů předpokládaných v Harmonogramu je povinností Zhotovitele. Ke svolání dalších kontrolních dnů je oprávněn Objednatel nebo TDI zápisem ve stavebním deníku. Při kontrolních dnech Zhotovitel Objednatele informuje o stavu rozpracovanosti Díla. Zhotovitel zajistí účast svých kompetentních zaměstnanců, případně dalších osob požadovaných Objednatelem na kontrolních dnech.

8.3. Zhotovitel se zavazuje vyzvat Objednatele a TDI písemně zápisem ve stavebním deníku k prověření všech prací, které mají být podle popisu v PD zakryty, a to minimálně 3 (tři) dny předem. Předepsané zkoušky prokazující bezchybnost provedení zakrývaných částí Díla, musí být provedeny před jejich zakrytím, a to tak, aby výsledky těchto zkoušek byly k dispozici při kontrole zakrývaných částí Díla.

9. Stavební deník

9.1. Zhotovitel je povinen vést stavební deník. Zhotovitel je povinen prostřednictvím stavbyvedoucího do stavebního deníku denně zapisovat všechny údaje vyžadované právními předpisy a dále veškeré údaje, které jsou důležité pro řádnou realizaci Díla, zejména podrobné údaje o časovém postupu prací. Zhotovitel je povinen zajistit zápis do stavebního deníku, kdykoli se během realizace Díla vyskytne nestandardní okolnost či mimořádná událost.

9.1.1. Stavební deník bude veden od zahájení realizace Díla, do okamžiku převzetí Díla bez vad a nedodělků. Stavební deník bude umístěn u stavbyvedoucího Zhotovitele.

9.1.2. Stavební deník obsahuje zejména přesné označení Smluvních stran, TDI, AD, seznam dokumentace Díla, včetně změn a doplňků, přehled všech provedených zkoušek jakosti, seznam úředních rozhodnutí a dokladů týkajících se Díla.

9.1.3. Listy stavebního deníku musí být očíslovány. Denní záznamy budou vyhotovovány ve 2 (dvou) stejnopisech a to po 1 (jednom) pro každou Smluvní stranu.

9.1.4. Zhotovitel je povinen chránit stavební deník před ztrátou či poškozením. V případě ztráty či poškození stavebního deníku nese veškeré rizika z toho vyplývající Zhotovitel a v pochybnostech se chybějící informace posuzují ve prospěch Objednatele.

9.1.5. Zhotovitel je povinen vždy v první pracovní den kalendářního týdne odeslat na e-mail Objednatele xxxxxxxxxxx kopie (scan ve formátu .pdf) zápisů ze stavebního deníku z předešlého kalendářního týdne.

9.2. Kontrolu stavebního deníku a zápisy provádí zmocnění zástupci Zhotovitele a Objednatele, zejména TDI a AD. Záznamy do stavebního deníku jsou oprávněni provádět i orgány zmocněné stavebním zákonem. Smluvní strana je povinna se ke stanoviskům druhé Smluvní strany vyjadřovat nejpozději do 3 (tří) pracovních dnů.

9.3. Zápisy ve stavebním deníku se nepovažují za změnu Smlouvy, ale mohou sloužit jako podklad pro vypracování případných dodatků ke Smlouvě.

9.4. Ustanovení o vedení a náležitostech stavebního deníku se použijí přiměřeně i pro deník víceprací a méněprací, který je součástí stavebního deníku a do kterého se tyto údaje zapisují a jsou zde evidovány.

10. Předání, převzetí a zkušební provoz díla

10.1. Zhotovitel je povinen v termínu dle Smlouvy a Harmonogramu celé Dílo dokončit a předat jej Objednateli do zkušebního provozu. Zkušební provoz je předpokládán v trvání 1 (jednoho) měsíce a slouží k odzkoušení veškerých součástí Díla a odstranění vad a nedodělků (dále jen: „*Zkušební provoz*“).

10.1.1. Doba Zkušebního provozu neskončí dříve, než nabude právní moci kolaudační rozhodnutí.

10.1.2. Zhotovitel je povinen nejméně 5 (pět) kalendářních dnů předem oznámit zápisem ve stavebním deníku Objednateli den, kdy bude Dílo připraveno k předání do Zkušebního provozu. O průběhu předávacího řízení bude sepsán protokol o předání do Zkušebního provozu, jehož obsahem bude zejména popis zjištěných vad a nedodělků s termínem jejich odstranění (dále jen: „*Protokol o předání do Zkušebního provozu*“).

10.1.3. Objednatel je během Zkušebního provozu oprávněn Zhotoviteli vytknout další, a to i zjevné, zjištěné vady a nedodělky.

10.1.4. Během Zkušebního provozu Zhotovitel odstraní vady a nedodělky zjištěné v Protokolu o předání do Zkušebního provozu a dále vady a nedodělky zjištěné během Zkušebního provozu do konce Zkušebního provozu.

10.1.5. Při předání do Zkušebního provozu musí být Dílo plně způsobilé k užívání. Objednatel je oprávněn během Zkušebního provozu Dílo užívat bez jakýchkoliv omezení, ledaže případná dílčí omezení byla Objednatelem odsouhlasena a sepsána v Protokolu o předání do Zkušebního provozu.

10.2. Součástí předávaného Díla je i veškerá dokumentace požadovaná Projektantem pro zpracování dokumentace skutečného provedení stavby; dokumentace a předávací doklady k Dílu, zejména veškeré obvyklé doklady k výrobkům a zařízením, atesty a protokoly o zkouškách Díla a provozní dokumentace (revizní zprávy, revizní a provozní knihy apod. vč. protokolů o zaškolení obsluh jednotlivých zařízení) a doklady nezbytné pro zajištění úspěšné kolaudace Díla. Součástí předávaného Díla je i geometrické zaměření dokončené stavby 4 x v tištěné podobě a 2 x CD ROM ve formátu .dwg, jako podklad pro zápis do Katastru nemovitostí. Doklady podle tohoto odstavce dodá Zhotovitel Objednateli v českém jazyce, ve dvojím listinném vyhotovení a v elektronické podobě.

10.3. K převzetí Díla po uplynutí Zkušebního provozu vyzve Zhotovitel Objednatele bez zbytečného odkladu poté, co nabude právní moci rozhodnutí o kolaudaci stavby a zároveň budou odstraněny veškeré vady a nedodělky, včetně vad a nedodělků zjištěných v průběhu Zkušebního provozu.

10.3.1. O průběhu předávacího řízení bude sepsán konečný předávací protokol (dále jen: „*Konečný předávací protokol*“), jehož obsahem bude zejména jednoznačný projev vůle Objednatele, že Dílo jako celek přebírá.

11. Záruční podmínky, odpovědnost za vady

11.1. Zhotovitel poskytuje na Dílo záruku za jakost. Zhotovitel se zárukou za jakost zaručuje, že Dílo je provedeno v souladu se Smlouvou a požadavky Objednatele a podle platných právních předpisů a technických norem. Smluvní strany se dohodly, že Dílo bude provedeno v nejvyšší dosažitelné kvalitě a jakosti.

11.2. Nedohodnou-li se Smluvní strany jinak, běží záruční doba ode dne podpisu Konečného předávacího protokolu.

11.2.1. Zhotovitel poskytuje na celé Dílo záruku v trvání 72 (sedmdesát dva) měsíců (Základní záruční doba).

11.2.2. Zhotovitel poskytuje záruku na vodotěsnost střešního pláště v trvání 120 (sto dvacet) měsíců.

11.2.3. Zhotovitel poskytuje záruku na řádné provedení a funkci technologických, strojních a technických zařízení v délce záruční doby uvedené výrobci těchto zařízení, která však neskončí dříve než 24 (dvacet čtyři) měsíců ode dne podpisu Konečného předávacího protokolu. Všechna zařízení, na která se vztahuje kratší než Základní záruční doba, jsou sepsána do kompletního seznamu, který jako Příloha č. 4 tvoří součást Smlouvy.

11.3. Zhotovitel se zavazuje, že v případě reklamace běžné vady, zahájí servisní zásah nejpozději do 5 (pěti) dnů od oznámení reklamace a běžnou vadu odstraní zpravidla do 5 (pěti) dnů ode dne zahájení servisního zásahu, nedohodnou-li se Smluvní strany jinak. V případě reklamace havarijní vady se Zhotovitel zavazuje, že zahájí servisní zásah nejpozději do 48 hodin od oznámení reklamace a havarijní vadu odstraní zpravidla do 48 hodin ode dne zahájení servisního zásahu, nedohodnou-li se Smluvní strany jinak.

11.3.1. Po zahájení odstraňování vady Zhotovitel Objednateli sdělí předpokládanou dobu odstraňování vady.

11.3.2. Vadou havarijní je vada, která znemožňuje či výrazně komplikuje řádné užívání Díla nebo ohrožuje život či zdraví osob nebo jejím včasným neodstraněním hrozí vznik škody většího rozsahu.

11.3.3. O odstranění vady bude Zhotovitelem sepsán zápis, ve kterém bude uvedeno datum oznámení vady, popis vady s uvedením, zdali se jedná o vadu běžnou nebo havarijní, uplatněný nárok Objednatele, a datum odstranění vady. Tento zápis pak bude podepsán pracovníkem Objednatele, kterému byla opravená část Díla předána.

11.3.4. Zhotovitel se zavazuje odstranit vadu na své náklady tak, aby Objednateli nevznikly žádné další náklady.

11.3.5. Jestliže Zhotovitel neodstraní vadu v dohodnutém termínu, má Objednatel právo odstranit vady náhradním způsobem (tedy prostřednictvím třetí osoby nebo sám), a to na náklady Zhotovitele.

11.4. Záruční doba se pro reklamovanou část Díla prodlužuje o dobu od oprávněné reklamace Objednatele do úplného odstranění vady.

12. Vlastnické právo a nebezpečí škody na Díle

12.1. Objednatel je vlastníkem Díla od počátku jeho realizace s tím, že Zhotovitel je vlastníkem věcí, které opatřil k realizaci Díla až do doby, kdy se zpracováním či zabudováním stanou součástí Díla.

12.2. Zhotovitel nese nebezpečí škody na Díle, a to až do dne podpisu Konečného předávacího protokolu.

12.2.1. Zhotovitel odpovídá i za škody způsobené třetím osobám při provádění Díla nebo v souvislosti s ním.

12.2.2. Zhotovitel je povinen do dne podpisu Konečného předávacího protokolu zabezpečit

Dílo, staveniště a všechny související prostory proti vstupu nepovolaných osob. Tím není dotčeno právo Objednatele, TDI a AD kontrolovat realizaci Díla podle čl. 8 Smlouvy.

12.3. Zhotovitel prohlašuje, že má ke dni uzavření Smlouvy uzavřenou pojistnou smlouvu k pojištění odpovědnosti za škodu v souvislosti s plněním Díla s limitem pojistného plnění minimálně 100 mil. Kč se spoluúčastí max. 5 %. Zhotovitel se zavazuje za těchto podmínek pojistnou smlouvu udržovat v platnosti až do konce Základní záruční doby Díla. Na žádost Objednatele je Zhotovitel povinen bez zbytečného odkladu, nejpozději do 3 pracovních dnů, prokázat Objednateli písemným potvrzením či certifikátem pojišťovny, že pojištění Zhotovitele v požadované výši je řádně udržováno v platnosti.

12.4. Zhotovitel je povinen být dostatečně pojištěn na veškeré další škody, které mohou vzniknout na Díle, zařízení staveniště, uskladněném materiálu, apod. Zhotovitel nemá právo na náhradu takových škod vůči Objednateli, leda že by takovou škodu přímo a zaviněně způsobil Objednatel či jeho zaměstnanec. Obdobným způsobem je Zhotovitel povinen zavázat své subzhotovitele.

13. Bankovní záruka za provedení Díla

13.1. Zhotovitel se zavazuje zajistit a předat Objednateli bankovní záruku za řádné provedení Díla Zhotovitelem, vč. případného doregulování všech systémů souvisejících s Dílem, vydanou ve výši nejméně 5.000.000,- Kč (slovy: pět milionů korun českých) bankou s bankovní licencí v České republice ve prospěch Objednatele (dále jen: „*Bankovní záruka za provedení Díla*“).

13.2. Bankovní záruka za provedení Díla vč. případného doregulování všech systémů souvisejících s Dílem slouží k zajištění všech závazků Zhotovitele ze Smlouvy.

13.3. Bankovní záruku za provedení Díla je Zhotovitel povinen předat Objednateli do 30 (třiceti) dnů po podpisu Smlouvy. Bankovní záruka za provedení Díla musí být platná nejméně po dobu 24 (dvaceti čtyř) měsíců po předpokládaném termínu dokončení a předání Díla do Zkušebního provozu.

13.4. Bankovní záruka za provedení Díla musí být neodvolatelná, bezpodmínečná, nepostupitelná, vyplatitelná na první požádání bez toho, aby banka zkoumala důvody požadovaného čerpání, a musí být akceptovatelná pro Objednatele z hlediska jejího textu, délky trvání, její výše a dále i z hlediska vystavující banky. Na posouzení a odsouhlasení návrhu Bankovní záruky za provedení Díla a jejího odsouhlasení Objednatelem musí být Objednateli poskytnuta lhůta nejméně 7 (sedm) dní. Pokud se Objednatel nevyjádří v této lhůtě, má se za to, že vhodnost formuláře a banku odsouhlasil.

13.5. Povinnost obstarat Bankovní záruku za provedení Díla má Zhotovitel. Veškeré náklady spojené s touto Bankovní zárukou za provedení Díla a jejím obstaráním jsou zahrnuty v Ceně Díla a hradí je Zhotovitel. Do doby řádného splnění povinnosti Zhotovitele zajistit a předat Bankovní záruku za provedení Díla nemůže nastat splatnost faktur vystavených Zhotovitelem podle Smlouvy.

14. Sankce

14.1. V případě, že Zhotovitel je v prodlení s dokončením bezvadného Díla po uplynutí jeho Zkušebního provozu o více než 2 (dva) týdny oproti Harmonogramu, je Zhotovitel povinen

uhradit Objednateli smluvní pokutu ve výši 0,1 % denně z Ceny Díla za každý další den prodlení.

14.2. V případě, že Zhotovitel je v prodlení s dokončením Díla a jeho předáním do Zkušebního provozu o více než 2 (dva) týdny oproti Harmonogramu, je Zhotovitel povinen uhradit Objednateli smluvní pokutu ve výši 0,1 % denně z Ceny Díla za každý další den prodlení.

14.3. V případě, že Zhotovitel je v prodlení s dokončením etapy Díla dle Harmonogramu o více než 4 (čtyři) týdny oproti Harmonogramu, je Zhotovitel povinen uhradit Objednateli smluvní pokutu ve výši 0,1 % denně z ceny etapy za každý další den prodlení.

14.4. V případě, že Objednatel je v prodlení s úhradou řádně vystavené a Objednatelem odsouhlasené faktury, je Zhotovitel oprávněn po Objednateli požadovat zaplacení smluvního úroku z prodlení ve výši 0,1 % denně z dlužné částky. V případě, že Objednatel je v prodlení s úhradou řádně vystavené, avšak Objednatelem neodsouhlasené faktury (tj. oprávněnost fakturace je sporná nebo vyjde najevo dodatečně), je Zhotovitel oprávněn po Objednateli požadovat zaplacení zákonného úroku z prodlení z dlužné částky.

14.5. V případě, že Zhotovitel je v prodlení s odstraněním vady či nedodělku nebo odstranění jiného nedostatku v termínu odsouhlaseném ve stavebním deníku nebo protokolu, je Zhotovitel povinen uhradit Objednateli smluvní pokutu ve výši 5.000,- Kč (slovy: pět tisíc korun českých) za každý jednotlivý neodstraněný nedostatek a den prodlení.

14.6. V případě, že Zhotovitel je po předání bezvadného Díla v prodlení s vyklizením staveniště v termínu dle Harmonogramu, je Zhotovitel povinen uhradit Objednateli smluvní pokutu ve výši 10.000,- Kč (slovy: deset tisíc korun českých) za každý den prodlení.

14.7. V případě, že je Zhotovitel v průběhu záruční doby v prodlení s nástupem na odstranění reklamované vady nebo v prodlení s odstraněním reklamované vady, je Zhotovitel povinen uhradit Objednateli smluvní pokutu ve výši 5.000,- Kč (slovy: pět tisíc korun českých) za každý den prodlení a každou jednotlivou běžnou vadu a ve výši 20.000,- Kč (slovy: dvacet tisíc korun českých) za každý den prodlení a každou jednotlivou havarijní vadu.

14.8. Jsou-li dány důvody pro uplatnění smluvní pokuty podle čl. 14.2 Smlouvy, nemůže být za tutéž dobu prodlení současně uplatňována smluvní pokuta podle čl. 14.3 Smlouvy. Jsou-li dány důvody pro uplatnění smluvní pokuty podle čl. 14.1 Smlouvy, nemůže být za tutéž dobu prodlení současně uplatňována smluvní pokuta podle čl. 14.2 a čl. 14.3 Smlouvy.

14.9. Ustanoveními této Smlouvy o smluvních pokutách nejsou dotčena práva Smluvních stran na náhradu škody či újmy způsobené porušením povinnosti některou ze Smluvních stran.

14.10. Smluvní strany se dohodly, že maximální výše smluvních pokut, kterou je smluvní strana oprávněna uplatnit, nepřekročí 15 % realizované ceny díla bez DPH.

15. Odstoupení od Smlouvy

15.1. Zhotovitel je oprávněn od Smlouvy odstoupit, pokud je Objednatel v prodlení s úhradou řádně vystavené a Objednatelem odsouhlasené faktury déle než 60 (šedesát) dnů. V případě, že je Objednatel v prodlení s úhradou řádně vystavené a Objednatelem odsouhlasené faktury déle než 30 (třicet) dnů, je Zhotovitel oprávněn přerušit práce na Díle, aniž by tím nastalo jeho prodlení.

15.2. Objednatel je oprávněn od Smlouvy odstoupit, pokud Zhotovitel poruší povinnost z této Smlouvy podstatným způsobem. Za porušení Smlouvy podstatným způsobem se považuje zejména prodlení s dokončením etapy Díla dle Harmonogramu, prodlení s dokončením Díla a jeho předáním do Zkušebního provozu dle Harmonogramu, nebo prodlení s dokončením bezvadného Díla po uplynutí jeho Zkušebního provozu dle Harmonogramu, vždy o více než 60 (šedesát) dnů oproti Harmonogramu.

15.3. V případě, že Objednatel platně odstoupí od Smlouvy z důvodů ležících na straně Zhotovitele, je Objednatel oprávněn po Zhotoviteli požadovat zaplacení smluvní pokuty ve výši 5 % z Ceny Díla. Tím není dotčeno právo Objednatele požadovat po Zhotoviteli náhradu veškerých škod a nákladů, které mu vzniknou v souvislosti s náhradním řešením. Mezi takové škody a náklady patří zejména náklady spojené s výběrem a pověřením jiných zhotovitelů k dokončení Díla, navýšení nákladů na realizaci Díla, odpovídající kompenzace za ztráty na zárukách a ztráty vyplývající z nemožnosti užívat Dílo v předpokládaném termínu.

15.4. V případě, že Zhotovitel platně odstoupí od Smlouvy z důvodů ležících na straně Objednatele, je Zhotovitel oprávněn po Objednateli požadovat úhradu veškerých řádně provedených částí Díla a na kompenzaci veškerých účelně vynaložených nákladů spojených s předčasným ukončením Smlouvy.

15.5. Odstoupením od Smlouvy nezaniká právo na zaplacení smluvní pokuty nebo úroku z prodlení, právo na náhradu škody vzniklé z porušení smluvní povinnosti ani ujednání o způsobu řešení sporů podle čl. 16 Smlouvy.

16. Způsob řešení sporů

Smluvní strany se dohodly, že případné rozpory vyplývající ze Smlouvy nebo z realizace Díla budou řešit smírnou cestou, a teprve v případě neúspěchu smírného jednání a neuzavření dohody budou takové rozpory předloženy místně a věcně příslušnému obecnému soudu.

17. Závěrečná ustanovení

17.1. Nestanoví-li tato Smlouva jinak, řídí se práva a povinnosti Smluvních stran zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen: „*OZ*“). Smluvní strany se dohodly, že se na smluvní vztah založený Smlouvou nepoužijí § 1751 OZ.

17.2. Smluvní strany se zavazují, že s veškerými skutečnostmi, s nimiž se seznámily ve Smlouvě nebo v souvislosti s jejím plněním, budou nakládat jako s důvěrnými informacemi v souladu s ust. § 1730 OZ a Smlouvou.

17.3. Smluvní strany nejsou oprávněny postoupit nebo zastavit pohledávku ze Smlouvy bez předchozího písemného souhlasu druhé Smluvní strany.

17.4. Tuto Smlouvu lze měnit či doplňovat pouze písemnými dodatky řádně podepsanými Smluvními stranami. Jiná písemná právní jednání obsahující projev vůle Smluvních stran nebo osob oprávněných Smluvní strany zastupovat (protokoly, zápisy ve stavebním deníku apod.) nejsou změnami ani doplňky této Smlouvy. Všechny přílohy uvedené ve Smlouvě jsou její nedílnou součástí.

17.5. Nastanou-li u některé ze Smluvních stran skutečnosti bránící řádnému plnění Smlouvy, je

tato Smluvní strana povinna tuto skutečnost ihned oznámit druhé Smluvní straně.

17.6. Pokud je některé ujednání této Smlouvy neplatným či neúčinným nebo se neplatným či neúčinným stalo dodatečně, smluvní vztah založený Smlouvou nadále trvá a Smluvní strany jsou povinny bez zbytečného odkladu nahradit původní ustanovení jiným ustanovením ve znění co nejbližším původnímu ustanovení podle účelu Smlouvy.

17.7. Smluvní strany prohlašují, že si tuto Smlouvu před jejím podpisem řádně přečetly a potvrzují, že Smlouva byla sepsána na základě pravdivých údajů a že byla uzavřena po vzájemné dohodě podle jejich pravé a svobodné vůle, určitě, vážně a srozumitelně, nikoli v tísni nebo za nápadně nevýhodných podmínek. Na důkaz toho připojují své podpisy.

17.8. Tato Smlouva je vypracována ve dvou vyhotoveních, z nichž po jednom vyhotovení náleží každé Smluvní straně.

17.9. Smlouva nabývá platnosti podpisem oprávněných zástupců Smluvních stran.

V …, dne … V …, dne …

....

Objednatel Zhotovitel

Příloha 2 Porovnání právních úprav

POROVNÁNÍ PRÁVNÍCH ÚPRAV

Pracovní návrh slovenského občanského zákoníku
předložený Komisí pro rekodifikaci Občanského zákoníku dne 16. září 2015 ministerstvu spravedlnosti

a

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Pracovní návrh slovenského občanského zákoníku	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
7. oddiel **1. pododdiel**	**Díl 8** **Oddíl 1**
Základné ustanovenia	Základní ustanovení
§ 202 1. Zmluvou o diele sa zhotoviteľ zaväzuje vykonať pre objednávateľa na svoje náklady a na vlastné nebezpečenstvo dielo a objednávateľ sa zaväzuje dielo prevziať a zaplatiť zaň cenu.	§ 2586 (1) Smlouvou o dílo se zhotovitel zavazuje provést na svůj náklad a nebezpečí pro objednatele dílo a objednatel se zavazuje dílo převzít a zaplatit cenu.
§ 202 2. Dielom sa rozumie najmä zhotovenie určitej veci, ktoré nespadá pod kúpnu zmluvu, ďalej montáž určitej veci, údržba, oprava alebo úprava veci, ako aj iná činnosť zhotoviteľa s hmotným alebo nehmotným výsledkom. Dielom sa rozumie vždy zhotovenie, montáž, údržba, oprava alebo úprava stavby alebo jej časti.	§ 2587 Dílem se rozumí zhotovení určité věci, nespadá-li pod kupní smlouvu, a dále údržba, oprava nebo úprava věci, nebo činnost s jiným výsledkem. Dílem se rozumí vždy zhotovení, údržba, oprava nebo úprava stavby nebo její části.
Cena za dielo	Cena za dílo
§ 203 1. Cena za dielo sa považuje za dohodnutú, ak si strany dohodli aspoň spôsob jej určenia, alebo ak ju určili aspoň odhadom.	§ 2586 (2) Cena díla je ujednána dostatečně určitě, je-li dohodnut alespoň způsob jejího určení, anebo je-li určena alespoň odhadem. Mají-li strany vůli uzavřít smlouvu bez určení ceny díla, platí za ujednanou cena placená za totéž nebo srovnatelné dílo v době uzavření smlouvy a za obdobných smluvních podmínek.
§ 203 2. Ak zo zmluvy vyplýva, že zmluvné strany majú vôľu uzavrieť zmluvu aj bez dohody o cene, je objednávateľ povinný zaplatiť za dielo cenu, ktorá je obvyklá za rovnaké alebo porovnateľné dielo v čase uzavretia zmluvy a za obdobných zmluvných podmienok.	§ 2586 (2) Mají-li strany vůli uzavřít smlouvu bez určení ceny díla, platí za ujednanou cena placená za totéž nebo srovnatelné dílo v době uzavření smlouvy a za obdobných smluvních podmínek.
§ 204 Ak sa strany po uzavretí zmluvy dohodnú na obmedzení alebo rozšírení rozsahu diela a neupravia dohodnutú cenu, platí, že objednávateľ je povinný zaplatiť cenu primerane zníženú alebo zvýšenú, s prihliadnutím na zmenu rozsahu diela.	§ 2614 Dohodnou-li se strany po uzavření smlouvy na omezení rozsahu díla a neujednají-li důsledky pro výši ceny, zaplatí objednatel cenu upravenou s přihlédnutím k rozdílu v rozsahu nutné činnosti a v účelných nákladech spojených se změněným prováděním díla.

§ 205 1. Právo na zaplatenie ceny za dielo vzniká jeho vykonaním.	§ 2610 (1) Právo na zaplacení ceny díla vzniká provedením díla.
§ 205 2. Ak sa strany dohodli na odovzdaní diela po samostatných častiach, vzniká právo na zaplatenie ceny odovzdaním každej samostatnej časti.	§ 2610 (2) Je-li dílo přejímáno po částech, vzniká právo na zaplacení ceny za každou část při jejím provedení.
§ 205 3. Pri zmarení vykonania diela z dôvodov, za ktoré zodpovedá objednávateľ, patrí zhotoviteľovi cena za dielo znížená o náklady, ktoré zhotoviteľ nevykonaním diela ušetril.	§ 2613 Zmaří-li objednatel provedení díla z důvodu, za nějž odpovídá, náleží zhotoviteli cena za dílo snížená o to, co zhotovitel neprovedením díla ušetřil.
Cena určená odhadom	
§ 206 1. Ak zhotoviteľ zistí potrebu podstatného prekročenia ceny určenej odhadom, oznámi to objednávateľovi bez zbytočného odkladu s predložením odôvodneného určenia novej ceny; ak tak neurobí bez zbytočného odkladu po zistení potreby zvýšenia ceny alebo po tom, čo takúto potrebu zistiť mal alebo mohol, jeho právo na zaplatenie rozdielu v cene zaniká.	§ 2612 (1) Zjistí-li zhotovitel po uzavření smlouvy, že cenu určenou odhadem bude třeba podstatně překročit, oznámí to objednateli bez zbytečného odkladu s odůvodněným určením nové ceny; neučiní-li to bez zbytečného odkladu poté, co potřebu zvýšení ceny zjistil, anebo zjistit měl a mohl, nemá právo na zaplacení rozdílu v ceně.
§ 206 2. Po oznámení o potrebe podstatného prekročenia ceny podľa ods. 1 môže objednávateľ od zmluvy odstúpiť; ak si rozpracované plnenie ponechal, je povinný zaplatiť zhotoviteľovi to, o čo sa čiastočným plnením zhotoviteľa obohatil. Ak objednávateľ neodstúpi od zmluvy bezodkladne po doručení oznámenia o zvýšení ceny, platí, že so zvýšením ceny súhlasil.	§ 2612 (2) Objednatel může od smlouvy odstoupit; poměrnou část původně určené ceny zhotoviteli zaplatí, má-li z částečného plnění zhotovitele prospěch. Neodstoupí-li objednatel od smlouvy bez zbytečného odkladu po doručení oznámení o vyšší ceně, platí, že se zvýšením ceny souhlasí.
Cena určená pevnou sumou a podľa rozpočtu	Určení ceny podle rozpočtu
§ 207 1. Ak si strany dohodli cenu za dielo pevnou sumou alebo ju určili podľa rozpočtu, z ktorého vyplývala úplnosť a záväznosť, nemôže ani jedna zo strán požadovať zmenu ceny preto, že si dielo vyžiadalo iné náklady alebo úsilie, než sa pôvodne predpokladalo a to ani v prípade, ak má rozsah alebo nákladnosť prác za následok prekročenie ceny.	§ 2620 (1) Je-li cena ujednána pevnou částkou, nebo odkazem na rozpočet, který je součástí smlouvy nebo byl objednateli sdělen zhotovitelem do uzavření smlouvy, nemůže ani objednatel ani zhotovitel žádat změnu ceny proto, že si dílo vyžádalo jiné úsilí nebo jiné náklady, než bylo předpokládáno. § 2621 (1) Bylo-li dílo zadáno podle rozpočtu, nemůže zhotovitel požadovat zvýšení ceny za dílo, ani mají-li rozsah nebo nákladnost práce za následek překročení rozpočtu.
§ 207 2. Celkom výnimočne, ak dôjde k mimoriadnej nepredvídateľnej okolnosti, ktorá dokončenie diela podstatne sťažuje, môže zhotoviteľ požiadať objednávateľa o spravodlivé zvýšenie ceny. Ak s ním objednávateľ nesúhlasí, môže zhotoviteľ podať návrh na súd, aby rozhodol o zvýšení ceny, alebo aby zmluvu o diele zrušil; pri zrušení zmluvy rozhodne súd aj o vzájomnom vyporiadaní zmluvných strán.	§ 2620 (2) Nastane-li však zcela mimořádná nepředvídatelná okolnost, která dokončení díla podstatně ztěžuje, může soud podle svého uvážení rozhodnout o spravedlivém zvýšení ceny za dílo, anebo o zrušení smlouvy a o tom, jak se strany vypořádají.
§ 207 3. Ustanovenie odseku 2 sa nepoužije, ak jedna zo zmluvných strán prevzala nebezpečenstvo vzniku	§ 2620 (2) To neplatí, převzala-li některá ze stran nebezpečí změny okolností, nebo jedná-li se o okolnost, o níž

mimoriadnej nepredvídateľnej okolnosti, alebo ak jedna zo strán vyhlásila, že takáto okolnosť nenastane.	některá ze stran předem prohlásila, že nenastane.
§ 208 1. Ak bola cena určená podľa rozpočtu urobeného s výhradou, že sa nezaručuje jeho úplnosť alebo záväznosť, môže zhotoviteľ požadovať zvýšenie ceny; pri rozpočte s výhradou neúplnosti o cenu potrebnú na vykonanie činností, ktoré neboli zahrnuté do rozpočtu, ak ich nebolo možné predvídať pri uzavretí zmluvy a pri výhrade nezáväznosti o to, o čo sa nevyhnutne zvýšili účelne vynaložené náklady zahrnuté do rozpočtu. Zhotoviteľ stráca právo na zvýšenie ceny, ak neoznámil potrebu zvýšenia ceny a sumu, o ktorú žiada zvýšiť cenu bez zbytočného odkladu po tom, ako to zistil.	§ 2622 (1) Byla-li však cena určena na základě rozpočtu daného s výhradou, že se nezaručuje jeho úplnost, nebo s výhradou, že rozpočet je nezávazný, může zhotovitel požadovat zvýšení ceny, objeví-li se v případě rozpočtu s výhradou nezaručené úplnosti při provádění díla potřeba činností do rozpočtu nezahrnutých, pokud nebyly předvídatelné v době uzavření smlouvy, a v případě rozpočtu s výhradou nezávaznosti, oč nevyhnutelně převýší náklady účelně vynaložené zhotovitelem náklady zahrnuté do rozpočtu. (2) Zhotoviteli zaniká nárok na určení zvýšení ceny podle odstavce 1, jestliže neoznámí nutnost překročení rozpočtované částky a výši požadovaného zvýšení ceny bez zbytečného odkladu poté, kdy se při provádění díla ukázala jeho nevyhnutelnost.
§ 208 2. V prípade sporu o výšku ceny podľa ods. 1, určí cenu za dielo súd.	§ 2622 (1) Nesouhlasí-li objednatel se zvýšením ceny, určí zvýšení ceny na návrh zhotovitele soud.
§ 208 3. Objednávateľ môže odstúpiť od zmluvy, ak cena požadovaná zhotoviteľom podľa ods. 1 prekročí cenu stanovenú podľa rozpočtu podstatným spôsobom. Ak objednávateľ odstúpi od zmluvy, je povinný nahradiť zhotoviteľovi časť ceny za dielo, zodpovedajúcu rozsahu čiastočne vykonaného diela.	§ 2622 (3) Objednatel může bez zbytečného odkladu odstoupit od smlouvy, požaduje-li zhotovitel zvýšení o více než 10 % ceny podle rozpočtu. V tomto případě je objednatel povinen nahradit zhotoviteli část ceny odpovídající rozsahu částečného provedení díla podle rozpočtu.
Spôsob vykonania diela	Způsob provádění díla
§ 209 1. Zhotoviteľ je povinný vykonať dielo s náležitou starostlivosťou, na svoje náklady a na svoje nebezpečenstvo, v dohodnutom čase. Ak čas plnenia nie je dohodnutý, vykoná v dielo v primeranom čase, s prihliadnutím na jeho povahu. Ak zo zmluvy alebo z povahy diela nevyplýva niečo iné, môže zhotoviteľ vykonať dielo aj pred dohodnutým časom.	§ 2590 (1) Zhotovitel provede dílo s potřebnou péčí v ujednaném čase a obstará vše, co je k provedení díla potřeba. (2) Není-li doba plnění ujednána, provede zhotovitel dílo v době přiměřené jeho povaze. Má se za to, že je čas plnění ujednán ve prospěch zhotovitele.
§ 209 2. Zhotoviteľ vykonáva dielo osobne; inú osobu môže poveriť vykonaním diela len ak to nevylučuje zmluva. Pri vykonávaní diela inou osobou zodpovedá zhotoviteľ, ako by ho vykonával on sám	§ 2589 Zhotovitel buď provede dílo osobně, anebo je nechá provést pod svým osobním vedením. To neplatí, není-li provedení díla vázáno na osobní vlastnosti zhotovitele nebo není-li to vzhledem k povaze díla zapotřebí.
§ 209 3. Pri vykonávaní diela postupuje zhotoviteľ samostatne a nie je viazaný pokynmi objednávateľa, ibaže sa na to výslovne zaviazal, alebo ak to vyplýva z povahy diela.	§ 2592 Zhotovitel postupuje při provádění díla samostatně. Příkazy objednatele ohledně způsobu provádění díla je zhotovitel vázán, jen plyne-li to ze zvyklostí, anebo bylo-li to ujednáno.
§ 210 1. Objednávateľ má právo kontrolovať vykonávanie diela.	§ 2593 Objednatel má právo kontrolovat provádění díla.
§ 210 2. Ak objednávateľ zistí, že zhotoviteľ porušuje svoje povinnosti, môže požadovať, aby urobil nápravu a vykonával dielo riadne. Ak sa tak nestane ani v primeranej dobe a ak by konanie zhotoviteľa mohlo	§ 2593 Zjistí-li, že zhotovitel porušuje svou povinnost, může požadovat, aby zhotovitel zajistil nápravu a prováděl dílo řádným způsobem. Neučiní-li tak zhotovitel ani v přiměřené době, může objednatel odstoupit od smlouvy,

viesť k podstatnému porušeniu zmluvy, je objednávateľ oprávnený od zmluvy odstúpiť.	vedl-li by postup zhotovitele nepochybně k podstatnému porušení smlouvy.
Veci určené na vykonanie diela a poskytnutie súčinnosti	Věci k provedení díla
§ 211 1. Veci, ktoré sú potrebné na vykonanie diela a na ktorých obstaranie nie je podľa zmluvy zaviazaný objednávateľ, je povinný obstarať zhotoviteľ; ohľadne vecí, ktoré obstará, má postavenie predávajúceho. Ak sa nedohodlo inak, je cena za obstarané veci zahrnutá v cene za dielo.	§ 2596 Opatří-li zhotovitel věc zpracovanou při provádění díla, má stran této věci, pokud se stala součástí díla, postavení prodávajícího. Má se za to, že kupní cena věci je zahrnuta v ceně díla.
§ 211 2. Veci, ktoré má podľa zmluvy obstarať objednávateľ, je povinný odovzdať zhotoviteľovi v dohodnutom čase, inak bez zbytočného odkladu po uzavretí zmluvy. Ak sa nedohodlo inak, platí, že cena diela sa o cenu vecí obstaraných objednávateľom neznižuje.	§ 2597 (1) Má-li objednatel opatřit věc k provedení díla, předá ji zhotoviteli v dohodnuté době, jinak bez zbytečného odkladu po uzavření smlouvy. Má se za to, že se cena díla o cenu této věci nesnižuje.
§ 211 3. Ak objednávateľ neobstará veci včas, alebo ak objednávateľ neposkytne zhotoviteľovi inú potrebnú súčinnosť, určí mu na to zhotoviteľ dodatočnú primeranú lehotu. Po jej márnom uplynutí má zhotoviteľ právo obstarať si vec alebo iné náhradné plnenie sám, na účet objednávateľa, alebo má právo od zmluvy odstúpiť. Cenu za vec obstaranú zhotoviteľom a náklady súvisiace s jej obstaraním, je objednávateľ povinný nahradiť zhotoviteľovi bezodkladne po tom, ako ho o ich náhradu požiada.	§ 2597 (2) Neopatří-li objednatel věc včas a neučiní-li tak ani na výzvu zhotovitele v dodatečné přiměřené době, může věc opatřit zhotovitel na účet objednatele. Cenu věci a náklady účelně vynaložené s jejím opatřením objednatel zhotoviteli zaplatí bez zbytečného odkladu poté, co jej o placení zhotovitel požádá.
§ 212 1. Zhotoviteľ je povinný upozorniť objednávateľa bez zbytočného odkladu na nevhodnú povahu veci, ktorú mu odovzdal objednávateľ ako aj na nesprávnosť pokynov, ktoré mu dal objednávateľ, ibaže nevhodnosť veci alebo pokynov nemohol zhotoviteľ zistiť ani pri vynaložení náležitej starostlivosti.	§ 2594 (1) Zhotovitel upozorní objednatele bez zbytečného odkladu na nevhodnou povahu věci, kterou mu objednatel k provedení díla předal, nebo příkazu, který mu objednatel dal. To neplatí, nemohl-li nevhodnost zjistit ani při vynaložení potřebné péče.
§ 212 2. Ak nevhodná vec alebo nesprávny pokyn prekáža v riadnom vykonaní diela, zhotoviteľ vykonávanie diela v nevyhnutnom rozsahu preruší až do výmeny veci alebo zmeny pokynu; to neplatí, ak objednávateľ na pokračovaní vykonávania diela trval a požiadal o to zhotoviteľa v písomnej forme. Lehota na vykonanie diela sa predlžuje o dobu prerušenia vykonávania diela podľa tohto odseku. Zhotoviteľ má nárok na náhradu nákladov spojených s prerušením diela, ustanovenia o zodpovednosti za škodu tým nie sú dotknuté.	§ 2594 (2) Překáží-li nevhodná věc nebo příkaz v řádném provádění díla, zhotovitel je v nezbytném rozsahu přeruší až do výměny věci nebo změny příkazu; trvá-li objednatel na provádění díla s použitím předané věci nebo podle daného příkazu, má zhotovitel právo požadovat, aby tak objednatel učinil v písemné formě. (3) Lhůta stanovená pro dokončení díla se prodlužuje o dobu přerušením vyvolanou. Zhotovitel má právo na úhradu nákladů spojených s přerušením díla nebo s použitím nevhodných věcí do doby, kdy jejich nevhodnost mohla být zjištěna.
§ 212 3. Ak objednávateľ napriek upozorneniu trval na vykonaní diela použitím zrejme nevhodnej veci alebo zrejme nesprávneho pokynu, je zhotoviteľ oprávnený od zmluvy odstúpiť.	§ 2595 Trvá-li objednatel na provedení díla podle zřejmě nevhodného příkazu nebo s použitím zřejmě nevhodné věci i po zhotovitelově upozornění, může zhotovitel od smlouvy odstoupit.
§ 213 1. Objednávateľ znáša nebezpečenstvo škody na veciach, ktoré obstaral na vykonanie diela, a zostáva	§ 2598 (1) Objednatel nese nebezpečí škody na věci, kterou opatřil k provedení díla, dokud trvá jeho vlastnické právo

ich vlastníkom až do doby, keď sa spracovaním stanú súčasťou diela.	k věci.
§ 213 2. Za vec prevzatú od objednávateľa do opatrovania za účelom jej spracovania pri vykonávaní diela alebo za účelom jej opravy alebo úpravy zodpovedá zhotoviteľ ako skladovateľ.	§ 2598 (2) Zhotovitel odpovídá za věc převzatou od objednatele jako skladovatel.
§ 213 3. Po dokončení diela alebo po zániku zmluvy o diele je zhotoviteľ povinný bez zbytočného odkladu vrátiť objednávateľovi veci, ktoré od neho prevzal a ktoré sa nestali súčasťou diela	§ 2598 (2) S provedeným dílem předloží objednateli vyúčtování a vrátí mu vše, co z jeho věcí nezpracoval.
Vlastnícke právo k zhotovovanej veci	Vlastnické právo k předmětu díla
§ 214 1. Ak zhotoviteľ zhotovuje vec u objednávateľa, na jeho pozemku alebo na pozemku, ktorý obstaral objednávateľ, stáva sa jej vlastníkom objednávateľ, zároveň znáša nebezpečenstvo škody na zhotovovanej veci; to neplatí, ak zmluva alebo právny predpis stanovuje inak.	§ 2599 (1) Je-li předmětem díla věc určená jednotlivě, nabývá k ní vlastnické právo objednatel. (2) a contr: [*Pokud*] zhotovitel zhotovil věc [*určenou podle druhu*] u objednatele, na jeho pozemku nebo na pozemku, který objednatel opatřil; tehdy nabývá vlastnické právo objednatel.
§ 214 2. V ostatných prípadoch nadobúda vlastnícke právo k zhotovovanej veci zhotoviteľ. Na zhotoviteľa však neprechádza vlastnícke právo k veci ani nebezpečenstvo škody na veci, ak ide o vec, ktorá je predmetom údržby, opravy alebo úpravy.	§ 2599 (2) Je-li předmětem díla věc určená podle druhu, nabývá k ní vlastnické právo zhotovitel. (1) a contr: [*Pokud*] zhotovitel zpracoval věc [*určenou jednotlivě*] objednatele na jiném místě než u objednatele či na jeho pozemku nebo na pozemku, který objednatel opatřil, nebo že je hodnota díla stejná nebo vyšší než hodnota objednatelovy zpracované věci; tehdy nabývá vlastnické právo k předmětu díla zhotovitel.
§ 215 1. Ak má k zhotovenej veci vlastnícke právo zhotoviteľ a záväzok vykonať dielo zanikne z dôvodu, za ktorý zodpovedá zhotoviteľ, je zhotoviteľ povinný vrátiť objednávateľovi veci, ktoré mu objednávateľ poskytol na spracovanie, ak to nie je možné, je povinný nahradiť mu ich cenu alebo vrátiť mu veci rovnakého druhu. Právo objednávateľa na náhradu škody tým nie je dotknuté.	§ 2601 Nabyl-li zhotovitel zpracováním vlastnické právo k věci a zmaří-li se dílo z důvodu, za nějž zhotovitel odpovídá, poskytne objednateli peněžitou náhradu za jeho zpracovanou věc, anebo mu vrátí věc téhož druhu.
§ 215 2. Ak má k zhotovenej veci vlastnícke právo zhotoviteľ a záväzok vykonať dielo zanikne z dôvodu, za ktorý zodpovedá objednávateľ, nemá objednávateľ právo na náhradu ceny za veci, ktoré odovzdal zhotoviteľovi na spracovanie. Má však právo žiadať náhradu toho, o čo sa zhotoviteľ obohatil.	§ 2600 Nabyl-li zhotovitel zpracováním vlastnické právo k věci a zmaří-li se dílo z důvodu, za nějž zhotovitel neodpovídá, nemá objednatel právo na náhradu za věc, kterou zhotoviteli předal k zpracování. Právo z bezdůvodného obohacení tím není dotčeno.
§ 216 1. Ak má k zhotovenej veci vlastnícke právo objednávateľ a dôjde k zániku záväzku alebo zmareniu diela z dôvodu, za ktorý zodpovedá zhotoviteľ, môže objednávateľ požadovať od zhotoviteľa vydanie zhotovenej veci. Ak však vec nie je spôsobilá slúžiť svojmu účelu, je oprávnený vec odmietnuť a požadovať náhradu ceny za veci, ktoré poskytol zhotoviteľovi na spracovanie.	§ 2602 (1) Nabyl-li objednatel zpracováním vlastnické právo k věci a zmaří-li se dílo z důvodu, za nějž zhotovitel odpovídá, může objednatel požadovat buď vydání věci vzniklé zpracováním, anebo tuto věc odmítnout a požadovat náhradu svých věcí použitých ke zpracování.
§ 216	§ 2602

2. Pri vydaní zhotovenej veci objednávateľovi podľa ods. 1, patrí zhotoviteľovi náhrada nákladov, ktoré účelne vynaložil pri zhotovovaní veci.	(2) Vydá-li zhotovitel objednateli věc vzniklou zpracováním, není tím dotčeno jeho právo z bezdůvodného obohacení. Odmítne-li objednatel věc vzniklou zpracováním, má vůči zhotoviteli právo na peněžitou náhradu za svoji zpracovanou věc, anebo na vrácení věci téhož druhu.
§ 216 3. Ak má vlastnícke právo k zhotovenej veci objednávateľ a dôjde k zániku záväzku alebo zmareniu diela z dôvodu, za ktorý nezodpovedá zhotoviteľ, má objednávateľ právo na vydanie zhotovenej veci; je však povinný nahradiť zhotoviteľovi cenu za veci, ktoré obstaral a použil zhotoviteľ na spracovanie.	§ 2603 Nabyl-li vlastnické právo k věci objednatel a zmaří-li se dílo z důvodu, za nějž zhotovitel neodpovídá, může objednatel požadovat jen vydání věci vzniklé zpracováním, nahradí však zhotoviteli cenu jeho věci použité ke zpracování.
Vykonanie diela	Provedení díla
§ 217 1. Dielo je vykonané, ak je dokončené a odovzdané objednávateľovi.	§ 2604 Dílo je provedeno, je-li dokončeno a předáno.
§ 217 2. Na požiadanie zmluvnej strany, alebo na základe ich dohody sa pri odovzdaní diela spíše zápisnica.	
§ 218 1. Dielo je dokončené, ak je spôsobilé slúžiť svojmu účelu	§ 2605 (1) Dílo je dokončeno, je-li předvedena jeho způsobilost sloužit svému účelu. Objednatel převezme dokončené dílo s výhradami, nebo bez výhrad.
§ 218 2. Objednávateľ môže odmietnuť dielo prevziať, ak má vady, ktoré bránia jeho užívaniu.	§ 2605 (1) Objednatel převezme dokončené dílo s výhradami, nebo bez výhrad. (2) Převezme-li objednatel dílo bez výhrad, nepřizná mu soud právo ze zjevné vady díla, namítne-li zhotovitel, že právo nebylo uplatněno včas.
§ 219 Dielo sa môže odovzdať aj po samostatných častiach, aké sú užívaniaschopné a ak tomu nebráni dohoda zmluvných strán.	§ 2606 Provádí-li se dílo postupně a lze-li jednotlivé stupně odlišit, může být předáno a převzato i po částech.
§ 220 1. Ak sa má riadne dokončenie diela alebo jeho častí preukázať vykonaním dohodnutých skúšok, dielo sa považuje za dokončené až ich úspešným vykonaním.	§ 2607 (1) Má-li být dokončení díla prokázáno provedením ujednaných zkoušek, považuje se provedení díla za dokončené úspěšným provedením zkoušek.
§ 220 2. Termín vykonania skúšok oznámi zhotoviteľ objednávateľovi s dostatočným prestihom. Neúčasť objednávateľa na skúškach nebráni ich vykonaniu, ibaže mal objednávateľ na neúčasť vážne dôvody, ktoré vopred oznámil zhotoviteľovi.	§ 2607 (1) K účasti na nich zhotovitel objednatele včas přizve; nezúčastní-li se objednatel zkoušky a nevylučuje-li to povaha věci, nebrání to jejich provedení.
§ 220 3. Objednávateľ môže požiadať o opakovanie skúšok, ak sa ich napriek riadnemu pozvaniu nemohol z vážnych dôvodov zúčastniť. Pri opakovaní skúšok musí objednávateľ nahradiť zhotoviteľovi náklady na ich opakovanie.	
§ 220 4. Výsledok skúšok sa uvedie v zápisnici. Pri neúčastni objednávateľa potvrdí priebeh a výsledok skúšok odborne spôsobilá nestranná osoba, ktorá sa na skúškach zúčastnila	§ 2607 (2) Výsledek zkoušky se zachytí v zápisu; není-li objednatel přítomen, potvrdí zápis místo něho hodnověrná, odborně způsobilá a nestranná osoba, jež se zkoušek zúčastnila. Nepříčí-li se to povaze závazku, je

	zhotovitel povinen objednateli na jeho žádost zápis předat.
§ 221 1. Dielo, ktorého predmetom je vec, sa považuje za vykonané, ak je odovzdané objednávateľovi obdobným spôsobom ako pri kúpnej zmluve.	§ 2608 (1) Je-li předmětem díla věc, řídí se předání věci obdobně ustanoveními o kupní smlouvě.
§ 221 2. Prevzatím veci nadobúda objednávateľ k veci vlastnícke právo a prechádza na neho nebezpečenstvo škody na veci, ak sa tak nestalo už skôr.	§ 2608 (2) Převzetím nabývá objednatel vlastnické právo k věci a přechází na něho nebezpečí škody na věci, nestalo-li se tak již dříve.
§ 222 1. Ak sa strany dohodli na odovzdaní veci jej odoslaním dopravcom, považuje sa dielo za vykonané jeho odovzdaním dopravcovi na prepravu do miesta určenia.	
§ 222 2. Dielo sa považuje za odovzdané aj v prípade, ak zhotoviteľ umožnil objednávateľovi s dielom disponovať, aj keď mu ho neodovzdal.	
Vady diela	Vady díla
§ 223 1. Dielo má vady, ak nezodpovedá celkovému dohodnutému výsledku a ak nemá dohodnuté vlastnosti.	§ 2615 (1) Dílo má vadu, neodpovídá-li smlouvě.
§ 223 2. Ak celkový výsledok alebo vlastnosti neboli dohodnuté, musí dielo vykazovať znaky, ktoré vykazuje obdobné alebo podobné dielo a musí mať obvyklé vlastnosti.	
§ 224 1. Zhotoviteľ plní vadne, ak je dielo vadné v čase jeho odovzdania.	§ 2617 Má-li dílo při předání vadu, zakládá to povinnosti zhotovitele z vadného plnění;
§ 224 2. Ak nebezpečenstvo škody na veci prechádza na objednávateľa neskôr, vadnosť diela sa posudzuje v čase tohto prechodu.	§ 2617 přechází-li však nebezpečí škody na objednatele až později, rozhoduje doba tohoto přechodu. Po této době má objednatel práva z vadného plnění, způsobil-li vadu zhotovitel porušením povinnosti.
§ 225 Pri právach vyplývajúcich z vád diela sa obdobne použijú ustanovenia o kúpnej zmluve, objednávateľ však nemôže požadovať vykonanie náhradného diela, ak vzhľadom na povahu diela nie je možné pôvodné dielo vrátiť.	§ 2615 (2) O právech objednatele z vadného plnění platí obdobně ustanovení o kupní smlouvě. Objednatel však není oprávněn požadovat provedení náhradního díla, jestliže předmět díla vzhledem k jeho povaze nelze vrátit nebo předat zhotoviteli.
§ 226 Zhotoviteľ nezodpovedá za nesplnenie ohľadne vád diela, ak vady spôsobilo použitie nevhodných vecí, ktoré mu odovzdal na spracovanie objednávateľ, alebo dodržanie nesprávnych pokynov, ktoré mu dal objednávateľ, ak zhotoviteľ nemohol nevhodnosť vecí alebo nesprávnosť pokynov zistiť ani pri vynaložení náležitej starostlivosti a ak zhotoviteľ objednávateľa na nevhodnosť vecí alebo pokynov upozornil, no ten na ich použití trval.	§ 2594 (4) Zachová-li se zhotovitel podle odstavců 1 a 2, nemá objednatel práva z vady díla vzniklé pro nevhodnost věci nebo příkazu.
§ 227 Ak objednávateľ neoznámi zhotoviteľovi vady diela	§ 2618 Soud nepřizná objednateli právo z vadného plnění,

bez zbytočného odkladu po tom, čo ich zistil, alebo čo ich mohol zistiť pri vynaložení náležitej starostlivosti, najneskôr však do dvoch rokov od odovzdania diela, súd mu práva z vadného plnenia neprizná, ak zhotoviteľ márne uplynutie lehôt podľa tohto odseku namietne.	neoznámil-li objednatel vady díla bez zbytečného odkladu poté, kdy je zjistil nebo při náležité pozornosti zjistit měl, nejpozději však do dvou let od předání díla, a namítne-li zhotovitel, že právo bylo uplatněno opožděně.
§ 228 1. Ak zhotoviteľ poskytol záruku za akosť, primerane sa použijú ustanovenia o záruke za akosť pri kúpnej zmluve.	§ 2619 (1) Dal-li zhotovitel za jakost díla záruku, použijí se obdobně ustanovení o kupní smlouvě.
§ 228 2. Záruka za akosť sa môže dohodnúť v zmluve, alebo sa poskytne jednostranným vyhlásením zhotoviteľa.	
§ 228 3. Pri záruke za akosť začína plynúť záručná doba od odovzdania diela.	§ 2619 (2) Záruční doba týkající se díla počíná běžet předáním díla.
2. pododdiel	**Oddíl 3**
Zhotovenie stavby	Stavba jako předmět díla
§ 229 1. Na zmluvu o zhotovení, montáž, opravu alebo úpravu stavby sa použijú ustanovenia prvého oddielu, ak ďalej nie je ustanovené inak.	§ 2623 Není-li dále stanoveno jinak, použijí se na smlouvu o úpravě nemovité věci a na smlouvu o zhotovení, opravě nebo úpravě stavby ustanovení prvního oddílu tohoto dílu.
§ 229 2. Ustanovenia tohto pododdielu sa primerane použijú aj na úpravu pozemku, ktorý súvisí so zhotovením, montážou, opravou alebo úpravou stavby.	
Nebezpečenstvo škody	Nebezpečí škody
§ 230 Ak sa zhotovuje stavba na objednávku objednávateľa, znáša zhotoviteľ nebezpečenstvo škody alebo zničenia stavby až do jej odovzdania, ibaže by ku škode došlo aj inak.	§ 2624 Zhotovuje-li se objednateli stavba na objednávku, nese zhotovitel nebezpečí škody nebo zničení stavby až do jejího předání, ledaže by ke škodě došlo i jinak.
Kontrola vykonávania diela	Kontrola provádění díla
§ 231 1. Ak sa zmluvné strany dohodli, že objednávateľ je oprávnený skontrolovať predmet diela na určitom stupni jeho vykonávania, je zhotoviteľ povinný pozvať objednávateľa na vykonanie kontroly. Ak ho nepozve včas, alebo ak ho pozve v zrejme nevhodnej dobe, umožní zhotoviteľ objednávateľovi dodatočnú kontrolu a znáša náklady s tým spojené.	§ 2626 (1) Stanoví-li smlouva, že objednatel zkontroluje předmět díla na určitém stupni jeho provádění, zhotovitel pozve objednatele ke kontrole. Nepozve-li jej včas nebo pozve-li jej ve zřejmě nevhodné době, umožní objednateli dodatečnou kontrolu a hradí náklady s tím spojené.
§ 231 2. Ak sa objednávateľ nedostaví na vykonanie kontroly, hoci bol na ňu riadne pozvaný, alebo ktorá sa mala uskutočniť podľa dohodnutého časového rozvrhu, môže zhotoviteľ pokračovať vo vykonávaní diela.	§ 2626 (2) Nedostaví-li se objednatel ke kontrole, na niž byl řádně pozván nebo jež se měla konat podle ujednaného časového rozvrhu, může zhotovitel pokračovat v provádění díla.
§ 231 3. Objednávateľ má právo na vykonanie dodatočnej kontroly, ak mu zabránila v účasti na kontrole nepredvídateľná okolnosť, ktorú nebolo možné odvrátiť a požiadal o ňu zhotoviteľa bez zbytočného odkladu. Náklady spojené s vykonaním dodatočnej kontroly znáša objednávateľ.	§ 2626 (2) Objednatel má právo na provedení dodatečné kontroly, nahradí však zhotoviteli náklady s tím spojené, zabránila-li mu v účasti na kontrole vyšší moc a požádal-li o dodatečnou kontrolu bez zbytečného odkladu, jinak jde k jeho tíži vše, co dodatečná kontrola vyvolá.

Prekážky pri vykonaní diela	Skryté překážky
§ 232 1. Ak zhotoviteľ pri vykonávaní diela zistí skryté prekážky týkajúce sa miesta, kde sa má dielo vykonať, ktoré znemožňujú riadne vykonanie diela, je povinný informovať o tom objednávateľa bez zbytočného odkladu a navrhnúť mu zmenu diela. Zhotoviteľ môže prerušiť vykonávanie diela až do dosiahnutia dohody o zmene diela.	§ 2627 (1) Zjistí-li zhotovitel při provádění díla skryté překážky týkající se místa, kde má být dílo provedeno, znemožňující provést dílo dohodnutým způsobem, oznámí to bez zbytečného odkladu objednateli a navrhne mu změnu díla. Do dosažení dohody o změně díla může jeho provádění přerušit.
§ 232 2. Ak nedôjde k dohode o zmene diela, môže ktorákoľvek zo strán odstúpiť od zmluvy, zhotoviteľ má však právo na pomernú časť ceny za dielo vykonaného do zistenia prekážky podľa ods. 1.	§ 2627 (2) Nedohodnou-li se strany na změně smlouvy v přiměřené lhůtě, může kterákoli z nich od smlouvy odstoupit. Zhotovitel má právo na cenu za část díla provedenou do doby, než překážku mohl při vynaložení potřebné péče odhalit.
§ 232 3. Zhotoviteľ zodpovedá objednávateľovi za škodu, ktorú mu spôsobí tým, že nezistí prekážku podľa ods. 1, ktorú pri vynaložení náležitej starostlivosti zistil mal.	
Prevzatie stavby	Převzetí stavby
§ 233 Objednávateľ nemá právo odmietnuť prevzatie diela, ak má len ojedinelé drobné vady alebo nedorobky, ktoré samy osobe ani v spojení s inými neobmedzujú podstatným spôsobom užívanie diela a neznižujú jeho funkčnosť ani vzhľad.	§ 2628 Objednatel nemá právo odmítnout převzetí stavby pro ojedinělé drobné vady, které samy o sobě ani ve spojení s jinými nebrání užívání stavby funkčně nebo esteticky, ani její užívání podstatným způsobem neomezují.
Vady stavby	Vady stavby
§ 234 1. Objednávateľ je povinný dielo prezrieť alebo zariadiť jeho prehliadku čo najskôr po odovzdaní.	
§ 234 2. Ak objednávateľ neoznámi zhotoviteľovi skryté vady diela bez zbytočného odkladu po tom, čo ich zistil, alebo čo ich mohol zistiť pri vynaložení náležitej starostlivosti, najneskôr však do piatich rokov od odovzdania stavby, súd mu práva z nesplnenia neprizná, ak zhotoviteľ márne uplynutie lehôt podľa tohto odseku namietne. To isté platí o skrytých vadách stavebno-technickej dokumentácie a iných obdobných plneniach.	§ 2629 (1) Soud nepřizná právo ze skryté vady, které objednatel neoznámil bez zbytečného odkladu poté, co ji mohl při dostatečné péči zjistit, nejpozději však do pěti let od převzetí stavby, namítne-li druhá strana, že právo nebylo uplatněno včas. Totéž platí o skryté vadě projektové dokumentace a o jiných obdobných plněních.
§ 234 3. Vo výnimočných prípadoch môže vykonávací predpis lehotu stanovenú v ods. 2 pre niektoré časti stavby skrátiť, nie však menej ako na dva roky.	§ 2629 (2) Prováděcí právní předpis může v odůvodněných případech stanovit zkrácení doby uvedené v odstavci 1 pro některé části stavby až na dva roky. Ujednají-li strany zkrácení této doby, nepřihlíží se k tomu, je-li objednatel slabší stranou.
§ 234 4. Pri vadách na ktoré platí záruka, platí namiesto lehoty uvedenej v ods. 2 záručná doba. Ak je zmluva uzavretá so spotrebiteľom, nesmie byť lehota kratšia ako 2 roky.	
§ 235 Ak má stavba vady a objednávateľ sa nemôže domôcť uspokojenia svojich práv z nesplnenia najmä preto, lebo na majetok zhotoviteľa bol vyhlásený konkurz,	§ 2630 (1) Bylo-li plněno vadně, je vzhledem k tomu, co sám dodal, zavázán se zhotovitelem společně a nerozdílně a) poddodavatel zhotovitele, ledaže prokáže, že vadu

alebo zanikol, môže objednávateľ vo vlastnom mene uplatniť prostriedky nápravy voči poddodávateľovi, ktoré by inak mohol uplatniť zhotoviteľ. Poddodávateľ má voči objednávateľovi všetky námietky, ktoré by mal voči zhotoviteľovi. Tejto zodpovednosti sa poddodávateľ nemôže dohodou so zhotoviteľom zbaviť ani ju obmedziť.	způsobilo jen rozhodnutí zhotovitele nebo toho, kdo nad stavbou vykonával dozor, b) kdo dodal stavební dokumentaci, ledaže prokáže, že vadu nezpůsobila chyba ve stavební dokumentaci, a c) kdo prováděl dozor nad stavbou, ledaže prokáže, že vadu stavby nezpůsobilo selhání dozoru. (2) Zhotovitel se zprostí povinnosti z vady stavby, prokáže-li, že vadu způsobila jen chyba ve stavební dokumentaci dodané osobou, kterou si objednatel zvolil, nebo jen selhání dozoru nad stavbou vykonávaného osobou, kterou si objednatel zvolil.
1. pododdiel **Vykonanie inej činnosti**	**Oddíl 4** **Dílo s nehmotným výsledkem**
8. pododdiel **Zmluva o výstavbe, vstavbe alebo nadstavbe domu**	**Pododdíl 3** **Výstavba domu s jednotkami (§ 1170 a násl.)**

Summary / Résumé / Zusammenfassung

The main contribution of the dissertation is contained in its special part. The special part deals with the classification of legal provisions by their nature to non-mandatory and mandatory and briefly introduces their division in the Civil Code no. 89/2012 Coll. In addition to the presentation of a standard contract for work there are analyzed special provisions on a contract for work on construction works and consequently there is determined their legal nature.

The main areas of a contract for work which the dissertation deals with is the price for a work, the scope of a work and the performance of a work and payment terms. First there is presented the legal regulation by the Civil Code, which is analysed and categorised, as well as its individual provisions which are determined as non-mandatory, partly mandatory, or mandatory. At the end there are suggestions for a constructor and a client how they might protect their interests in the described area. At the end each area is covered with emphasis on the interests of the client. The thesis was accompanied by two fundamental problems. The first was to determine the nature of the legal provisisions. The Civil Code is based on the principle of non-mandatory provisions with limits specified in the Civil Code section 1 article 2, legal prohibitions in the Civil Code and the consequences of deviation from the mandatory provisions. Granted that each of the analyzed provisions had to be considered with regard to the grammatical, systematic and teleological interpretation. It was clear from the outset that the legal opinions on the final determination of the nature of the legal provisions may vary.

Another problem was the motivation of the parties. Usual economic behavior of subjects was expected (attempt to maximize profit), but the motivation is corrected by civil principles of honesty, professional care and protection of the weaker party. It was neccessary to forced to deal with such a modified general interests of a client and a contractor.

One of the goals was to take interests of the parties into considertion and to propose appropriate arrangements to potential parties. However it turned out the very possibility of protecting interests of each party by special arrangements in a contract usually depends on the position of a party, their dependency and on the circumstances of closing the contract, not on efforts of parties to protect their interest.

Yet nothing prevents the parties to develop activity during the closing procedure to protect their rights and interests even more than the legal regulation by the Civil Code.

Contract for a work

Abstract

The dissertation deals with some areas of the work contract (the scope of the work, the price of the work and the payment terms and the execution of the work).

The dissertation consists of two unevenly large parts. The general part briefly introduces the concept of commitment and contract, describes in general the contract for a work including a brief historical and foreign excursion and generalizes the national legislation of contract for a work according to the Civil Code, focusing on its character, form, typical features and essentials. The last subchapter differentiates the contract for a work from some similar contractual types.

A special part of this dissertation is divided into four chapters. The first chapter approximates the concepts of „mandatory“ and „non-mandatory“ provisions as the types of legal nature of a legal rule. The next chapter deals with contract for a work focused on construction work and examines the legal nature of the special provisions. The following and most extensive chapter consists of three subchapters (price for a work, the scope of a work and the performance of a work and payment terms) and deals in detail with both the legal regulation of the part and the legal nature of provisions, as well as the reflection of the parties' interests in the area of the contract for a work. The fourth chapter compares a working draft of the new Slovak Civil Code of contract for a work with its inspirational source - the Civil Code.

Key words: Contract for a work, intrests of parties, non-mandatory provisions

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá právní úpravou smlouvy o dílo zakotvené v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a právní povahou jednotlivých ustanovení. Diplomová práce je rozdělena na obecnou a zvláštní část.

Obecná část všeobecně představuje smlouvu o dílo včetně stručného historického a zahraničního exkurzu. Dále nastiňuje její vnitrostátní právní úpravu se zaměřením na charakter, formu, typické znaky a podstatné náležitosti. Dále je smlouva o dílo odlišena od kupní smlouvy, příkazní smlouvy a pracovní smlouvy.

Zvláštní část této práce nejprve vysvětluje pojmy kogentnost a dispozitivnost jako typy povahy právních norem. Dále představuje speciální úpravu smlouvy o dílo na stavební práce a analyzuje právní povahu těchto norem. Hlavní těžiště práce spočívá ve třetí kapitole, jež sestává ze tří podkapitol (rozsah díla, cena díla a platební podmínky a provedení díla), ve kterých se podrobně zabývá právní úpravou části, povahou jednotlivých norem a reflexí zájmů smluvních stran v dané oblasti smlouvy o dílo. Poslední kapitola porovnává pracovní návrh nového slovenského občanského zákoníku s jeho inspiračním zdrojem - občanským zákoníkem.

Klíčová slova: Smlouva o dílo, zájmy smluvních stran, dispozitivní normy